
ST GILES OXFORD OX1 3NA
DOMI- NUS ILLU- MINA TIO MEA
Taylor Institution.
1862

BEOWULFES BEORH

ELLER

BJOVULFS-DRAPEN,

DET

OLD-ANGELSKE HELTEDIGT,

PAA

GRUND-SPROGET,

VED

NIK. FRED. SEV. GRUNDTVIG.

KIÖBENHAVN 1861

KARL SCHÖNBERGS FORLAG.

LONDON:

JOHN RUSSELL SMITH.

Thieles Bogtrykkeri.

MINDET

OM

ELEFANT-RIDDEREN

JOHAN BÜLOW

TIL

SANDERUMGAARD

MED

BJOVULFS-DRAPENS SKYTSAAND

TILEGNET!

Beowulf maðelode,
bona Stearcheortes:
»for leoda þearfe
ne mæg ic her leng wesan;
hatað heaðomære
hlæw gewyrcean
beorhtne æfter bæle
æt brimes nosan!
Se sceal to ge-myndum
minum leodum
heah hlifian
on Hronesnæsse,
þæt hit sæliðend
syððan haten
Beowulfes Beorh,
þa, þe byrðingas
ofer floda genipu
feorran drifað!
þæt wæs þam gomelan
gingæste word
breost-gehygdum,
ær he bæl cure,
hate heaðo-wylmas;
him of hreðre gewat

Det var Stærkhjorts Banemand,
Bjovulf, Drot i Gotheland,
Saa tog han til Orde:
I, som skifte skal min Arv,
Sørger vel for Folkets Tarv,
Giører, som jeg gjorde!
Brat har Aske jeg for Been,
Da, I Venner gæve!
Kæmpe-Høi med Bauta-Steen
Over den sig hæve!
Staae den skal paa Roneklint,
Hvor mod Klippen Bølger trindt
Bruse ind fra Dybet;
Kneise skal min Høi ved Hav,
Falde flux i Øie,
Under Navn af Bjovulfs Grav,
Dem, som Bølgen pløie,
Staae for dem til Seile-Tegn,
For mit Folk til Mindes-Hegn,
Synlig i det Fjerne!
Det var Gubbens sidste Ord,
Før til Baål han blegned,
Hjertet brast, og kold til Jord
Gothe-Helten segned,

sawol secean
soðfæstra dom!«

Best þæt ge-munde,
mine gefræge,
se þe eall-fela
eald-gesegena
worn gemunde,
wigena bealdor,
Scop Beowulfes,
Scefinga leod;
hlæw he ge-worhte
æfter wines dædum,
in bæl-stede,
beorh þone hean,
micelne and mærne,
swa he manna wæs,
wigend weorð-fullost
wide geond eorðan,
þenden he burh-welan
brucan moste.
Se is wæg-liðendum
wide gesyne,
Beorh Beowulfes,
beorhtost geweorca,
mearcod to ge-mynde,
meaglum wordum!

Legemet i Klippely
Luen vented rolig,
Sjælen søgde over Sky
Ærens faste Bolig!

Ingen bedre kom ihu
Helte-Svanesangen,
Bjovulfs-Drapens Skjald! end du,
Som ved Svane-Vangen,
Rig paa Sagn og skarp i Syn,
Kongelig i Sindet,
Oversaaede med Lyn
Helte-Hædersmindet!
Mageløs var du, som han,
Mens du Skjalde-Livet
Nød i Anglers Odelsland,
Overflødig givet!
Som i Valhal Brage, sad
Du paa Heltegrave,
Mageløst er end dit Kvad
Mellem begge Have,
Ligner mest en Konge-Hal,
Bygt af Bautastene,
Runerne i Tusindtal
Konstig sig forene;
Til at sees over Strand
Hundred Danske Mile,
Klarlig hvor i Daneland
Hrodgar sank til Hvile,

þær is on þam scennum
sciran goldes,
þurh run-stafas,
rihte gemearcod,
»þæt nu sceal Geataleodum
and Gar-Denum,
sib-gemænum,
and-sacu restan,
inwit-niðas,
þe hie ær drugon,
sceal hring-naca
ofer heaðo bringan
lac and luf-tacen;
ic þa leode wat
ge wið feond ge wið freond
fæste geworhte,
æghwæs untæle
ealde wisan!«

God-fremmendra swylcum
gifeðe bið,
þæt seo Engla-þeod,
þegna-heap ær-god,
seo þe wiccung-dome
wrættum gebunden
for-gyteð and for-gymeð
þisne þe hire God sealde,
wuldres wealdend,
weorðmynda dæl,
on eðel-londe,
oðre siðe,

Til at staves med Bedrift
I de stille Kamre,
Som en herlig Billedskrift
Fra de høie Hamre!

Ristet er vel Runen bedst,
Som ad Danmarks-Side
Peger paa en Folke-Fest
Under Nørrelide,
Hvor neddysses skal al Kiv
Mellem Frænder gilde
I Høinordens Folkeliv
Af den fælles Kilde,
Snekken over Øre-Sund
Budskab immer bringe,
Mest om Hjertets grønne Lund
Og dets gyldne Ringe,
Uden Sorg og Mistillid,
Som i Fredegodes Tid!

Give Gud, at Anglers Æt,
Nu for Norden fremmed,
Mindes maatte Videslet,
Mindes Vane-Hjemmet,
Bryde af den Grændels-Haand
I det Pluddervælske,
Som uddrev med Anglers Aand
Hjerte-Ordet »elske«!
Ja, gid snart vi Svane-Sang
Høre maae fra »Aven«,
Hvori Aanden har sin Gang,
Uden Frygt for Paven!

gaste gefysed,
fugle geliçost,
wudu-holt wynlic
willsum geþence
Scede-londum in,
scopas and witan,
hæleða dream,
Dena and Wedera!

Þonne forstes bend,
fæteras onlæteð,
on-windeð wæl-rapas
he þe ge-weald hafað
sæla and mæla,
(þæt is soð Metod!)
fugelas singað,
sunne bewitigað
wuldor-torhtan weder;
þa is winter scacen,
ge-frætwed foldan bearm
fægerlice!
Þa beoð eað-fynde
æt Ida-wealde
tæfla gyldenne
in gærs-tune,
swylce in gear-dægum
dom-fæste ahton
Wodan and Frèa,
Welandes laf;
þa is gear gylden

Da skal Fønix-Fugl paany
Fjederhammen love,
Svinge sig med Fart i Sky
Over Vind og Vove,
Med sin Faders brændte Been,
I en Kurv af Blommer,
Synge lydt paa Bøge-Green
Om en Fimbul-Sommer!
Ja, lig Somre tre paa Rad
Nørrelid beskaaret,
Som et Trilling-Bøgeblad,
Dages Gylden-Aaret!
Smelte skal den gamle Sne
Selv paa Jøkuls-Fjelde,
Mødes som Guld-Floder tre
Maalene i Kvælde,
Naar sig gamle Broderskab
Rørt sig selv vedkiender,
Dan og Angul midt paa Hav
Trykke Broder-Hænder,
Medens Heimdals Systre ni,
Øre-Sunds Havfruer,
Dandse syngende forbi
Over Lilje-Tuer,
Kvæde om hin hvide As,
Som paa Himmelbjerget
Har ved mange Timeglas
Grønne Gudhjem værget!
Som Guld-Brikker da i Nord,
Fjælede af Jetten,

in geardas cumen,
lixeð se leoma
ofer landa fela,
fugel feðrum strong,
se is Fenix haten,
weardað his eðel-þyrf,
eall bið geniwad,
feorh and feder-homa,
swa he æt frymðe wæs,
þa hine ærest God
on þone æðelan wong
siger-fæst sette
swegle to-geanes!

XIII

Findes gamle, gyldne Ord
Brat paa Ida-Sletten,
Leges Tavl, som Nornen vil,
Under grønne Linde,
Voves alt paa Lykke-Spil,
Hvori alle vinde!

Fortale og Indledning.

Det er gaaet med Bjovulfs-Drapen ligesom med Høinordens Aand og det tilsvarende Kæmpeliv selv, at de, nedsunkne i Glemsel, naar de, ligesom tilfældigviis, kom for Lyset, syndes at skulle dele Skæbne med de gamle Syvsovere, der, efter nogle Øieblikke med deres gammeldags Penge, Klædedragt og Talemaade at have forskrækket den ny Verden i Hjemmet og mættet dens Nysgierrighed, maatte selv finde sig uskikkede til at leve med den vildfremmede Slægt, tye tilbage til Hulen og lægge sig til at døe for ramme Alvor. Jeg for min Deel har vistnok havt, og har, Gud skee Lov! endnu, anderledes godt Haab om Fremtiden, og tager det altid for en Øineforblindelse, som Penelopes fordum, naar Nordens Aand synes at være blevet Nordens Hjerte fremmed, men derfor fristes jeg saameget mindre til at lægge Dølgsmaal paa de tilsyneladende meget afskrækkende Kiendsgierninger fra Nordens Nytaarstid.

Bjovulfs-Drapen, som ikke har Spor af nogen historisk Begivenhed senere end det sjette Aarhundrede, og maa, efter alle Mærker, være over tusind Aar gammel, var ligetil det attende Aarhundredes Be-

gyndelse saa aldeles forglemt, selv i Hjemmet, som om den aldrig havde været til, og da der end ikke i Middelalderens Krøniker fandtes Kny om den, saa indskrænkede Kundskaben om den sig giennem hele det attende Aarhundrede til, hvad Wanley betroede den lærde Verden*), at der i det brittiske Museum laae et ypperligt angelsaxisk Kvad begravet om den danske Skjoldung Bjovulfs Kamp med nogle svenske Nisse-Konger**).

Da nu denne Angivelse af Bjovulfs-Drapens Indhold var uefterrettelig, saa stod Wanleys Vink aldeles paa Linie med alle de andre Sagn, man har om Kæmpehøie, hvor der skal ligge store Kæmper og store Skatte begravne, som Ingen har seet, men Somme dog siger, de har seet Blaalys over; og dog var det baade for Digtets og for Danmarks Skyld en lykkelig Feiltagelse, thi medens det attende Aarhundredes Boglærde ellers hverken brød sig om Nordens Aand eller om de danske Skjoldunger, saa var dog vor Suhm og Langebek en Undtagelse; saa de gjorde adskillige Forsøg paa at faae det ældgamle Skjoldung-Kvad gravet op og hjemført som Dannefæ, hvad omsider ogsaa forsaavidt lykkedes, at da den lærde Islænder Grim Thorkelin (1791) kom hjem fra sin lange Reise i Storbritannien og Irland, medbragde han hele to Afskrifter af det oldnordiske Heltedigt, og skiøndt de begge var tagne længe efter

*) Hickesii Thesaurus T. III. p. 218 under Mærket: Vitellius A. X. i det brittiske Museums Cottonianske Samling.

**) In hoc libro, qvi Poeseos Anglosaxonicæ egregium est exemplum, descripta videntur bella, qvæ Beowulfus qvidam Danus ex regia Scyldingorum stirpe ortus, gessit contra Sveciæ regulos.

den store Ildebrand i det brittiske Museum (1731), som ogsaa har bidt mange Mærker i den poetiske Skindbog, saa viser dog den første Afskrift, som er en Eftermaling, at Skindbogen har dengang været endeel mindre smuldret i Kanterne, end da jeg (1829) først fik Fingre i den, og den anden Afskrift med Thorkelins egen Haand, raadede Bod paa Udeladelser og andre grove Feil, som Eftermaleren, vist ganske ubekiendt med Sproget, havde begaaet. Det syndes imidlertid, som ogsaa dette Kæmpeskridt skulde have været unyttigt, thi Suhm døde snart, og skiøndt Geheimeraad Bülov til Sanderumgaard paatog sig at bekoste Udgaven, gik det dog i Langdrag til 1807, da Thorkelins hele Bogsamling brændte ved det Engelske Bombardement, saa man maa sige, at Ilddragen Stærkhjort blev ved at forfølge sin Banemands priselige Eftermæle. Afskrifterne reddedes imidlertid bogstavelig som en Brand af Ilden, og Bülov helmede ikke, før det saakaldte »Skjoldung-Kvad« (De Danorum rebus gestis Sec. III et IV.) udkom, efter fattig Leilighed udmærket stadselig 1815, med en saakaldt latinsk Oversættelse og allehaande lærde Prydelser.

Jeg var dengang i min Ungdomskraft og gjaldt i Nordens Læseverden, om ikke for den fjerde Odin, saa dog for en af den Førstes Præster og Propheter, som gik igien for at kyse Livet af alle den tyske Fornufts oplyste Stillingsmænd herinde, og jeg brændte som et ildsprudende Bjerg af Begiærlighed efter at høre den gamle »Lovtunge« kvæde om Skilfinger, Skjoldunger, Ylfinger og kanskee om selve Aserne; men da jeg ikke forstod et angelsaxisk Ord, og saae paa Timen, at den saakaldte latinske Oversættelse

hvert Øieblik blev meningsløs og maatte være splittergal, og da vor Sprogmester Rask var borte, satte jeg mig i Fortvivlelse til, med de faa og smaa Hjelpemidler, jeg kunde opdrive, at lære Angelsaxisk, og ved saagodtsom at lære hele Digtet udenad, kom jeg snart saavidt, at jeg kunde skielne alle Omridsene og opdage baade Kong Skjolds storladne Ligbegængelse, Sigmund Volsung, Sørgespillet med Kong Hredel og hans Sønner Herebeald og Hædcyn, Heltene Hnæf og Hengest, Hrodulf og flere skikkelige Folk, som var forsvundne i Oversættelsen og tildeels lemlæstede i Texten, og da jeg tillige var saa heldig at opdage Kong Higelak hos Gregor fra Tours, saa kunde jeg umuelig bare mig for at giøre en Støi med min Pen, som om Himlen skulde falde ned*). Gamle Thorkelin blev naturligviis smækvred, erklærede alle mine Udsættelser for Galskab og paastod, at Sangen om Skjolds Ligbegængelse, som jeg strax gav til Priis, den havde jeg selv digtet, og da Ingen kunde dømme os imellem, førend Rask næste Aar kom hjem, saa regnedes mit Angreb paa Thorkelins angelsaxiske Mesterskab for en af mine store Forbrydelser i den lærde Verden. Det fandt imidlertid Geheimeraad Bülov ikke, men fandt saamegen Behag i mit Prøvestykke om Skjolds Ligbegængelse, at han overtalde mig til at love en lignende Fordanskning af hele Digtet, som han gavmild vilde bekoste.

Da nu Rask kom hjem, foreslog han mig, at vi, efterat have giennemgaaet Digtet sammen, skulde udgive det i Fællesskab, saa han besørgede Texten og jeg

*) Kiøbenhavns Skilderi 1815. Nr. 60, 63—65. 70—72.

Oversættelsen, og vi gik rask til Værket, men naaede kun til v. 1843 (i Thorkelins Udgave p. 71) førend Rask tiltraadte sin lange Reise over Sverrig og Rusland til Persien, Ostindien og Ceylon, hvorfra han først 1823 vendte tilbage*). Baade havde jeg imidlertid faaet lidt grammatikalsk Grund ved Samkvemmet med Sprogmesteren og ved hans angelsaxiske Grammatik, som snart (1817) udkom i Stokholm, og tillige gjorde Rask, før han reiste, et lille Fremlaan paa et Par Dage af de Thorkelinske Afskrifter, som han selv havde tillaans, saa nu kunde jeg med bedre Grund**), haabe at indfrie mit forvovne Løfte om en rimet Fordanskning af hele Kvadet, som ogsaa virkelig udkom 1820***).

Herved meende jeg med Rette at have gjort det Nordiske Heltedigt og Nordens Aand en stor Tjeneste, thi ved at give det forgiemte og forglemte Digt en splinterny og i det hele dog passende Dragt, gav jeg det Indfødsret i Nutiden, som hvis en god Ven havde givet de stakkels gamle Syvsovere nye Klæder, nye Penge og Underviisning i Dagens Talebrug, saa de kunde begaaet sig i den ny Verden; men for det første syndes derved dog saa godt som Intet udrettet, thi selv i Danmark blev Bjovulfs-Drapen i mange Aar kun læst meget lidt uden for mit eget Huus, og skiøndt Jakob Grimm roste dens Troskab (i de Göttingske Gelehrte Nachrichten)

*) Den mærkeligste Opdagelse, Rask og jeg var lige gode om, var Fitela (Sin-Fjotle), som laae begravet under det meningsløse »wite la.»

**) Om Bjovulfs Drape. Dannevirke. 1817. B. 2. S. 207—80.

***) Bjovulfs-Drapen. Et Gothisk Heltedigt fra forrige Aartusinde af Angel-Saxisk paa danske Rim, ved Grundtvig.

saa opdagede jeg dog hardtad tredive Aar senere, at hvor nær end Kvadet ligger Gother og Svenskere, havde man dog ikke engang Bjovulfs-Drapen paa det Kongelige Bibliothek i Stokholm. Til det brittiske Museum var Drapen vel naaet længe før, men kun derved, at jeg selv bar den derind 1829, da Kong Frederik den Sjette, Høilovlig Ihukommelse, lod mig reise i Engeland til Giennemsyn af angelsaxiske Haandskrifter.

Disse mine Engelands-Tog (1829—31) syndes nu vel ogsaa at skulle blive frugtesløse baade for Bjovulfs-Drapen og for den Old-Angelske Poesi, thi den ny Udgave af Bjovulf, Cædmon, Exeter-Bogen, Layamon o. s. v., som jeg, efter Tilskyndelse af Black and Young paatog mig at besørge, blev der intet af; men da dog alt dette og mere snart efter begyndte at udkomme ved Engelskmænd, tør jeg saameget mere smigre mig med at have bidraget endeel dertil, saavel ved min personlige Nærværelse i London og Exeter, Oxford og Cambridge, som ved mine forsætlige Drillerier i den »Prospekt», der skulde have forberedt min Udgave, men aabenbar, ved at gaae Engelskmanden paa Livet, gjorde den umuelig*).

Saaledes udkom da Kembles »Beowulf» (1834-35), der vel vanhældes af mangfoldige Trykfeil og en i det hele daarlig Oversættelse, men har dog en taalelig god Text og en med Flid udarbeidet Ordsamling med Optryk

*) Bibliotheca Anglo-Saxonica. Prospectus, and Proposals of a Subscription for a Publication of the most valuable Anglo-Saxon Manuscripts (with a List of Subscribers). London 1831.

baade af Brudstykket om Finsborg, og af den først hos Conybeare trykte og af ham benævnede »The Traveller's Song»*), som tjenlige til Digtets Oplysning.

Tyve Aar senere udkom i Engeland Mr. Thorpes Udgave af Heltedigtet med samme Paahæng og en meget taaleligere Oversættelse**), der vist i Engeland giælder for et Mesterstykke »standard work,» som det var latterligt at ville mestre. Det fandt jeg naturligviis saameget mindre, som Mr. Thorpe, der dog, som Oversætter af Rasks angelsaxiske Grammatik, maa kunne Dansk, altid har behandlet mig som en misundelig Medbeiler, man maatte benytte saa lidt og nedsætte saa meget som mueligt, men det var dog aldrig faldet mig ind paa mine gamle Dage at ville overtrumfe ham med en ny Udgave, hvis ikke nogle yngre Venner havde faaet mit Løfte paa en ny dansk Udgave, der skulde bøde paa den gamle, og havde skaffet mig offenlig Understøttelse dertil.

Under Forberedelsen overraskedes jeg vel af Heltedigtets tyske Udgave ved Grein, som med flittig og selvstændig Benyttelse af alle forhaandenværende Hjelpemidler øiensynlig har vundet Prisen fra begge de Engelske Udgaver***), og da Tyskeren heller ingenlunde som Engellænderne har enten fortiet eller vraget mine tidligere Oplysninger, saa vilde jeg neppe følt nogen Drift

*) Conybeare's »Illustrations of Anglo-Saxon Poetry.» London 1826. p. 9—22.

**) The Anglo-Saxon Poems of Beowulf, The Scop or Gleeman's Tale, and The Fight at Finnesburg, with a literal Translation, Notes, Glossary etc. By Thorpe. Oxford 1855.

***) I »Bibliothek der Angelsächsischen Poesie» og »Dichtungen der Angelsachsen.» B. 1. 1857.

til at maale mig med Grein, hvis han havde givet en særskilt Udgave af Heltedigtet, og hvis det kunde gaaet an saa seent at trække sig tilbage; men jeg saae dog snart, at der ogsaa hos Grein var Mangel nok paa fortroligt Bekiendskab med Høinordens Aand og Tungemaal, og Misforstand nok af Digtets Indhold, til at jeg, som gammel Ven og Kyndling ad begge, maatte kunne give en ny Udgave netop af Heltedigtet umiskiendelige Fortrin. Hvorvidt det nu er lykkedes mig, maa jeg lade Hr. Grein og Efterslægten bedømme, men Flid har jeg ikke sparet, og ligesom jeg gientagne Gange har havt Leilighed til at see den gamle Skindbog efter i Sømmene, saaledes har jeg ogsaa nu bestandig havt de Thorkelinske Afskrifter for Øie, og stræbt at give saa reen en Text og saa gode Oplysninger som mueligt. Da jeg ingen bogstavelig Oversættelse vilde give af Digtet, og da dog selv de Tyske, for ei at tale om de Engelske, Oversættelser vidne om store Feiltagelser, saa har jeg i Indledning og Anmærkninger stræbt at hjelpe Læseren til at forstaae Digtet ligesaa godt som jeg, og det er, som man veed, alt hvad en Udgiver kan giøre.

Hvad nu Brudstykket om Kampen ved Finsborg angaaer, som er optrykt bagved de engelske Udgaver, men staaer der kun til Stads, misforstaaet og ubenyttet, da optrykde jeg det allerede i Indledningen til Bjovulfs-Drapen 1820, og oplyste dets Sammenhæng med Heltedigtet, og i nærværende Udgave findes det indskudt, omtrent paa rette Sted, men med eget Versetal*).

*) Brudstykket er først trykt hos Hickes Thes. T. 1. p. 192, efter et Blad i Lambeths (Ærkebispens) Bogsamling, som siden er forkommet, saa vi maae være glade vi fik det, med alle dets Læsefeil og Trykfeil.

Den saakaldte »Traveller's song» eller »Gleeman's Tale» . fundet i Exeterbogen*), har jeg derimod ikke kunnet overtale mig til at lade optrykke her som Paahæng, thi skiøndt dette Vidsidsmaal tilfældigviis kaster Lysglimt paa Heltedigtet, og ved Linierne om Hrodgar og Hrodulf endog synes at forudsætte det, saa har det dog i sig selv ingen anden Sammenhæng dermed, end et maadeligt Rim med et meget godt paa samme Tungemaal. Jeg har derfor kun ved Leilighed optrykt de Linier, som give nogen virkelig eller tilsyneladende Oplysning om Heltedigtets Skikkelser.

Endnu maa jeg anmærke, at Correcturen, saavelsom Eftersynet af allehaande Nyt om »Bjovulf» baade fra Engeland og Tyskland, vilde været mig over Magten, naar ikke min ærede Ven George Stephens Esq. Professor i Engelsk, baade gammelt og nyt, ved vor Høiskole, og min Søn Svend Grundtvig, havde paataget sig Broderparten og staaet mig bi med Raad og Daad.

Maatte nu kun denne ny Udgave bidrage til, at Høinordens Heltedigt blev bedre skattet og flittigere læst, baade her, hvor man alt længe har havt og i England, hvor man endnu fattes en læselig Oversættelse**).

Saameget om mit Arbeide, der i alt Fald har gjort mig selv endnu bedre bekiendt med Kvadets Sprog og Indhold end jeg var for fyrretyve Aar siden, og det vil

---

*) Codex Exoniensis. By Thorpe. London 1842. p. 318—27.

**) En saadan skulde jo Wackerbarths været, og ved at vælge jævne Rim istedenfor, som Tyskerne, at bruge Rimstave til Stylter, valgde han den rette Vei, men uden nordisk Aand og Sprogkundskab kommer man dog ingen Vei med Heltedigtet.

immer have den Fortjeneste at være den første Haand-Udgave, der virkelig kan komme i alle de gode Hænder, som række derefter, og Pennen vender sig da nu til Bjovulfs-Drapen selv, som et Høinordisk Heltedigt fra forrige Aartusinde, ægte nordisk af Aand, saavelsom af Indhold og Bygningskonst, og det er unægtelig saa stor en Nyhed og Mærkværdighed i det Nittende Aarhundredes Læseverden, at det blot for sin egen Skyld fortjende langt mere Opmærksomhed hos hele den Gothiske Folke-Kreds end det hidtil har vundet eller kan vinde, førend de nu allevegne vaagnede eller vaagnende Folke-Aander komme tilrette med Folke-Hjerterne, som den hjemvendte Odysseus med den vel paa den ene Side meget tro, men dog ogsaa paa den anden Side meget mistroiske Penelope.

Hvad der imidlertid giver Bjovulfs-Drapen verdenshistorisk og almen-videnskabelig Betydning og Vigtighed, det er dens levende Sammenhæng med de gamle Anglers verdenshistoriske Liv og Virksomhed i det Hele, der vel endnu kun er maadelig oplyst og mindre skattet, allermindst i Engeland selv, men er derfor dog lige store og for Aandens Øine umiskiendelige*).

At Anglerne, som, efter deres egne Slægt-Registre, i lige Linie nedstammer fra Odin, som Høinordens Aand, gjorde tilsvarende Kæmpeskridt paa den store

*) Hvor haardnakkede Studere-Kamrets Fordomme i denne Henseende er, beviser blandt andet den Kiendsgierning, at min »Haandbog i Middelalderens Historie« fra 1836, hvori jeg blandt andet opmanede det nedmanede Angelske Vidunder, hverken hjemme eller ude af de Høilærde er værdiget mindste Opmærksomhed.

Løbebane, som, ventelig til Verdens Ende, vil være kiendelig paa den nu saakaldte »Protestantiske Christenhed« med alle sine Kirker og Skoler og alle sine folkelige og videnskabelige Fremskridt, i Engeland, Tyskland og Høinorden, det har dog næsten alle Historie-Skrivere skjult for Læse-Verdenen, ved fra Rom at gaae avet om og lade baade Christendommen, boglig Kunst og folkelig Dannelse forplantes til Nord-Tyskland, og saa videre, med Karl den Stores Sværd og hans tolv Jævningers Navne, ligesom Roms hellige Stamtræ, plantet med Røverhaand, havde et Spyd til Rod. Vel kunde Historieskriverne ikke nægte, at Anglerne var de Første i vor Folke-Kreds, som baade christnedes ved Aandens Sværd, som er Guds Ord, og som vovede at giøre deres Modersmaal til Skriftsprog, længe før Karl den Store gik i Skole hos Alcuin; men at denne »Alcuinus« var Angleren Ælkvin, og at Tyskernes Apostel ikke holdt op at være Angleren Vinfrid, fordi man kaldte ham »Bonifacius«, og at det aabenbar var Anglernes Fortjeneste, at Christendommen forplantedes til Nord-Tyskland og Høinorden paa aandelig Maade, og at Modersmaalet baade i Tyskland og især paa Island blev Skriftsprog, hvorved Grunden blev lagt til hele den aandelige Udvikling, som har fundet Sted og kan finde Sted i Tyskland og Høinorden, see, det er det virkelig lykkedes Historie-Skriverne at skjule baade for sig selv og for deres Læsere giennem mange Aarhundreder, hvorved man da ogsaa har naaet at give den Engelske, Saxiske og Høinordiske Reformation Udseende af en aandløs Revolution, skiøndt den aabenbar er en

aandelig Fornyelse og Opvækkelse af den i England, Nord-Tyskland og Høinorden oprindelige, med Folke-Aanden og Folke-Hjerterne overeensstemmende Prædiken, Sang og Skrift paa Modersmaalet.

Hvad der gjorde denne Forkludring af Kirkens, Skolens og Folkelivenes Historie muelig, det var jo aabenbar den saakaldte Angel-Saxiske Literaturs voldsomme Afbrydelse og hardtad fuldstændige Udryddelse under det Normanniske Aag i England fra det Ellevte til det Fjortende Aarhundrede; thi kun derved blev det mueligt, at man selv midt i Engeland, med Gibbon og Hume, kunde indbilde sig, at Kædmunds og Bedas og Ealdhelms, Ælfreds og Ædelstens Tankegang og Tungemaal hørde til det raaeste Barbari, hvorfra Villum Bastard med sit gode Sværd, og hans Franske Bisper og Abbeder med deres Pluddervælsk, først begyndte at udfrie de stakkels Angler.

Vistnok kunde og skulde den Islandske Literatur paa Modersmaalet, fra det Tolvte til det Femtende Aarhundrede, have viist Historie-Skriverne, at de var kommet paa gale Veie, og have drevet dem tilbage til den Angelske Prædiken, Sang og Skrift paa Modersmaalet, hvoraf den Islandske Dannelse og boglige Konst maatte være frembragt eller dog fremkaldt; men deels forblev den Islandske Literatur længe ligesaa ubekiendt som den Angelske, hvor man skrev Verdens-Historier, og deels er Studere-Kamrets Nisser de meest haardnakkede af alle, saa at selv naar man vil flygte fra dem, stikke de midt paa Veien Hovedet ud imellem Boghylderne og hvæser, »vi

flytter«. Selv nu derfor, da Eddaerne er oversat paa Fransk, maaskee endog paa Italiensk, og da den Islandske Literatur har hævdet sig en Plads i alle verdenshistoriske Bogsamlinger, selv nu, saa længe efter at min Haandbog i Middelalderens Historie er kommet for Lyset, vil det, ikke mindst i Engeland selv, koste Kamp og Møie, før Verdens-Historiens Haandskrivere, selv med det halve Øie, som er alt hvad de laane ubehagelige Opdagelser, nødes til at see, og under Mund-Krampe nødes til med Pennen at bekiende, at de har gaaet i Taaget.

Det er derfor efter Omstændighederne intet Under, skiøndt det kun er forklarligt af »den sorte Død« med Blækhus-Graven i Aandens Rige, at selv Bjovulfs-Drapen har behøvet mere end en Menneske-Alder til at aftvinge det lærde Europa lidt Opmærksomhed baade paa sig selv og paa den Angelske Literatur i det Hele, men da den dog har naaet det og har allerede draget baade Kædmunds Sangværk og Anglernes Postil, Exeter-Bogens blandede Digte og Layamons Rim-Krønike heelt eller halvt op af Graven, saa er Heltedigtets Redning, som en Brand af Ilden, aabenbar en Bladvending i Literaturens Historie, og et Forvarsel for en tilsvarende Bladvending i Verdens-Historien, som alle Aander, hvad de end ellers kan have enten paa Tunge eller bag Øre, maa hilse med Høisang, da det er klart, at Folke-Livet, hvad man saa end vil bruge eller misbruge det til, først bliver brugeligt, naar det vaagner og reiser sig paa Modersmaalet i Folke-Aandens Kraft!

At nu Bjovulfs-Drapen ingenlunde har været det eneste større Kvad af Anguls Skjalde, hvori de stræbde at forbinde og bevare deres folkelige Oldsagn, det kunde man vel slutte sig til fra det Eneste, der nogenlunde heelt og holdent naaede til os, thi ethvert saadant Mesterstykke forudsætter og fremkalder altid endeel baade Svendestykker og Drengestykker i samme Retning, saa det store Digt paa Modersmaalet, som efter et samtidigt Vidnesbyrd, blandt andet ved sit kiønne Bind og glimrende Forbogstav, lokkede Kong Alfred i sin Barndom til at stave og lægge samme, behøvede vist ikke at have været Bjovulfs-Drapen, især da vi har samme Hjemmel for, at Alfred, før han kunde læse, havde blot ved Hørelsen indpræntet sig mange angelske Digte i sin Hukommelse;*) men de Brudstykker af et andet større angelsk Digt, som man nys saa uventet fandt paa det Kongelige Bibliothek her i Kiøbenhavn, maa dog overbevise selv den meest haardnakkede Tvivler om, at Bjovulfs-Drapen ikke har været enestaaende, men i det mindste havt en ganske mærkelig Valders-Kvide ved Siden ad sig,**) thi skiøndt jeg ikke her kan udbrede mig over disse baade smaa og dunkle, men høist mærkværdige Brudstykker, staaer det dog klart for mig, at de har tilhørt et stort og blomstrende angelsk Kvad, som ventelig var Kilden til det Latinske Digt i classisk Stil om Valders Flugt med Hildigun fra Hunnekongen Atles

---

*) Alfreds Levnets-Beskrivelse af Asser i Monumenta Britanniæ. 1848. Vol. I. p. 473—74.

**) Disse Brudstykker er allerede med største Omhu udgivne af Professor G. Stephens under Titel: Two Leaves of King Waldere's Lay. By George Stephens, Esq. Cheapinghaven and London. 1860.

Gaard og hans Kamp underveis med Gunnar Gjukung (Guðhere), som vilde røve hans Skatte.*)

At der imidlertid mellem de større angelske Saga-Kvad i det høieste kun i Valders-Kviden har været et Sidestykke til Bjovulfs-Drapen, omtrent paa samme Maade, som Odysseen er et Sidestykke til Iliaden, det slutter jeg ikke blot af Heltedigtets udmærkede Beskaffenhed, men ogsaa af den gamle Bog-Historie, der ei engang hos Grækerne lader os formode noget Sidestykke til de Homeriske Digte, hvoraf det ene besynger det folkelige Storværk og det andet den længe savnede og hardtad opgivne Folke-Helts Hjemreise og Hjemkomst. Vel kan og vil det sagtens synes de classiske Lærde ikke blot latterligt, men hardtad bespotteligt, at nævne Bjovulfs-Drapen og Valders-Kviden ud i eet Aandedræt med Iliaden og Odysseen; men deels skulde Classikerne, som har været nærved at sætte den poetisk usle Æneide over den mageløse Iliade, helst tie stille, og deels er her hverken Tanke eller Tale om nogen Sammenligning eller Sammenstilling af de Græske og Gothiske Konstværker, men kun Vink om, at de Angelske Heltedigte betegne omtrent samme Trin af poetisk Udvikling som de Græske, og saalidt som Høinordens Aand vil maale sig med Grækenlands i kvindelig Skiønhed, Klarhed eller Smag, saavist hævder den sig dog ved mandig Storhed, Reenhed og Dybsindighed sin Hædersplads ved Græker-Aandens Side, og leer kun ad Latin-Skolens clas-

*) Af det latinske Digt har jeg kun seet Fischers Udgave fra 1780 under Titelen: De prima expeditione Attilæ et de rebus gestis Waltherii. (Om Atles første Tog og om Valders Bedrifter.)

siske Afguderi, som et overflødigt Beviis paa Stilemageriets Aandløshed. Bjovulfs-Drapens Skjald har nemlig ingenlunde villet nøies med at forbinde enkelte Optrin af Nordens Kæmpeliv fra Skjold til Rolf og fra den gamle Hrædel til den unge Viglaf, men har indvævet sine Danske og Gothiske Oldsagn, om ikke smagfuldt, saa dog snildt nok i Heltens storladne Æventyr, saa hele det Gothiske Kæmpeliv med dets Ragnarok speiler sig deri langt fuldere og klarere end i Stærkodders Rimkrønike og Volsungernes Sørgespil, hvoraf den første maa være Dansk og det andet Vildgothisk Arbeide.*)

Der er nemlig to Kæmpeværker, som Gothe-Folket især har prøvet sine Kræfter paa, det ene Opvækkelsen af det indslumrede Heltemod og det andet Hevn over Rovgierrigheden, som har ranet al Verdens Herlighed, hvad klarest lader sig fremstille under Billedet af en Valkyrie i Dødsdvale og Kampen med en Ild-Drage, som ruger over en umaadelig stor Gulddynge, hvorom derfor ogsaa Volsung-Kviden dreier sig, men sært forvirret af den Tyske Romantik, der, som Niflungs-Kvadet (Lied der Niebelungen) lærer os, har stræbt at flytte det store Brændpunkt fra Storværkerne til Kvinderne (Brynhild og Krimhild), der, som rasende Medbeilerinder, drages om Helten. Sin Konst

*) Af Rimkrøniken om Stærkodder, Storværks Søn har vi vel kun et forgjort Brudstykke i Saxos Latinske Vers, men kan dog af Sagnet giætte os til Gangen, og i de Eddiske Volsung-Kvider seer vi tydelig Brudstykkerne af den stolteste Gothiske Bygning, man kan tænke sig.

og Smag skal nu vistnok den gamle Shakspear ligesaalidt som den Unge rose sig af, thi den søvndyssede Valkyrie bliver hos ham, hardtad ligesom i den Danske Rimkrønike, til fordrukne, snorkende Leire-Kæmper, og Heltens æventyrlige Kamp med Trolden, som kaster Søvn paa Kæmperne, og med Ild-Dragen, som ruger over Helte-Guldet, savner al poetisk Forbindelse, ja, for en Feils Skyld maa Bjovulf brydes baade med Grændel og hans Moder, og faaer kun Utak af Skjalden for sin Dødskamp med Stærkhjort; men Kæmpeskjalden trodser kiækt alle Udsættelser paa sit Arbeide med sit Falkesyn og sit Løvebrøl. Medens han nemlig løfter sin Gothe-Helt til Skyerne høit baade over Hermod og Volsungen, og stiller Storværkerne i deres rette baade historiske og poetiske Følge og Forhold, saa seer han dog godt, at ogaa hans Gothe-Helt, som vil gaae for Thor og fælde Midgaards-Ormen for tidlig, gaaer paa vilde Veie, og spilder igrunden sin mageløse Styrke, saa hverken kan han vække Heltemodet, end ikke i sin egen Gaard, eller frelse Hrædlinger eller Vægmundinger fra Undergang, saa Drage-Guldet er til ingen Nytte, men maa graves ned igien med ham til Rov for Dragens Datter. Netop saaledes gik det jo med Gothernes verdensberømte Kamp for at vække Nordens Valkyrie i Hjemmet og fravriste den Romerske Drage sit Rov, saa den Angelske Helteskjald havde ligesaa god Grund til at bryde alle Konstens Regler, som Uffe til at sprænge sin Brynie, og han har brugt sit Sværd ligesaa godt som Uffe sit Skræp, og Bjovulf det gamle Jettesværd, der begge, ligesom hans, var afbrugt med det samme. Sammenlignes endelig

Skjaldens med Heltens Bedrifter, da finder vi ogsaa derved en slaaende Lighed, thi det Angelske Skjaldskab, som han vilde fornye, forældedes ligefuldt til det uddøde, og de Nordiske Oldsagn, som han vilde udrive af Glemsel, sank strax saa dybt tilbage deri, at vi kunde fristes til at tænke, de havde aldrig været til uden i hans Hjerne, naar ikke de uforglemmelige Navne: Hermod, Volsung, Skjold og Rolf forbød det, og naar ikke de Frankiske Aarbøger ovenikiøbet gjorde os den uventede Tjeneste at bevidne ikke blot de reent forglemte Gothiske Kongesagns men Gothe-Kongen Higelaks virkelige Tilværelse.

Herved mindes vi kraftig om Bjovulfs-Drapens sagnhistoriske Værd og Vægt, men førend vi gaaer ind paa den nærmere Betragtning heraf, maae vi dog endnu et Øieblik dvæle ved dens æventyrlige eller saakaldte mythiske Vilkaar. Disse har jeg vel alt stræbt at oplyse ved at pege paa Bjovulf som en hverken meer eller mindre mythisk Personlighed end Volsungen Sigurd Fofnersbane, Stærkodder, Storværks Søn, eller Peliden Akilleus i Iliaden, thi skiøndt vi hverken har hørt, at Bjovulf som Sigurd skulde stamme fra Odin, eller, som Stærkodder være Hærfaders Fostersøn, eller, som Akilleus have en Havfrue til Moder, saa viser dog hans Tredivemands-Styrke, hans Svømning over Østersøen, saavelsom hans Dykke-Konst i Troldekiær, at han ikke kan have været af lavere Byrd. Dette har imidlertid syntes Engelskmændene enten for sært eller for lidt, saa de har endelig villet giøre Bjovulf enten til Thor eller til en anden tysk eller nordisk Afgud, uden at ændse, at

Bjovulfs-Drapens Skjald, som vidste godt hvad han gjorde, i saa Fald vilde holdt sit Kvad ligesaa reent for hans, som for Odins, Thors og Freias Navne, der i alt Fald laae ham meget nærmere.

Man maa nemlig ikke tænke, at det var med de old-angelske Skjalde, som med de ny-engelske Digtere, at Nordens Gudenavne kun var dem bekiendte fra Slægtregistrene og Ugedagene, thi baade Vøluspaa, Havamaal og de fleste Eddiske Kvad maa være Angelsk Arbeide, og det er desuden sikkert nok, at Bjovulfs-Drapen, der skyer de gamle Gude-Navne, forudsætter dog ligefuldt gamle Gude-Sange, og staaer netop paa samme mythiske Trappetrin som Iliaden, der leger med Guderne.

Det er vistnok sært, at Helten har faaet et aldeles ubekiendt Navn, men det vilde være lige sært, hvad saa end Navnet skulde betyde, og vi giætter derfor vist med Rette paa, at »Bjovulf« kun er en Angelsk Forskrivelse af »Bodulf«, der paa Angelsk skulde skrives »Beadowulf«, ligesom »Starkaðr« aabenbar er en Islandsk Forskrivelse af »Stærkodder«, og jeg vil lægge til, at ligesom Islænderne har taget »Bjarkes« Tilnavn »Bodvar« for hans Egennavn, saaledes har sagtens Anglerne ogsaa taget den gamle Gothe-Helts Tilnavn for hans Egennavn eller dog foretrukket det i Kvad, medens hans bekiendte Navn spores i »Hererik«, som han V. 2345 og 4406 synes at blive kaldt. I saa Fald vilde vi Nordfarer møde en gammel Bekiendt, Gothekongen Heidrek, som Anglerne kaldte »Heaðoric«, og da han i Fredegods-Sagnet hos Saxe smelter sammen med Erik Kæmpevækker, kunde det Hele poetisk afrundes.

Dog, dette er endnu kun en ganske løs Giætning, medens vi nødvendig maa komme til den Slutning, at naar de Gothiske Oldsagn om Kong Hrædel og hans Æt er ægte, da maa Bjovulf, trods sit sære Navn og sin æventyrlige Skikkelse, ogsaa nyde godt deraf, uden at hans Tredivemands-Styrke maa komme ham mere til Eftertale end Stærkodders tre Par Arme og tre Aarhundreders Alder, der kun er dem skiænkede som mythiske Stillings-Mænd for hele Gothe-Stammen.

Hermed vende vi os til Bjovulfs-Drapens Sammenhæng med Høinordens Sagn-Historie, som vi finder den i Islandske Kilde-Skrifter og i Saxe Runemesters Danmarks-Krønike, og heri giør den en Vending og tænder et Lys, som vi aldrig turde ventet, ved at pege paa Gothe-Kongen Higelaks (Hugleiks) Søtog til Frisland, og hans Fald i Kampen med Hetvarer og de Merovingiske Franker; thi da vi hos Gregor fra Tours og i andre Frankiske Aarbøger finder dette Tog og dette Nederlag udtrykkelig omtalt, som en Mærkværdighed fra Merovingen Theudeberts (Thjodverds) Dage i Begyndelsen af det sjette Aarhundrede, saa har vi derved faaet et Fodfæste midt i de bølgende Oldsagn, hvorved vi ordenlig kan faae sikker Gang i dem*). At nemlig Frankerne har forskrevet Kong Higelaks Navn og kaldt ham »Dansk«, og at de kaldte »Hetvarerne« Attuarier, det er, efter alle Kyndiges Dom, netop Borgen for Beretningens Ægthed, og da Bjovulfs-Drapen klarlig giør Kong Higelak samtidig med Hrodgar og Hrodulf (Saxes og Islændernes

*) Merovingerne opdagede jeg først 1841. See »Brage og Idun.« IV, 494. 497. 509.

Ro og Rolf) i Danmark, ja, fører os derhos et halvt Aarhundrede tilbage til Halvdan og den verdensberømte Hengest, saa har Nordens Oldsagn derved vundet Borgerret i Verdens-Historien. Vel har Bjovulfs-Drapens Engelske Udgivere faaet den Nykke at benægte Eenheden af Anglernes Hrodgar og Islændernes Hroar, og vil ikke engang ret kiendes ved deres egen Hengest, men beviser det noget, da er det kun, hvor nær Anglerne have været ved at drikke hele deres Nordiske Arvegods op i Franske Vine, saa at, hvis vi ikke, til Giengiæld for mange gamle og store Tjenester, havde reddet Bjovulfs-Drapen til dem, som en Brand af Ilden, da var den sagtens gaaet fløiten med alt det Andet. Ligesom nemlig Anglernes »Hroðgar« og »Hroðulf« aabenbar er de samme Navne som Islændernes »Hroar« og »Hrolf«, saaledes er Islændernes Hroar og Helge, ligesaavel som Anglernes Hrodgar og Halga, Sønner ad Halvdan Skjoldung, saa det vilde være et uhørt Tilfælde, om de intet skulde have med hinanden at giøre.

Udenlandske Sagnkyndinger maae derimod vistnok studse ved, at Bjovulfs-Drapens Gothiske Kong Higelak med hans Fader Hrædel, samt alle Hrædlinger, og deres mærkværdige Sammenstød med de Svenske Skilfinger, ikke har efterladt sig mindste Spor i vor ellers saa rige Sagn-Kreds, men skulde det vække Tvivl om noget, da kunde det jo dog aldrig være om Ægtheden af de Sagn, vi spore hos os selv, men kun om de hidtil Ubekiendte, og da nu netop disse Gothiske Sagns Ægthed er godtgjort af de Fremmede, saa tjener det netop til at bestyrke Ægtheden af de Øvrige, og vi, som veed, at alle de Gothiske og Svenske Oldsagn vilde være

forgaaede, dersom ikke Bjovulfs-Drapens Skjald, Saxe og Snorre havde reddet enkelte af dem, vi forundre os kun over dette, og ikke over, at alle Hrædlinger og Vægmundinger maae takke Angel-Skjalden og Gregor fra Tours for deres priselige Eftermæle. Ogsaa herved stadfæstes Havamaalets bekiendte Udbrud:

Sjelden Bauta-Stene
Stande ved Adelvei,
Reiser dem ei Søn efter Fader;

thi det samme giælder aabenbar om Oldsagn, som glemmes i Hjemmet.

Mellem de os i Høinorden velbekiendte Oldsagn, som Bjovulfs-Drapen spiller paa, er nu Vølunds og Volsungernes de mest iøinefaldende, men herved maa dog bemærkes, at det er først seent opdaget, at Bjovulfs-Drapen ikke, som jeg selv har udspredt, tilskriver Sigmund Volsung den Drage-Kamp, der, baade efter Nordiske og Tyske Oldsagn, tilhører hans verdensberømte Søn: Sigurd Fofnersbane (Niflungs-Kvidens Siegfried), og at man af Bjovulfs-Drapen ei kunde seet, om Anglerne havde Vølunds-Sagnet tilfælles med os, eller blot, som hele den Gothiske Folke-Kreds, Vølunds-Navnet paa den Nordiske Dædalos eller Konst-Fader. Dette lærde vi nemlig først af Exeter-Bogen, hvor vi fandt de to mærkelige Vers af Anglernes Taalmodigheds-Vise:

Wéland him be wurman
wræces cunnade,
an-hydig eorl,
earfoða dreág,
hæfde tó gesíððe

sorge and longað,
winter-cealde wræce,
weán oft on-fond,
siððan hine Níðhad
on néde legde
swoncre seono-bende
on syllan mon.
þæs ofer-eode,
þisses swá mæg.*)
Beadohilde ne wæs
hyre bróðra deáð
on sefan swá sár,
swá hyre sylfre þing,
þæt heó gearolíce
on-gieten hæfde,
þæt heó eácen wæs,
ǽfre ne meahte
þriste ge-þencan,
hú ymb þæt sceolde.
þæs ofer-eode,
þisses swá mæg.

Hvad der nemlig end heri falder os uforstaaeligt, saa er det dog klart, at Anglerne har havt det samme Vølunds-Sagn, som ellers kun findes i den Eddiske Vølunds-Kvide, hvor vi finder Vølunds-Bøddelen Nidhad baade som Nidad og Nidud, hans Sønner, som

*) For »be wurman« maae vi læse »bemurnand«; ofer-eode af »ofergangan« maa forstaaes ligesom det Danske »gaae over«, i Talemaaderne: Uveiret, Smerten, Ulykken gik over, blev forvundet; istedenfor »on néde« maae vi læse »on níðe« og forstaae det Følgende om den Lemlæstelse, som lammede Vølund.

Vølund hevnede sig paa, og hans Datter Bødvild, som Vølund daarede. *)

Hvad nu Volsungens berømte Drage-Kamp og Guld-Gæving angaaer, da afviger Bjovulfs-Drapen klarlig fra Edda-Kviderne og Volsung-Sage deri, at den ikke lader ham ride til og fra Valpladsen paa Sleipner-Føllet Grane, men fører ham frem og tilbage paa Lykke-Skibet, som man seer V. 1784—87.

sǽ-bát gehleód,
bær on bearm scipes
beorhte frætwa
Wælses eafera;

og da »eafera« sædvanlig betyder »Søn«, synes Daaden jo virkelig her at tillægges Sigmund, men da »eafera« dog ganske svarer til vores »Afkom«, lader det sig ogsaa forstaae om enhver Volsung, og da nu Skjalden siger, at Sigmund havde Fjotle (Fitela) med sig ved al sin Bedrift, men at Fjotle var ikke med ved Drage-Kampen, saa var det aabenbar overilet at sigte Angel-Skjalden for at ville berøve Sigurd Fofnersbane hans Tilnavn og mageløse Priis fra Østersøen til Middelhavet. Alt vel overveiet, maae vi derfor meget mere antage, at Skjalden netop har villet tilskrive Sigmund-Sønnen det mageløse Storværk, ved V. 1762—1771:

---

*) Efter mine Tanker maa endog den Islandske Vølunds-Kvide være en Oversættelse fra Angelsk; thi kun deraf kan det, efter mit Skiøn, komme, baade at der næsten lige saa tit læses »Niþaðr« som »Niþuðr«, at »Beadohild« er forskrevet til »Böðvildr«, at der findes det reent Angelske Ord »jarknasteinar« og at endelig »hrósa« kun giver Mening, naar det tages for det Angelske »hreósan«.

Sigemunde gesprong
æfter deáð-dæge
dóm unlytel,
syððan wíges-heard
wyrm ácwealde,
hordes hyrde,
he under hárne stán
æðelinges bearn
ána genéðde
frécne dǽde.

Ved »æðelinges bearn« skal vi nemlig tænke paa »Sigmunds Søn«, som gjorde sin Fader Ære i hans Grav, og ventelig har for »syððan wíges-heard«, hvor Navnet nu fattes, enten staaet »Sigeferð wíges-heard« eller »syððan Wælsing wíges-heard«.

Da det hos os er sædvanligt at slaae »Volsunger« og »Ylfinger« sammen, som een og samme Slægt med to Slægt-Navne, saa maa det med Flid anmærkes, at Bjovulfs-Drapen umiskiendelig skiller sine »Vylfinger« fra »Volsunger« og betegner dem som et Nabofolk til Gother og Danskere, saa de rimeligviis maa søges i Norge, hvor da ogsaa, efter Saxe, Erik den Veltalende (Eiríkr inn málspaki) havde hjemme, om hvem vi læser i »Skalda«, at han var af »Ylfing-Slægten«*). Da nu, saavidt jeg veed, hele Sammenblandingen af Volsunger og Ylfinger, som Skalda ligefrem modsætter sig, ene beroer paa et løst henkastet Ord i Fortalen

*) Snorres Edda (i Rasks Udgave S. 192—93), hvor Ylfinger og Volsunger ogsaa klarlig adskilles.

til en Edda-Sang*), saa bør den agtes for død og magtesløs, om der end ikke skulde opdages flere Spor af Ylfingernes Idrætter, eller af den Heaðolaf Ylfing, som, efter Bjovulfs-Drapen, fældedes af Vægmundingen Egthjov og maatte bødes for i dyre Domme.

Endnu een gammel Bekiendt fra den mythiske eller episke Tid møder vi i Bjovulfs-Drapen, nemlig Hermod, thi, skiøndt her spilles paa et Hermod-Sagn, som vi ikke kiender, er der dog ingen Grund til at skille Bjovulfs-Drapens Hermod fra ham, der spiller en udmærket Rolle i Balder-Sagnet, og som har sin faste Plads paa de Angelske Stamtavler, mellem Odins Forfædre, hvorved han endogsaa er smuttet ind i Gylfe-Legens berygtede Fortale**). Hvis ikke den eddiske Hyndle-Sang skulde være Angelsk Arbeide, maae vi dog ogsaa i vort Norden have havt Sagn om Hermod som Helt, siden han der stilles ved Siden ad Sigmund Volsung, naar det hedder om Odin:

Gaf hann Hermóði
hjálm ok brynju,
en Sigmundi
sverð at þiggja***).

Det Angelske Sagn, seer vi for Resten, har fremstillet Hermod som en af de berømteste Kæmper i Skjoldungernes ældste Gaard, men som Lykken gjorde

*) Den ældre (Sæmunds) Edda (i Munchs Udgave) S. 89. Sammesteds S. 88 synes Skjalden at henføre Ylfinger til »Gylfe.«

**) Snorres Edda (Rasks Udgave) S. 13.

***) Sæmunds Edda (Munchs Udgave) S. 67, men vistnok har Hyndlas Sang saamange os fremmede Navne, at den sagtens har hjemme hos Anglerne.

overmodig og grusom, og forlod ham derpaa aldeles, saa han faldt i Jettevold og fik en ynkelig Ende, saameget ynkeligere, som Haabet om hans Søn ogsaa skuffedes, hvorved vi bagvendt mindes om det »Hel-Rid» som er den nordiske Hermods mythiske Bedrift. Endelig finde vi i Hakonsmaal Hermod udgaaende fra Valhal, Haand i Haand med Brage, og vil vi see andet deri end et Vindæg af »Eivind Skaldaspilder» da maae vi derved komme til at tænke os Hermod som en af vore Arilds-Skjalde, der enten selv red til Hel paa Sleipner for at giæste Balder, eller blev viist til Hel af sin Eftermand, men dog kun som en lille Udflugt fra Valhal. Hermod-Sønnen hedder for Resten altid paa Stamtavlerne »Skeldva» og skal, efter Skalda, være Skilfingernes Stamfader.

Herved mindes vi om, at Skilfingerne, som i Bjovulfs-Drapen bryster sig paa den Svenske Throne, ei heller paa Island har været aldeles ubekiendte, men om deres Skæbne og Bedrifter hører vi intet derfra, og kun i Hyndle-Sangen synes »Skilfinger» at staae istedenfor »Ynglinger», som ellers hos os er de Svenske Arilds-Drotters staaende Tilnavn. Da imidlertid de bekiendte Ynglinger: Ann eller Ønn, Ottar og Adils, og især de to sidste, er kiendelige i Bjovulfs-Drapens Skilfinger: Ongenthjov, Ohter og Eadgils, og da Eadgils her staaer i Linie med Hrodulf, ligesom hos os Adils med Rolf, saa er det uden al Grund, at man udenlands har anseet dem for uforligelige.

Om den store Krig imellem de Svenske Skilfinger og de Gothiske Hrædlinger, som Bjovulfs-Drapen besynger, veed Ynglinge-Saga vist nok intet at for-

tælle, men da Harald Haarfagers Hoved-Skjald Thjodolf af Hvine, paa hvis Vers fornævnte Saga er bygget, egenlig kun besynger Ynglingernes Død og Bautastene, maa det i Livet og i Marken ei være til Skade for deres gode Navn og Rygte, og det er i Øvrigt baade af Saxes og Snorres Fortællinger klart nok, at Modsætningen mellem Svenskere og Gother har endnu i det Ellevte Aarhundrede været skarp nok, saa den maatte sagtens i det Femte og Sjette Aarhundrede være bidhvas tilgavns.

Da vi imidlertid nu engang savne alle andre Efterretninger om Arve-Feiden i gamle Dage end Bjovulfs-Drapens, og da Skjalden lidt ubehændig har indskudt hvad han vidste i kun halvt sammenhængende Brudstykker, saa holder det haardt at giøre noget Heelt ud deraf, men dog gienkiender vi her godt i det Smaa det store Gothiske Sørgespil, saa at skiøndt vi ikke engang ret veed, hvor Skjaldens Gothland laae, borger dog Sagnet selv for sin Ægthed, og de Frankiske Aarbøger har, som sagt, ved at melde os Kong Higelaks Fald i Frisland, givet os Troen i Hænderne. Sagnet begynder med den gamle Kong Hrædel, som vi kan skiønne har i sin Velmagt været en vældig Drot i sin Kreds, som Svenskerne enten har maattet bukke for, eller har dog ikke vovet at udæske; thi Freden brydes først af Ongenthjov, den gamle Hugaf, da Ulykken har nedslaaet Gothernes Mod og lagt Kong Hrædel i Graven. Ulykken har en fjern men dog mærkværdig Lighed med den brittiske Kong Lears, som Shakspear har stræbt at forevige, og en Broder til Shakspear vil kunne fremstille Kong Hrædels Ulykke med sine tre

Sønner ligesaa gribende som Kong Lears med sine tre Døttre, uden at laane det mindste; thi da Hædken (Hakon) ved et Vaadeskud dræber sin ældre Broder Herebeald (Hærbalder) ligesom Hødur, dræbde Balder, blev den gamle Fader vanvittig, og glemde aldeles, at han havde to Sønner tilbage, saa han sang det ene Sørgekvad oven paa det andet, alle med det Omkvæd, at han havde kun to Sønner, begge døde, den ene faldet af Vanvare for Broderhaand og den anden svævende i Galgen som Brodermorder, medens deres gamle Fader gik barnløs og trøstesløs i Graven.

Svenskerne gjorde da under Ongenthjov Landgang paa Gothland (rimeligviis Øen, som endnu østenfor Sundet bærer samme Navn, men som vi kalder Gulland) og fik Held til ikke blot at fælde Hædken og bortføre hans Dronning*), men til at ødelægge hele Gothe-Hæren, saa dens ringe Levning fandt sig om Aftenen indespærret i Ravne-Skoven, for næste Morgen, efter Ongenthjovs frygtelige Trudsel, enten at springe over Klingen eller, for Løiers Skyld, dingle i Galgen. Den yngste Hrædling, Higelak, kom imidlertid med Undsætning i Morgengryet, og, skiøndt vi ikke kan oprede de nærmere Omstændigheder, seer vi dog, at Ongenthjov maatte pakke sig, og faldt siden i et Slag med Higelak, for to Brødre, Vanraads Sønner, Jofur og Ulf, der vel var To om Een, ligesom Kette og Vigge om Adils, men vandt dog stor Ære ved Bedriften, saa Jofur endogsaa fik Higelaks eneste Datter, Hylde, til Ægtefælle.

---

*) Det sidste kommer for Dagen, naar det fortvivlede »bryda heord» 5853 læses »brýd á-herode» som Islændernes »hertók» (ranede).

Om Ongenthjovs Sønner: Ottar og Unild (Ohter og Onela), avlede, som det synes, med den ranede Gothiske Dronning, har søgt at hevne Skade, veed vi ikke, men det har i alt Fald været forgiæves, saalænge Higelak stod for Styret og Bjovulf gik i Spidsen, thi da, siger Skjalden, behøvede man ikke at leie Kæmper enten blandt Danskere, Svenskere eller Gepider, og selv efter Higelaks Fald, mens Bjovulf var Formynder for hans unge Søn Haarderaad (Hardred), havde Gothland Fred. Først da Haarderaad selv havde besteget Høisædet, og maaskee oversaae Bjovulf, gjorde Ottars Sønner Landgang paa Gothland for at hevne deres Bedstefader, og havde Held til at fælde Haarderaad, men maatte dog pakke sig for Bjovulf, som nu besteg den ledige Throne, og, som det synes, under en Broder-Krig mellem Ottar-Sønnerne, fandt Leilighed til at ydmyge Svenskerne og fortjene Tak af Adils (Eadgils), som han skaffede Overhaand. Hvordan det endelig gik efter Bjovulfs Fald, da den unge Viglaf, som det synes, selv af Skilfing-Blod, skulde værge Gothland, veed vi ikke, men at de bange Anelser, som Skjalden ved denne Leilighed udtrykde, gik i Opfyldelse, det veed vi af Ingel Ildraades Saga hos Snorre.

Af Bjovulfs-Drapens Gothiske Sagn staaer vel endnu det om Kong Higelaks Giftermaal med Hygd tilbage, men da Skind-Bogen netop under Kvadet derom har skiftet Afskriver og gjort et daarligt Bytte*) og da Vidsidsmaal ikke engang nævner Kong Hrædel og

*) Den ny Skriver har begyndt omtrent v. 3873.

hans Æt, men kun Ongenthjov som Svensker-Drot*), saa maae vi lade den Sag staae ved sit Værd, og kan egenlig kun oplyse, at naar man udenlands endelig vil giøre Hygd, efter Kvadet ung som Rosens-Knoppen, til Enke efter Offa, da løber man aabenbar med Liimstangen.

Bjovulfs-Drapens Offa tvivler nemlig ingen af os om, jo er den Offa, Vermunds Søn, som findes paa de angelske Stamtavler, ei langt fra Odin, saa at naar man tager Higelak og hans Hustru for levende Folk i Slutningen af det femte Aarhundrede, da forbyder Giftermaalet mellem Offa og Hygd klarlig sig selv; men desuden seer man let, at Offas Dronning, hvis Drude-Navn endnu kan spores**), kun er smuttet ind i Kvadet til Sammenligning med Hygd, Hæreds Datter, som ventelig ogsaa har været bevogtet af en Lindorm eller et andet Udyr, der maatte fældes af hendes Beiler. Dette, som vi kan slutte af Kvadet selv, bestyrkes ved Saxes Fortælling om den Svenske Kong Herods Datter, som havde saa slem en Livvagt***), thi vel kaldes denne Prindsesse Thora og befries af Regner Lodbrog, men naar man veed, at Saxe efter Braavalle-Slaget har i Sagn-Historien maattet tye til Islandske Kilder, og at Regner Lodbrogs Saga er en historisk Roman, der uden videre gifter Regner i det Ottende Aarhundrede med Sigurds og Brynhilds Datter fra

*) Vidsidsmaal (the Traveller's song) v. 64.

**) V. 3856 hvor »Þryðo« sikkert skal være Navnet paa Offas Dronning, som baade paa Stamtavlerne og i Munkekrøniken om Offa kaldes med et lignende Navn.

***) Saxe Runemesters Danmarks-Historie, Müllers Udgave S. 443.

det Fjerde, da lader man sig ikke skræmme af Tidsregningen.

At nu ogsaa Skjalden holder med Dronning Drude eller Ædel-Drude, mod den Vermunds Søstersøn, som beskyldte hende for at have staaet sin Husbond efter Livet, agter jeg, trods Textens Usikkerhed, for sikkert nok, og at det samme har været Tilfældet med Kong Offa, saa Fætteren maatte pakke sig*).

Hvad endelig Kong Offa selv og hans Giftermaal angaaer, da kaldes Drude vel her, ligesom i Munke-Krøniken en »Frankisk« Prindsesse, men hun rømmer ingenlunde, som i den, over Havet fra sin Fader, men roer kun over »den gule Flod« paa sin Faders Tilskyndelse, saa her maa man tænke paa det sønderjydske Angeln og det holstenske Mauringien (Stor-Marn?) hvor jo Frankerne selv siger, de har boet, før de tog Deel i Folke-Vandringen**), og skiøndt jeg ikke veed, om Eideren er ligesaa »guul« en Flod som Elben, maae vi dog tænke paa Eideren, især fordi det var her Uffe Vermundsen, baade efter det store Sagn hos Saxe, og efter Levningen i Munke-Krøniken, bestod den svare Tvekamp, Een mod To, som der sikkert ogsaa spilles paa i Vidsidsmaal, hvor vi læser (v. 77-90).

---

*) Bjovulfs-Drapen v. 3874—3918 og de tilsvarende Anmærkninger, hvor jeg har givet mine Grunde.

**) Bjovulfs-Drapen v. 3892—95.

— hió Offan flet
ofer fealone flód
be fæder-láre
síðe ge-sóhte.

Offa geslóg
ǽrest monna
cniht wesende
cyne-rica mæst,
(nǽnig efen-eald him*)
eorlscipe máran
on orette**)
áne sweorde,)
merce ge-mǽrde***)
við Myrgingum
bi Fífeldore†)
heóldon forð siððan.
Engle and Swǽfe††)
swá hit Offa geslóg.

Ligesaalidt som det var med en Pen, Uffe satte »Eider-Grændsen,» og ligesaalidt som Pennen, selv i sine mest glimrende Dage, har mægtet at forsvare Dannevirke eller hænge »Leddet ilave,» ligesaalidt nytter os i sig selv de gamle Skjoldungers Priis paa Papiret, men vi kan dog ikke andet end glæde os over, at Anglernes gamle Hovedskjald har givet dem og

*) Vi maae v. 80 læse »cynelícre mærð» og v. 81 »efnde» for »him.»

**) Man har villet giøre et Verbum af »on orette» men forgiæves; vi skal vist læse: on (an) oretta, áne sweorde» og tænke paa Uffe, Een mod To, med Sværdet Skræp.

***) Enten maa Anglerne have havt et »ge-mǽran» som betød at sætte Grændse-Skiel, eller vi skal læse »mǽru ge-marcode» i samme Mening.

†) Selv Englænderne indrømme, at »Fífeldor» maa være det samme som »Eidora», paa Islandsk »Ægis dyrr.»

††) Swǽfe maa være en Skrivefeil for »Seaxe,» blandt andet fordi vi ikke finde »Swǽfe» men »Swǽfas» hos Orosius.

Danmark meget bedre Lov end den Ny; thi det har saa meget mere at sige, som den Gamle aabenbar kiendte Danmark og Skjoldungerne meget bedre end Hamlets Engle-Skjald.

Var nemlig endog Oldsagnet om Kong Skjold, alle Skjoldungernes Stamfader, og hans hemmelighedsfulde Forhold til Danmark, det eneste, Angel-Skjalden havde balsameret og giemt for os, saa maatte vi dog være ham meget taknemmelige, thi vel har vi smukke Sagn om Kong Skjold, baade som Lødurs Søn hos Saxe og som Odins Søn hos Snorre, men dog ikke Mage til det Angelske, om »Barne-Engelen,» der giæstede vore Kyster, slumrende paa Korn-Negen, blev som Danmarks Skytsaand (familiar) vor Konge, og vendte ei tilbage til Alfhjem eller Gimle, før han havde skaffet os Ære, Fred og Lykke midt iblandt stridige og nærige Naboer, og efterlod en Kongeslægt, der giennem Aarhundreder, som den Fredegode, skulde bæres paa Hænderne af Folket*). Af denne Kongelige Skjoldung-Stamme nævner Angel-Skjalden: Bjovulf, Halvdan den Høie, hans tre Sønner Hjørgar, Hrodgar og Helge den Brave, Hjørgars Søn Hjørvard, Hrodgars Sønner Hredrik og Hrodmund, og endelig, uden

*) Vel henfører Ædelvard og de andre Latinske Krønike-Skrivere Oldsagnet om det folkeløse Stor-Skib med Barne-Kongen til »Skef» men Angel-Skjalden har nok vidst langt bedre Besked med Nordiske Oldsagn end »Latinerne», og desuden kan man godt see Grunden til at man kaldte den lille ubekiendte Skibs-Dreng Skefing efter den »Skef» som siges at have været Noas fjerde Søn, født i Arken, mens der ikke var fjerneste Grund til at lade Skef selv efter Aartusinders Forløb flyde op i Danmark.

Faders Navn, Hrodulf; hvoriblandt kun eet Navn, nemlig Bjovulfs, er os aldeles fremmed, medens de andre Navne ikke blot har en hjemlig Klang, men er tildeels velbekiendte, som Halvdan, Roe (Islændernes Hroar) Helge og Rolf. Da nu imidlertid Halvdan og Roe, som vi kun har hørt meget lidt om her hjemme, er Hoved-Skjoldungerne i Bjovulfs-Drapen, saa er baade Toget til Jotunheim i Kong Halvdans Tid og Maglebardernes Optøier i Kong Roes Gaard os ganske nye Begivenheder, som det maa være os en Fornøielse at giøre Bekiendskab med. Mærkeligt er det dog, at ligesom vi her hjemme kun har hørt om Kong Roe, at han bygde Roskilde, saaledes synes ogsaa Byggeriet at have været den vigtigste Bedrift af Hrodgar, som Skjalden havde hørt tale om; thi vel roser han Hrodgar for Heltemod i Ungdommen, men nævner dog ingen Heltegierninger af ham, da Striden med Maglebarderne, efter Vidsidsmaal, maa henføres til den senere Tid, da Hrodulf (Rolf) var blevet voxen. Hrodgar-Borgens Navn (Heort) vilde efter den danske Mund være Hjortholm, men dersom Tyskerne ikke ganske for intet har skiænket os »Herthedalen«, maa det vel staae i Forbindelse dermed.

Hele det Billede, Bjovulfs-Drapens Skjald giver os af Livet paa Hjorte-Borgen, passer for Resten vidunderlig godt til den historiske Betragtning af Dagene i Danmark, som de maae have seet ud i Rolfs Opvæxt eller i den danske Guldalders Aftenrøde, som Rolf kun forgiæves stræbde at forvandle til en ny Morgenrøde, og blev kun Helten i et rørende Sørgespil, som maa

kaldes det danske Ragnarok, hvori Bjarke og Hjalte svare til Thor og Frei, som falde ved Odins Side, og Vigge svarer til Vidar, som hevner Seierfader paa Fenris-Ulven. Enten vi nemlig hører paa Hrodgar med hans Gammelmands-Klynken og Klogskab, eller paa hans Drost Hunferd med store Ord i Munden, men kun lidt Mod i Bringen og Skielmen bag Øret, eller vi seer paa Dronning Vælthjov med Skuespillerindens Finhed og Væverhed, paa hendes kiære Sønner uden Mund og Mæle, eller paa de snorkende Kæmper med Æsker i Spidsen, der lod sig æde med Hud og Haar af Trolden, uden engang at vaagne; da gienkiender vi saa meget bedre den Danske Ynkelighed i Aandens Fraværelse, som vi selv har havt Nok af den for Øie, og det med den samme dybe Hjerteligheds Giennemskin, som godt kan røre en Gothisk Stærkodder til at kæmpe som en Løve for de falmede, men dog igrunden gyldne Hjerter.

Alt dette har man naturligviis udenlands endnu ingen Tanke om, og selv her hjemme langt mindre Øie end Øre for, men desuagtet er det dog lige sandt, og er ingenlunde saa pæredansk, at det jo hænger nøie sammen med Verdens-Historien; thi hvad vi alt forud maatte giætte, at Danmarks Næde og Trang til Gothiske Leiekæmper faldt sammen med den Angelske Udvandring i det Femte Aarhundrede, det har Bjovulfs-Drapen slaaet fast, ved at redde Oldsagnet om Friser-Høvdingen Hengest, der i den Danske Kong Halvdans Ærinde, førde an paa Toget til Jotunheim, og har da siden taget Broderparten baade af det

Danske Mod og den Danske Flaade med sig til Bretland*).

Oldsagnet om Danskeres og Frisers Tog med samlet Styrke under Hnæf og Hengest mod Kong Finn Folkvalds Søn i Jetteland, lader Skjalden hans Helt høre giennem en Kæmpevise i Hrodgars Hall, og ved Hjelp af det opdagede Brudstykke om Natte-Kampen paa Finsborgen, seer vi, at Finn strax led et saa afgiørende Nederlag, at han ingen Redning saae, uden i et skielmsk Forlig med Seierherrerne, hvorefter de skulde være halvt med Kong Finn om hele Riget og have Finsborgen i Pant paa hans Troskab. Saasnart imidlertid Jettekongen havde gjort Heltene godtroende med sin falske Finhed og Gavmildhed, overraskede han Finsborg ved Nattetid, hvor begge Høvdingerne havde Borgeleie med tresindstyve Kæmper af Vælgten, og skiøndt de kæmpede som Løver, maatte de tilsidst bukke under. Hnæf og de Fleste faldt, og kun Hengest med nogle Faa maa have reddet sig, da vi, paa hin Side af et Hul, som vi ikke kan stoppe, finder Hengest paa Hjemfarten til Frisland, hvorfra han næste Vaar hjemsøger Finn, fælder ham og tømmer Skatkammeret. Denne ganske klare Sammenhæng har man vel udenlands stræbt at formørke med de to Linier i Vidsidsmaal:

Fin Folcwalding
(weóld) Fresna cynne,

---

*) At nemlig Høvdingen for det store Englands-Tog virkelig traf til at hedde Hingst (Hengest), maa man, især efter Bjovulfs-Drapens Vidnesbyrd, antage, men naar Sagnet lader ham have Hoppen (Hors) til Broder, som dog forsvinder ved Landingen, da vædder jeg Ti mod Een paa, at det er en Shakspearsk Vittighed til at betegne at alle de danske »Hav-Heste« gik fløiten.

thi herved har man ikke blot villet fradømme Hengest sin lovlige Stilling som Friser-Høvding, men ovenikiøbet væltet Finns Nidingsværk over paa Hnæf og Hengest, men det er saa aldeles grundløst, at jeg kun nævner det for at tilføie, at om end Vidsidsmaal ikke var saa uefterrettelig, som den aabenbar er, kunde dens Skjald paa anden Haand godt, for det gode Rims Skyld, kaldt Finn Friser-Høvding, fordi Friserne under Forliget med Hengest virkelig, efter Sagnet, havde hyldet ham. Uagtet vi for Resten intet kiender til Finn Folkvalds Søn, maae vi dog henføre Brynjen »Finnsleif« til ham, som efter Skalda (p. 152) hørde til Adils-Skatten i Upsal. Om den gaadefulde Hildeborg Hokes Datter, som var Følgje paa Toget, kan jeg vel heller ikke enes med de Fremmede, da de endelig vil have hende til at være Finns Dronning, et Giftermaal, jeg har modsat mig af alle Kræfter; men jeg tør dog ikke nægte, det lod sig høre, at hun kunde været en røvet Dansk Prindsesse, som Toget netop skulde hevne og befrie. Da imidlertid Hildeborg Hokes Datter maa antages for Syster til Hnæf, som efter Vidsidsmaal var Hoved for Hokingerne, og da hun efter Bjovulfs-Drapen maa have mistet sine Sønner tilligemed sin Broder paa Finsborgen, siden de brændtes paa hans Baal, saa maatte hun, efter mit Skiøn, enten været gift med Hengest eller have fulgt Danehæren som en Enke-Dronning. Skiøndt vi intet Sagn har om Hnæf, saa nævnes han dog mellem Søkongerne eller Viking-Drotterne baade i Skalda og hos Saxe.

Kommer vi nu til Sagnet om Maglebarderne (Heaðobeardas), da var det, efter Vidsidsmaal, hvad

vi af Bjovulfs-Drapen ikke kunde seet, Hrodgars egen Datter, Freyvor (Freawære), som ved et Fornuft-Giftermaal skulde været Sone-Offeret mellem Hrodgar og den Maglebardiske Prinds Ingel, thi der læser vi (v. 91-100):

Hróðwulf and Hróðgár
heóldon lengest
sibbe æt-somne
suhtor-fædran*),
siððan hý for-wrǽcon
wícinga cynn,
and Ingeldes
ord forbígdan**),
for-heówan æt Heorote
Heaðobeardna þrym.

Efter disse Vink og efter hvad vi læser i Bjovulfs-Drapen, har der været en farlig Feide mellem Danskerne og en Viking-Trop, som vi, i Lighed med Longobarder, maae kalde Maglebarder, og tænke os som Oldtidens Jomsvikinger, men veed slet ingen videre Besked om, og vel havde Danskerne beholdt Valpladsen, efter begge Viking-Høvdingernes Vidergild og Frodes Fald, men Danekongen var dog, for Freds Skyld, gaaet paa Forlig med Frodes Søn Ingel, saa der skulde blive et Par af ham og Kongens egen Datter. Legen blev imidlertid fordærvet af en gammel Viking, der, enten paa selve

*) »Suhtor-fædran« betyder, ligesom »suhter-gefæderan« (v. 2321) Brodersøn med Farbroder, og viser, at Hrodulf hos Anglerne, ligesom Rolf hos os, har været kiendt for Helges Søn, skiøndt det ikke udtrykkelig siges. Det sjeldne Ords Brug ved denne Leilighed henviser for Resten paa, at Vidsidsmaals Skjald har havt Bjovulfs-Drapen for Øie.

**) »ord forbígdan« maa vel betyde det samme som vores »tog Brodden fra.«

Bryllupsdagen eller dog ei længe efter, yppede Kiv i Kongens Gaard, ved at minde Ingel om, at det var med hans Faders Banemænd og med Røverne af hans Arvegods han pleiede Venskab og gjorde Svogerskab, saa Ingel tilsidst fløi op i Spidsen af sine Maglebarder og fyldte Kongehallen med Vaabenbrag, men maatte selv med sit Blod betale Gildet, medens den gamle Viking, som en Lurendreier, listede sig bort ad lønlige, kun ham bekiendte Stier.

Vi Danskere kan nu umuelig læse dette uden at tænke paa Sagnet hos Saxe Runemester om Stærkodder, som med sine Syvmils-Støvler og sin Kulsæk paa Nakken, paa egne Gienveie skiævede afsted fra Upsal til Leire for at hærde Kong Ingel Frodesøns Hu, som havde ladet sig daare af et Kvindfolk, der var Datter ad hans Faders Banemand; men de to Ingels-Sagn vender dog for Resten saa bestemt Ryggen til hinanden, at vi umuelig kan faae dem til at følges ad, men maae lade dem gaae hver sine Veie. Selv den gamle Viking, som vi fristes til at holde paa, da Stærkodder sikkert i sine tre Aarhundreder har havt flere Æventyr i Danmark, med ligesaamegen Lighed og Ulighed, maae vi vel slippe, da han i dette Ingel-Sagn er saa glat som en Aal.

Derimod lader det sig godt høre og vanskelig afvise, at den Agner Ingelsøn, som, efter et andet Sagn hos Saxe, var kommet til Kong Rolfs Gaard for at holde Bryllup med hans Syster Rude, men fandt der en Medbeiler i Bjarke, som blev hans Banemand*), maa an-

*) Saxe Runemester (Müllers Udgave) S. 86—87.

sees for en Søn ad den Ingel, som faldt i Roes Hall; thi en saadan Skæbne-Lighed mellem Fader og Søn er ganske i det Nordiske Kæmpelivs Aand.

Et andet Spørgsmaal, som vi maae opkaste, netop fordi vi ikke selv kan besvare det, er, om ikke Maglebarderne (Heaðobeardas) skulde være Levninger af den stolte Viking-Trop, som med Hedeby til deres gamle Hovedstad, havde brudt med Danskerne og som, under Hengest, paa hvis Stamtavle vi finde Navnet Vedergils, satte Kaasen til Bretland? Da vilde nemlig Eftersmækket i Roes Dage af Tordenslaget i Halvdans eller Hjørgars Dage være i sin følgelige Orden.

Endnu maa det vel bemærkes, at da Rolf den Store, baade efter Bjovulfs-Drapen og Vidsidsmaal tilsidst har gjort Opstand mod Kong Roe, og temmelig snart maa have faaet Overhaand, saa er ventelig den Kong Rerek, som Rolf efter en af Viserne hos Saxe*) skilte baade ved Liv og Skatte, ingen anden end Hrodgars ældste Søn Hredrik, som efter Bjovulfs-Drapen skulde være hans Eftermand; thi at Saxes Rerek en eneste Gang siges at have havt en »Bøke« til Fader, kan let beroe paa en af de mange Trykfeil i Pariser-Udgaveu.

Skal vi nu endelig berøre Bjovulfs-Drapens Forhold til Nordens Geographi, som man udenlands har havt travlt nok med, da maa det egenlig kun være for at pege paa den Bemærkning, der giør sig selv, at Shakspears Tip-Oldefader sikkert ikke var stivere i Geographien end han, og at den Umage, Kong Alfred gjorde sig for

*) Saxe Runemester (Müllers Udgave) S. 97.

at faae Ohters og Vulfstans Seilads i vore Farvande nøiagtig ført til Bogs, viser, hvor fattig selv de lærde Anglers Kundskab i denne Henseende har været; saa det vil derfor neppe lønne Umagen at lede enten om Skjaldens Hronesnæs (Roneklint eller Hvalnæs) og Ravneskov, eller om hans Nord-Frisland, Finland, Romø (heaðoræmes), Brondingeland eller Skedelande, da selv hans »Gothland» fattes alle sikkre Kiendemærker.

Ligesom imidlertid de Frankiske Aarbøger borger os for, at Bjovulfs-Drapens Vest-Frisland er det, som Frankerne baade kiendte og giæstede, saaledes skulde ogsaa hele Kvadet med sine Øst- og Vest-, Syd- og Nord-Danskere, borge for, at Skjalden ikke med sit »Daneland» meende mindre end hele det lille Danmark, der dog synes Tyskerne for stort saavel til Hrodgar som til os.

I Henseende til Skjaldens »Gothland» eller Vindmark (weder-mearc) da finder jeg, som sagt, al Grund til at giætte paa Øen Gothland, (Gulland), hvis ældgamle Betydelighed som Sømagt er sikker nok, og hvis Historie er mørk nok til, at de største Mærkværdigheder kan være sunket i Jorden med Visby.

Om Skede-Landene er det endelig min Mening, at det skal betyde Skythe-Landene, som vi, blandt Andet af den Danske Rimkrønike, seer, vort Høinorden har været kaldt, men derfor kan Navnet godt hænge sammen saavel med »Skandinavien» som med »Folke-Skeden (vagina gentium), der begge kan skylde de latiniserede Gothers Forglemmelse af Modersmaalet deres Tilværelse.

Hermed være da Bjovulfs-Drapen paa Grundsproget med hele sit rige Indhold og hele sin Trang til nærmere Oplysning Anglernes og hele vort Høinordens forsinkede, men forjættede og forventede Runemestre paa det venligste anbefalet,. som det Gothiske Heltedigt, der ikke blot har Krav paa deres stadige Opmærksomhed og betimelige Haandsrækning, men har Krav paa i saa klar og yndefuld en Skikkelse som mueligt, at blive hele den Gothiske Læseverden saa velbekiendt som Iliaden og Odysseen nogensinde var den Græske! Dette vil vist nok ikke skee med mindre den Høinordiske Vidskab faaer sin Hovedstad efter de store Forbilleder i Oxford og Cambridge, med Ørnen i Asketoppen, istedenfor Natuglen paa Hybentornen, i sit Storseigl, det vil jo sige: med Høinordens Aand istedenfor Roms Uvætte til sin Høvding; men det vil dog ogsaa, trods alle Forhindringer, med Guds Hjelp, skee til hele Verdens Gavn og Forundring.

Mai 1861.

N. F. S. Grundtvig.

Hvad der i Texten er trykt med Løbeskrift, har i min Tid eller dog for mine Øine ikke været til at læse i Skindbogen, men er fældet ind efter en af de ældre Afskrifter, hvad da paa hvert Sted er anmærket.

I Randgloserne under Texten har jeg brugt følgende Forkortelser.

A. Første } Thorkelinske Afskrift.
B. Anden. } Thorkelinske Afskrift.
Bout. Bouterwek.
Con. Conybeare.
Ettm. Ettmüller.
G. Grundtvig.
H. Hickes.
K. Kemble.
M. Manuskriptet eller Skindbogen.
R. Rask.
Th. Thorpe.

I.

Hwæt we Gár-Dena,
in geár-dagum,
þeód-cyninga,
þrym gefrunon;
hú þá æðelingas
ellen fremedon!
Oft Scyld Scéfing
sceaðen þreátum,
monegum mǽgðum,
meodo-setla ofteáh,
egsode eorl,
syððan ǽrest wearð
feásceaft funden,
(he þæs frófre gebád)
weóx under wolcnum,
weorðmyndum þáh,
óðþæt him ǽghwylc
þára ymbsittendra
ofer hron-ráde
hýran scolde,
gomban gyldan:
þæt wæs gód cyning,
þǽm eafera wæs
æfter-cenned,
geong in geardum,
þone God sende
folce tó frófre,
fyren þearfe ongeat,
þæt híe ǽr drugon,
aldor .. ase,
lange hwíle.
Him þæs líf-freá,
wuldres wealdend,
worold-áre forgeaf;
Beówulf wæs breme,
(blǽd wíde sprang)
Scyldes eafera,
Scede-landum in.
Swá sceal .. ma
góde gewyrcean,
fromum feoh-giftum,
on fæder .. ine,
þæt hine on ylde
eft gewunigen
wil-gesíðas,
þonne wíg cume,

8 sceaðena. K. 11 eorlas. K. 28 fyra (fira). G.
30 aldor-leáse. R. 39 gúð-fruma. K. 42 fæder-wine (winas). G.

leóde ge-lǽsten;
lof-dǽdum sceal
in mǽgða gehwǽre
man geþeón!
Him þá Scyld gewát
tó ge-scæp-hwíle,
fela-hrór féran,
on freán wǽre;
hí hyne þá æt-bǽron
tó brimes faroðe,
swǽse ge-síðas,
swá he selfa bæd,
þenden wordum weóld
wine Scyldinga,
leóf land-fruma,
lange áhte.
Þǽr æt hýðe stód
hringed-stefna,
ísig and út-fús,
æðelinges fær;
á-lédon þá
leófne þeóden
beága bryttan,
on bearm scipes,
mǽrne be mæste;
þǽr wæs mádma,
fela of feor-wegum
frætwa gelǽded;
ne hýrde ic cymlícor
ceól gegyrwan
hilde-wǽpnum
and heaðo-wǽdum,
billum and byrnum;
him on bearme læg
mádma mænigo,
þá him mid scoldon
on flódes ǽht
feor gewítan;
na-læs hí hine læssan
lácum teódon,
þeód-gestreónum,
þonne þá dydon,
þe hine æt frumsceafte
forð onsendon,
ǽnne ofer ýðe,
umb or wesende;
þá gyt hie him á-setton
segen g. . . ðenne
heáh ofer heáfod,
léton holm beran,
geáfon on gár-secg,
him wæs geómor sefa,
murnende mód:
men ne cunnon
secgan tó sóðe,
séle-rǽdenne,
hæleð under heofenum,
hwá þǽm hlæste onféng.

II.

Þá wæs on burgum
Beówulf Scyldinga

52 gesceap-hwíle. Th. 65 yðig (eaðig)? G. 72 máðma hord. G. 86 teodan. M. 88 þon. M. 92 ymb or. G. 94 gewreðenne. G. 102 sele-rǽdende. K.

leóf leód-cyning,
longe þrage,
folcum ge-frǽge,
(fæder ellor hwearf
aldor of earde),
óðþæt him eft on-wóc
heáh Healfdene;
heóld þenden lifde,
gamol and gúð-reouw,
glæde Scyldingas;
þǽm feówer bearn,
forð-gerímed,
in worold wócun,
weoroda rǽswan,
Heorogár and Hróðgár
and Halga til,
hýrde ic þæt
. . . .
Elan . . . cwén
Heaðo-Scilfinges
heals-gebedda.
Þá wæs Hróðgáre
here-spéd gyfen
wíges weorðmynd,
þæt him his wine-mágas
georne hýrdon,
óðþæt seó geógoð geweóx,
mago-driht micel.
Him on mód be-arn,
þæt heal-reced
hátan wolde,
medo-ærn micel
men gewyrcean,
þone yldo-bearn
ǽfre gefrunon;
and þǽr on-innan
eall gedǽlan,
geongum and ealdum,
swylc him God sealde,
buton folc-scare
and feorum gumena.
Þá ic wíde gefrægn
weorc gebannan
manigre mǽgðe,
geond þisne middangeard,
folc-stede frætwan,
him on fyrste gelomp,
ædre mid yldum,
þæt hit wearð eal-gearo,
heal-ærna mǽst;
scóp him Heort naman,
se þe his wordes ge-weald
wíde hæfde;
he beót ne áléh,
beágas dǽlde,
sinc æt symle.
Sele hlifade,
heáh and horn-geáp,
heaðo-wylma bád
láðan líges,
ne wæs hit lenge þá gen,
þæt se secg héte

120 rǽswa. M. 124 Onelan. G. 125 Scilfingas. M. 135 þæt he. Th. 137 medo. B. micelre. G. 139 þonne. G. 145 folc-sceare. G. 167 seó ecg-héte. G.

áðum swerian
æfter wæl-níðe
wæcnan scolde.
Þá se ellen-gǽst
earfoðlíce
þrage ge-þolode,
se þe in þýstrum bád,
þæt he dógora gehwám,
dreám gehýrde
hlúdne in healle;
þǽr wæs hearpan swég,
swutol sang scópes,
sægde se þe cúðe
frumsceaft fira
feorran reccan,
cwæð þæt se ælmihtiga
eorðan worhte
wlite-beorhtne wang,
swá wæter bebúgeð;
ge-sette sige-hréðig
sunnan and mónan,
leóman tó leóhte
land-búendum,
and ge-frætwade
foldan sceátas
leomum and leáfum;
líf eác gesceóp
cynna gehwylcum,
þára þe cwice hwyrfað.
Swá þá driht-guman
dreámum lifdon
eádiglíce,
óðþæt án ongan
fyrene fre*mm*an,
feón don helle:
wæs se grimma gǽst
Grendel háten,
mǽre mearc-stapa,
se þe móras heóld,
fen and fæsten;
fífel-cynnes eard
wonsǽlig wer
weardode hwíle,
siððan him scyppend
for-scrifen hæfde.
(In Caines cynne
þone cwealm gewræc
éce drihten,
þæs þe he Abel slóg;
ne ge-feah he þǽre fǽhðe,
ac hine feor forwræc
metod for þý máne,
man-cynne fram:
þanon untydras
ealle onwócon,
eotenas and ylfe
and orcneas,
swylce gi*gantas*
þá wið Gode wunnon,
lange þrage;
he him þæs leán forgeald.)

168 ád umb sweran. G. 184 worhte. K. worh ... A. B. w......M. 209 wonsæli. M. 211 hine. G. 218 ac he hine. M. 225 gigantas. A. B. 228 he. A. B.

III.

*Ge*wát þá neósian,
syððan niht becom,
heán húses,
hú hit Hring-Dene,
æfter *b*eór-þege,
ge-bún hæfdon,
fand þá þǽr-inne
æðelinga gedriht
swefan æfter symble,
sorge ne cúðon,
wonsceaft wera,
wiht unhǽlo,
grim and grǽdig
gearo sóna wæs,
reóc and réðe,
and on ræste genam
þritig þegna:
þanon eft gewát,
húðe hrémig,
tó hám faran,
mid þǽre wæl-fylle,
wíca neósian.
Þá wæs on uhtan,
mid ǽr-dæge,
Grendles gúð-cræft
gumum undyrne:
þá wæs æfter wiste
wóp up-áhafen,
micel morgen-swég;
(mǽre þeóden
æðeling ǽr-gód,
un-blíðe sæt,
þolode þryð-swyð,
þegn-sorge dreáh,)
syððan híe þæs láðan
lást sceáwedon,
wergan gástes,
wæs þæt ge-win tó strang,
láð and longsum,
næs hit lengra fyrst,
ac ymb áne niht
eft gefre*mede*
morð-beala máre,
and nó mearn fore,
fǽhðe and fyrene,
wæs tó fæst on þám.
þá wæs eáð-fynde,
þe him elles hwǽr
ge-rúmlícor ræste
. . . .
bed æfter búrum,
þá him ge-beácnod wæs,
ge-sægd sóðlíce,
sweo*to*lan tácne,
heal-þegnes hete,
(heóld hyne syððan
fyr and fæstor)
se þǽm feónde ætwand.
Swá ríxode
and wið rihte wan,
ána wið eallum

229 Gewát. A. B. 233 beór. A. B. 243 reów? G. 250 neosan. M. 270 gefremede. A. B. 276 tó him. G. 281 sweotolan. A. B. 284 færcoð? G.

óðþæt ídel stód
húsa sélest;
wæs seó hwíl micel,
XII wintra tíd,
torn geþolode
wine Scyldinga
weána gehwelcne,
sídra sorga,
forðam [syððan] wearð
ylda bearnum
undyrne cúð,
gyddum geómore,
þætte Grendel wan
hwíle wið Hróðgár,
hete-níðas wæg,
fyrene and fǽhðe,
fela missera,
singale sæcce;
sibbe ne wolde
wið manna hwone
mægenes Deniga,
feorh-bealo feorran,
feó-þingian:
ne þǽr nǽnig witena
wénan þorfte
beorhtre bóte
tó banum folmum
...... æglǽca
etende wæs.
Deorc deáð-*scúa*,
*du*guðe and geógoðe
seomade and syrede,
sinnihte heóld
mistige móras,
men ne cunnon,
hwyder hel-rúnan
hwyrftum scríðað.
Swá fela fyrena
feónd man-cynnes,
átol ángengea,
oft gefremede,
heardra hýnða:
Heorot eardode
sinc-fáge sel,
sweartum nihtum.
....
nó he þone gif-stól
grétan móste
máððum for metode,
ne his myne wisse:
þæt wæs wrǽc micel
wine Scyldinga
módes brecða,
monig oft gesæt
ríce tó rúne,
rǽd eahtedon,
hwæt swíð-ferhðum
sélest wǽre
wið fǽr-gryrum,
tó ge-fremmanne.
Hwílum híe ge-héton
æt hærg-trafum,

294 Scyldenda. M. 297 [syððan]. Th. 306 sæce. M. 311 fea. M. 315 and folmum. G. 316 þe se æglǽca. G. 317 ehtende. M. 318 scúa. A.B. 319 duguðe. A.B. 340 mótes bréc þá. Bout. 349 hrærg. M.

wig weorðunga
wordum bǽdon,
þæt him gást-bona
geóce gefremede
wið þeód-þreáum.
Swylc wæs þeáw hyra,
hǽðenra hyht;
helle gemundon
in mód-sefan,
metod híe ne cúðon,
dǽda démend,
ne wiston híe drihten gód*ne*,
híe huru heofena helm
herian *ne* cúðon,
wuldres waldend.
Wá bið þǽm þe sceal
þurh slíðne níð
sáwle bescúfan,
in fýres fæðm,
frófre ne wénan
wihte ge-wendan!
Wel bið þǽm þe mót,
æfter deáð-dæge,
drihten sécean,
and tó fæder-fæðmum
freoðo wilnian!

IV.

Swá þá mǽl-ceare
maga Healfdenes
singala seáð:
ne mihte snotor hæleð
weán on-wendan
wæs þæt ge-win tó swýð,
láð and longsum,
þe on þá leóde becom,
nýd-wracu níð-grim
niht-bealwa mǽst.
Þæt fram hám gefrægn
Higeláces þegn,
gód mid Geátum,
Grendles dǽda,
se wæs mon-cynnes
mægenes strengest,
on þǽm dæge
þysses lífes,
æðele and eácen,
hét him ýð-lidan
gódne ge-gyrwan;
cwæð he gúð-cyning
ofer swan-ráde
sécean wolde,
mǽrne þeóden,
þá him wæs manna þearf.
Þone síð-fæt him
snotere ceorlas
lyt-hwón lógon,
*þeá*h he him leóf wǽre,
hwetton hige-*þofne*,
hǽl sceáwedon.
Hæfde se góda
Geáta leóda

361 gódne. A. B. 362 híe. A. B. 363 ne. A. B. 366 síð. G. 370 gewinnan. G. 386 þá tó hám. G. 405 þeáh. A. B. 406 þofne. A. forme. B. rófne. R.

cempan gecorone,
þára þe he cénoste
findan mihte,
xvna sum,
sund-wudu sóhte,
secg wísade,
lagu-cræftig mon,
land-gemyrcu,
fyrst forð-gewát,
flota wæs on ýðum,
bát under beorge,
beornas gearwe
on stefn stigon;
streámas wundon
sund wið sande;
secgas bǽron
on bearm nacan
beorhte frætwe,
gúð-searo geatolíc;
guman út-scufon
weras on wil-síð,
wudu bundenne.
Ge-wát þá ofer wǽg-holm,
winde gefýsed,
flota fámi-heals,
fugle gelícost,
óðþæt ymb án-tíd
óðres dógores,
wunden-stefna
ge-waden hæfde,
þæt þá líðende
land gesáwon,
brun-clifu blícan,
beorgas steápe,
side sǽ-næssas:
þá wæs sund liden,
eoletes æt ende,
þanon up hraðe
W e d e r a leóde
on wang stigon,
sǽ-wudu sǽldon,
syrcan hrysedon,
gúð-gewǽdo,
Gode þancedon,
þæs þe him ýð-láde
eáðe wurdon.
Þá of wealle geseah
weard S c i l d i n g a,
se þe *holm*-clifu
healdan scolde,
beran ofer bolcan
beorhte randas,
fyrd-searu fúslícu,
hine fyrwyt bræc
mód-gehygdum,
hwæt þá men wǽron.
Ge-wát him þá tó waroðe
wicge rídan
þegn H r ó ð g á r e s,
þrymmum cwehte
mægen-wudu mundum,
meðel-wordum frægn:

418 fyrd? G. 427 frætwa. Th. 442 brim-clifu. K.
446 eálondes? G. 456 Þá. A. B. 458 holm. A. B. (M. manu rec.)

«Hwæt syndon ge
searo-hæbbendra
byrnum wer*e*de,
þe þus brontne ceól
ofer lagu-stræte
lædan cwómon,
hider ofer holmas
. . . .
(he wæs ende-sæta,
æg-wearde heóld,
þe on land Dena
láðra nænig
mid scip-herge
sceððan ne meahte;)
nó her cúðlícor
cuman ongunnon
lind hæbbende,
ne ge-leáfnes word
gúð-fremmendra
gearwe ne wisson,
maga ge-médu;
næfre ic máran geseah
eorla ofer eorðan,
þonne is eówer sum,
secg on searwum;
nis þæt seld-guma
wæpnum ge-weorðad,
næfre him his wlite leóge,
ænlíc ansýn!
Nú ic eówer sceal
frum-cyn witan,
ær ge fyr *heo*nan,
leás-sceáweras,
on land Dena
furður féran;
nú ge feor-búend,
mere-líðende,
mínne gehýrað
ánfealdne geþoht;
ófost is sélest
tó ge-cýðanne,
hwanan eówre cyme syndon.»

V.

Him se yldesta
andswarode,
werodes wísa,
word-hord onleác:
«We synt gum-cynnes
Geáta leóde,
and Higeláces
heorð-geneátas;
wæs mín fæder
folcum gecýðed,
æðele ord-fruma,
Ecgþeów háten,
gebád wintra worn,
ær he on weg hwurfe
gamol of geardum;
hine gearwe geman
witena wél hwylc,
wíde geond eorðan;

474 werede. A. B. 475 þisne? G. 479 le. M. 479 ende-sæt. G. 480 ecg-wearde. G. 481 þæt þe. G. 491 gemetu. Th. 502 heonan. A. B. (M. manu rec.) 508 mine. M.

we þurh holdne hige
hláford þínne,
sunu Healfdenes,
sécean cwómon,
leód-gebyrgean,
(wes þú us lárena gód!)
habbað we tó þǽm máran
micel ǽrende,
Deniga freán;
ne sceal þǽr dyrne sum wesan
þæs ic wéne þú wást,
gif hit is swá we sóðlíce
secgan hýrdon,
þæt mid Scyldingum,
sceaða ic nát hwylc,
deógol dǽd-hata,
deorcum nihtum
eáweð þurh egsan
uncúðne níð,
hýnðu and hrá-fyl;
ic þæs Hróðgár mæg,
þurh rúmne sefan,
rǽd gelǽran,
hú he fród *and* gód
feónd oferswýðeð,
gyf him edwendan
ǽfre scolde
bealuwa bisigu
bót eft cuman,
and þá cear-wylmas
cólran wurðað:
oððe á syððan
earfoð-þrage,
þreá-nýd þolað,
þenden þǽr wunað
on heáh-stede
húsa sélest.»
Weard maðelode
(þǽr on wicge sæt
ombeht unforht):
«Ǽghwæðres sceal
scearp scyld-wíga
ge-scád witan,
worda and worca,
se þe wel þenceð.
Ic þæt ge-hýre,
þæt þis is hold weorod
freán Scyldinga;
gewítað forð-beran
wǽpen and ge-wǽdu,
ic eów wísige;
swylce ic magu-þegnas
míne háte,
wið feónda gehwone,
flotan eówerne,
niw-tyrwydne,
nacan on sande,
árum healdan,
óðþæt eft byreð
ofer lagu-streámas
leófne mannan
wudu wunden-hals,
tó Weder-mearce;
gód-fremmendra swylcum

540 þe. G. 554 and. A. B. 558 bealuwra bisiga. G.
594 gúð-fremmendra. G.

gifeðe bið,
þæt þone hilde-rǽs
hál gedígeð!»
Gewiton him þá féran,
(flota stille bád,
seomode on sole
síd-fæðmed scip,
on ancre fæst).
eofor-líc scionon
ofer hleór beran,
ge-hroden golde,
fáh and fýr-heard,
ferh-wearde heóld.
Gúð-mód grummon,
guman onetton,
sigon æt-somne,
óðþæt hý sæld timbred,
geatolíc and gold-fáh,
on-gytan mihton;
þæt wæs fore-mǽrost
fold-búendum,
receda under roderum,
on þǽm se ríca bád,
lixte se leóma
ofer landa fela.
Him þá hilde-deór
hof módigra
torht ge-tǽhte,
þæt híe him tó mihton
gegnum-gangan.
Gúð-beorna sum
wicg ge-wende,
word æfter cwæð:
«Mǽl is me tó féran,
fæder alwalda
mid ár-stafum
eówic gehealde
siða ge-sunde!
ic tó sǽ wille
wið wráð werod
wearde healdan.»

VI.

Strǽt wæs stán-fáh,
stíg wísode
gumum æt-gædere;
gúð-byrne scán,
heard hond-locen,
hring-íren scír
song in searwum,
þá híe tó sele furðum,
in hyra gryre-geatwum,
gangan cwómon.
Setton sǽ-méðe
síde scyldas,
rondas regn-hearde,
wið þæs recedes weal;
bugon þá tó bence,
byrnan hringdon,
gúð-searo gumena,
gáras stódon,
sǽ-manna searo,
samod ætgædere,

600 sale. G. 603 sción. Th. 608 gúð-móde. K. grunnon. G. 611 æl timbred. M. 613 ongyton. M. 621 hof. K. of. M.

æsc-holt ufan grǽg;
wæs se íren-þreát
wǽpnum ge-wurðad.
Þá þǽr wlonc hæleð,
oret-mecga,
æfter hæleðum frægn:
«Hwanon ferigeað ge
fætte scyldas,
grǽge syrcan
and grím-helmas,
here-sceafta heáp?
Ic eom Hróðgáres
ár and ombiht,
ne seah ic elþeódige
þus manige men
módiglícran:
wén ic þæt ge for wlenco,
nalles for wrǽc-síðum,
ac for hige-*þr*ymmum,
Hróðgár sóhton.»
Him þá ellen-róf
andswarode,
wlanc Wedera leód,
word æfter spræc,
heard under helme:
«We synt Higeláces
beód-geneátas,
Beówulf is mín nama;
wille ic á-secgan
suna Healfdenes,
mǽrum þeódne,
mín ǽrende,
aldre þínum,
gif he us ge-unnan wile
þæt we hine swá gódne
grétan móton.»
Wulfgár maðelode
(þæt wæs Wendla leód,
wæs his mód-sefa
manegum gecýðed,
wíg and wísdóm):
«Ic þæs wine Deniga,
freán Scildinga,
frinan wille,
beága bryttan,
swá þú béna eart,
þeóden mǽrne,
ymb þínne síð,
and þe þá andsware
ædre gecýðan,
þe me se góda
á-gifan þenceð.»
Hwearf þá hrædlíce,
þǽr Hróðgár sæt,
eald and unhár,
mid his eorla gedriht;
eode ellen-róf,
þæt he for eaxlum gestód
Deniga freán,
cúðe he duguðe þeáw;
Wulfgár maðelode
tó his wine-drihtne:
«Her syndon ge*fer*ede,
feorran cumene,

660 oret-mecgas. M. 674 þrymmum. A. B. 685 sunu. M.
718 geferede. A. B.

ofer geofenes be-gang,
Geáta leóde,
þone yldestan
oret-mecgas
Beówulf nemnað;
hý bénan synt,
þæt híe þeóden mín
wið þe móton
wordum wrixlan;
nó þú him wearne geteoh
þínra gegn-cwida
glæd-man Hróðgár!
hý on wíg-getawum
wyrðe þinceað
eorla ge-æhtlan,
húru se aldor deáh,
se þǽm heaðo-rincum
hider wísade.»

VII.

Hróðgár maðelode,
helm Scyldinga:
«Ic hine cúðe
cniht wesende;
wæs his eald fæder
Ecgþeów háten,
þǽm tó hám for-geaf
Hréðel Geáta
ángan dóhtor;
is his eaforan nú
heard her cumen,
sóhte holdne wine.
Þonne sægdon æt
sǽ-líðende,
þá þe gif-sceattas
Geáta fyredon,
þyder tó þance,
þæt he xxx*tiges*
manna mægen-cræft
on his mund-gripe
heaðo-róf hæbbe;
hine hálig God
for ár-stafum
us onsende,
tó West-Denum,
þæs ic wén hæbbe,
wið Grendles gryre;
ic þǽm gódan sceal
for his mód-þræce
mádmas beódan.
Beó þú on ófeste,
hát ingán,
seón sibbe-gedriht
samod ætgædere;
gesaga him eác wordum
þæt híe sint wil-cuman
Deniga leódum!»
. . . .
word inne á-beád
. . . .
«Eów hét secgan
sige-drihten mín,
aldor Eást-Dena,
þæt he eówer æðelu can,
and ge him syndon

731 glæd-mód. G. 743 Egþeo. M. 747 eaforna án G. eafora nú. K. 755 tiges. A. B. 769 hát híe. G.

ofer sǽ-wylmas,
heard-hicgende,
hider wil-cuman.
Nú ge móton gangan
in eówrum gúð-geatawum,
under here-gríman,
Hróðgár geseón;
lǽtað hilde-bord
her onbídian,
wudu wæl-sceaftas,
worda geþinges!»
Á-rás þá se ríca,
ymb hine rinc manig,
þryðlíc þegna heáp;
sume þǽr bidon,
heaðo-reáf heóldon,
swá him se hearda bebeád;
snyredon æt-somne,
þá secg wísode
under Heorotes hróf,
. . . .
heard under helme,
þæt he on heóðe gestód.
Beówulf maðelode
(on him byrne scán,
searo-net seowed
smiðes or-þancum):
«Wes þú Hróðgár hál!
ic eom Higeláces
mǽg and mago-þegn,
hæbbe ic mǽrða felá
on-gunnen on geógoðe;
me wearð Grendles þing
on mínre éðel-tyrf
undyrne cúð:
secgað sǽ-líðend
þæt þæs sele stande,
reced sélesta,
rinca gehwylcum,
ídel and unnyt,
siððan ǽfen-leóht
under heofenes hador
be-holen weorðeð,
þá me þæt ge-lǽrdon
leóde míne,
þá sélestan,
snotere ceorlas,
þeóden Hróðgár,
þæt ic þe sóhte;
forþan hie mægenes cræft
míne cúðon,
selfe ofer-sáwon,
þá ic of searwum cwom,
fáh from feóndum,
þǽr ic fífe geband,
ýðde eotena cyn,
and on ýðum slóg
niceras nihtes,
nearo-þearfe dreáh,
wræc *we*dera níð,
weán áhsodon,
for-grand *gra*mum,

799 þá. A. B. 802 þæt him on heoðo (heaðo). G. 807 wæs. M. 816 þes. Th. 817 receda sélest. K. 839 wedera. A. B. þræc-wedera. G. 841 gramum. A. B.

and nú wið Grendel sceal,
wið þám aglǽcan,
ána gehegan
þing wið þyrse.
Ic þe nú þá,
brego beorht Dena,
biddan wille,
*e*odor Scyldinga,
ánre béne;
þæt þú me ne for-wyrne,
wígendra hleó,
freó-wine folca,
nú ic þus feorran com,
þæt ic móte ána,
mínra eorla gedryht,
and þes hearda heáp,
Heorot fǽlsian!
Hæbbe ic eác ge-áhsod
þæt se æglǽca,
for his won-hydum,
wǽpna ne recceð;
ic þæt þonne for-hicge,
swá me Higelác síe,
mín mon-drihten,
módes blíðe,
þæt ic sweord bere
oððe sídne scyld
geolo-rand tó gúðe,
ac ic mid grápe sceal
fón wið feónde
and ymb feorh sacan,
láð wið láðum;
þǽr ge-lýfan sceal
dryhtnes dóme,
se þe hine deáð nimeð.
Wén ic þæt he wille,
gif he wealdan mót,
in þǽm gúð-sele
Geátena leóde
etan unforhte,
swá he oft dyde,
mægen Hréð-manna;
ná *þú* mín ne þearft
hafalan hýdan,
ac he me habban wile
deóre fáhne,
gif mec deáð nimeð,
byreð blódig wæl,
byrgean þenceð,
eteð ángenga,
unmurnlíce,
mearcað mór-hópu;
nó þú ymb mínes ne þearft
líces feorme
leng sorgian.
Onsend Higeláce,
gif mec hild nime,
beadu-scrúda betst,
þæt míne breóst wereð,
hrægla sélest,

846 Ic. A. B. 849 eodor. A. B. 856 mid mínra. Th.
857 ic and. G. 880 Geotena. M. 884 þú. A. B. 887 dreóre. G.

þæt is Hrædlan láf,
Welandes ge-weorc;
gæð á wyrd swá hió scel!»

VIII.

Hróðgár maðelode,
helm Scyldinga:
«Fere fyhtum þú,
wine mín Beówulf,
and for ár-stafum
usic sóhtest.
Geslóh þín fæder
fǽhðe mǽste;
wearð he Heaðoláfe
tó hand-bonan,
mid Wilfingum,
þá hine gara cyn
for here-brógan
habban ne mihte,
þanon he ge-sóhte
Suð-Dena folc,
ofer ýða gewealc,
Ár-*Scyl*dinga;
(þá ic furðum weóld
folce Deninga,
and on geógoðe heóld
gimme-ríce,
hord-burh hæleða;
þá wæs Heregár deád,
mýn yldra mǽg,
unlifigende,
bearn Healfdenes,
se wæs betera þonn ic;)
siððan þá fǽhðe
feó-þingode,
sende ic Wylfingum,
ofer wæteres hrycg,
ealde mádmas;
he me áðas swór.
Sorh is me tó secganne,
on sefan mínum,
gumena ǽngum,
hwæt me Grendel hafað
hýnðo on Heorote,
mid his hete-þancum,
fǽr-níða ge-fremed:
is mín flet-werod,
wíg-heáp ge-wanad
(híe wyrd forsweóp)
on Grendles gryre;
God eáðe mæg
þone dol-scaðan
dǽda getwǽfan.
Ful oft ge-beótedon
beóre druncne,
ofer ealo-wǽge,
oret-mecgas,
þæt híe in beór-sele
bídan woldon
Grendles gúðe
mid gryrum ecga;
þonne wæs þeós medo-heal

907 For were-fyhtum. G. 916 Wedera cyn. G. 922 Scyldinga. A. B. 926 ginne ricu. Th. 933 siððan ic. G.

on morgen-tíd,
driht-sele dreór-fáh,
þonne dæg lixte,
eal benc-þelu
blóde bestýmed,
heall heoru-dreóre;
áhte ic holdra þý læs,
deórre duguðe,
þe þá deáð fornam.
Site nú tó symle,
and on-sǽl meoto
sige-hréð secgum,
swá þín sefa hwette!»
Þá wæs Geát-mæcgum
geador æt-somne,
on beór-sele,
benc gerýmed;
þǽr swíð-ferhðe
sittan eodon,
þryðum dealle;
þegn nytte beheóld,
se þe on handa bær
hroden ealo-wǽge,
scencte scír wered;
scóp hwílum sang
hádor on Heorote,
þǽr wæs hæleða dreám,
duguð unlytel
Dena and Wedera.

IX.

Húnferð maðelode,
Ecgláfes bearn,
þe æt fótum sæt
freán Scyldinga,
on-band beadu-rúne
(wæs him Beówulfes síð,
módges mere-faran,
micel æf-þunca,
for þon þe he ne úðe
þæt ǽnig óðer man
ǽfre mǽrða þon má
middangeardes,
ge-hédde under heofenum
þonne he sylfa):
«Eart þú se Beówulf,
se þe wið Brecan wunne
on sídne sǽ,
ymb sund-flite,
þǽr git for wlence
wada cunnedon,
and for dol-gilpe
on deóp wæter
aldrum néðdon?
(Ne me ǽnig mon,
ne leóf ne láð,
be-leán mihte
sorh-fullne síð.)
Þá git on sund reón,
þǽr git eágor-streám
earmum þehton,
mǽton mere-strǽta,
mundum brugdon,
glidon ofer gár-secg;

967 heoru. A. B 972 múðe. G. 973 secge. G.
1001-1002 ǽfre mǽrða má, on middangearde. G.

geofon ýðum weól,
wintrys wylm.
Git on wæteres ǽht
seofon-niht swuncon;
he þe æt sunde ofer-flát,
hæfde máre mægen,
þá hine on morgen-tíd
on Heaðo-rǽmes
holm up-ætbær;
þonon he ge-sóhte
swǽsne éðel,
leóf his leódum,
lond Brondinga,
freoðo-burh fægere,
þǽr he folc áhte
burh and beágas;
beót eal wið þe
sunu Beánstánes
sóðe gelǽste.
þonne wéne ic tó þe
wyrsan *ge*þingea,
þeáh þú heaðo-rǽsa
ge-hwǽr dohte,
grimre gúðe,
gif þú Grendles dearst,
niht-longne fyrst,
neán bí*dan*.»
Beówulf maðelode
bearn Ecgþeówes:
«Hwæt þú worn fela
wine mín Húnferð,
beóre druncen,
ymb Brecan sprǽce,
sægdest from his síðe;
sóð ic talige,
þæt ic mere-strengo
máran áhte,
earfeðo on ýðum,
þonne ǽnig óðer man.
Wit þæt ge-cwǽdon,
cniht-wesende,
and ge-beótedon,
(wǽron begen þá git
on geógoð-feore)
þæt wit on gár-secg út
aldrum néðdon,
and þæt ge-æfndon swá;
hæfdon swurd nacod,
þá wit on sund reón,
heard on handa,
wit unc wið hron-fixas
werian þohton,
nó he wiht fram me,
flód-ýðum feor,
fleótan meahte,
hraðor on holme,
nó ic fram him wolde;
þá wit æt-*s*omne
on sǽ wǽron,
fíf nihta fyrst,
óðþæt unc flód tó-dráf,
wado weallende,
wedera cealdost,
nípende niht,

1025 wintres wylme. Th. 1044 geþingea. A. B. geþingeo. G. 1050 bídan. A. B. 1081 somne. A. B.

and norðan-wind
heaðo-grim and-hwearf,
hreó wǽron ýða,
wæs mere-fixa
mód onhréred:
þǽr me wið láðum
líc-syrce mín,
heard hond-locen,
helpe géfremede,
beado-hrægl broden,
on breóstum læg,
golde ge-gyrwed;
me tó grunde teáh
fáh feónd-scaða;
fæste hæfde
grim on grápe;
hwæðre me gyfeðe wearð,
þæt ic aglǽcan
orde gerǽhte,
hilde-bille,
heaðo-rǽs fornam
mihtig mere-deór
þurh míne hand.

X.

Swá mec ge-lóme
láð-geteónan
þreátedon þearle;
ic him þénode
deóran sweorde
swá hit ge-défe wæs;
næs hie þǽre fylle
ge-feán hæfdon,
mán for dǽdlan,
þæt hie me þégon,
symbel ymb-sǽton,
sǽ-grunde neáh;
ac on mergenne
mécum wunde,
be ýð-láfe,
uppe lǽgon,
swe*ódum* á-swefede;
þæt syððan ná,
ymb bront*ne* ford,
brim-líðende
láde ne letton.
Leóht eástan com,
beorht beácen Godes,
brimu swaðredon,
þæt ic sǽ-næssas
ge-seón mihte,
windige weallas,
(wyrd oft nereð
unfǽgne eorl,
þonne his ellen deáh,
hwæðere me ge-sǽlde,
þæt ic mid sweorde of-slóh
niceras nigene.)
Nó ic on niht gefrægn
under heofones hwealf
heardran feohtan,
ne on ég-streámum

1119 dǽd-leán for máne. G. 1127 sweódum. A. sweótum. Th.
1129 brontne. A. B. 1132 leóht. A. B.

earmran mannan;
hwæðere ic fára feng,
feore gedígde
síðes wérig,
þá mec sǽ óð-bær,
flód æfter faroðe,
on Finna land,
wudu weallendu.
Nú ic wiht fram þe
swylcra searo-níða
secgan hýrde,
billa brógan;
Breca nǽfre git
æt heaðo-láce,
ne ge-hwæðer incer,
swá deórlíce
dǽd gefremede,
fágum sweordum
(nó ic þæs [fela] gylpe);
þeáh þú þínum bróðrum
tó banan wurde,
heáfod-mǽgum,
þæs þú in *helle* scealt
werhðo dreógan,
þeáh þín *wit d*uge.
Secge ic þe tó sóðe,
sunu Ecg*lá*fes,
þæt nǽfre Grendel swá fela
gryra gefremede,
átol ægléca,
ealdre þínum,
hýnðo on Heorote,
gif þín hige wǽre,
sefa swá searo-grim
swá þú self talast;
ac he hafað on-funden,
þæt he þá fǽhðe ne þearf,
átole ecg-þræce
eówer leóde,
swiðe on-sittan,
Sige-Scyldinga:
nymeð nýd-báde,
nǽnegum árað
leóde Deniga,
ac he lust-wigeð,
swefen on-sendeð,
(sæcce ne wéneð)
tó Gár-Denum.
Ac ic him Geáta sceal
eafoð and ellen,
ungeara nú,
gúðe gebeódan.
Gǽð eft se þe mót
tó medo módig,
siððan morgen-leóht
ofer ylda bearn,
óðres dógores,
sunne swegl wereð,
súðan scíneð.
Þá wæs on sálum

1148 mannon. M. 1149 hwaðere. M. fær á-feng. G. 1155 wadu weallende. G. 1166 [fela]. Grein. 1170 helle. A. B. 1172 wit duge. A. 1174 Ecgláfes. A. 1193 swefeð and sendeð. M. 1205 wered. M.

sinces brytta,
gamol-feax and gúð-róf,
geóce gelýfde
brego beorht Dena,
gehýrde on *Beó*wulfe
folces hyrde
fæst-rǽdne geþoht.
Þǽr wæs hæleða hleahtor,
hlyn swynsode,
word wǽron wynsume;
eode Wealhþeów forð,
cwén Hróðgáres,
cynna gemyndig,
grétte gold-hroden
guman on healle,
and þá freólíc wíf
ful gesealde
ǽrest Eást-Dena
éðel-wearde,
bæd hine blíðne
æt þǽre beór-þege,
leódum leófne;
(he on lust geþeah
symbel and sele-ful,
sige-róf cyning)
ymb-eode þá
ides Helminga
duguðe and geógoðe,
dǽl ǽghwylcne,
sinc-fato sealde,
óðþæt sǽl álamp,
þæt hió Beówulfe,
beág-hroden cwén,
móde geþungen,
medo-ful ætbær,
grétte Geáta leód
Gode þancode,
wís-fæst wordum,
þæs þe hire se willa gelamp,
þæt heó on ǽnigne
eorl gelýfde
fyrena frófre.
He þæt ful geþeah,
wæl-reów wíga,
æt Wealhþeón,
and þá gyddode,
gúðe gefýsed,
Beówulf maðelode,
bearn Ecgþeówes:
«Ic þæt hogode
þá ic on holm gestáh,
sǽ-bát ge-sæt,
mid mínra secga gedriht,
þæt ic ánunga
eówra leóda
willan ge-worhte,
oððe on wæl crunge,
feónd-grápum fæst;
ic ge-fremman sceal
eorlíc ellen,
oððe ende-dæg
on þisse meodu-healle

1212 Beówulfe. A. B. 1227 bliðsian. G.
1267 árlíc? G.

mínne gebídan.»
þám wífe þá word
wel lícodon,
gilp-cwide Geátes,
eode gold-hroden,
freólícu folc-cwén,
tó hire freán sittan.
þá wæs eft swá ǽr,
inne on healle,
þryð-word sprecen,
þeód on sǽlum
sige-folca swég,
óðþæt semninga
sunu Healfdenes
sécean wolde
ǽfen-ræste;
wiste . . þem ahlǽcan
tó þǽm heáh-sele
hilde geþinged,
siððan híe sunnan leóht
ge-seón meahton,
oððe nípende
niht ofer ealle
scadu-helma ge-sceapu
scríðan cwóman,
wan under wolcnum.
Werod eall árás,
grétte þá
guma óðerne,
Hróðgár Beówulf,
and him hǽl ábeád,
wín-ærnes ge-weald,
and þæt word ácwæð:
«Nǽfre ic ǽnegum men
ǽr álýfde,
siððan ic hond and rond
hebban mihte,
þryð-ærn Dena,
buton þe nú þá,
hafa nú and ge-heald
húsa sélest:
ge-myne mǽrðo,
mægen-ellen cýð,
waca wið wráðum;
ne bið þe wilna gád,
gif þú þæt ellen-weorc
aldre gedígest.»

XI.

þá him Hróðgár gewát,
mid his hæleða gedryht,
eodur Scyldinga,
út of healle,
wolde wíg-fruma
Wealhþeó sécan,
cwén tó gebeddan;
hæfde kyninga wuldor
Grendle tó-geánes
swá guman gefrugnon,
sele-weard á-seted
(sundor-nytte beheóld
ymb aldor Dena),

1280 þeót. G. 1286 álecgan? G. 1291 óðþæt. G. 1294 cwóme. Th. 1297 ge-grétte. G. 1324 kyning. M. 1326 gefrungon. M.

eoton-weard ábeád.
Húru Geáta leód
georne trúwode
módgan mægnes,
metodes hyldo,
þá he him ofdyde
ísern-byrnan,
helm of hafelan,
sealde his hyrsted sweord,
írena cyst,
ombiht-þegne,
and ge-healdan hét
hilde-geatwe;
gespræc þá se góda
gylp-worda sum,
Beówulf Geáta,
ǽr he on bed stige:
»Nó ic me an here-wæsmum
hnágran talige
gúð-geweorca,
þonne Grendel hine,
forþan ic hine sweorde
swebban nelle,
aldre beneótan,
þeáh ic eal mǽge;
nát he þára góda
þæt he me on-geán sleá,
rand geheáwe,
þeáh þe he róf síe
níð-geweorca,
ac wit on niht sculon
sæcce ofer-sittan,
gif he ge-sécean dear
wíg ofer wǽpen;
and siððan witig God,
on swá hwæðere hond,
hálig dryhten
mǽrðo déme,
swá him ge-met þince!«
Hylde hine þá heaðo-deór
hleór bolster onféng,
eorles andwlitan;
and hine ymb monig
snellíc sǽ-rinc
sele-reste gebeáh;
nǽnig heora þohte,
þæt he þanon scolde
eft eard lufan
ǽfre gesécean
folc oððe freó-burh
þǽr he á-féded wæs;
ac híe hæfdon ge-frunen,
þæt híe ǽr tó fela micles,
in þǽm win-sele
wæl-deáð fornam,
Denigea leóde:
ac him dryhten forgeaf
wíg-spéda ge-wiofu,
Wedera leódum,
frófor and ful*tum*,
þæt híe feónd heora,
þurh ánes cræft ealle,

1347 on here-wæstmum. G. 1355 þære gúðe. Th. 1361 secge. M. 1362 het. M. 1377 lufwend? G. 1382 þætte. G. 1389—90 fultum þæt híe. A. B.

ofer-cómon,
selfes mihtum
(sóð is gecýðed,
þæt mihtig God
manna cynnes
weóld . . . ferhð).
Com on wanre niht,
scríðan sc*ea*du-genga;
sceótend swǽfon,
þá þæt horn-reced
healdan scoldon,
ealle buton ánum;
þæt wæs yldum cúð,
þæt híe ne móste,
þá metod nolde,
se syn-scaða
under sceadu bregdan;
ac he wæccende
wráðum on andan,
bád bolgen-mód
beadwa geþinges.

XII.

þá com of móre
under mist-hleoðum,
Grendel gongan,
Godes yrre bær;
mynte se mán-scaða
manna cynnes
sumne be-syrwan
in sele þám heán;
wód under wolcnum,
tó þæs þe he win-reced,
gold-sele gumena,
gearwost wisse,
fǽttum fáhne.
Ne wæs þæt forma síð,
þæt he Hróðgáres
hám gesóhte;
nǽfre he on aldor-dagum,
ǽr *ne* *s*iððan,
heardran hæle,
heal-þegnas fand.
Com þá tó recede
rinc síðian,
dreámum be-dǽled,
duru sóna on-arn,
fýr-*ben*dum fæst,
syððan he hire folmum . . . an,
on-bræd þá bealo-hydig,
þá . . . bolgen wæs,
recedes múðan;
raðe æfter þon
on fágne flór
feónd treddode,
eode yrre-mód,
him of eágum stód,
líge ge-lícost,
leóht unfæger.
Geseah he in recede
rinca manige,
swefan sibbe-gedriht,

1397 ride ferhð. A. B. wíde-ferhð. G. 1399 sceadu. A. B. 1405 hine ne. G. 1430 ne siððan. A. 1437 bendum. A. B. 1438 æt-hrán. R. 1440 þá he ge-bolgen. G. 1447 ligge. M.

samod ætgædere,
mago-rinca heáp;
þá his mód áhlóg;
mynte þæt he ge-dǽlde,
ǽr þon dæg cwóme,
átol aglǽca,
ánra gehwylces
líf wið líce,
þá him á-lumpen wæs
wist-fylle wén;
ne wæs *þæt wyrd* þá gen
þæt he má móste
manna cynnes
þicgean ofer þá niht;
þryð-swyð beheóld
mǽg Higeláces,
hú se mán-scaða
under fǽr-gripum,
ge-faran wolde,
ne þæt se aglǽca
yldan þohte,
ac he ge-féng hraðe,
forman síðe,
slǽpendne rinc,
slát unwearnum,
bát bán-locan,
blód édrum dranc,
syn-snǽdum swealh;
sóna hæfde
unlyfigendes
eal gefeormod
fét and folma;
fórð neár ætstóp,
nam þá mid handa
hige-þihtigne
rinc on ræste,
rǽhte on-geán;
feónd mid folme
he on-féng hraðe
inwit-þancum,
and wið earm gesæt.
Sóna þæt on-funde
fyrena hyrde,
þæt he ne métte,
middangeardes,
eorðan sceáta
on elran men,
mund-gripe máran:
he or-móde wearð,
forht on ferhðe,
(nó þý ǽr fram meahte)
hyge wæs him hin-fús,
wolde on heolster fleón,
sécan deófla ge-dræg;
ne wæs his drohtoð þǽr
swylce he on ealder-dagum
ǽr gemétte.
Ge-munde þá se góda
mǽg Higeláces
ǽfen-sprǽce,
uplang ástód
and him fæste wið-féng;

1462 þæt wyrd. A. 1471 nó þær. G. 1497 sceatta. M.
1500 on mode. M.

fingras burston,
eoten wæs út-weard;
eorl furður stóp;
(mynte se mǽra,
. . . he meahte swá,
wídre ge-windan
and on-weg þanon
fleón on fen-hópu)
wiste his fingra geweald
on grames grápum,
þæt he wæs geócor.
Síð þæt se hearm-scaða
tó Heorute áteáh,
dryht-sele dynede,
Denum eallum wearð,
ceaster-búendum,
cénra gehwylcum,
eorlum ealu scerwen;
(yrre wǽron begen,
réðe rén-weardas)
reced hlynsode;
þá wæs wundor micel,
þæt se win-sele
wið-hæfde heaðo-deórum,
þæt he on hrusan ne feól,
fæger fold-bold;
ac he þæs fæste wæs,
innan and útan,
íren-bendum,
searo-þoncum be-smiðod:
þǽr fram sylle ábeág
medu-benc monig,
míne gefrǽge,
golde geregnad,
þǽr þá graman wunnon;
þæs ne wéndon ǽr
witan Scyldinga,
þæt hit á mid ge-mete
manna ǽnig,
betlíc and bán-fág,
tó-brecan meahte,
listum tó-lúcan,
nymðe líges fæðm
swulge on swaðule.
Swég up-ástág,
niwe ge-neahhe;
Norð-Denum stód
átelíc egesa,
ánra gehwylcum,
þára þe of wealle
wóp gehýrdon,
gryre-leóð galan
Godes and-sacan,
sige-leásne sang,
sár wánigean;
helle-hæft on,
heóld hine fæste
se þe manna wæs
mægene strengest
on þǽm dæge
þysses lífes.

1518 . . ær he. A. B. hwǽr he. K. 1539 folç-bold. G. 1553 betlíc and bas-fág. G. 1556—57 líges wælm swulge on staðule. G. 1568 sár. A. B. 1570 tó fæste. Th.

XIII.

Nolde eorla hleó
ǽnige þinga,
þone cwealm-cuman
cwicne for-lǽtan;
ne his líf-dagas
leóda ǽnigum
nytte tealde;
þǽr genehost brægd
eorl Beówulfes
ealde láfe,
wolde freá-drihtnes
feorh ealgian,
mǽres þeódnes,
þǽr híe meahton swá;
híe þæt ne wiston
þá híe ge-win drugon,
heard-hicgende
hilde-mecgas,
and on healfa ge-hwone
heáwan þohton,
sáwle sécan,
þone syn-scaðan,
ǽnig ofer eorðan
írenna cyst,
gúð-billa nán,
grétan nolde,
ac he sige-wǽpnum
*f*or-sworen hæfde,
ecga gehwylcre;
scolde his aldor-gedál,
on þǽm dæge
þysses lífes,
earmlíc wurðan,
and se ellor-gást
on féonda geweald
feor síðian.
Þá þæt on-funde,
se þe fela ǽror,
módes myrðe,
manna cynne,
fyrene ge-fremede,
(he fág wið God)
þæt him se líc-homa
lǽstan nolde;
ac hine se módega
mǽg Higeláces
hæfde be honda,
(wæs ge-hwæðer óðrum
lifigende láð,)
líc-sár gebád
átol æglǽca;
him on eaxle wearð
syn-dolh sweotol,
seonowe onsprungon,
burston bán-locan;
Beówulfe wearð
gúð-hréð gyfeðe,
scolde Grendel þonan
feorh-seóc fleón
under fen-hleoðu,

1583 eórd (eóred). G. 1596 þæt þone. G. 1602 for-sworen. A. B. for-spocen? G. 1616 he wæs fág. Th.

sécean wyn-leás wíc,
wiste þé geornor,
þæt his aldres wæs
ende gegongen,
dógera dæg-rím.
D e n u m eallum wearð,
æfter þám wæl-rǽse,
willa gelumpen;
hæfde þá ge-fǽlsod,
se þe ǽr feorran com,
snotor and swýð-ferhð,
sele H r ó ð g á r e s,
ge-nered wið níðe,
niht-weorce gefeh,
ellen-mǽrð*um*;
hæfde E á s t - D e n u m
G e á t m e c g a leód
gilp gelǽsted,
swylce on cýððe
ealle ge*bétte*
inwid-sorge,
þe hie ǽr drugon,
and for *þreá*-nýdum
þolian scoldon,
torn unlytel;
þæt wæs tácen sweotol,
syððan hilde-deór,
hond álegde,
earm and eaxle,
(þǽr wæs eal geador
G r e n d l e s grápe)
under geápne hr . .

XV.

þá wæs on morgen,
míne gefrǽge,
ymb þá gif-healle
gúð-rinc monig;
férdon folc-togan,
feorran and neán,
geond wíd-wegas,
wundor sceáwian,
láðes lástas,
nó his líf-gedál
sárlíc þuhte
secga ǽnegum,
þára þe tír-leáses
trode sceáwode,.
hú he wérig-mód,
on-weg þanon,
níða ofer-cumen,
on nicera mere,
fǽge and ge-flýmed,
feorh-lástas bær.
þǽr wæs on blóde
brim weallende,
átol ýða geswing,
eal gemenged,
hát on heolfre
(*heo*ro-dreóre weól)
deáð-fǽge deóg,
siððan dreáma leás,

1649 mǽrðum. A. 1654 gebétte. A. B. 1657 þreá. A. B.
1666 hr . . B. hróf. R. 1689 gespring. K. 1692 heoro. A. B.

in fen-freoðo,
feorh álegde,
*hǽð*ene sáwle,
þǽr him hel onféng.
þanon eft gewiton
eald-gesíðas,
swylce geong *ma*nig,
of gomen-wáðe,
fram mere módge
mearum rídan,
beornas on blancum.
þǽr wæs Beówulfes
mǽrðo mǽned,
monig oft gecwæð
þætte, súð ne norð,
be sǽm tweónum,
ofer eormen-grund,
óðer nǽnig,
under swegles begong,
sélra nǽre,
rond-hæbbendra,
ríces wyrðra;
ne híe húru wine-drihten
wiht ne lógon,
glædne Hróðgár
ac þæt wæs gód cyning.
Hwílum heaðo-rófe
hleápan léton,
on ge-flít faran,
fealwe mearas,
þǽr him fold-wegas
fægere þuhton,
cystum cúðe;
hwílum cyninges þegn,
guma gilp-hlæden,
gidda gemyndig,
(se þe eal-fela
eald-gesegena
worn gemunde)
word óðer fand,
sóðe gebunden,
secg eft on-gan
síð Beówulfes
snyttrum styrian
and on spéd wrecan
spel geráde,
wordum wrixlan.
Wel-hwylc gecwæð,
þæt he fram Sigemunde
secgan hýrde,
ellen-dǽdum,
uncúðes fela,
Wælsinges ge-win,
wíde síðas,
þára þe gumena bearn
gearwe ne wiston,
fǽhðe and fyrene,
buton Fitela *mid* hine,
þonne he swulces hwæt
secgan wolde,

1697 hǽðene. A. 1701 manig. A. B. 1702 on. G. 1707 gemǽned. G. 1717 heora? G. 1752 mid. A. B. him. G.

eám his nefan,
swá híe á wǽron
æt níða gehwám
nýd-gesteallan,
hæfdon eal-fela
eotena cynnes
sweordum ge-sǽged.
Sigemunde gesprong,
æfter deáð-dæge,
dóm unlytel;
syððan wíges heard
wyrm ácwealde
hordes hyrde,
he under hárne stán,
æðelinges bearn,
ána genéðde,
frécne dǽde,
ne wæs him Fitela mid,
hwæðre him ge-sǽlde
þæt þæt swurd þurh-wód
wrætlícne wyrm,
þæt hit on wealle ætstód,
dryhtlíc íren;
(draca morðre swealt)
hæfde aglǽca
elne gegongen,
þæt he beáh-hordes
brúcan móste
selfes dóme,
sǽ-bát gehleód,
bær on bearm scipes
beorhte frætwa,
Wælses eafera
(wyrm hát gemealt).
Se wæs wreccena
wíde mǽrost,
ofer wer-þeóde,
wígendra hleó,
ellen-dǽdum,
he þæs ǽr onþáh,
siððan Heremódes
hild sweðrode,
earfoð and ellen;
he mid eotenum wearð
on feónda geweald
forð forlácen,
snúde for-sended,
hine sorh-wylmas
lemede tó lange;
he his leódum wearð,
eallum æðellingum,
tó aldor-ceare,
swylce oft be-mearn,
ǽrran mǽlum,
swíð-ferhðes síð
snotor ceorl monig,
se þe him bealwa
tó bóte gelýfðe,
þæt þæt þeódnes bearn
ge-þeón scolde,
fæder æðelum on-fón,
folc gehealdan,

1765 Sǽferð wíges heard? G. 1796 sweðrode. A. wedrode. M. 1803 lemedon. G.

hord and hleó-burh,
hæleða ríce,
éðel Scyldinga,
(he þǽr eallum wearð
mǽg Higeláces,
manna cynne,
freóndum ge-fægra)
hine fyren onwód.
Hwílum flítende
fealwe strǽte
mearum mǽton,
þá wæs morgen-leóht;
scofen and scynded,
eode scealc monig,
swíð-hicgende,
tó sele þám heán,
searo-wundor seón,
swylce self cyning,
of brýd-búre,
beáh-horda weard,
tryddode tír-fæst,
ge-trume micle,
cystum ge-cýðed;
and his cwén mid him
*m*èd*o*-stíg ge-mæt,
mægða hóse.

XV.

Hróðgár maðelode
(he tó healle geóng,
stód on stapole,
geseah steápne hróf
golde fáhne,
and Grendles hond):
»þisse ansýne,
alwealdan þanc
lungre ge-limpe!
Fela ic láðes gebád,
grynna æt Grendle;
(á mæg God wyrcan
wunder æfter wundre,
wuldres hyrde),
þæt wæs ungeára,
þæt ic ǽnigra me
weána ne wénde,
tó wídan feore,
bóte ge-bídan;
þonne blóde fáh
húsa sélest
heoro-dreórig stód:
weá wid scofen
witena gehwylcne,
þára þe ne wéndon,
þæt híe wíde-ferhð
leóda land-geweorc
láðum beweredon,
scuccum and scinnum,
nú scealc hafað,
þurh drihtnes miht,
dǽd gefremede,

1820 be þǽm. G. 1823 ge-fægenra? G. 1841 medo. A. B. 1845 staðole. R. 1865 weán wið-scufon? G. 1866 gehwylcum. K. 1874 gefremed. G.

þe we ealle
ǽr ne meahton
snyttrum be-syrwan.
Hwæt þæt secgan mæg,
efne swá hwylc mægða,
swá þone magan cende,
æfter gum-cynnum,
gyf heó gyt lyfað,
þæt hyre eald metod,
éste wǽre,
bearn-ge-byrdo.
Nú ic Beówulf þec,
secg betsta,
me for sunu wylle
fréogan on ferhðe;
heald forð tela
niwe sibbe,
ne bið þe ǽnigre gád
worolde wilna,
þe ic ge-weald hæbbe;
ful oft ic for læssan
leán teohhode
hord-weorðunge,
hnáhran rince,
sǽmran æt sæcce.
þú þe self hafast
dǽdum gefremed
þæt þín [dóm] lyfað
áwa tó aldre;
alwalda þec
góde for-gylde,
swá he nú gyt dyde!»
Beówulf maðelode,
bearn Ecþeówes:
«We þæt ellen-weorc
éstum miclum
feohtan fremedon,
frécne genéðdon
eafoð uncúðes;
úðe ic swíðor
þæt þú hine selfne
ge-seón móste,
feónd on frætewum,
fyl-wérigne:
ic hine hrædlíce,
heardan clammum,
on wæl-bedde,
wríðan þohte;
þæt he for hand-gripe
mínum scolde
licgean líf-bysig,
butan his líc swice;
ic hine ne mihte,
(þá metod nolde)
ganges getwǽman;
nó ic him þæs georne ætfealh,
feorh-geniðlan,
wæs tó fore mihtig
feónd on féðe;
hwæðere he his folme forlét

1876 ǽr. A. B. 1883-84 úðe metod éste-wǽre? G. 1892 nǽnigra. Grein. 1902 [dóm]. K. 1917 fǽterum. G. 1919 him. M. 1923 mund-gripe. K.

tó líf-wraðe
lást weardian,
earm and eaxle;
nó þǽr ǽnige swá þeáh
feásceaft *gu*ma
frófre gebohte,
nó þý leng leof*að*
láð-geteóna,
synnum ge-swenced
ac hyne sár hafað
in mid gripe
nearwe befongen,
balwon bendum;
þǽr á-bídan sceal
maga máne-fáh
miclan dómes,
hú him scír metod
scrífan wille.»
Þá wæs swígra secg,
sunu Ecgláfes,
on gylp-sprǽce
gúð-geweorca,
siððan æðelingas
eorles cræfte,
ofer heáhne hróf
hand sceáwedon,
feóndes fingras:
foran ǽghwylc wæs
stéda nægla gehwylc
stýle gelícost,
hǽðenes hand-sporu,
hilde-rinces
egl unheóru;
ǽghwylc gecwæð,
þæt him heardra nán
hrínan wolde
íren ǽr-gód,
þæt þæs ahlǽcan
blódge beadu-folme
on-beran wolde.

XVI.

Þá wæs haten hreðe
Heort innanweard
folmum ge-frætwod;
fela þǽra wæs,
wera and wífa,
þe þæt wín-reced
gest-sele gyredon:
gold-fág scinon
web æfter wagum,
wundor-sióna fela,
secga gehwylcum,
þára þe on swylc starað.
Wæs þæt beorhte bold
tó-brocen swíðe
eal inneweard
íren-bendum fæst,
heorras tó-hlidene;
hróf ána genæs
ealles ansund,
þe se aglǽca,

1939 guma. A. B. 1941 leofað. A. B. 1945 in níð-gripe. Th. 1954 Eclafes. M. 1959 heanne. M. 1963 stedig. G. 1965 spora. G. 1974 onberian. Th. 1975 heáh-timbrede? G. 1994 þonne se. G.

fyren-dǽdum fág,
on fleám gewand,
aldres or-wéna.
Nó þæt ýðe byð
tó be-fleónne,
(fremme se þe wille!)
ac ge-sacan sceal,
sáwl-berendra [ǽghwylc],
nýde ge-nýded,
niðða bearna,
grund-búendra,
gearwe stówe,
þǽr his líc-homa,
leger-bedde fæst,
swefeð æfter symle.
Þá wæs sǽl and mǽl,
þæt tó healle gang
Healfdenes sunu,
wolde self cyning
symbel þicgan.
Ne gefrægn ic þá mægðe
máran weorode
ymb hyra sinc-gyfan
sél gebǽran.
Bugon þá tó bence
blǽd-*ágen*de,
fylle ge-fǽgon,
fægere geþǽgon
m*e*do-ful manig,
mágas þára
swíð-hicgen*de*
on sele þám heán,
Hróðgár and Hróðulf,
*Heo*rot innan wæs
freóndum á-fylled,
nalles fá*cen*-stafas
Þeód-Scyldingas
þenden fremedon.
Forgeaf þá Beówulfe
brand Healfdenes
segen gyldenne,
sigores tó leáne,
hroden hilte cumbor,
helm and byrnan,
mǽre máððum-sweord
manige gesáwon
beforan be*orn* beran.
Beówulf geþah
ful on flette;
nó he þǽre feoh-gyfte
for scotenum
scamig*an* þorfte,
ne ge-frægn ic freóndlícor
fe*ówer* mádmas,
golde ge-gyrede,
gum-manna fela,
in ealo-bence,
óðrum gesellan;

2002 [ǽghwylc]. G. 2003 genýded. K. genydde. M. 2015 gefrægen. M. ic on þá. G. 2018 sél. A. B. 2020 ágande A. B. 2022 fægene. Th. 2023 medo. A. B. 2024 þære. G. 2025 hicgende. A. B. 2028 Heorot. A. B. 2030 fácen. A. B. 2034 bearn. G. 2037 hilde-cumbor. Ettm. 2041 beorn. A. B. 2045 fore sceótendum. K. 2046 scamigan. A. B. 2048 feówer. A. B.

ymb þæs helmes hróf,
heáfod-beorge,
wírum be-wunden
walan útan heóld,
þæt him fela *l*áf
frécne ne meahton
scúr-heard sceð*ð*an,
þonne scyld-freca
on-geán gramum
gangan scolde.
Héht þá eorla hleó
eahta mearas,
fæted hleóre,
on flet teón,
in under eoderas,
þára ánum stód
sadol searwum fáh,
since gewurðad,
þæt wæs hilde-setl
heáh-cyninges,
þonne sweorda gelác
sunu Healfdenes
efnan wolde;
(nǽfre on óre læg
wíd-cúðes wíg
þonne walu feóllon;)
and þá Beówulfe
bega gehwæðres
eodor Ingwina
onweald geteáh,
wicga and wǽpna,
hét hine wel brúcan.
Swá manlíce
mǽre þeóden,
hord-weard hæleða,
heaðo-rǽsas geald,
mearum and mádmum,
swá hý nǽfre man lyhð,
se þe secgan wile
sóð æfter rihte.

XVII.

Þá gyt ǽghwylcum,
eorla drihten,
þára þe mid Beówulfe
brim-leade teáh,
on þǽre medu-bence
máððum gesealde,
yrfe-láfe,
and þone ǽnne héht
golde for-gyldan
þone þe Grendel ǽr
máne ácwealde,
swá he hyra má wolde,
nefne him witig God
wyrd forstóde,
and þæs mannes mód.
Metod eallum weóld,
gumena cynnes,
swá he nú git déð,

2056 wala. Grein. 2057 láf. A. B. láfe. G. 2059 sceððan. A. B. 2066 on ge-flit. G. 2077 wicg. G. 2082 geteóde. G. 2096 brim-láde. Th.

forþan bið and-git
ǽghwǽr sélest,
ferhðes fore-þanc:
fela sceal ge-bídan,
leófes and láðes,
se þe longe her,
on þyssum win-dagum,
worolde brúceð.
Þǽr wæs sang and swég
samod ætgædere,
fore Healfdenes
hilde-wísan
gomen-wudu gréted,
gid oft wrecen,
þonne heal-gamen
Hróðgáres scóp,
æfter medo-bence,
mǽnan scolde
Finnes eaferum,
þá híe se fǽr begeát,
hæleð Healfdenes,
Hnæf Scyldinga,
....
in Fr . . es wæle
feallan scolde.
Ne húru Hildeburh
hérian þorfte
Eotena treówe;
unsynnum wearð
be-loren leófum,
æt þám hild-plegan,
bearnum and bróðrum,
híe on ge-byrd hruron,
gáre *w*unde;
þæt wæs geómuru ides.
Nalles hólinga
*H*óces dóhtor
meotodsceaft be-mearn,
syððan morgen com,
þá heó under swegle
ge-seón meahte
morðor-bealo mága,
þǽr heó ǽr mǽste heóld
worolde wynne.
Wíg ealle fornam
Finnes þegnas,
nemne feáum ánum,
þæt he ne mehte
on þæm méðel-stede
wíg Hengeste . .
wiht gefeohtan,
ne þá weá-láfe
wíge forþringan
þeódnes þegne;
ac hig him ge-þingo budon,
þæt híe him óðer flet
eal gerýmdon,
healle and heáh-setl,
þæt híe healfre geweald
wið Eotena bearn

2129 be Finnes. K. 2131 Healfdena. M. 2138 unsynnig. G. 2140 lind-plegan. K. 2142 ge-byld. G. 2143 wunde. A. B. 2146 Hóces. A. B. 2152 heó. Th. he. M. 2159 wið. G. 2168 healfne. Th. 2169 mid. G.

ágan móston,
and æt feoh-gyftum
Folcwaldan sunu,
dógra gehwylce,
Dene weorðode,
Hengestes heáp
hringum wenede,
efne swá swíðe
sinc-gestreónum
fǽttan goldes,
swá he Fresena cyn,
on beór-sele,
byldan wolde.
Þá híe ge-trúwedon
on twá healfa
fæste frioðu-wǽre.
Fin Hengeste
elne unflitme
áðum benemde,
þæt he þá weá-láfe,
weotena dóme,
árum heólde,
þæt þǽr ǽnig mon,
wordum ne worcum,
wǽre ne brǽce,
ne þurh inwit-searo
ǽfre gemǽnden,
þeáh híe hira beág-gyfan
banan folgedon,
þeóden-leáse,
þá him swá ge-þearfod wæs.
Gyf þonne Frysna hwylc,
frécnen sprǽce,
þæs morðor-hetes
myndgiend wǽre,
þonne hit sweordes ecg
syððan scolde.
. . . .
. . . . nas *Finsb.*
byrnað nǽfre.
Hleóðrode þá
heaðo-geong cyning:
«Ne þis ne dagað eástan,
ne her draca fleógeð,
ne her þisse healle
hornas ne byrnað,
ac her forð berað,
fugelas singað,
gylleð grǽg-hama,
gúð-wudu hlynneð:
scyld scefte oncwyð:
Nú scýneð þes móna
waðol under wolcnum;
nú árísað weá-dǽda,
þe þisne folces níð
fremman willað.
Ac onwacnigeað nú,
wígend míne,
habbað eówre handa,
hicgeað on ellen,

2176 þenede. Th. wægnede. G. 2183 þæt híe. G. 2187 unhlytme? G. 2189 he wið þá. G. 2191 hine árum. G. 2206 sweðrian? Th. — 4 hearo. H. 5 þus. G. 9 fyrd farað. G. 21 landa. H. 22 hie geað. H.

winnað on orde,
wesað on móde!»
Þá árás monig gold-hladen þegn,
gyrde hine his swurde;
þá tó dura eodon
drihtlíce cempan,
Sigeferð and Eaha,
hyra sword getugon,
and æt óðrum durum
Ordláf and Gúðláf,
and Hengest sylf;
hwearf him on láste
þá gyt Gárulf,
Guðere styrode,
þæt he swá freólíc feorh
forman síðe
tó þǽre healle durum
hyrsta ne bǽran,
. . . .
nú hyt níða-heard
á-niman wolde;
ac he frægn ofer eal
undearninga,
deór-mód hæleð,
hwá þá duru heólde.
«Sigeferð is mín nama (cwæð he),
ic eom Secgena leód,
wrecten wíde cúð,
fela ic weána gebád,
heardra hilda;
þe is gyt her witod,
swæðer þú sylf tó me
sécean wylle.»
Þá wæs on wealle
wæl-slihta gehlyn,
sceolde celæs borð
cénum on handa,
bán-helm berstan.
Buruh-þelu dynede,
óð æt þǽre gúðe
Gárulf gecrang,
ealra ǽrest
eorð-búendra,
Gúðláfes sunu:
ymbe hine gódra fela
hwearf lacra hrær
hræfen wandrode
sweart and sealo-brún,
swurd-leóma stód,
swylcę eal Finnsburuh
fýrenu wǽre.
Ne gefrægn ic nǽfre wurðlícor
æt wera hilde
sixtig sige-beorna
sél gebǽrann,
ne nǽfre swánoc hwítne medo
sél forgyldan,
þonne Hnæfe guldon

23 windað. H. 24 ánmóde. Th. 25 headen. H. 32 Osláf. G. 36 hine Gúðhere. G. 40. bǽre. K. 41 ne. G. 42 anyman. H. 49 wreccena. G. 50 fæla ic weuna. H. 52 hell. G. 53 swæ þær. H. 55 healle. H. 57 celan. G. 58 cénum on. Grein. genumon. H. 67 hwearflícra hrǽw. G. 68 wandode. G. 77 sylfres hwítne méde. G. 79 guldan. H.

his hæg-stealdas;
hig fuhton fíf dagas,
swá hyra nán ne feól
driht-gesíða,
ac hig þá duru heóldon.
Þá ge-wát him wund hæleð
on wæg gangan,
sǽde þæt his byrne
á-brocen wǽre,
here-sceorpum hrór,
and eác wæs his helm þyrl.
Þá hine sóna frægn
folces hyrde,
hú þá wígend
hyra wunda genǽson
oððe hwæðer þǽra hyssa
. . . .
. . . .

Beów. Áð wæs ge-æfned,
and icge gold
á-hæfen of horde.
Here-Scyldinga
betst beado-rinca
wæs on bǽl gearu;
æt þǽm áde wæs
éð-gesýne
swát-fáh syrce,
swýn eal-gylden,
eofer íren-heard,
æðeling manig
wundum á-wyrded,
(sume on wæle crungon).
Hét þá Hildeburh,
æt Hnæfes áde,
hire selfre sunu,
Sweoloðe befæstan
bán-fatu bærnan,
and on bǽl dón
earme on eaxle.
Ides gnornode,
geómrode giddum,
gúð-réc ástáh,
wand *tó* wolcnum,
wæl-fýra mǽst
hlynode for hláwe,
hafelan multon,
ben-geato burston
þonne blód ætspranc,
láð-bite líces,
líg ealle forswealg,
gǽsta gífrost,
þára þe þǽr gúð fornam:
bega folces wæs
hira blǽd scacen.

XVIII.

Ge-witon him þá wígend
wíca neósian,
freóndum be-feallen,
Frysland geseón,
hámas and heá-burh;
Hengest þá gyt
wæl-fægne winter

2207 Ád. G. 2224 befæðman. G. 2230 gúð-riuc. M. 2231 tó. A. B. 2233 from. G. 2249 wæl-fágne. K.

wunode mid
Finnel unhlitine
eard gemunde,
þeáh þe he [ne] meahte
on mere drífan
hringed-stefnan,
(holm storme weól
won wið winde,
winter ýðe beleác
ís-gebinde,)
óðþæt óðer com
geár in geardas,
swá nú gyt déð,
þá þe syngales
séle bewitiað
wuldor-torhtan weder,
(þá wæs winter scacen,)
fæger foldan bearm;
fundode wrecca
gist of geardum.
He tó gyrn wræce
swíðor þohte
þonne tó sǽ-láde,
gif he tor*n*-*g*emót
þurh-teón mihte,
þæt he Eote*na* bearn
inne gemunde,
swá he ne fo*r*-wyrnde
worold-rǽdenne,
þonne him Húnláfing
hilde-leóman,
billa séle*st*,
on bearm dyde,
þæs wǽron mid Eoten*um*
ecge cúðe,
swylce ferhð-frecan.
Fin eft be-geat
sweord bealo slíðen,
æt his selfes hám,
siððan grimne gripe
Gúðláf and Osláf,
æfter sǽ-síðe,
sorge mǽndon,
æt-witon weána dǽl;
ne meahte wæfre-mód
for-habban in hreðre;
þá wæs heal hroden
feónda feorum,
swilce Fin slægen,
cyning on corðre,
and seó cwén numen;
sceótend Scyldinga
tó scypon feredon,
eal in-gesteald
eorð-cyninges,
swylce híe æt Finnes-hám
findan meahton
sigla searo-gimma;
híe on sǽ-láde
drihtlíce wíf
tó Denum feredon
lǽddon *tó l*eódum.

2250-51 wunode mid him, Finnes unhlisne. G. 2253 [ne]. G. 2264 sóle (= sunne) bewitigað. G. 2273 torn-gemót. A. B. torn-gemód. G. 2275 þæt hyt. G. Eotena. A. B. 2277 for. A. B. 2281 sélest. A. B. 2282 bearhtm. G. 2283 Eotenum. A. B. 2287 bealo-slíð. G. 2289 grimme. G. 2304 eard-cyninges. G. 2311 tó leódum. A. B.

Leóð wæs ásungen
gleó-man*nes* gyd,
gamen eft ástáh,
beorhtode benc-swég,
byrelas sealdon
wín of wunder-fatum.
Þá cwom Wealhþeó forð-gán,
under gyldnum beáge,
þǽr þá gódan twegen
sǽton suhter-gefæderan;
þá gyt wæs hiera sib ætgædere,
ǽghwylc óðrum trýwe;
swylce þǽr Húnferð þyle
æt fótum sæt freán Scyldinga,
gehwylc hiora his ferhðe treówde,
þæt he hæfde mód micel,
þeáh þe he his mágum nǽre
árfæst æt ecga gelácum.
Spræc þá ides Scyldinga:
«On-fóh þissum fulle,
freó-drihten mín,
sinces brytta,
þú on sǽlum wes,
gold-wine gumena,
and tó Geátum spræc
mildum wordum,
(swá sceal man dón)
beó wið Geátas glæd,
geofena gemyndig,
neán and feorran;
þú nú hafast
me man sægde,
þæt þú þe for sunu wolde
Hereríc habban.
Heorot is gefǽlsod
beáh-sele beorhta,
brúc þenden þú móte
manigra me*do*,
and þínum magum lǽf
folc and ríce,
þonne þú forð scyle
metodsceaft seón;
ic mínne can
glædne Hróðulf,
þæt he þá *geó*goðe wile
árum healdan,
gyf þú ǽr þonne he,
wine Scildinga,
worold oflǽtest;
wéne ic þæt he mid góde
gyldan wille
uncran eaferan,
gif he þæt eal gemon,
hwæt wit tó willan
and tó worð-myndum,
umbor wesendum ǽr,
árna gefremedon.»
Hwearf þá bí bence,
þǽr hyre byre wǽron,
Hréðríc and Hróðmund

2313 mannes. A. B. 2342 þú ge-fæsted hafast. G. 2343 swá me. G. 2349 medo. A. B. 2356 geógoðe. A. B. 2367 umb (=ymb) or. G.

and hæleða bearn,
giógoð æt-gædere,
þǽr se góda sæt,
Beówulf Geáta,
be þǽm ge-bróðrum twǽm.

XIX.

Him wæs ful boren,
and freónd-laðu
wordum be-wægned,
and wunden gold
éstum ge-eáwed,
earm-reáde twá,
hrægl and hrin*gas*,
heals-beága mǽst,
þára þe ic on foldan
ge-frægen hæbbe,
nǽnigne ic under swegle
sélran hýrde,
hord-mádmum hæleða,
syððan Háma ætwæg
tó here byrhtan-*b*yrig
Brósinga-mene,
sigle and sinc-fæt,
searo-níðas fealh
Eormenríces,
geceás écne rǽd.
Þone hring hæfde
Higelác Geáta,
nefa Swertinges,
nýhstan síðe,
siððan he under segne
sinc ealgode,
wæl-reáf werede;
hyne wyrd fornam,
syððan he for wlenco
weán áhsode,
fǽhðe tó Frysum,
he þá frætwe wæg,
eorcnan-stánas,
ofer ýða ful,
ríce þeóden,
he under rande gecranc;
gehwearf þá in Francna fæðm
feorh cyninges
breóst-gewǽdu,
and se beáh somod,
wyrsan wíg-frecan
wæl reáfeden,
æfter gúð-sceare
Geáta leóde,
hreá-wíc heóldon.
Heal swége onféng;
Wealhþeó maðelode
(heó fore þǽm werede spræc):
«Brúc þisses beáges,
Beówulf leófa,
hyse mid hǽle,
and þisses hrægles neót,
þeód-gestreóna,

2382 hreáde. Grein. 2383 hringas. A. B. 2389 hord-máðm. G. 2391 þǽre. Ettm. byrig. A. B. 2394 fleáh. G. 2407 féðe. G. 2409 eorclan. M. 2410 fyll. G. 2414 feor-cyninges. G. 2419 gúð-scearde. G. 2420 leóda. G. 2429 þeo. M.

and *ge-þeóh* tela,
cen þec mid cræfte
and þyssum cnyhtum wes
lára líðe,
ic þe þæs leán geman;
hafast þú ge-féred,
þæt þe feor and neáh,
ealne wíde-ferhð
weras ehtigað,
efne swá síde,
swá sǽ beb*úgeð*
wind geard weallas.
Wes þenden þú lifige
æðeling eádig
(ic þe an tela)
sinc-gestreóna!
Beó þú suna mínum
dǽdum ge-défe,
dreám healdende!
Her is ǽghwylc eorl
óðrum getrýwe,
módes milde,
man-drihtne hold;
þegnas syndon ge-þwǽre,
þeód eal gearo,
druncne dryht-guman
dóð swá ic bidde!»
Eode þá tó setle,
þǽr wæs symbla cyst,
druncon wín weras,
wyrd ne cúðon,
geósceaft grimne,
swá hit á-gangen wearð
eorla manegum.
Syððan ǽfen cwom,
and him Hróðgár gewát
tó hofe súnum,
ríce tó ræste;
reced weardode
un-rím eorla,
swá híe oft ǽr dydon,
benc-þelu beredon,
hit geond-brǽded wearð
beddum and bolstrum,
(beór-scealca sum,
fús and fǽge,
flet-ræste ge*beág*,)
setton him tó heáfdum
hilde-randas,
bord-wudu beorhtan;
þǽr on bence wæs,
ofer æðelinge,
ýð-geséne,
heaðo-steápa helm,
hringed byrne,
þrec-wudu þrymlíc;
wæs *þ*eáw hyra,
þæt híe oft wǽron
on wíg gearwe,
ge æt hám ge on herge,
ge ge-hwæðer þára,
efne swylce mǽla,

2430 geþeóh. A. B. 2439 siide. M. 2440 bebúgeð. A. B. 2441 windge eard-weallas. K. 2452 hol. M 2461 geócsceaft. Grein. grimme. Ettm. 2475 fægen. G. 2476 gebeág. A. B. 2477 heafdon. M. 2486 þeáw. A. B. 2487 ófst. G. 2488 an. M.

swylce hira man-dryhtne
þearf gesǽlde,
wæs seó þeód tilu.

XX.

Sigon þá tó slǽpe,
sum sáre ongeald
ǽfen-ræste,
swá him ful-oft gelamp,
siððan gold-sele
Grendel warode,
un-riht æfnde,
óðþæt ende becwom,
swylt æfter synnum.
Þæt gesýne wearð,
wíd-cúð werum,
þætte wrecend þá gyt
lifde æfter láðum,
lange þrage,
æfter gúð-ceare,
Grendles módor,
ides aglǽc wíf
yrmðe gemunde,
se þe wæter-egesan
wunian scolde,
cealde streámas,
siððan Cain wearð
tó ecg-banan
ángan bréðer,
fæderen-mǽge;
he þá fág gewát,
morðre ge-mearcod,
man-dreám fleón,
wésten warode:
þanon wóc fela
geósceaft-gásta,
wæs þǽra Grendel sum,
heoro-wearh hetelíc,
se æt Heorote fand
wæccendne wer
wíges bídan,
þǽr him aglǽca
æt-grǽpe wearð,
hwæðre he ge-munde
mægenes strenge,
gim-fæste gife,
þe him God sealde,
and him tó anwaldan
áre gelýfde,
frófre and fultum;
þý he þone feónd ofercwom,
ge-hnǽgde helle-gást,
þá he heán gewát,
dreáme be-dǽled,
deáð-wíc seón,
man-cynnes feónd;
and his módor þá gyt
gífre and galg-mód
ge-gán wolde
sorh-fulne síð,
sunu þeód wrecan;
com þá tó Heorote,

2496 angeald. M. 2498 hit. G. 2511 ýða? G. 2513 seó. Th. 2516 camp. M. 2520 fǽg. G. 2524 þanon wóc. A. B. 2525 geócsceaft. G. 2535 gin-fæste. K. 2546 ac his. Th.

þǽr Hring-Dene
geond þæt sæld swǽfon.
Þá þǽr sóna wearð
ed-hwyrft eorlum,
siððan inne fealh
Grendles módor;
wæs se gryre læssa,
efne swá micle
swá bið mægða cræft,
wíg-gryre wífes,
be wǽpned-men,
þonne heoru-bunden
hamere geþuren
sweord swáte fáh
swín ofer helme
ecgum *dyhttig*
andweard scireð.
Þá wæs on healle
heard-ecg togen
sweord ofer setlum,
síd-rand manig
hafen handa fæst;
helm ne gemunde,
byrnan síde,
þá hine se bróga angeat.
Heó wæs on ófste,
wolde út þanon,
feore beorgan,
þá heó onfunden wæs;
hraðe heó æðelinga
ánne hæfde
fæste be-fangen,
þá heó tó fenne gang;
se wæs Hróðgáre
hæleða leófost
on ge-síðes hád
be sǽm tweónum,
ríce rand-wíga,
þone þe heó on ræste ábreát
blǽd-fæstne beorn.
Næs Beówulf þǽr,
ac wæs óðer inn
ǽr geteohhod
æfter máððum-gife,
mǽrum Geáte.
Hreám wearð on Heorote,
(heó under heolfre genam
cúðe folme,)
cearu wæs geniwod
ge-worden in wícun;
ne wæs þæt ge-wrixle til,
þæt híe on bá healfa
bicgan scoldon
freónda feorum.
Þá wæs fród cyning,
hár hilde-rinc,
on hreón móde,
syððan he aldor-þegn
unly*figendne*,
þone deórestan
deádne wisse.
Hraðe wæs tó búre

2553 swæfun. M. 2567 dyhttig. A. (dyttig. B.) dihtig. G. 2574 hæleð ne. G. 2576 ongeat. G. 2593 in. M. 2598 heolstre. G. 2601 wícum? K. 2610 unlyfigendne. A. (unlyfi . . ndne. B.)

Beówulf fetod,
sigor-eádig secg;
samod ǽr-dæge
eode eorla sum,
æðele cempa,
self mid ge-síðum,
þǽr se snottra bád
hwæðre him alf-walda
ǽfre wille
æfter weá-spelle
wyrpe gefremman.
Gang þá æfter flóre
fyrd-wyrðe man
mid his hand-scale,
(heal-wudu dynede,)
þæt he þone wísan
wordum hnæg*de*
freán Ingwina;
frægn gif him wǽre
æfter neód-laðu
niht getǽse.

XXI.

Hróðgár maðelode,
helm Scyldinga:
«Ne frin þú æfter sǽlum,
sorh is geniwod
Denigea leódum,
deád is Æschere,
Yrmenláfes
yldra bróðor,
mín rún-wita,
and mín rǽd-bora,
eaxl-gestealla,
þonne we on orlege
hafelan weredon,
þonne hniton féðan,
eoferas cnysedan;
swylc scolde eorl wesan
[æðeling] ǽr-gód,
swylc Æsch*ere* wæs;
wearð him on Heorote
tó hand-banan
wæl-gæst wæfre,
ic ne wát hwæðer,
átol æse wlanc
eft-síðas teáh,
fylle ge-frægnod;
heó þá fǽhðe wræc
þe þú gystran niht
Grendel cwealdest,
þurh hǽstne hád,
heardum clammum;
forþan he tó lange
leóde míne
wanode and wyrde;
he æt wíge gecrang,
ealdres scyldig,
and nú óðer cwom
mihtig man-scaða,
wolde hyre mǽg wrecan,
ge feor hafað

2620 ábád. G. 2621 alwalda. Th. 2630 hnægde. A. B. hnescde. G. 2650 swy . . . A. B. 2651 [ædeling]. G. 2652 Æschere. A. B. 2657 æsc-wlanc? G 2659 ge-frecnod. G. 2661 þá þú. G. 2663 hæftne-hád? G. 2673 his ge-féra. G.

fǽhðe gestǽled;
þæs þe þincean mæg
þegne monegum,
se þe æfter sinc-gyfan
on sefan greóteð,
hreðer-bealo hearde:
nú seó hand *li*geð
se þe eów welhwylcra
wilna dohte.
Ic þæt lond-búend,
leóde míne,
sele-rǽdende,
secgan hýrde,
þæt híe ge-sáwon
swylce twegen,
micle mearc-stapan,
móras healdan,
ellor-gǽstas,
þǽra óðer wæs,
þæs þe híe ge-wislícost
ge-witan meahton,
idese onlícnæs,
óðer earm-sceapen
on weres wæstmum
wræc-lástas træd,
næfne he wæs mára
þonne ǽnig man óðer,
þone on geár-dagum
Grendel nem*don*
fold-búende,
nó híe fæder cunnon
hwæðer him ǽnig wæs
ǽr ácenned,
dyrnra gásta;
híe dýgel lond
warigeað wulf-hleoðu,
windige næssas,
frécne fen-gelád,
þǽr firgen-streám
under næssa ge-nipu
niðer gewíteð
flód under foldan;
nis þæt feor heonon,
míl-ge-mearces,
þæt se mere standeð,
ofer þǽm hongiað
hrinde-bearwas;
wudu wyrtum fæst
wæter ofer-helmað;
þǽr mæg nihta ge-hwǽm
níð-wundor seón,
fýr on flóde;
nó þæs fród leofað
gumena bearna,
þæt þone grund wite;
þeáh þe hǽð-stapa,
hundum geswenced,
heorot hornum trum,
holt-wudu séce,
feorran ge-flýmed,
ǽr he feorh seleð,
aldor on ófre,

2680 ligeð. A. B. 2681 seó. G. 2695 onlícnes. K. 2700 þon. M. 2702 nemdod. A. B.

ǽr he in wille
hafelan....
nis þæt heóru stów;
þonon ýð-geblond
up-ástígeð,
won tó wolcnum,
þonne wind styreð
láð gewidru,
óðþæt lyft drysmað,
roderas reótað.
Nú is se rǽd gelang
eft æt *þe* ánum;
eard git ne const,
frécne stówe,
þǽr þú findan miht
fela-synnigne secg;
séc gif þú dyrre,
ic þe þá fǽhðe
feó leánige,
eald-gestreónum,
swá ic ǽr dyde,
wundum golde,
gyf þú on weg cymest.»

XXII.

Beówulf maðelode,
bearn Ecgþeówes:
«Ne sorga, snotor guma,
sélre bið ǽghwǽm
þæt he his freónd wrece,
þonne he fela murne:
úre ǽghwylc sceal
ende gebídan
worolde-lífes,
wyrce se þe móte
dómes ǽr deáðe!
þæt bið driht-guman
unlifgendum
æfter sélest;
árís, ríces weard,
uton hraðe féran,
Grendles mágan
gang sceáwigan!
Ic hit þe ge-háte,
nó he on helm losað:
ne on foldan fæðm,
ne on fyrgen-holt,
ne on gyfenes grund,
gá ǽr he wille.
Þys dógor þú
ge-þyld hafa
weána gehwylces,
swá ic þe wéne tó!»
Áhleóp þá se gomela,
Gode þancode,
mihtigan drihtne,
þæs se man *gespræc*;
þá wæs Hróðgáre
hors ge*bǽted*,
wicg wunden-feax.
Wísa fengel
geato*líc* gende,

2737 hafelan hýdan K. 2738 is þæt? G. 2747 þe. A. B. 2748 eard-ginne. G. 2752 séc. A. B. 2757 wunden-golde. G. 2778 holm? Th. 2790 gespræc. A. B. 2792 gebæted. A. B. 2795 geatolíc. A. gengde. Th.

gum-féða stóp
lind-hæbbendra,
lástas wǽron
æfter wald-swaðum
wíde gesýne;
gang ofer grundas,
gegnum fór
ofer myrcan mór,
mago-þegna bær
þone sélestan
sáwol-leásne,
þára þe mid Hróðgáre
hám eahtode.
Ofer-eode þá
æðelinga bearn
steáp stán-hliðo,
stíge nearwe,
enge án-paðas,
uncúð gelád,
neowle næssas,
nicor-húsa fela;
he feára sum
be-foran gengde
wísra monna,
wong sceáwian,
óðþæt he fǽringa
fyrgen-beámas
ofer hárne stán
hleonian funde,
wyn-leásne wudu,
wæter under stód,
dreórig and ge-dréfed;
Denum eallum wæs,
winum Scyldinga,
weorce on móde
tó ge-þolianne,
þegne monegum,
oncyð eorla gehwǽm,
syððan Æscheres
on þám holm-clife
hafelan métton;
flód blóde weól,
(folc tó-sǽgon)
hátan heolfre:
horn stundum song
fús*líc* *f*... leóð.
Féða eal gesæt,
gesáwon þá æfter wætere
wyrm-cynnes fela,
sellíce sǽ-dracan
sund cunnian,
swylce on næs-hleoðum
nicras licgean,
þá on undern-mǽl
oft bewitigað
sorh-fulne síð
on segl-ráde,
wyrmas and wil-deór;
híe on weg hruron
bitere and ge-bolgne,
bearhtm ongeáton
gúð-horn galan;

2799 wald-scaðan. Th. 2839 hátan. A. B. 2841 fúslíc. A. B. f.. B. fyrd-leóð. Grein. 2850 witegiað. G. 2856 breahtm? G.

sumne Geáta leód
of flán-bogan
feores getwǽfde,
ýð-gewinnes,
þæt him on aldre stód
here-stræl hearda;
he on holme wæs
sundes þé sǽnra,
þe hyne swylt fornam.
Hraðe wearð on ýðum
mid eofer-spreotum,
heoro-hócyhtum,
hearde genearwod,
níða ge-nǽged,
and on næs togen,
wundorlíc wǽg-bora,
weras sceáwedon
gryrelícne gist.
Gyrede hine Beówulf
eorl-gewǽdum,
nalles for ealdre mearn:
scolde here-byrne
hondum gebroden,
síd and searo-fáh,
sund cunnian,
seó þe bán-cófan
beorgan cúðe,
þæt him hilde-gráp
hreðre ne mihte,
eorres inwit-feng,
aldre gesceððan,
ac se hwíta helm
*h*afelan werede,
se þe mere-grundas
men*gan* scolde,
sécan sund-gebland,
since geweo*rðad*;
be-fongen freá-wrásnum
swá hine fyrn-dagum
worhte wǽpna smið,
wundrum teóde,
be-sette swín-lícum,
þæt hine syððan
ne brond ne beado-mécas
bítan ne meahton.
Næs þæt þonne mǽtost
mægen-fultuma,
þæt him on þearfe láh
þyle Hróðgáres,
wæs þǽm hæft-méce
Hrunting nama,
þæt wæs án foran
eald-gestreóna;
ecg wæs íren,
áter-tánum fáh,
á-hyrded heaðo-swáte,
nǽfre hit æt hilde ne swác
manna ǽnigum,
þára þe hit mid mundum bewand,

2866 þá. Th. 2890 hafelan. A. B. 2892 mengan. A. B. 2894 weorðad. A. B. 2895 fræ-wreásnum. G. 2901 no brond. M. 2915 ængum. M.

se þe gryre-síðas
ge-gán dorste,
folc-stede fára,
næs þæt forma síð,
þæt hit ellen-weorc
æfnan scolde.
Húru ne ge-munde
mago Ecgláfes,
eafoðes cræftig,
þæt he ǽr gespræc
wíne druncen,
þá he þæs wǽpnes onláh
sélran sweord-frecan,
selfa ne dorste
under ýða gewin
aldre genéðan,
drihtscype dreógan;
þǽr he dóme forleás
ellen . . . ðum;
ne wæs þǽm óðrum swá,
syððan he hine tó gúðe
ge-gyred hæfde.

XXIIII.

Beówulf maðelode,
bearn Ecgþeówes:
»Geþenc nú se mǽra
maga Healfdenes,
snottra fengel,
nú ic eom síðes fús,
gold-wine gumena,
hwæt wit geó sprǽcon,
gif ic æt þearfe
þínre scolde
aldre linnan,
þæt þú me á wǽre
forð-gewitenum,
on fæder stæle;
wes þú mund-bora mínum
mago-þegnum,
hond-gesellum,
gif mec hild nime;
swylce þú þá mádmas,
þe þú me sealdest,
Hróðgár leófa,
Higeláce onsend!
mæg þonne on þǽm golde
on-gitan
Geáta dryhten,
ge-seón sunu Hréðles,
þonne he on þæt sinc starað,
þæt ic gum-cystum
gódne funde
beága bryttan;
(bret ic þæt þonne móste)
and þú Húnferð lǽt
ealde láfe,
wrætlíc wǽg-sweord,
wíd-cúðne man
heard-ecg habban;
ic me mid Hruntinge
dóm gewyrce,

2919 fáhra. G. 2935 mǽrdam. A. B. ellen-mǽrða. Grein. 2955 gesteallum G. 2963 Hrædles. M. 2968 breác ic þæt þenden móste. G. 2971 wíg-sweord. Th.

oððe mec deáð nimeð.»
Æfter þǽm wordum,
Weder-Geáta leód
éfste mid elne,
nalas andsware
bídan wolde;
brim-wylm onféng
hilde-rince.
Þá wæs hwíl dæges,
ǽr he þone grund-wong
on-gytan mihte;
sóna þæt on-funde,
seó þe flóda begong
heoro-gífre be-heóld
hund missera,
grim and grǽdig,
þæt þǽr gumena sum
æl-wihta eard
ufan cunnode;
gráp þá tó-geánes,
gúð-rinc geféng
átolan clommum,
nó þý ǽr in-gescód
hálan líce
hring útan ymb bearh,
þæt heó þone fyrd-hom
þurh-fón ne mihte,
locene leoðo-syrcan,
láðan fingrum.
Bær þá seó brim-wyl,
þá heó tó botme com,
hringa þengel
tó hofe sínum,
swá he ne mihte,
nó he þǽm módig wæs,
wǽpna ge-wealdan;
ac hine wundra þæs fela
swecte on sunde,
sǽ-deór monig
hilde-tuxum
here-syrcan bræc
ehton aglǽcan.
Þá se eorl ongeat,
þæt he níð-sele
nát hwylcum wæs,
þǽr him nǽnig wæter
wihte ne sceðede
ne him for hróf-sele
hrínan ne mihte
fǽr-gripe flódes;
*fýr-leó*ht geseah,
blácne leóman,
beorhte *scíman*.
On-geat þá se góda
grund wyrgenne
mere-wíf mihtig;
mægen-rǽs forgeaf
hilde-bille,

2986 mehte. M. 2988 seó. Th. 2988 se. M. 2989 ge-heóld. G. 2999 halwendlíce. G. 3003 leod. M. 3005 brim-wýf. G. 3010 ne he þæs. G. 3012 wuhta? G. 3013 swifte. G. 3019 in níð-sele. Th. 3024 mehte. M. 3026 fýr-leóht. A. B. 3028 scíman. A. (scínan. B.)

hord swenge ne ofteáh,
þæt hire on hafelan
hring-mǽl ágól
grǽdig gúð-leóð;
þá se gist onfand,
þæt se beado-leóma
bítan nolde,
aldre sceððan,
ac seó ecg geswác
þeódne æt þearfe,
þolode ǽr fela
hond-gemóta,
helm oft gescær
fǽges fyrd-*hr*ægl,
þá wæs forma síð
deórum máðme,
þæt his dóm álæg.
Eft wæs an-rǽd,
nalas elnes *l*æt,
mǽrða ge-myndig,
mǽg Hygeláces,
wearp þá wundel-mǽl,
wrættum gebunden,
yrre oretta,
þæt hit on eorðan læg,
stíð and stýl-ecg;
strenge getrúwode,
mund-gripe mægenes;
swá sceal man dón,
þonne he æt gúðe
ge-gán þenceð
longsumne lof,
ná ymb his líf cearað.
Ge-féng þá be eaxle
(nalas for fǽhðe mearn
Gúð-Geáta leód)
Grendles módor;
brægd þá beadwe-heard,
þá he ge-bolgen wæs,
feorh-geniðlan,
þæt heó on flet gebeáh;
heó him eft hraðe
hand-leán forgeald,
grimman grápum,
and him tó-geánes féng;
ofer-wearp þá wérig-mód,
wígena strengest,
féðe-cempa,
þæt he on fylle wearð.
Of-sæt þá þone sele-gyst
and hyre seaxe geteáh,
brád brún-ecg,
wolde hire bearn wrecan,
ángan eaferan;
him on eaxle læg
breóst-net broden,
þæt ge-bearh feore
wið ord and wið ecge,
ingang forstód;
hæfde þá for-síðod
sunu Ecgþeówes
under gynne grund,

3034 hond. Grein. 3037 grislíc. G. 3047 hrægl. A. B.
3052 læt. A. B. 3054 Hylaces. M. 3055 wunden-mæl. Th.

Geáta cempa,
nemne him heaðo-byrne
helpe gefremede,
here-net hearde,
and hálig God,
(ge-weóld wíg-sigor
witig drihten,
rodera rǽdend,
hit on ryht gesced
ýðelíce,)
syððan he eft ástód.

XXIV.

Ge-seah þá on searwum
sige-eádig bil
eald sweord eotenisc,
ecgum þyhtig,
wígena weorð-mynd,
þæt wǽpna cyst,
buton hit wæs máre
þonne ǽnig mon óðer
tó beadu-láce
æt-beran meahte,
gód and geatolíc
giganta geweorc.
He ge-féng þá fetel-hilt,
freca Scyldinga,
hreóh and heoro-grim,
hring-mǽl gebrægd,
aldres or-wéna,
yrringa slóh,
þæt hire wið halse
heard grápode,
bán-hringas bræc,
bil eal þurh-wód
fǽgne flæsc-homan,
heó on flet gecrong;
sweord wæs swátig,
(secg weorce gefeh)
lixte se leóma,
leóht inne stód,
efne swá of hefene
hádre scíneð
rodores candel;
he æfter recede wlát:
hwearf þá be wealle,
wǽpen hafenade
heard be hiltum,
Higeláces þegn,
yrre and unrǽd;
næs seó ecg fracod
hilde-rince,
ac he hraðe wolde
Grendle for-gyldan
gúð-rǽsa fela,
þára þe he ge-worhte
tó West-Denum,
oftor micle
þonne on ǽnne síð,
þonne he Hróðgáres
heorð-geneátas
slóh on sweofote,

3104 gescód. K. 3108 beorn? G. 3112 þæt wæs. K. 3120 freond? G. 3123 or-wénan. G. 3143 ánrǽd?

slǽpende fræt
folces Denigea
fýftyne men,
and óðer swylc
út of-ferede,
láðlícu lác;
he him þæs leán forgeald,
réðe cempa,
tó þæs þe he on ræste ge-seah
gúð-wérigne,
Grendel licgan,
aldor-leásne,
(swá him ǽr gescód
hild æt Heorote;
hrá wíde sprong,
syððan he æfter deáðe
drepe þrowade,
heoro-sweng heardne,)
and hine þá heáfde becearf.
Sóna þæt ge-sáwon
snottre ceorlas,
þá þe mid Hróðgáre
on holm wliton,
þæt wæs ýð-geblond
eal gemenged,
brim blóde fáh;
blonden-feaxe,
gomele ymb gódne
on-geador sprǽcon,
þæt hig þæs æðelinges
eft ne wéndon,
þæt he sige-hréðig
sécean cóme
mǽrne þeóden;
þá þæs monige gewearð,
þæt hine seó brim-wylf
á-broten hæfde:
(þá com nón dæges)
næs ofgeáfon
hwate Scyldingas,
gewát him hám þonon
gold-wine gumena.
Gistas sécan
módes seóce,
and on mere staredon,
wiscton and ne wéndon,
þæt híe heora wine-drihten
selfne ge-sáwon.
þá þæt sweord on-gan,
æfter heaðo-swáte,
hilde-gicelum,
wíg-bil wanian;
þæt wæs wundra sum,
þæt hit eal gemealt,
íse gelícost,
þonne forstes bend
fæder on-lǽteð
on-windeð wǽ*l*-rápas,
se ge-weald hafað
sǽla and mǽla,
þæt is sóð metod.

3191 brim-wýf. G. 3192 abreoten. M. 3198 sæton. G. 3201 wiston. M. 3213 wǽl. A. B. wǽg-rápas. G. 3214 se þe. K.

Ne nom he in þǽm wícum,
Weder-Geáta leód,
máðm-ǽhta má,
þeáh he þǽr monige geseah,
buton þone hafelan,
and þá hilt somod,
since fáge,
sweord ǽr gemealt,
for-barn broden mǽl,
wæs þæt blód tó þæs hát,
ǽttren ellor-gæst,
se þǽr inne swealt.
Sóna wæs on sunde,
se þe ǽr æt sæcce gebád
wíg-hryre wráðra,
wæter up þurh-deáf,
wǽron ýð-gebland
eal gefǽlsod,
eácne eardas,
þá se ellor-gast
of-lét líf-dagas
and þás lǽnan gesceaft.
Com þá tó lande
lid-manna helm
swíð-mód swymman,
sǽ-láce gefeah,
mægen-byrðenne,
þára þe he him mid hæfde.
Eodon him þá tó-geánes,
Gode þancodon
þryðlíc þegna heáp,
þeódnes gefégon,
þæs þe hí hyne ge-sundne
ge-seón móston.
Þá wæs of þǽm hróran
helm and byrne
lungre á-lýsed,
lagu drusade,
wæter under wolcnum,
wæl-dreóre fág.
Férdon forð þonon,
féðe-lástum,
ferhðum fægne,
fold-weg mǽton,
cúðe strǽte,
cyning-balde men,
from þǽm holm-clife,
hafelan bǽron
earfoðlíce
heora ǽghwæðrum,
fela-módigra
feówer scoldon,
on þǽm wæl-stenge,
weorcum geferian
tó þǽm gold-sele
Grendles heáfod;
óðþæt semninga
tó sele cómon
frome fyrd-hwate,
feówertyne
Geáta gongan,
gum-drihten mid,

3225 brocen-mæl G. 3232 dealf. G. 3262 cyne-balde? Grein.

módig on ge-monge,
meodo-wongas træd.
Þá com in-gán
ealdor þegna,
dǽd-céne mon,
dóme gewurðad,
hæle hilde-deór,
Hróðgár grétan;
þá wæs be feaxe
on flet boren
Grendles heáfod,
þǽr guman druncon,
egeslíc for eorlum,
and þǽre idese mid
wlite-seón wr*æt*líc
weras onsáwon.

XXV.

Beówulf maðelode,
bearn Ecgþeówes:
»Hwæt we þe þás sǽ-lác,
sunu Healfdenes,
leód Scyldinga,
lustum brohton,
tíres tó tácne,
þe þú her tó-lócast.
Ic þæt unsófte
ealdre gedígde,
wíge under wætere
weorc genéðde
earfoðlíce,
æt-rihte wæs
gúð getwǽfed,
nymðe mec God scylde.
Ne meahte ic æt hilde
mid Hruntinge
wiht ge-wyrcan,
þeáh þæt wǽpen duge,
ac me ge-úðe
ylda waldend,
þæt ic on wage geseah
wlitig hangian
eald sweord eácen,
oftost wísode
*wi*nigea-leásum,
þæt ic þý wǽpne gebræd,
of-slóh þá æt þǽre sæcce,
þá me sǽl ágeald,
húses hyrdas;
þá þæt hilde-bil
for-barn brogden mǽl,
swá þæt blód gesprang
hátost heaðo-swáta,
ic þæt hilt þanon
feóndum æt-ferede;
fyren-dǽda wræc,
deáð-cwealm Denigea,
swá hit ge-défe wæs.
Ic hit þe þonne ge-háte,
þæt þú on Heorote móst
sorh-leás swefan
mid þínra secga gedryht,

3293 wrætlíc. A. B. 3305 wigge. M. 3308 ic æt-rihte wæs. G. 3309 gúðe. G. 3320 ofost. G. 3321 winigea. A. B. wen-geleásum? G. 3327 brocen-mǽl. G. 3330 þanan. M.

and þegna gehwylc
þínra leóda,
duguðe and iógoðe,
þæt þú on-drǽdan ne þearft
þeóden Scyldinga,
on þá healfe,
aldor-bealu eorlum,
swá þú ǽr dydest.»
Þá wæs gylden hilt
gamelum rince,
hárum hild-fruman,
on hand gyfen,
enta ǽr-geweorc,
hit on ǽht gehwearf,
æfter deófla hryre,
Denigea freán,
wundor-smiða ge-weorc,
and þá þás worold ofgeaf
grom-heort guma,
Godes and-saca,
morðres scyldig,
and his módor eác,
on ge-weald gehwearf
worold-cyninga
þǽm sélestan
be sǽm tweónum,
þára þe on Sceden-igge
*sceat*tas dǽlde.
Hróðgár maðelode,
hilt sceáwode,
ealde láfe,
on þǽm wæs ór *wri*ten
fyrn-gewinnes,
syððan flód of*slóh*,
gifen geótende,
giganta cyn;
frécne *ge*-férdon,
þæt wæs fremde þeód
écean dryhtne,
him þæs ende-leán
þurh wæteres wylm
waldend sealde.
Swá wæs on þǽm scen*num*
scíran goldes,
þurh rún-stafas,
rihte *ge*mearcod,
ge-seted and ge-sǽd,
hwám þæt sweord geworht,
írena cyst,
ǽrest wǽre,
w*reo*ðen-hilt and wyrm-fáh.
Þá se wísa spræc,
sunu Healfdenes,
swígedon ealle:
«þæt lá mæg secgan
se þe sóð and riht
fremeð on folce,
(feor eal gemon
eald éðel-wea*rd*,)
þæt þes eorl wǽre
ge-boren betera;
blæd *is* árǽred

3342 þu him on. M. 3365 sce denigge. M. 3366 sceattas. A. B. 3370 writen. A. B. 3372 ofslóh. A. B. 3375 ge-férdon. A. B. 3381 scennum. A. B. 3384 gemearcod. A. B. 3389 wreoðen. A. B. 3397 M: ·ᛝ· ɔ: éðel. weard. A. B. 3400 is. A. B.

geond wíd-wegas,
wine mín Beówulf,
þín ofer þeóda gehwylce.
Eal þú hit ge-þyldum healdest
mægen mid módes snyttrum;
ic þe sceal míne gelǽstan
freóðe swá wit furðum spræc-on;
þú scealt tó frófre weorðan,
eal lang-twidig,
leódum þínum
*hæle*ðum tó helpe.
Ne wearð Heremód swá
eaforum Ecgwelan
Ár-Scyldingum;
ne ge-weóx he him tó willan,
ac tó wæl-feal*le*,
and tó deáð-cwalum,
Deniga leódum:
breát *bo*lgen-mód
beód-geneátas,
eaxl-gesteallan,
óðþæt he ána hwearf,
mǽre þeóden,
mon-dreámum from:
þeáh þe hine mihtig God
mægenes wynnum,
eafeðum *st*épte
ofer ealle men,
forð ge-fremede,
hwæðere him on ferhðe greów
breóst-hord blód-reów,
nallas beágas geaf
Denum æfter dóme,
dreám-leás gebád,
þæt he þæs ge-winnes
weorc þrowade,
leód-bealo longsum.
þú þe lǽr be þon,
gum-cyste on-git!
ic þis gid be þe
á-wræc wintrum fród:
wundor is tó secganne,
hú mihtig God
manna cynne,
þurh sídne sefan,
snyttru bryttað,
eard and eorlscipe;
(he áh ealra geweald)
hwílum he on lufan
lǽted hworfan
monnes mód-geþonc
mǽran cynnes,
seleð him on éðle
eorðan wynne
tó healdanne,
hleó-burh wera,
gedéð him swá ge-wealdene
worolde dǽlas,
síde ríce,

3409 lang-tídig. Th. 3411 hæleðum. A. B. 3415 ne. A. B. 3416 fealle. A. B. 3417 cwealme. G. 3419 bolgen. A. B. 3427 stépte. A. B. 3449 on luste? G. 3457 tó gewealdenne. G.

þæt he his selfa ne mæg,
for his unsnyttrum,
ende geþencean;
wunað he on wiste,
nó hine wiht dweleð
ádl ne yldo,
nó hine inwit-sorh
on sefa*n* sweorceð,
ne ge-sacu óhwǽr
ecg-hete eóweð,
ac him eal worold
wendeð on willan.

XXVI.

He þæt wyrse ne con,
óðþæt him on innan
ofer-hygda dǽl
weaxeð and wridað,
þonne se weard swefeð,
sáwele hyrde;
bið se slǽp tó fæst
bisgum ge-bunden,
bona swíðe neáh,
se þe of flán-bogan
fyrenum sceóteð;
þonne bið on hreðre
under helm drepen,
biteran strǽle,
him be-beorgan ne con
wom-wundor-bebodum
wergan gástes;
þinceð him tó lytel,
þæt he tó lange heóld,
gýtsað grom-hydig,
nallas on gylp seleð
fǽtte beágas,
(and he þá forð-gesceaft
for-gyteð and for-gýmeð)
þæs þe him ǽr God sealde,
wuldres waldend,
weorð-mynda dǽl.
Hit on ende-stæf
eft gelimpeð,
þæt se líc-homa
lǽne gedreóseð,
fǽge ge-fealleð,
féhð óðer *tó*,
se þe un-murnlíce
mádmas dǽleð,
eorles ǽr-gestreón,
égesan ne gýmeð.
Be-beorh þe þone bealo-níð,
Beówulf leófa,
*s*ecg betsta,
and þe þæt sélre geceós,
éce rǽdas;
*o*fer-hyda ne gým,
mǽre cempa!
nú is þínes mægnes blǽd
áne hwíle,
eft sóna bið,
þæt þec ádl oððe ecg

3463 on wisce. G. 3464 cweleð. Bout. 3467 sefað. A. B. 3493 fædde. M. 3504 tó. A. B. 3509 be-beorh. A. B. 3511 secg. A. B. 3514 ofer. A. B.

eafoðes getwǽfeð,
oððe fýres feng,
oððe flódes wylm,
oððe gripe méces,
oððe gáres fliht,
oððe átol yldo,
*o*ððe eágena bearhtm
for-siteð and for-sworceð:
semninga bið,
þæt þec dryht-guma
deáð ofer-swýðeð.
Swá ic Hring-Dena
hund missera
weóld under wolcnum,
and hig wigge beleác,
manigum mǽgða
geond þysne middan-geard,
æscum and ecgum,
þæt ic me ǽnigne
under swegles begong
ge-sacan ne tealde;
hwæt me þæs on éðle
ed-wendan cwom,
gyrn æfter gomene,
seoððan Grendel wearð,
eald gewinna,
ingenga mín:
ic þǽre sócne
singales wæg
mód-ceare micle;
þæs sig metode þanc
écean drihtne,
þæs þe ic on aldre gebád
þæt ic on þo*ne* hafelan
heoro-dréorigne,
ofer eal*d* *ge*win,
eágum starige.
Gá nú tó setle,
symbel-wynne dreóh
wíg-ge-weorðad:
unc *sceal* worn fela
máðma ge-mǽnra,
siððan *mor*gen bið.»
Geát wæs glæd-mód,
gong só*na tó*,
setles neósan,
swá se snottra héht.
Þá wæs eft swá ǽr
ellen-rófum,
flet-sittendum,
fægere gereorded,
niowan stefne.
Niht-helm geswearc
deorc ofer dryht-gum*um*;
duguð eal árás,
wolde blonden-feax
beddes neósan,
gamela Scylding;

3526 oððe. A. B. seó þe. G. 3527 forseteð. G. 3534 and ic. G. 3543 gnyrn. Th. 3553 þone. A. B. 3555 eald gewin. A. B. 3560 sceal. A. B. 3561 gemænan. G. 3562 morgen. A. B. 3564 sóna tó. A. B. 3564 geong. M. 3573 gumum. A. B.

Geát unig metes wel,
rófne rand-wígan
restan lyste;
sóna him sele-þegn
síðes wérgum,
feorran-cumenum
forð wísade,
se for andrysnum
ealle beweotede
þegnes þearfe,
swylce þý dógore
heaðo-líðende
habban scoldon.
Reste hine þá rúm-heort,
reced hlifade,
geáp and gold-fáh;
gæst inne swæf,
óðþæt href*n* blaca
heofones wynne
blíð-heort bodode,
þá com beorht
scacan . . .
scaðan onetton. . . .
Wǽron æðelingas
eft tó leódum
fúse tó farenne;
wolde feor þanon
cuma col*len*-ferhð
ceóles neósan;
héht þá se hearda
Hrunting beran
sunu Ecgláfes,
héht his sweord niman
leóflíc íren,
sægde him þæs leánes þanc,
cwæð he þone gúð-wine
gódne tealde,
wíg-cræftigne;
nales *wor*dum lóg
méces ecge;
þæt wæs módig secg.
And þá síð-frome,
searwum gearwe,
wígend wǽron,
*e*ode weorð Denum
æðeling tó yppan,
þǽr se óðer wæs,
hæle hilde-deór,
Hróðgár grétte.

XXVII.

Beówulf maðelode,
bearn Ecgþeówes:
»Nú we sǽ-líðend
secgan wyllað,
feorran cumene,
þæt we fundiað
Higelác sécan,
wǽron her tela,
willum be-wenede,

3578 un-gemete swel (swealh). G. 3583 cundum. M. 3585 andwýsnesse. G. 3586 beweotene. M. 3592 hliuade. M. 3595 hrefn. A. B. 3598 þá com beorht. B. cóman beorhte [leóman]. Grein. 3599 scacan nihtsceadu. G. 3605 collen. B. (colen. A.) 3609 suna. G. 3610 hine his. G. 3616 wordum. A. B 3622 eode. A. B. 3623 tó-yrnan Th. 3625 helle. M.

þú us wel dohtest.
Gif ic þonne on eorðan
ówihte mæg
þínre mód-lufan
máran tilian
gumena dryhten,
þonne ic gyt dyde,
gúð-geweorca,
ic beó gearo sóna,
gif ic þæt ge-fricge,
ofer flóda begang,
þæt þec ymb-sittend
egesan þywað,
swá þec hetende
hwílum dydon,
ic þe þúsenda
þegna bringe,
hæleða tó helpe:
ic on Higeláce wát,
Geáta dryhten,
þeáh þe he geong sý,
folces hyrde,
þæt he mec fremman wile
wordum and weorcum,
þæt ic þe wel hér*ige*,
and þe tó geóce
gár-holt bere,
mægenes fultum,
þǽr þe bið manna þearf;
gif him þonne Hréðríc
tó hofum Geáta
ge-þinged þeódnes bearn,
he mæg þǽr fela
freónda findan;
feor-cýðða beóð
sélran ge-sóhte
þǽm þe him selfa deáh!»
Hróðgár maðelode
him on and-sware;
«þe þá word-cwydas
wittig drihten
on sefan sende;
ne hýrde ic snotorlícor,
on swá geongum feore,
guman þingian:
þú eart mægenes strang,
and on móde fród,
wís word-cwida;
wén ic talige,
gif þæt ge-gangeð
þæt þe gár nymeð,
hild heoru-grimme,
Hréðles eaferan,
ádl oððe íren
ealdor þínne,
folces hyrde,
and þú þín feorh hafast,
þæt þe *S*ǽ-Geátas
sélran næbben
tó ge-ceósenne
cyning ǽnigne,
hord-weard hæleða,

3640 mára. G. 3659 weordum and worcum. M. 3660 hérige. A. B. 3665 Hreðrinc. M. 3670 cyððe. M. 3676 wigtig. M. 3682 from. G. 3686 þætte. G. 3693 sæ. A. B.

gif þú healdan wylt
mága ríce.
Me þín mód-sefa
lícað leng swá wel,
leófa Beówulf:
hafast þú ge-féred
þæt þám folcum sceal,
Geáta leódum
and Gár-Denum,
sib-gemǽnum,
and-sacu restan,
inwit-níðas,
þe híe ǽr drugon,
wesan þenden ic wealde
wídan ríces,
máðmas ge-mǽne,
manig óðerne
gódum ge-grétan,
ofer ganotes bæð;
sceal hring-naca
ofer *h*eáðu bringan
lác and luf-tácen;
ic þá leóde wát
ge wið feónd ge wið freónd
fæste geworhte,
ǽghwæs untǽle,
ealde wísan.»
þá git him eorla hleó
inne gesealde,
mago Healfdenes,
máðmas XII,
hét hine mid þǽm lácum
leóde swǽse
sécean on ge-syntum,
snúde eft cuman.
Ge-cyste þá cyning
. . . æðelum gód,
þeóden Scyldinga
þegn betstan,
and be healse genam;
hruron him tearas
blonden-feaxum;
him wæs bega wén
ealdum in-fródum,
óðres swíðor,
þæt he seoððan
ge-seón móston,
módige on meðle;
wæs him se man tó þon leóf
þæt he þone *breóst*-wylm
for-béran ne mihte,
(ac him *on* hreðre,
hyge-bendum fæst,
æfter deórum men
dyrne langað)
beorn wið blóde.
Him Beówulf þanan,
gúð-rinc gold-wlanc,
græs-moldan træd,
since hrémig:
sǽ-genga bád
aged freán,

3715 ge-grettan. M. 3718 heáðu. A. B. 3729 inne. M. 3734 eempan æðelum gód. G. 3736 þegna. K. 3743 hwæt híe G. 3747 breóst. A. B. 3748 mehte. M. 3749 on. A. B. 3753 bearn. Grein. 3759 ágend-freán. K.

se þe on ancre rád.
þá wæs on gange
gi*fu* Hróðgáres
oft ge-æhted,
þæt wæs án cyning
ǽghwæs or-leahtre,
óðþæt hine yldo benam
mægenes wynnum,
se þe oft manegum scód.

XXVIII.

Cwom þá tó flóde
fela módigra
hæg-stealdra,
hring-net bǽron,
locene leoðo-syrcan.
Land-weard onfand
eft-síð eorla,
swá he ǽr dyde;
nó he mid hearme
of hliðes nosan
gæs . . . grétte,
ac him tó-geánes rád;
cwæð þæt wil-cuman
Wedera leódum
sca*wan* scír-hame
tó scipe fóron.
þá wæs on sande
sǽ-geáp naca
hladen here-*wǽ*dum,
hringed-stefna
mearum and máðmum,
mæst hlifade
ofer Hróðgáres
hord-gestreónum;
he þǽm bát-wearde,
*b*unden golde,
swurd ge-sealde,
þæt he syððan wæs
on meodo-bence
máðma þý weorðre,
yrfe-láfe .
Ge-wát him on nacan,
dréfan deóp wæter,
Dena land ofgeaf;
þá wæs be mæste
mere-hrægla sum
segl sále fæst;
sund-wudu þunede,
nó þǽr weg-flotan
wind ofer ýðum
síðes getwǽfde,
sǽ-genga fór,
fleát fámig-heals
forð ofer ýðe,
bunden-stefna
ofer brim-streámas,
þæt þíe Geáta clifu
on-gitan meahton,
cúðe næssas.
Ceól up-geþrang,
lyft-geswenced;

3762 gifu. A. B. 3771 hægstealdra heáp. G. 3779 gæs . . A. gæstas. G. 3781 cwæð. A. 3783 scawan. A. (scaþan. B.) sceótend? G. 3787 wædum. A. B. 3794 bunden. A. B. wunden-golde. G. 3801 onettan. G. 3815 óðþæt. G.

on lande stód;
hraðe wæs æt holme
hýð-weard geara,
se þe ǽr lange tíd
leófra manna
(fús æt faroðe)
feor wlátode:
sǽlde tó sande
síð-fæðmed scip,
oncer-bendum fæst,
þý læs hym ýða þrym,
wudu wynsuman
for-wrecan *meah*te.
Hét þá up-beran
æðelinga gestreón,
frætwe and fǽt gold;
næs him feor þanon
tó ge-sécanne
sinces bryttan,
Higelác Hréðling,
þǽr æt hám wunað,
selfa mid ge-síðum,
sǽ-wealle neáh;
bold wæs betlíc,
brego-róf cyning,
heá healle;
Hygd swíðe geong,
wís, wel-þungen,
þeáh þe wintra lyt
under burh-locan
ge-biden hæbbe
Hǽreðes dóhtor;
næs hió hnáh swá þeáh,
ne tó gneáð gifa,
Geáta leódum,
máðm-gestreóna . . .
(mód Þryðo wæg,
fremu folces cwén,)
firen on-drysne
nǽnig þæt dorste
deór genéðan,
swǽsra ge-síða,
nefne sín freá,
þæt hire án-dæges
eágum starede,
ac him wæl-bende
weotode tealde,
hand-gewriðene;
hraðe seoððan wæs,
æfter mund-gripe,
méce geþinged,
þæt hit sceaden-mǽl
scyran móste,
cwealm-bealu cýðan.
Ne bið swylc *cwén*líc þeáw
idese tó efnanne,
þeáh þe hió ǽnlícu sý,
þætte freoðu-webbe
feores *on*-sæce
æfter lige torne

3822 gearo. Grein. 3826 feor. A. B. fær. K. 3828 fæþme. M. 3829 on cear. M. 3832 meahte. A. B. 3840 wunode. Th. 3841 selfa. A. B. 3857 Frencna folces. G. 3870 geþiged. Grein. 3871 sceaðen-mælum. G. 3873 cwýsan? G. 3874 cwénlíc. A. B. 3878 on. A. B.

leófne mannan;
húru þæt on hóhsnód
Heminges mǽg;
ealo-drincende
óðer sǽdon,
þæt hió leód-bealewa
læs gefremede,
inwit-níða,
syððan ǽrest wearð
gyfen gold-hroden
geongum cempan,
æðelum dióre,
syððan hió Offan flet
ofer fealone flód,
be fæder-láre,
síðe ge-sóhte,
þǽr hió syððan wel
in gum-stóle,
góde mǽre,
líf-gesceafta
lifigende breác,
hióld heáh-lufan
wið hæleða brego,
ealles mon-cynnes,
míne gefrǽge,
þæs sélestan,
bi sǽm tweónum,
eormen-cynnes;
forþam Offa wæs
geofum and gúðum
gár-céne man,
wíd*e* *ge*-weorðod,
wísdóme heóld
éðel sínne
þonon Geomor wóc,
hæleðum tó helpe,
Heminges mǽg,
nefa Gármundes,
níða cræftig.

XXIX.

Gewát him þá se hearda
mid his hond-scole,
sylf æfter sande,
sǽ-wong tredan,
wíde waroðas;
woruld-candel scán,
sigel súðan fús;
hí síð drugon,
elne ge-eodon,
tó þæs þe eorla hleó,
bonan Ongenþeówes,
burgum on innan,
geongne gúð-cyning,
gódne gefrunon
hringas dǽlan.
Higeláce wæs
síð Beówulfes
snúde gecýðed,
þæt þǽr on worðig
wígendra hleó,
lind-gestealla,

3881 hire. G. 3882 Hemninges. M. 3884 sædan. M. 3891 Æðel-þryðo? G. 3911 wíde ge-weorðod. A. 3914 Eomer. Th. wác. G. 3915 tó hæle. G. 3917 Wermundes. G. 3926 hí heora. G. 3929 Ongenþeoes. M. 3930 in innan. M.

lifigende cwom,
heaðo-láces hál,
tó hofe gongan.
Hraðe wæs ge-rýmed,
swá se ríca bebeád,
féðe-gestum,
flet innan-weard;
ge-sæt þá wið sylfne,
se þe sæcce genæs,
mǽg wið mǽge,
syððan man-dryhten
þurh hleóðor-cwyde
holdne gegrétte,
meaglum wordum:
meodu-scencum
hwearf geond þæt reced
Hǽreðes dóhtor,
lufode þá leóde,
líð-wǽge bær
hænum tó handa.
Higelác on-gan
sínne ge-seldan
in sele þám heán
fægre fricgean
(hyne fyrwet bræc,
hwylce Sǽ-Geáta
síðas wǽron):
«Hú lomp eów on láde,
leófa Biówulf,
þá þú fǽringa
feorr gehogodest,
sæcce sécean,
ofer sealt wæter,
hilde tó Hiorote;
ac þú Hróðgáre
wið cúðne weán
wihte gebéttest,
mǽrum þeódne?
ic þæs mód-ceare
sorh-wylmum seáð,
síðe ne trúwode
leófes mannes,
ic þe lange bæd,
þæt þú þone wæl-gæst
wihte ne grétte,
léte Súð-Dene
sylfe geweorðan
gúðe wið Grendel.
Gode ic þanc secge
þæs þe ic þe ge-sundne
ge-seón móste!»
Biówulf maðelode,
bearn Ecgþeówes:
«þæt is un-dyrne
dryhten Higelác,
...... ge-méting,
monegum fira,
hwylc . . hwíl
uncer Grendles
wearð on þám wange,
þǽr he worna fela
Sige-Scyldingum

3948 se þa. M. 3955 side [superscriptum] reced. M. heal-reced. K. 3959 hælum. Grein. 3974 ah. G. 3975 wíd-cúðne. Th. 3979 sead. G. 3986 geweorcan. G. 3992 Ecgþioes. M. 3995 mære ge-méting. Grein. 3996 firu. M. 3997 orleg-hwíl. Th.

sorge gefremede,
yrmðe tó aldre;
ic þæt eall gewræc,
swá *ne* gylpan þearf
Grendeles mága
. . . ofer eorðan
uht-hlem þone,
se þe lengest leofað,
láðan cynnes,
f . . . bi-fongen.
Ic þǽr furðum cwom,
tó þám hring-sele,
Hróðgár grétan;
sóna me se mǽra
mago Healfdenes,
syððan he mód-sefan
mínne cúðe,
wið his sylfes sunu
setl getǽhte.
Weorod wæs on wynne,
ne seah ic wídan-feorh,
under heofones hwealf,
heal-sittendra
medu-dreám máran.
Hwílum mǽru cwén,
friðu-sibb folca,
flet eall geond-hwearf,
bædde byre geonge;
oft hió beáh-wriðan
secge . . . .
ǽr hió tó setle geóng;
hwílum for *du*guðe
dóhtor Hróðgáres,
eorlum *on* ende,
ealu-wǽge bær.

XXX.

Þá ic Freáware
flet-sittende
nemnan hýrde . .
þǽr hió *g*led sinc
hæleðum sealde;
sió ge-háten . . .
geong gold-hroden
gladum suna Fródan,
. . fað þæs ge-worden
wine Scyldinga
ríces hyrde,
and þæt rǽd talað,
þæt he mid þý wífe
wæl-fǽhða dǽl,
sæcca ge-sette.
Oft *s*eldan hwǽr,
æfter leód-hryre,
lytle hwíle,
bon-gár búgeð,
þeáh seó brýd duge.
Mæg þæs þonne of-þyncan
þeóden Heaðobeardna,
and þegna gehwám

4005 swá be. A. (swal . . B.) 4007 ǽnig ofer. K. 4009 se þe. A. B. 4011 fer. . . B. (fæ . . . A.) fenne. G. 4031 ge-sealde. G. 4032 hie. M. 4033 for. uguðe. B. for . . guðe. A. 4035 on. B. 4038 flet. A. B. 4040 gléd. A. B. nægled. Grein. 4042 . . . se. B. wæs. K. 4045 iafað. A. B. hafað. K. 4047 ríces. A. B. 4052 seldan. A. B. ést seldan-hwǽr? G. 4055 ben-gár. G.

þára leóda,
þonne he mid fǽmnan
on flett gǽð,
dryht-bearn Dena,
duguða biwenede,
on him gladiað
gomelra láfe,
heard and bring-mǽl,
Heaðabearna gestreón,
þenden híe þám wǽpnum
wealdan móston,
óðþæt híe for-lǽddan
tó þám lind-plegan
swǽse ge-síðas,
on hyra sylfra feorh.
þonne cwið æt beóre,
se þe beáh gesyhð,
eald æsc-wíga,
se þe eall ge*man*
gár-cwealm gumena,
him bið grim . . fa,
on-ginneð geómor-mód
geon*g* . . cempan,
þurh hreðra ge-hygd,
higes cunnian,
wíg-bealu weccean,
and þæt word ácwyð:
Meaht þú mín wine
méce gecnáwan,
þone þín fæder
tó ge-feohte bær
under here-gríman,
hinde*man* síðe,
dýre íren,
þǽr hyne Dene slógon,
weóldon wæl-stówe,
syððan Wiðergyld læg,
æfter hæleða hryre,
hwate Scyldingas;
nú her þára banena,
byre nát hwylces,
frætwum hrémig,
on flet gǽð,
morðres gylp*eð*,
and þone máðm byreð,
þone þe þú mid rihte
rǽdan sceoldest!
Manað swá and myndgað
mǽla gehwylce,
sárum wordum,
óðþæt sǽl cymeð,
þæt se fǽmnan-þegn,
fore fæder dǽdum,
æfter billes bite
blód-fág swefeð,
ealdres scy dig;
him se óðer þonan
losað *w*ígende,
con him land geare.
þonne bióð . . rocene,

4064 bewæpnode. G. 4065 glitniað. G. 4074 ond. M. 4078 genam. B. geman. G. 4080 sefa. G. 4082 geong . . A. B. geongum. Grein. 4084 higes. A. B. hige scunnian. Grein. 4092 hindeman. A. B. 4099 banena án. G. 4103 gylpeð. A. B. 4104 maððum. M. 4112 fæcen-dǽdum. G. 4117 wígende. Con. (ñgende. A. eigende. B.) 4119 orocene. A. B. á-brocene. K.

on þá healfe,
áð-sweord eorla,
. . ðan Ingelde
weallað wæl-níðas,
and him *wíf*-lufan,
æfter cear-wælmum,
cólran weorðað.
Þý ic Heaðobearna
hyldo ne *tel*ge,
dryht-sibbe dǽl,
Denum unfǽcne,
freóndscipe fæstne.
Ic sceal forð-sprecan
gen ymbe Grendel,
þæt þú geare cunne,
sinces brytta,
tó hwan syððan *w*earð
hond-ræs hæleða.
Syððan heofones gim
glád ofer grundas,
gæst yrre cwom,
eatol ǽfen-grom,
úser neósan,
þǽr we ge-sunde
seld weardodon.
Þǽr wæs Hondsció
hilde onsǽge,
feorh-bealu fǽgum;
*h*e fyrmest læg,
gyrded cempa,
him Grendel wearð,
mǽrum magu-þegne,
tó múð-bonan,
leófes mannes
líc eall forswealg;
nó þý ǽr út þá gen,
ídel-hende,
bona blódig-tóð,
bealewa gemyndig,
of þám gold-sele
gongan wolde,
ac he mægnes róf
mín costode,
grápode gearo-folm,
glóf *hangode*,
síd and syl-líc,
searo-bendum fæst,
sió wæs or-þoncum
eall gegyrwed,
deófles cræftum
and dracan fellum;
he mec þǽr on innan
unsynnigne,
(diór dǽd-fruma!)
ge-dón wolde
manigra sumne;
hyt ne mihte swá,
syððan ic on yrre
uppriht ástód.
Tó lang is tó recenne
hú *ic* þám leód-sceaðan
yfla ge-hwylces

4121 áð-swor. G. 4122 syððan. K. 4124 wíf-lufan. A. B. 4128 telge. A. B. talige. Th. 4136 wearð. A. B. 4144 sæl. M. 4148 he. A. B. 4164 hangode. A. B. 4170 felle. G. 4174 ge-deadan. G. 4180 huie. A. hú ic. G.

hon*d-leán* forgeald,
þǽr ic, þeóden mín,
þíne leóde
weorðode weorcum;
he on *weg* losade,
lytle hwíle,
líf-wynna bræc,
hwæðre him sió swíðre
swaðe w*ear*dade
hand on Hiorte,
and he heán þonan,
módes geómor,
mere-*grund* gefeóll.
Me þone wæl-rǽs
wine Scildunga
fǽttan golde
fela leánode,
manegum máðmum,
syððan mergen com,
and we tó symble
ge-seten hæfdon;
þǽr wæs gidd and gleó,
gome*la Scilding*,
fela fricgende,
feorran *rehte*;
hwílum hilde-deór
hearpan wynne
go*mel*-wudu grétte;
hwílum gyd áwræc
sóð and sár-líc,
hwílum syllíc spell
rehte æfter *rihte*
rúm-heort cyning,
hwílum eft on-gan,
eldo gebunden,
gomel gúð-wíga,
*gió*guðe cwíðan,
hilde-strengo,
hreðer inne weóll,
þonne he wintrum fród
worn gemunde.
Swá we þǽr inne
and-langne dæg
nióde náman,
óðþæt niht becwom
óðer tó yldum.
Þá wæs eft hraðe
gearo gyrn-wræce,
Grendeles módor
síðode sorh-full,
(sunu deáð fornam
wíg-hete Wedra);
wíf unhýre
hyre bearn gewræc,
beorn ácwealde
ellen-líce.
Þǽr wæs Æschere,
fródan fyrn-witan,
feorh uð-genge:
noðer hý hine ne móston,

4182 hond-leán. A. (hondlan. B.) 4185 weardode? G. 4186 weg. A. B. 4190 swate. G. weardade. A. B. 4194 grund. A. B. 4204 gomela Scilding. A. B. 4206 relite. A. B. rehte. G. 4209 gomel. A. B. gomen-wudu. G. 4213 rihte. A. B. 4218 gióguðe. A. 4225 nióte. Th. meódu. G. namon. K. 4228 gnyrn. G. 4241 nowðer. G.

syððan mergen cwom,
deáð-wérigne
Deniga leóde
bronde for-bærnan;
ne on bǽl hladan
leófne mannan;
hió þæt líc ætbær,
feóndes fæð . .
. . der firgen-streám.
þæt wæs Hróðgáre
hreówa tornost,
þára þe leód-fruman
lange begeáte;
þá se þeóden mec,
þíne life,
heálsode hreóh-mód,
þæt ic on holma geþring
eorlscipe efnde,
ealdre genéðde,
mǽrðo fremede,
he me méde gehét.
Ic þá þæs wælmes
(þe is wíde cúð)
grimme gryre-lícne
grund-hyrde fond,
þǽr unc hwíle wæs
hand-gemǽne,
holm heolfre weóll,
and ic heáfde becearf
in þám s*ele*
Grendeles módor,
eácnum ecgum;
unsófte þonan
feorh óð-ferede,
(næs ic fǽge þá gyt)
ac me eorla hleó
eft gesealde
máðma menigeo,
maga Healfdenes.

XXXI.

Swá se þéod-kyning
þeáwum lyfde,
nealles ic þám leánum
for-loren hæfde,
mægnes méde,
ac he me . . . *is* geaf
sunu Healfdenes
on . . *ne* sylfes dóm,
þá ic þe beorn-cyning
bringan wylle,
éstum ge-*ý*wan;
gen is eall æt þe
lissa ge-long:
ic lyt hafo
heáfod-mága,
nefne *Hy*gelác þec!»
Hét þá in beran
eafor-*heá*fod-segn,
heáðo-steápne helm,

4244 Denia. M. 4246 bel. M. 4249 fædrunga. K. 4250 under. K. 4256 be þíne. K. 4264 þæt is. G. 4265 grimne. Th. 4271 sele. A. B. grund-sele. G. 4283 tó þám. G. 4284 for-lócod. G. 4286 . . . is A. B. máðmas. G. 4288 . . . ne. B. sínne. G. 4291 ge-ýwan. A. B. 4294 ic. A. B. 4296 Hygelác. A B. 4298 heáfod. A. B.

*há*re byrnan,
gúð-sweord geatolíc;
*gy*d æfter wræc:
»Me þis hilde-sceorp
Hróðgár sealde,
snotra fengel,
sume *w*orde hét
þæt ic (his ǽrest) þe
eft-gesægde;
*c*wæð þæt hyt hæfde
Hiorogár cyning,
*l*eód Scyldunga
lange hwíle:
nó þý ǽr suna sínum
syllan wolde,
hwatum Heorowearde,
þeáh he him hold wǽre,
breóst-gewǽdu;
brúc ealles well!»
Hýrde ic, þæt þám frætwum
feówer mearas,
lungre ge-líce,
lást-weardodon,
æppel-fealuwe,
he him ést-geteáh
meara and máðma
(swá sceal mǽg dón)
nealles inwit-net
óðrum bregdon
dyrnum cræfte,
deáð re*n* . . .
hond-gesteallan;
Hygeláce wæs,
n*íða*-heardum,
nefa swýðe hold,
and ge-hw*æðer* óðrum,
hróðra gemyndig.
Hýrde ic, þæt he þone heals-beáh
Hygde *ge*sealde,
wrætlícne wundur-má*ðm*,
(þone þe him Wealhþeó geaf,
þeód dóhtor,
þrió wicg somod,
swanco*r* and sadol-beorht)
hyre syððan wæs,
æfter beáh-þege,
breóst geweorðod.
Swá be*al*dode
bearn Ecgþeówes,
guma gú*ðum* cúð,
gódum dǽdum;
dreáh æfter-dóme,
nealles druncne slóg
heorð-geneátas;
næs him hreó sefa,
ac he ma*n*-cynnes
mǽste cræfte,

4300 háre. A. B. here-b. G. 4302 gyd. A. B. 4306 worde. A. B. word. G. 4307 þá. G. 4309 cwæð. A. B. 4311 leód. A. B. 4322 weardode. M. 4328 bregdan. K. 4330 ren . . . B. rénian? Grein. 4333 níða. A. B. 4335 gehwæðer A. B. 4338 gesealde. A. B. 4339 máððum. A. B. 4341 þeódnes. K. 4343 swancor. A. B. Swan, Col and Sadolbeorht? G. 4345 æfter. A. 4346 brost. M. 4347 bealdode. B. 4349 gúðum. B. Geátum. G. 4355 man. A. B.

gin-fæsta*n* gife
þe him God sealde,
heóld hilde-deór.
Heán wæs lange,
swá hyne Geáta bearn
gódne ne tealdon,
ne hyne on medo-bence
micles wyrðne
*dri*hten wereda
ge-dón wolde:
swýðe . . . . . don,
þæt he sleac wǽre,
æðeling un*fr*om;
ed-wenden cwom
tír-eádigum *m*enn
torna gehwylces.
Hét þá eorla *h*leó
in-gefetian,
heaðo-róf cyning,
*Hr*éðles láfe,
golde ge-gyrede,
(næs *mid* Geátum þá
sinc-máðm sélra,
on sweordes hád)
þæt he on Biówulfes
*be*arm álegde,
and him ge-sealde
seofan þúsendo,
bold and brego-stól;
him wæs *b*ám samod
on þám leódscipe
*lo*nd-gecynde,
eard éðel-riht
óðrum *s*wíðor,
síde ríce,
þám þe sélra wæs;
æft þæt ge-iode,
uferan dógrum,
hilde-hlemmum,
syððan Hygelác læg,
and Heardréde
hilde-meccas,
under bord-hreóðan,
tó bonan wurdon
þá hyne ge-sóhtan,
on sige-þeóde;
hearde hild-frecan,
Heaðo-Scilfingas,
níða ge-nǽgdon,
nefan Hereríces.
Syððan Beówulfe
brǽde ríce
on hand ge-*hwearf*;
he ge-heóld tela,
fíftig wintru,
wæ*s* *þá* fród cyning,

4357 fæstan. A. B. 4365 drihten. B. 4367 oft sægdon. Th. 4369 unfrom. A. B. 4371 menn. A. B. 4373 hleó. A. B. 4376 Hréðles. A. B. 4378 mid. A. B. 4379 maððum. M. 4380 on. B. (. . n. A.) 4382 bearm. A. B. 4386 bám. B. 4388 lond. B. (cond. A.) 4389 eald. G. 4390 swíðor. A. B 4392 þam þær. M. 4394 ufaran. M. 4395 hlæmmum. M. 4397 Hearede. M. 4398 meceas. M. 4403 hilde M. 4405 ge-nægdan. M. 4408 bráde. Th. 4409 hwearf. A. B. 4412 wæs þá. A. B. wæs þæt. Th.

eald éðel-weard;
óðþæt án on-gan,
deorcum nihtum,
draca *ricsan*,
se þe on heaw . . h . . ðe
hord beweot*ode*,
stán-beorh steápne,
stíg under læg,
eldum uncúð,
þǽr on innan geóng
níð*a* nát hwylces
neódu geféng
hǽðnum ho*rde*
hond . . . . *hwylc*
since-fáhne,
he þæt syððan . . þ . . ð . .
slǽpende be fýre
fyrena hyrde,
þeófes cræfte,
þæt si*e* . . . . þeód
. . . . . . folc-biorn
þæt he ge-bolgen wæs.

XXXII.

Nealles *mid* ge-weoldum
wyrm horda-cræft
. . . sylfes willum
se þe him . . re *ge*-sceód,
ac for þreá-nédlan,
þ . . nát hwylces
hæleða bearna
hete-sweng*eas* fleoh;
. . . . þea . . .
and þǽr inne weall
secg syn . . sig
. . . sóna
in watide
þæt . . . þám gyste
. . br*e*g stód
hwæ . . . sc . . þen
. . . .
. . ð . . sceapen
se fǽs begeat
sinc-fæt . . . . . .
þǽr wæs swylcra fela,
in þám eorð . . . *fe*,
ǽr-gestreóna,
swá hý on geár-da*gum*
gumena nát hwylc
eormen-láfe
*æ*ðelan cynnes,
þanc-hycgende
þǽr ge-*h*ýdde

4414 on on-gan. M. 4416 ricsan. A. B. rícsian. K. reðian. G. 4417 Heaw . . - hǽðe? G. 4418 beweotode. A. B. 4419 stearne. M. 4422 giong. M. 4423 níða. A. B. hwylc. K. 4425 horde. A. B. 4426 hwylc. K. Th. 4428 he þæt. A. B. 4430 fyrena hyrde. K. Th. 4432 síe. A. B. 4434 gebolge. M. 4435 mid. K. tó ge-wealdenne? G. 4436 wyrmes? G. 4437 sóhte. Grein. 4438 sáre. Grein. gesceód. A. B. 4440 þeów? G. 4442 swengeas. A. fleáh. Grein. 4443 þearfe. K. 4444 fealh. Grein. 4445 syn-leásig. K. 4447 in-wlátode. Th. 4449 breg. B. bróga. K. 4450 hwæðre earm-sceapen. K. [in síðade]. Grein. 4455 . . . se. B. scræfe. K. 4456 er. B. ǽr. K. 4457 dagum. A. B. 4460 æðelan. A. B. 4462 gehýdde. A. B.

deóre máðmas;
ealle híe deáð *for*nam
ǽrran mǽlum,
and si án þá gen
*leó*da duguðe,
se þǽr lengest hwearf
*we*ard wine geómor,
rihde þæs yldan,
*þæt h*e lytel fæc
long gestreóna
brúcan móste;
beorh eal-gearo
wunode on wonge,
*wæ*ter-ýðum neáh,
niwe be næsse,
nearo-*cr*æftum fæst;
þǽr on innan bær
eorl-*ge*streóna
hringa hyrde,
hard-fyrdne *d*ǽl
fǽttan goldes;
fec worda cwæð:
«Heold þú nú hruse,
nú hæleð ne móston,
eorla ǽhte!
Hwæt hit ǽr on þe
góde be-geáton!
gúð-deáð fornam
feorh-bealo frécne
fyrena gehwylcne,
leóda mínra,
þana þe þis ofgeaf,
ge-sáwon sele dreám
nah hwá sweord wege
oððe fe . . .
fǽted wǽge
drync-fæt deóre,
dug . . ellor-seóc;
sceal se hearda helm,
. . sted golde,
fǽt umbe-feallen;
feor m*ynd* swefað,
þá þe beado-gríman
bywan sceoldon;
geswylce seó here-pád,
sió æt hilde gebád,
ofer borda ge-bræc
bite írena,
brosnað æfter beorne,
ne mæg byrnan hring
æfter wíg-f*ru*man,
wíde féran,

4464 fornam. A. B. 4466 se. Th. 4467 leóda. A. B. 4469 weard. B. (feard. A.) wearð. Th. wina? G. 4470 wiste þæs yld. G. 4471 þæt he. A. B. 4472 leng. K. 4475 worhte. G. 4476 wæter. B. (weter. A.) 4477 niðe. Grein. niðer? G. 4478 cræftum. A. B. 4479 innon. M. 4480 gestreóna. A. B. 4482 fyrðne. G. dǽl. A. B. 4484 feá. K. 4486 mæstan. M. 4492 fyra. Th. 4494 þára þe þis líf. Th. 4496 nah. A. B. ná-hwá. G. 4497 feormie. Grein. 4500 duguð. Grein. 4502 hyrsted. G. 4503 feallan. K. 4504 feor mynd. A. B. feorh-wund. Th. 4506 beran. G. 4507 here-wæd. G. 4513 fruman. A. B.

hæleðum be healse;
næs hearpan wyn,
gomen gleó-beámes,
ne gód hafoc
geond sæl swingeð,
ne se swifta mearh
burh-stede beáteð,
be*alo*-cwealm hafað
fela feorh-cynna
fe*orð* on-sended.»
Swá giómor-mód
giohðo mǽnde,
án æfter eallum,
unblíðe hwe*óp*,
dæges and nihtes,
óðþæt deáðes wylm
hr*án* æt heortan.
Hord-wynne fond
ęald uht-sceaða
opene standan,
se þe byrnende
biorgas séceð,
nacod níð-draca
nihtes fleógeð,
fýre be-fangen,
hyne fold-búend
. . . he ge . . .
. . . sceall *bearn* . . .
. . . . . . hrusan,
þǽr he hǽðen gold
warað wintrum fród,
ne byð him wihte . . .
Swá se þeód-sceaða
þreó hund wintra
heóld on hrusan
hord-ærna sum,
eácen-cræftig,
óðþæt hyne án ábealh
mon on móde;
man-dryhtne bær
fǽted wǽge,
frioðo-wǽre bæd
hláford sínne.
Þá wæs hord rasod,
on-boren beága hord,
béne getíðad
feá-sceaftum men,
freá sceáwode
fira fyrn-geweorc,
forman síðe.
Þá se wyrm on-wóc,
(wróht wæs geniwad,)
stonc þá æfter stáne,
Stearcheort onfand
feóndes fót-lást;
he tó forð gestóp,
dyrnan cræfte,
dracan heáfde neáh;
swá mæg unfǽge
eáðe gedígan
weán and wræc-síð,
se þe waldendes

4515 healfe. K. 4518 gúð-hafoc? G. 4519 seld. G. 4522 bealo. A. B. 4524 feorð. A. B. feor. G. 4528 hweir. A. hweóp. G. 4531 hrán. A. B. 4541 Stearcheort genemnað? G. 4542 bearn. B. 4546 wihte þé séi. K. 4549 hrusam. M. 4552 abealch. M.

hyldo ge-healdeð.
Hord-weard sóhte
georne æfter grunde,
wolde guman findan,
þone þe him on sweofote
sáre geteóde;
hát and hreóh-mód
*hlǽw*um oft
ymbe-hwearf ealne
útan-weardne,
ne þǽr ǽnig mon
on þ . . wéstenne,
hwæðre hilde geféh
. . . .
be . . weorces;
hwílum on beorh æthwearf,
sinc-fæt sóhte,
he þæt sóna onfand,
þæt hæfde gumena sum
goldes gewandod,
heáh-gestreóna.
Hord-weard onbád
earfoðlíce,
óðþæt ǽfen *cwom*;
wæs þá ge-bolgen
beorges hyrde
wolde fela
þá líge forgyldan
drinc-fæt dýre.
Þá wæs dæg sceacen,
wyrme on willan,
nó on wealle leng
*bí*dan wolde,
ac mid bǽle fór,
fýre ge-fýsed;
wæs se fruma egeslíc
leódum on lande,
swá hyt lungre wearð
on hyra sinc-gifan
sáre ge-endod.

XXXIII.

Þá se gæst on-gan
glédum spíwan,
beorht-hófu bærnan,
bryne-leóma stód
eldum on andan;
nó þ*ǽr áht* cwices
láð lyft-floga
lǽfan wolde;
wæs þæs wyrmes wíg
wíde gesýne,
*ne*aro-fáges níð,
neán and feorran,
hú se gúð-sceaða
Geáta leóde
hatode and hýn*de*;
hord eft gesceát,
dryht-sele dyrn*ne*,
ǽr-dæges hwíle;
hæfde land-wara

4584 hlǽwum. A. B. hlǽw nú. G. 4586 útan. A. B. 4688 þære. B. þám. Th. 4590 bea . . . A. B. bealo-weorces. G. 4595 gewanod. G. 4599 cwom. A. B. 4602 [leóda] fela. Grein. leódum? G. 4607 læg. M. 4608 bídan. A. B. 4621 þǽr áht. A. B. 4626 nearo. A. B. 4630 hýnde. A. B. 4632 dyrnne. A. B.

*lí*ge befangen,
bǽle and bronde,
beorges getrúwode
wíges and wealles,
him seó wén geleáh.
þá wæs Bió wulfe
bróga gecýðed
snúde tó sóðe,
þæt his sylfes him,
bolda sélest,
bryne-wylmum mealt,
gif-stól Geáta;
þæt þám gódan wæs
hreów on hreðre,
hyge-sorga mǽst;
wénde se wísa,
þæt he wealdende
ofer ealde *rí*ht,
écean dryhtne
bitre ge-bulge;
breóst innan weóll
þeóstrum ge-þoncum,
swá him ge-þýwe ne wæs.
Hæfde líg-draca
leóda fæsten,
eálond útan,
eorð-weard þonne
glédum for-grunden:
him þæs gúð-cyning,
Wedera þióden,
wræce leornode.
Héht him þá ge-wyrcean,
wígendra hleó,
eall-írenne,
eorla dryhten,
wíg-bord wrætlíc;
wisse he gearwe,
þæt him holt-wudu
he . . . ne meahte,
lind wið líge;
sceolde þend-daga
æðeling ǽr-gód
ende gebídan,
worulde-lífes,
and se wyrm somod,
þeáh þe hord-welan
heólde lan*ge*.
Ofer-hogode þá
hringa fengel,
þæt he þone wíd-flogan
weorode gesóhte,
sídan herge,
nó he him þám sæcce on-dréd,
ne him þæs wyrmes wíg
for wiht dyde
eafoð and ellen;
for þon he ǽr fela
nearo néðende
níða gedígde,
hilde-hlemma,
syððan he Hróðgáres,
sigor-eádig secg,
sele fǽlsode,
and æt gúðe for-gráp

4635 líge. A. B. 4643 hám. G. 4552 riht. B. (ruht. A.) 4657 geþylde. G. 4661 þone. M. 4673 helpan. K. 4675 lǽn-daga. G. 4681 lange. A. B. 4687 þá. Th.

Grendeles mǽgum
láðan cynnes.
Nó þæt læsest wæs
hond-ge-*mót*,
þǽr mon Hygelác slóh,
syððan Geáta cyning,
gúðe-rǽsum,
freá-wine folces,
Freslondum on,
Hréðles eafora,
hioro-dryncum swealt,
bille ge-beáten;
þonan Biówulf com,
sylfes cræfte,
sund-nytte dreáh;
hæfde him on earm*e*
. . . xxx . . .
hilde-geatwa,
þá he tó holm*e* . . . ig;
nealles Hetware
hremge þorf*on*,
féðe-wíges,
þe him foran on-geán,
linde bǽron,
lyt eft becwom
fram þám hild-fræcan,
hámes niósan.
Ofer-swam þá sioleða bigong
sunu Ecgþeówes,
*ea*rm án-haga,
eft tó leódum,
þǽr him Hygd gebeád
hord and ríce,
beágas and brego-stól;
bearne ne trúwode,
þæt he wið æl-fylcum,
éðel-stólas
healdan cúðe;
(þá wæs Hygelác deád)
nó þý ǽr feásceafte
findan meahton
æt þám æðelinge
ǽnige þinga,
þæt he Heardréde
hláford *w*ǽre,
oððe þone cynedóm
ciósan wolde;
hwædre he him on folce
freónd-lárum heóld,
éstum mid áre,
óðþæt he yldra wearð,
Weder-Geátum weóld.
Hyne wræc-mæcgas
ofer sǽ sóhton,
suna Óhteres;
hæfdon hý for-healden
helm Scylfinga,
þone sélestan
sǽ-cyninga,
þára þe in Swioríce

4699 Grendeles mægen. G. 4702 gemót. A. B. gemóta. Th. 4709 heoro-dreórig. G. 4714 . earme. A. B 4716 hilde-gearwra? G. 4717 holme. A. B. stág. K. 4719 þorfon. B. hrémige þurfon. G. 4722 bæran. G. 4724 hildplegan. G. 4726 siol-hliða. G. 4728 earm. A. B. 4743 wære. A. B. 4746 hine. Th. 4752 sohtan. M. 4754 heófdon hý for-healdend. G. 4758 þe þe. M.

sinc brytnade,
mǽrne þeóden;
him þæt tó mearce wearð,
he *þǽr* or-feorme
feorh-wunde hleát,
sweordes swengum,
sunu Hygeláces,
and *him* eft gewát
Ongenþióes bearn
hámes niósan,
syððan Heardréd læg
lét þone brego-stól
Biówulf healdan
Geátum wealdan;
þæt wæs gód cyning.
Se þæs leód-hryres
leán gemunde,
uferan dógrum,
(Eádgilse wearð
feásceaftum freónd;
folce gestépte,
ofer sǽ síde,
sunu Óhteres,
wígum and wǽpnum)
he ge-wræc syððan
cealdum cear-síðum,
cyning ealdre bineát.

XXXIV.

Swá he níða gehwane
ge-nesen hæfde,
slíðra ge-slyhta,
sunu Ecgþiówes,
ellen-weorca,
óð þone ánne dæg
þe he wið þám wyrme
ge-wegan sceolde.
Gewát þá XIIa sum
torne gebolgen,
dryhten Geáta,
dracan sceáwian;
hæfde þá ge-frunen,
hwanan sió fǽhð árás,
bealo-níð biorna:
him tó bearme cwom
máððum-fæt mǽre,
þurh þæs me*ld*an hond,
se wæs on þám þreáte
þreotteoða secg,
se þæs orleges
ór onstealde,
hæft hyge-giómor,
sceolde heán þonon
wong wísian,
he ofer willan gióng,
tó þæs þe he eorð-sele
ánne wisse,
hlǽw under hrusan,
holm-wylme néh,
ýð-gewinne;
se wæs innan full
wrætta and wíra;
weard unhióre,
gearo gúð-freca,
gold-máðmas heóld,

4761 tó-mearcod. G. 4762 þær. A. (bær. B.) 4766 him. A. B.
4793 ge-wígan. Grein. 4803 meldan. A. B. 4811 gong. Th.

eald under eorðan;
næs þæt ýðe ceáp
tó ge-gangenne,
gumena ǽnigum.
Gesæt þá on næsse
níð-heard cyning,
þenden hǽlo ábeád
heorð-geneátum,
gold-wine Geáta,
him wæs geómor sefa,
wæfre and wæl-fús,
wyrd un-gemete neáh,
seó þone gomelan
grétan sceolde,
sécean sáwle hord,
sundur gedǽlan
líf wið líce;
nó þonne lange wæs
feorh æðelinges
flǽsce bewunden.
Biówulf maðelode,
bearn Ecgþeówes:
«Fela ic on giógoðe
gúð-rǽsa genæs,
orleg-hwíla;
ic þæt eall gemon:
ic wæs syfan wintre
þá mec sin*ca bal*dor,
freá-wine folca,
æt mínum fæder genam;
heóld mec and hæfde
Hréðel cyning,
geaf me sinc and symbel,
sibbe gemunde;
næs ic him tó lífe
láðra ó-wihte,
beorn in burgum,
þonne his bearna hwylc,
Herebe*ald* and Hǽðcyn,
oððe Hygelác mín.
Wæs þám yldestan
un-gedéfelíce,
mǽges dǽdum
morðor-bed stred,
syððan hyne Hǽðcyn,
of horn-bogan,
his freá-wine,
fláne geswencte,
miste mercelses,
and his mǽg ofscét,
bróðor óðerne,
blódigan gáre;
þæt wæs feoh-leás ge-feoht,
fyrenum gesyngad,
hreð*re* hyge-méðe,
sceolde hwæðre swá þeáh
æðeling unwrecen
ealdres linnan,
swá bið geómorlíc
gomelum ceorle
tó ge-bídanne,
þæt his byre ríde

4834 se. M. 4839 þon. M. 4842 maðelade. M. 4849 sinca baldor. B. (sinta baldor. A.) 4860 Herebeald. A. B. 4869 geswengde. G. 4876 hreðre. A. B. Hréðle. Grein.

giong on galgan.
Þonne he gyd wrece,
sárigne sang:
þonne his sunu hangað
hrefne tó hróðre,
and he him helpan ne mæg,
eald and in-fród
ǽnige gefremman:
symble bið ge-myndgad,
morna gehwylce,
eaforan ellor-síð:
óðres ne gýmeð
tó ge-bídanne
burgum on innan
yrfe-weardas,
þonne se án hafað
þurh deáðes nýd
dǽda gefondad;
ge-syhð sorh-cearig
on his suna búre
win-sele wéstne,
wind-gereste,
reóte be-rofene;
rídend swefað
hæleð in hoðman;
nis þǽr hearpan swég,
gomen in geardum,
swylce þǽr iu wǽron.

XXXV.

Gewíteð þonne on-sealman,
sorh-leóð gæleð
án æfter ánum;
þúhte him eall tó rúm
wongas and wíc-stede,
swá W e d r a helm,
æfter H e r e b e a l d e,
heortan sorge
weallende wæg,
wihte ne meahte
on þám feorh-bonan
fǽhðe gebétan;
nó þý ǽr he þone heaðo-rinc
hatian ne meahte,
láðum dǽdum,
þeáh him leóf ne wæs.
He þá mid þǽre sorge,
þe him sió sár belamp,
gum-dreám of-geaf,
Godes leóht geceás,
eaferum lǽfde,
(swá déð eádig mon)
lond and leód-byrig,
þá he of lífe gewát.
Þá *wæ*s synn and sacu
S w e o n a and G e á t a,
of*er wíd* wæter

4885 wreceð. Grein. 4896 tó-ge-bídendes? G. 4897 in innan. M. 4898 yrfe-weardes. Th. 4900-01 þurh dǽda nýd deáð gefondad? G. 4905 windge reste. Grein. 4906 reóce? Grein. 4907 swifeð. G. 4912 on-sealmian. G. 4923 fæghðe. M. 4925 hatian meahte. G. 4927 he him. G. 4928 sorhge. M. 4929 þá. Th. 4936 wæs. A B. sin and-sacu. G. 4938 ofer rid wæter. A. wíd. K.

wróht gemǽne,
here-níð heard*a*,
syððan Hréðel swealt;
oððe him Ongenþeówes
eaferan wǽran,
frome fyrd-hwate,
freóde ne woldon
ofer heafo healdan,
ac ymb Hreosna-beorh
eat*olne* inwit-scear
oft gefremedon:
þæt m*ǽg*-wine
míne gewræcan
fǽhðe and fyrene,
swá hyt ge-frǽge wæs,
þeáh þe óðer
his ealdre gebohte,
heardan ceápe;
Hǽðcynne wearð,
Geáta dryhtne
gúð onsǽg*e*;
þá ic on morgne gefrægn
mǽg óðerne
billes ecgum
on bonan stǽlan;
þǽr Ongenþeów
Eofores niósað;
gúð-helm tó-glád,
gomela Scylfing
hreás blác,
hond gemunde
fǽhðo genóge,
feorh-sweng ne ofteáh . . .
Ic him þá máðmas,
þe he me sealde,
geald æt gúðe,
swá me gifeðe wæs,
leóhtan sweorde,
he me lond forgeaf
eard éðel-wy*n*;
næs him ǽnig þearf
þæt he tó Gifðum,
oððe tó Gár-Denum,
oððe in Swioríce,
sécean þurfe
*wyr*san wíg-frecan,
weorðe gecýpan;
symle ic him on féðan
be-foran wolde,
ána on orde,
and swá tó aldre sceall,
sæcce fremman,
þenden þis sweord þolað,
þæt mec ǽr and síð
oft gelǽste,
syððan ic for dugeðum
Dæghrefne wearð
tó hand-bonan,

4940 hearda. A. B. 4943 wǽre. G. 4948 eatolne. A. B. 4949 oft ge gefremedon. M. 4950 mǽg. A. B. 4954 óðer hit. Grein. 4959 sǽge. A. B. 4966 niósade. Grein. 4968 [heoro-] blác. Grein. 4970 fǽhða. G. 4978 wyn. A. B. 4984 wyrsan. A. 4986 symle. A. B.

. Huga *ce*mpan;
nealles he þá frætwe
Fres-cyninge,
breóst-weorðunge,
bringan móste,
ac in campe ge-crong
cumbles hyrde,
æðeling on elne;
ne wæs ecg bona,
ac him hilde-gráp
heortan wylmas,
bán-hús ge-bræc;
nú sceall billes ecg,
hond and heard sweord,
ymb hord wígan.»
Beówulf maðelode,
beót-wordum spræc
niéhstan síðe:
«Ic ge-néðde fela
gúða on geógoðe,
gyt ic wylle,
fród folces weard,
fæhðe sécan,
mærðum fremman,
gif mec se mán-sceaða
of eorð-sele
út geséceð;
(ge-grétte þá
gumena gehwylcne,
hwate helm-berend,
hindeman síðe,
swæse ge-síðas)
nolde ic sweord beran,
wæpen tó wyrme,
gif ic wiste,
hú wið þám aglæcean
elles meahte
gylpe wið-grípan,
swá ic gió wið Grendle dyde,
ac ic þær heaðu-fýres
háte*s* wéne,
reðes and hattres;
for þon ic me on-hafu
bord and byrnan;
nelle ic beorges weard
ofer-fleón
fótes trem,
ac unc sceal weorðan æt wealle,
swá unc wyrd geteóð,
metod manna gehwæs;
ic eom on móde from,
þæt ic wið þone gúð-flogan
gylp of*er*-sitte;
ge-bíde ge on beorge,
byrnum werede,
secgas on searwum,
hwæðer sél mæge,
æfter wæl-ræse,
wunde gedýgan,

4997 Húna? G. cempan. A. B. 4998 nalles M. 4999 cyning. M. 5002 cempan. M. 5032 hú ic. G. 5037 hátes. A. B. 5038 oreðes and áttres. Grein. 5042 fleónne. G. 5047 forht? G. 5049 ofer. A. B.

uncer twega!
Nis þæt eówer síð,
né ge-met mannes
nefne mín ánes,
þæt he wið aglǽcean
eofoðo dǽle,
eorlscype efne:
ic mid elne sceall
gold ge-gangan,
oððe gúð nimeð,
feorh-bealu frécne,
freán eówerne.»
Á-rás þá bi ronde
róf oretta,
heard under helme,
hioro-sercean bær
under stán-cleofu;
strengo getrúwode,
ánes mannes ne bið
swylc earges síð.
Geseah þá be wealle
se þe worna fela,
gum-cystum gód,
gúða gedígde,
hilde-hlemma
þonne hniton féðan,
(stód on stán-bogan)
streám út þonan
brecan of beorge;
wæs þǽre burnan wælm
heaðo-fýrum hát,
ne meahte horde neáh
unbyrnende,
ǽnige hwíle
deór ge-dýgan,
for dracan lége.
Lét þá of breóstum,
þá he ge-bolgen wæs,
Weder-Geáta leód
word út-faran:
Stearcheort styrmde,
(stefn in-becom
heaðo-torht hlynnan,
under hárne stán);
hete wæs on-hréred,
hord-weard oncniów
mannes reorde;
næs þǽr mára fyrst
freóde tó friclan,
from ǽrest cwom,
oruð aglǽcean
út of stáne,
hát hilde-swát;
hruse dynede,
biorn under beorge
bord-rand onswáf
wið þám gryre-gieste,
Geáta dryhten.
Þá wæs hring-bogan
heorte gefýsed
sæcce tó séceanne;
sweord ǽr gebræd

5060 wat he. M. 5075 earh-gesíð? G. 5081 hnitan. M. 5082 stodan. M. 5690 deop. M. 5105 fóm (fám)? G.

gód gúð-cyning,
gomele láfe,
ecgum un-gláw;
ǽghwæðrum wæs,
bealo-hycgendra,
bróga fram óðrum;
stíð-mód ge-stód
wið steápne rond
winia bealdor;
þá se wyrm gebeáh
snúde tó-somne,
(he on searwum bád),
gewát þá byrnende
ge-bogen scríðan,
tó ge-scipe scyndan;
scyld wel gebearg
lífe and líce,
læssan hwíle,
mǽrum þeódne,
þon*ne* his myne sóhte,
þǽr he þý fyrste,
forman dógore,
wealdan móste,
(swá him wyrd ne gescráf)
hréð æt hilde;
hond up-ábræd
Geáta dryhten,
gryre-fáhne slóh
incgeláfe,
þæt sió ecg gewác,
brún on báne,
bát unswíðor,
þonne his þiód-cyning
þearfe hæfde,
bysigum ge-bǽded.
þá wæs beorges weard,
æfter heaðu-swenge,
on hreóum móde,
wearp wæl-fýre,
wíde sprungon
hilde-leóman;
hréð-sigora ne gealp
gold-wine Geáta,
gúð-bill geswác,
nacod æt níðe,
swá hyt nó sceolde
íren ǽr-gód.
Ne wæs þæt éðe síð,
þæt se mǽra
maga Ecgþeówes
grund-wong þone
of-gyfan wolde,
sceolde willan
wíc eardian
elles hwergen;
swá sceal ǽghwylc mon
á-lǽtan lǽn-dagas:
Næs þá long tó þon,
þæt þá aglǽcean
hý eft gemétton;

5119 gomelra. G. 5120 un-sleaw. Th. 5123 bróga. A. B. 5126 wígena. G. 5132 tog̃ scipe. M. tó gegn-scote. G. 5133 scyld-weall. Th. 5137 þonne. A. B. 5138 þæt. G. 5146 Ingwina láfe? G. 5148 brond. G. 5152 ge-bæted. G. 5162 nýde. Th. 5170 wildan. G. 5174 á-lædan. G.

hyrte hyne hord-weard,
hreðer ǽðme weóll,
niwan stefne;
nearo *þr*owode,
fýre be-fongen,
se þe ǽr folce weóld;
nealles him on heápe
hand-gesteallan,
æðelinga bearn,
ymbe-gestódon,
hilde-cystum;
ac hý on holt bugon
ealdre burgan;
hiora in ánum weóll
sefa wið sorgum;
sibb ǽfre ne mæg
wiht on-wendan
þám þe wel þenceð.

XXXVI.

Wígláf wæs háten
Weoxstánes sunu,
leóflíc lind-wíga,
leód Scylfinga,
mæg Ælfheres;
geseah his mon-dryhten
under here-gríman
hát þrowian;
gemunde þá þá áre,
þe he him ǽr forgeaf,
wíc-stede weligne
Wǽgmundinga,
folc-rihta gehwylc,
swá his fæder áhte.
Ne mihte þá for-habban,
hond rond geféng,
geolwe linde,
gomel swyrd geteáh,
þæt wæs mid eldum
Eánmundes láf,
suna Óhteres
þám æt sæcce wearð
wr*æcca* wine-leásum,
Weohstán bana,
méces ecgum,
and his mágum ætbær
brún-fágne helm,
hringde byrnan,
eald sweord eotonisc,
þæt him Onela forgeaf,
his gædelinges
gúð-gewǽdu,
fyrd-searo fúslíc;
nó ymbe þá fǽhðe spræc,
þeáh þe he his bróðor bearn
á-bred wade
he frætwe geheóld,
fela missera,
bill and byrnan,
óðþæt his byre mihte
eorlscipe efnan,
swá his ǽr-fæder,
geaf him þá mid Geátum

5181 þrowode. A. B. 5185 heand. M. 5216 Ohtere. M. 5218 wræcca. A. 5219 Weohstanes. M. 5224 etonisc. M. 5231 ábræd wádu (wǽdu). G. 5232 he þá. G.

gúð-gewǽda
ǽghwæs unrím,
þá he of ealdre gewát,
fród on forð-weg.
Þá wæs forma síð,
geongan cempan,
þæt he gúð-rǽs,
mid his freó-dryhtne,
fremman sceolde;
ne ge-mealt him se mód-sefa,
ne his mægenes láf
ge-wác æt wíge,
þæt se wyrm onfand
syððan híe tó-gædre
ge-gán hæfdon.
W í g l á f maðelode
word-rihta fela,
sægde ge-síðum,
(him wæs sefa geómor):
«Ic þæt *mǽl* ge-man,
þǽr we medu þégun,
þonne *we* ge-héton
ussum hláforde,
in biór-sele,
þe us þás beágas geaf,
þæt we him þá gúð-getawa
gyldan woldon,
gif him þyslícu
þearf gelumpe,
helmas and heard sweord,
þe he usic on herge geceás
tó þyssum síð-fate,
sylfes willum,
on-munde usic mǽrða,
and me þás máðmas geaf,
þá he usic gár-wígend
góde tealde,
hwate helm-berend,
þeáh þe hláford us
þis ellen-weorc
ána áþohte
tó ge-fremmanne,
folces hyrde,
for þám he manna mǽst
mǽrða gefremede,
dǽda dollícra.
Nú is se dæg cumen,
þæt úre man-dryhten
mægenes behófað,
gódra gúð-rinca;
wutun gangan tó,
helpan hild-fruman,
þenden hit sý
gléd-egesa grim!
God wát on mec,
þæt me is micle leófre,
þæt mínne líc-haman
mid mínne gold-gyfan
gléd fæðmie;
ne þynceð me ge-rysne,

5245 guðe. M. 5251 þa. M. 5258 mæl. A. 5260 we. A.
5269 þá. Th. 5273 and eac? G. 5274 þe. M. þá. G. 5577 user. Th.
5284 dohtigra. G. 5289 wutan. M. 5291 hát. K. 5308 Geáta. A. B.

þæt we rondas beren
eft tó earde,
nemne we ǽror mǽgen
fáne ge-fyllan,
feorh ealgian
Wedra þiódnes;
ic wát geare,
þæt nǽron eald-gewyrht,
þæt he ána scyle,
Ge*áta* duguðe,
gnorn þrowian,
ge-sígan æt sæcce;
sceal úrum sweord and helm,
byrne and byrdu-scrúd,
bám gemǽne.»
Wód þá þurh þone wæl-réc,
(wíg *hea*folan bær
freán on fultum)
feá worda *cwæð*:
«Leófa Biówulf!
lǽst eall tela
swá þú on ge*ó*guð-feore
geára gecwǽde,
þæt þú ne á-lǽte,
be þe lifigendum,
dóm ge-dreósan!
scealt nú dǽdum róf,
æðeling anhydig,
ealle mægene
feorh ealgian,
ic þe ful-lǽstu!»
Æfter þám wordum
wyrm yrre cwom,
átol inwit-*gæst*,
óðre síðe,
fýr-wylmum fáh,
fiónda niósan,
láðra manna:
líg ýðum forborn
bord *wið* rond,
byrne ne meahte
geongum gár-wígan
geóce gefremman;
ac se maga geonga
under his mǽges scyld
elne ge-eode,
þá his ágen [wæs]
glédum for-grunden.
Þá gen gúð-cyning
m . . . ge-munde,
mægen-strengo,
slóh hilde-bille
þæt hyt on heafolan stód,
níðe ge-nýded,
Nægl*ing* forbærst,
ge-swác æt sæcce

5311 sceal urum þæt sweord and helm. M. 5312 beadu-scrúd. Th. 5313 bám. A. (ban. B.) beón. G. 5315 wíg heafolan. A. B. Wígláf ellen. Th. 5317 cwæð. A. B. 5320 geóguð. A. B. 5333 gæst. A. B. 5335 nio ... M. (niosum. A. niosnan. B.) 5337 ýðe (eáðe). G. 5338 wið. A. B. 5348 mærða. G. 5351 þæt. A. B. 5353 nægling. A. B.

sweord Biówulfes,
gomol and grǽg-mǽl;
him þæt gifeðe ne wæs,
þæt him írenna
ecge mihton
helpan æt hilde;
wæs sió hond tó strong,
se þe méca gehwane,
míne gefrǽge,
swenge ofer-sóhte
þonne he tó sæcce bær
wǽpen wundum heard,
næs him wihte þé sél.
Þá wæs þeód-sceaða
þriddan síðe,
frécne fýr-draca,
fǽhða gemyndig;
rǽsde on þone rófan
þá him rúm ágeald,
hát and heaðo-grim,
heals ealne ymbe-féng
biteran bánum,
he ge-blódegod wearð
sáwul-drióre,
swát ýðum weóll.

XXXVII.

Þá ic æt þearfe
þeód-cyninges
and-longne eorl
ellen cýðan,
cræft and cénðu,
swá him ge-cynde wæs;
ne hédde he þæs heafolan,
ac sió hand gebarn
módiges mannes,
þǽr he his mægenes healp;
þæt he þone níð-gæst
nioðor hwéne slóh,
secg on searwum,
þæt þæt sweord gedeáf
fáh and fǽted;
þæt þæt fýr on-gon
sweðrian syððan;
þá gen sylf cyning
ge-weóld his ge-witte,
wæl-seaxe gebræd,
biter and beadu-scearp,
þæt he on byrnan wæg;
for-wrát Wedra helm
wyrm on middan,
feónd ge-fyldan
ferh-ellen wræc,
and hí hyne þá bégen
á-broten hæfdon,
sib-æðelingas,
swylc sceolde secg wesan
þegn æt þearfe.

5356 gryt-mæl? G. 5362 seó þe. Th. 5364 ofersette. G. 5366 wundrum. Th. 5376 bandum. G. 5380 gefrægn. Th. 5382 and-fongne eorl. G. 5389 mǽge onhealp. G. 5391 náðor-hwæne. G. 5395 þá þæt. G. 5402 for-wearð? G. 5404 ge-fylde? Th.

Þæt þám þeódne wæs
síðast sige-hwíle,
sylfes dǽdum,
wor*lde*-ge-weorces,
þá sió wund on-gon,
þe him se *eorð*-draca
ǽr geworhte,
swélan and swellan:
he þæt sóna onfand,
þæt him on breóstum
bealo-*níð* weóll,
áttor on innan.
Þá se æðeling gong,
þæt he bí wealle,
wís-hycgende,
ge-sæt on sesse,
seah on enta geweorc,
hú þá stán-bogan
stapulum fæste,
éce eorð-reced
innan healde,
Hyne þá mid handa
heoro-dreórigne
þ*eó*den mǽrne,
þegn un-gemete till,
wine-dry*hten* his
wætere gelafede,
hilde-sædne,
and his he*lm* onspeón.
Bíówulf maðelode,
he ofer b*enne* spræc,
wunde wæl-bleáte
(wisse he gearwe,
þæt he dæg-hwíla
ge-drogen hæfde,
eorðan wynne;
þá wæs eall sceacen
dógor-gerímes,
deáð un-gemete neáh):
«Nú ic suna mínum
syllan wolde
gúð-gewǽdu,
þǽr me gifeðe swá
ǽnig yrfe-weard
æfter wurde,
líce ge-lenge.
Ic þás leóde heóld
fíftig wintra,
næs se folc-cyning,
ymbe-sittendra
ǽnig þára,
þe mec gúð-winum
grétan dorste
egesan þeón;
ic on earde bád
mǽl-gesceafta,
heóld mín tela,
ne sóhte searo-níðas,
ne me swór fela
áða on unriht.

5412 siðas. M. 5414 worlde. A. B. 5416 eorð. A. B. 5419 he. A. B. 5421 níð. A. B. 5423 giong. M. 5434 þeóden. A. B. 5436 dryhten. A. 5439 helo. A. helm. Grimm. 5441 benne. A. B. 5446 wynn.. M. 5464 teón. G. 5469 ne ne. Th.

Ic þæs ealles mæg,
feorh-bennum seóc,
ge-feán habban,
for þám me wítan ne þearf
waldend fira
morðor-bealo mága,
þonne mín sceaceð
líf of líce.
Nú þú lungre gong
hord sceáwian,
under hárne stán,
W i g l á f leófa,
nú se wyrm ligeð,
swefeð sáre wund,
since bereáfod:
bió nú on ófoste,
þæt ic ǽr-welan
gold-ǽht on-gite,
gearo sceáwige
swegle searo-gimmas,
þæt ic þý séft mǽge,
æfter máððum-welan,
mín álǽtan
líf and leódscipe,
þone ic longe heóld.»

XXXVIII.

Þá ic snúde gefrægn
sunu W i h s t á n e s,
æfter word-cwydum,
wundum dryhtne
hýran heaðo-siócum,
hring-net beran,
brogdne beadu-sercean,
under beorges hróf.
Ge-seah þá sige-hréðig
þá he bí sesse gong,
mago-þegn módig,
máððum-sigla fealo,
gold glitinian,
grunde getenge,
wundur on wealle,
and þæs wyrmes denn,
ealdes uht-flogan.
orcas stondan,
fyrn-manna fatu,
feormen-leáse,
hyrstum be-hrorene.
Þǽr wæs helm monig,
eald and ómig,
earm-beága fela,
searwum ge-sǽled:
sinc eáðe mæg,
gold on grun*de*,
gum-cynnes gehwone
ofer-higian,
hýde se þe wylle!
Swylce he siomian ge-seah
segn eall-gylden,
heáh ofer horde,
hond-wundra mǽst,
ge-locen leóðo-cræftum

5479 geong. M. 5490 sweotole? G. 5492 máððum-wlíte. G. 5493 mín. A. B. 5505 geong. M. 5515 feormend. M. 5522 grund. A. B. 5524 ofer-hiwian? G.

of þám leóma stód
þæt he þone grund-wong
on-gitan meah*te*
wræce giond-wlítan.
Næs þæs wyrmes þ*ǽr*
onsýn ǽnig,
ac hyne ecg fornam.
Þá ic on hlǽwe gefrægn
hord reáfian,
eald enta geweorc,
ánne mannan;
him on bearm hlod*on*
bunan and discas,
sylfes dóme;
segn eác geno*m*,
beácna beorhtost,
bill ǽr-gescód,
ecg wæs íren
eald-hláfordes . . .
þám þára máðma
mund-bora wæs
longe hwíle,
líg-egesan wæg
hátne for horde,
hioro-weallende,
middel-nihtum,
óðþæt he morðre swealt.
Ár wæs on ófoste,
eft-síðes georn,
frætvum ge-fyrðred;
hyne fyrwet bræc,
hwæðer collen-ferð
cwicne gemétte,
in þám wong-stede
W e d r a þeóden
ellen-siócne,
þǽr he hine ǽr forlét.
He þá mid þám máðmum
mǽrne þeóden,
dryhten sínne,
driórigne fand,
ealdres æt ende:
he hine eft on-gon
wæteres weorpan,
óðþæt wordes ord
breóst-hord þurh-bræc;
[B e ó w u l f maðelode]
(gomel on giogoðe
gold sceáwode):
«Ic þára frætwa
freán ealles þanc,
wuldur-cyninge,
wordum *sec*ge,
écum dryhtne,
þe ic her on starie;
þæs þe *ic* móste
mínum leódum
ǽr swylt-dæge,
swylc ge*str*ýnan;
nú ic on máðma hord

5531 leoman. M. 5533 meahte. A. B. 5534 wrætta Th. 5535 þǽr. A B 5542 hlodon. B. (holdon. A.) hladan. Th. 5545 genom. A. B. 5566 ellor-seócns. G. 5574 wætere. K. 5578 giohðe. Th. 5583 secge. A. B. 5586 ic. A. B. 5589 gestrýnan. A. B.

mínne bebohte
fróde feorh-lege;
fremmað gena
leóda þearfe;
ne mæg ic her leng wesan!
hátað heaðo-mǽre
hlǽw gewyrcean,
beorhtne æfter bǽle,
æt brimes nosan;
se sceal tó ge-myndum
mínum leódum
heáh hlifian
on Hrones-næsse,
þæt hit sǽ-liðend
syððan hátan
Biówulfes-biorh . . .
þá þe brentingas
ofer flóda genipu
feorran drífað.»
Dyde him of healse
hring gyldenne,
þióden þríst-hydig,
þegne gesealde,
geongum gár-wígan,
gold-fáhne helm,
beáh and byrnan,
hét hyne brúcan well:
«þú eart ende-láf
usses cynnes,
Wǽgmundinga;
ealle wyrd forsweóf,
míne mágas,
tó metodsceafte,
eorlas on elne;
ic him æfter sceal.»
þæt wæs þám gomelan
gingæste word,
breóst-gehygdum,
ǽr he bǽl cure,
háte heaðo-wylmas;
him of hwæðre gewát
sáwol sécean
sóð-fæstra dóm.

XXXIX.

þá wæs ge-gongen
gumum unfródum
earfoðlíce,
þæt he on eorðan geseah
þone leófestan
lífes æt ende
bleáte ge-bǽran;
bona swylce læg,
egeslíc eorð-draca,
ealdre bereáfod,
bealwe ge-bǽded;
beáh-hordum leng
wyrm woh-bogen
wealdan ne móste,
ac him írenna

5591 bíbohte. G. 5592 lage. G. 5593 ge nú. Th. 5600 scel. M. 5607 byrdingas? G. 5621 for-sweóp. Th. 5626 þæs gomelan. G. 5631 hreðre. K. 5640 bleátne. Th. 5644 ge-bedded. G.

ecga fornámon,
hearde heaðo-scearde,
homera láfe,
þæt se wíd-floga,
wundum stille,
hreás on hrusan,
hord-ærne neáh;
nalles æfter lyfte
lácende hwearf
middel-nihtum,
máðm-ǽhta wlonc
ansýn ýwðe,
ac he eorðan gefeóll
for þæs hild-fruman
hond-geweorce;
húru þæt on lande
lyt manna þáh
mægen-ágendra,
míne gefrǽge,
þeáh þe he dǽda gehwæs
dyrstig wǽre,
þæt he wið áttor-sceaðan
oreðe gerǽsde,
oððe hring-sele
hondum styrede,
gif he wæccende
weard onfunde
búon on beorge.
Biówulfe wearð
dryht-máðma dǽl
deáðe forgolden;
hæfde ǽghwæðer
ende geféred
lǽnan lífes.
Næs þá lang tó þon,
þæt þá hild-latan
holt ofgeáfon,
tydre treów-logan
tyne æt-somne,
þá ne dorston ǽr
dareðum lácan
on hyra man-dryhtnes
miclan þearfe,
ac hý scamiende
scyldas bǽran,
gúð-gewǽdu,
þǽr se gomela læg,
wlítan on Wígláf;
he ge-wérgad sæt
féðe-cempa
freán eaxlum neáh,
wehte hyne wætre,
him wiht ne speów;
ne meahte ne on eorðan
þeáh he úðe wel,
on þám frumgáre
feorh gehealdan,
ne þæs wealdendes
will oncirran;
wolde dóm Godes
dǽdum rǽdan
gumena gehwylcum,

5661 tó-feóll? G. 5673 scyrede. G. 5674 wæccendne. Th. 5680 æghwæðre. M. 5685 ofgefan. M. 5696 Wilaf. M. 5701 speop. M. 5707 wiht. M.

swá he nú gen déð.
Þá wæs æt þám geongum
grim andswaru
éð-begete
þám þe ǽr his elne forleás.
W í g l á f maðelode,
W e o h s t á n e s sunu,
secg sárig-ferð,
(seah on unleófe):
»Þæt lá mæg secgan,
se þe wyle sóð sprecan,
þæt se mon-dryhten,
se eów þá máðmas geaf,
eóred-geatwe,
þe ge þǽr on standað,
þonne he on ealu-bence
oft gesealde
heal-sittendum
helm and byrnan,
þeóden his þegnum,
swylce þe þryðlícost óhwǽr
feor oððe neáh
findan meahte,
þæt he genunga
gúð-gewǽdu
wráðe for-wurpe!
Þá hyne wíg begeat
nealles folc-cyning
fyrd-gestea*llum*
gylpan þorfte:
hwæðre him God úðe,
sigora waldend,
þæt he hyne sylfne gewræc
ána mid ecge.
Þá him wæs elnes þearf,
ic him líf-wraðe
lytle meahte
æt-gifan æt gúðe,
and on-gan swá þeáh
ofer mín ge-met
mǽges helpan;
symle wæs þý sǽmra,
þonne ic sweorde dræp
ferhð-geniðlan,
fýr ran swíðor,
weóll of ge-witte.
Wergendra tó lyt
þrong ymbe þeóden,
þá hyne sió þrag becwom.
Hú sceal sinc-þego,
and swyrd-gifu,
eall éðel-wyn,
eówrum cynne
lufen álicgean,
lond-rihtes mót,
þǽre mǽg-burge
monna ǽg-hwylc
ídel hweorfan;
syððan æðelingas
feorran ge-fricgean
fleám eówerne,
dóm-leásan dǽd:

5718 sec. M. 5721 specan. M. 5731 þrydlicost. M. ower. M. óhwǽr. Th. 5737 beget. M. 5739 gesteallum. A. B. 5753 drep. M. 5755 fyran. M. fýr ran. Th. 5757 fergendra. M. 5759 þreag (þreá). Th. 5764 lufwend. G. 5772 dæld. M.

deáð bið sélla
eorla gehwylcum,
þonne edwít-líf.»

XL.

Héht þá þæt heaðo-weorc
tó Hagan biódan,
up ofer ecg-clif,
þǽr þæt eorl-weorod
morgen-longne dæg
mód-giómor sæt,
bord-hæbbende,
bega on wénum,
ende-dógores,
and eft-cymes,
leófes monnes.
Lyt swígode
niwra spella
se þe næs geràd;
ac he sóðlíce
sægde ofer ealle:
«Nú is wil-geofa
Wedra leóda,
dryhten Geáta
deáð-bedde fæst:
wunað wæl-reste,
wyrmes dǽdum;
him on efn ligeð
ealdor-gewinna,
seax-bennum seóc;
sweorde ne meahte
on þám aglǽcean
ǽnige þinga
wunde ge-wyrcean.
Wígláf siteð
ofer Biówulfe,
byre Wihstánes,
eorl ofer óðrum,
unlifigendum,
healdeð hige-mǽðum
*he*áfod-wearde,
leófes and láðes.
Nú *is leódum* wén
orleg-hvíle,
syððan under
Froncum and Frysum
fyll cyninges
wíde weorðeð;
wæs sió wróht scepen
heard wið Hugas,
syððan Higelác cwom
faran flot-herge
on Fresna land;
þǽr hyne Hetware
hilde ge-hnǽgdon,
elne ge-eodon,
mid ofer-mægene,
þæt se byrn-wíga
búgan sceolde,
feóll on féðan,
nalles frætwe geaf
ealdor dugoðe;

5789 næsse. G. 5800 siex. M. 5811 heáfod. A. B. 5813 ys leódum. A. B. 5820 Húnas? G.

us wæs á syððan
Merewioinga
milts un-gyfeðe.
Ne ic te Swe*ó*-þeóde
sibbe oððe treówe
wihte ne wéne;
ac wæs wíde cúð,
þætte Ongenþió.
ealdre besnyðede
Hǽðcen Hréðling,
wið Hrefna-wudu,
þá, for on*méd*lan,
ǽrest gesóhton
Geáta leóde
gúð-Scilfingas.
Sóna him se fróda
fæder Óhtheres,
eald and eges-full,
. . . .
hond-slyht ágeaf;
á-breót brim-wísan
brýda heorde,
gomela ió-meówl*an*
golde berofene,
Onelan módor
and Óhtheres;
and þá folgode
feorh-geniðlan,
óðþæt hí óð-eodon
earfoðlíce
in Hrefnes-holt,
hláford-leáse.
Be-sæt þá sin-herge
sweorda láfe,
wundum wérge,
weán *o*ft gehét
earmre teohhe,
ondlo*nge* niht,
cwæð he on mergenne
méces ecgum
getan wolde,
sume on galg-treowu
tó gamene;
frófor eft gelamp
sárig-módum,
somod ǽr-dæge,
syððan híe Hygeláces
horn and býman,
gealdor on-geáton,
þá se góda com,
leóda dugoðe,
on lást faran.

XLI.

Wæs sió swát-swaðu
Sweóna and Geáta,
wæl-rǽs wera,
wíde gesýne;

5834 Merewioingas. M. 5836 tó. Th. Sweó-þeóde. A. B. 5844 onmédlan. A. B. 5853 brýda-horde. G. 5854 ió-meówlan B. (meówla. A.) 5867 weán oft. A. B. 5869 ondlonge. A. B. andlongne. G. 5872 grétan. Th. 5873 sum. M. treowum. Grein. 5874 [fuglum] tó gamene. Th. 5885 Swona. M. 5886 weora. M.

hū þá folc mid him
fæhðe tó-wehton;
gewát him þá se góda
mid his gædelingum,
fród fela-geómor,
fæsten sécean,
eorl Ongenþió
ufor on-cirde;
hæfde Higeláces
hilde gefrunen,
wlonces wíg-cræft,
wiðres ne trúwode,
þæt he sǽ-mannum
on-sacan mihte,
heáðo-líðendum,
hord for-standan,
bearn and brýde;
beáh eft þonan
eald under eorð-weall.
Þá wæs æht boden
Sweóna leódum,
segn Higeláce:
freoðo-wong þone
forð ofer-eodon.
Syððan Hréðlingas
tó Hagan þrungon,
þǽr wearð Ongenþió
ecgum sweordum
blonden-fexa
on bid wrecen,
þæt se þeód-cyning
þafian sceolde
Eofores ánne dóm,
hyne yrringa
Wulf Wonréding
wǽpne gerǽhte,
þæt him for swenge
swát ǽdrum sprong
forð under fexe;
næs he forht swá þéh,
gomela Scilfing
ac for-geald hraðe,
wyrsan wrixle,
wæl-hlem þone,
syððan þeód-cyning
þyder on-cirde,
ne meahte se snella
sunu Wonrédes
ealdum ceorle
hond-slyht gifan,
ac he him on heáfde
helm ǽr gescær,
þæt he blóde fáh
búgan sceolde,
feóll on foldan,
næs he fǽge þá git,
ac he hyne ge-wyrpte,
þeáh þe him wund hrine.
Lét se hearda
Higeláces þegn
brádne méce,
þá his bróðor læg,

5889 féðe. G. 5907 eaht. Grein. 5911 ford. M. 5915 eacnum. G. 5917 on-biten recene? G. 5918 þǽr. G. 5920 eafores. M. 5937 ondslyht. Grein. giofan M. 5939 gescer. M. 5948 brade. M.

eald sweord eotonisc
entiscne helm
brecan ofer bord-weal;
þá ge-beáh cyning,
folces hyrde,
wæs in feorh drepen;
þá wǽron monige,
þe his mǽg wriðon,
ricone á-rǽrdon,
þá him ge-rýmed wearð,
þæt híe wæl-stówe
wealdan móston;
þenden reáfode
rinc óðerne,
nam on Ongenþió
íren-byrnan,
heard swyrd hilted,
and his helm somod,
háres hyrste,
Higeláce bær,
h. . . frætwum féng,
and him fægre gehét
leána . . . leódum,
and ge-lǽste swá
geald þone gúð-rǽs
Geáta dryhten,
Hréðles eafora,
þá he tó hám becom,
Iofore and Wulfe
mid ofer-máðmum
sealde hiora ge-hwæðrum
hund-þúsenda
landes and locenra beága,
(ne þorfte him þá leán óð-wítan
mon on middan-gearde,
syððan híe þá mǽrða geslógon)
and þá Iofore forgeaf
ángan dóhtor,
hám-weorðunge,
Hyldo tó wedde.
Þæt ys sió fǽhðo
and se feóndscipe
wæl-níð wera,
þæs þe ic hafo,
þe us séceað tó
Sweóna leóda,
syððan híe ge-fricgeað
freán úserne
ealdor-leásne,
þone þe ǽr ge-heóld
wið hettendum
hord and ríce,
(æfter hæleða hryre
hwate Scildingas
folc-red fremede,)
oððe furður gen
eorlscipe efnde.
Me is ófost betst,

5955 dropen. M. 5970 he þám. G. 5972 leanian mid leódum. G. 5973 gelæsta. M.' 5979 maðmam. M. 5993 ic wén hafo. K. 6007 Nú. K. betost. M.

þæt we þeód-cyning
þǽr sceáwian,
and þone ge-bringan
þe us beágas geaf,
on ád-fære!
Ne scel ánes hwæt
meltan mid þám módigan,
ac þǽr is máðma hord,
gold unríme,
grimme gecea . . d,
and nú æt síðestan,
sylfes feore,
beágas . . . . te,
þá sceall brond fretan,
æled þeccean;
nalles eorl wegan
muððum tó ge-myndum,
ne mægð scýne
habban on healse
hring-weorðunge;
ac sceall geómor-mód
golde bereáfod,
oft nalles ǽne,
el-land tredan;
nú se here-wísa
hleahtor álegde,
gamen and gleó-dreám;
forþon sceall gár wesan,
monig morgen ceald,
mundum bewunden,
hæfen on handa,
nalles hearpan swég
wígend weccean,
ac se wonna hrefn,
fús ofer fǽgum,
fela reordian,
earne secgan,
hú him æt ǽte speów,
þenden he wið wulfe
wæl reáfode.»
Swá se secg hwata
secgende wæs
láðra spella,
he ne leág fela
wyrda ne worda.
Weorod eall árás,
eodon unblíðe
under Earna-næs,
(wollen teare)
wundur sceáwian;
fundon þá on sande
sáwul-leásne
hlim-bed healdan,
þone þe him hringas geaf,
ǽrran mǽlum;
þá wæs ende-dæg
gódum ge-gongen,
þæt se gúð-cyning,
Wedra þeóden,
wundor-deáðe swealt;
ǽr hí þǽr ge-ségon
syllícran wiht,
wyrm on wonge,
wiðer-ræhtes þǽr,

6017 geceápod. K. 6020 ge-bohte. G. 6024 mundum. G. 6046 wulf. M. 6049 secggende. M. 6056 weóllon tearas. Th. 6060 hlin-bed. K. 6068 æc (eac). G. gesegan. M. 6071 wiðer-rihtes. G.

láðne licgean;
wæs se lég-draca,
grimlíc gry . .
glédum beswǽled,
se wæs fíftiges
fót-gemearces
lang on legere;
lyft-wynne heóld
nihtes hwílum,
nyðer eft gewát
dennes niósian.
Wæs þá deáðe fæst,
hæfde eorð-scrafa
ende genyttod;
him big-stódan
bunan and orcas,
discas lágon,
and dýre swyrd,
ómige þurh-etone,
swá híe wið eorðan fæðm
þúsend wintra
þǽr eardodon,
þonne wæs þæt yrfe
eácen-cræftig,
iu-monna gold
galdre bewunden,
þæt þám hring-sele
hrínan ne móste
gumena ǽnig,
nefne God sylfa,
sigora sóð cyning,
sealde þám þe he wolde
(he is manna ge-hyld)
hord openian,
efne swá hwylcum manna,
swá him ge-met þúhte.

XLII.

Þá wæs ge-sýne,
þæt se síð ne þáh,
þám þe unrihte
inne gehýdde,
wræce under wealle;
(weard ǽr ofslóh
feára sumne)
þá sió fǽhð gewearð
ge-wrecen wráð-líce.
Wundur hwar, þonne
eorl ellen-róf
ende gefére
líf-gesceafta,
þonne leng ne mæg
mon mid his . . . gum
medu-seld búan!
Swá wæs Biówulfe,
þá he biorges weard
sóhte searo-níðas,
seolfa ne cúðe,
þurh hwæt his worulde-gedál
weorðan sceolde.
Swá hit óð dómes-dæg
diope benemdon

6074 gryre. K. 6104 ge-hyht? G. 6112 wræcca. G. 6122 mágum. K. 6131 dihte. G.

þeódnas mǽre,
þá þæt þǽr dydon,
þæt se secg wǽre
synnum scildig,
hergum ge-heaðerod,
hell-bendum fæst,
wommum ge-wítnad,
se þone wong strude;
næs he gold-hwæte
gearwor hæfde
ágendes ést
ǽr gesceáwod.
Wígláf maðelode,
Wihstánes sunu:
«Oft sceall eorl monig
ánes willan
wræc ádreógan,
swá us ge-worden is;
ne meahton we ge-lǽran
leófne þeóden,
ríces hyrde,
rǽd ǽnigne
þæt he ne grétte
gold-weard þone,
léte hyne licgean,
þǽr he longe wæs,
wícum wunian
óð woruld-ende,
healdan heáh-gesceap;
hord ys gesceáwod,
grimme ge-gongen,
wæs þæt gifeðe tó swíð,
þe þone [þeóden]
þyder ontyhte;
ic wæs þǽr inne
and þæt eall geond-seah,
recedes geatwa,
þá me ge-rýmed wæs,
nealles swǽslíce
síð álýfed
inn under eorð-weall;
ic on ófoste geféng
micle mid mundum
mægen-byrðenne
hord-gestreóna,
hider út ætbær
cyninge mínum;
cwico wæs þá gena,
wís and ge-wittig,
worn eall gespræc
gomol on gehðo,
and eówic grétan hét,
bæd þæt ge ge-worhton
æfter wines dǽdum,
in bǽl-stede,
beorh þone heán
micelne and mǽrne,
swá he manna wæs,
wígend weorð-fullost,
wíde geond eorðan,
þenden he burh-welan
brúcan móste.

6133 þe þæt wær. G. 6139 strade. M. 6140 nefne he gold-wíte. G. 6143 geceápod. Th. 6148 adreogeð M. ádreógan. Grein. 6160 heoldon. M. 6161 geceápod. G. 6164 [þeóden]. G. 6167 seh. M. 6179 cwic he wæs. Grein. 6187 þonne. G.

Uton nú éfstan,
óðre [síðe]
seón and sécean
searo-geþræc,
wundur under wealle;
ic eów wísige,
þæt ge ge-nóge
neán sceáwiað
beágas and brád gold;
síe sió bǽr gearo,
ædre ge-æfned,
þonne we út cymen,
and þonne ge-ferian
freán úserne,
leófne mannan,
þǽr he longe sceal
on þæs waldendes
wære geþolian.»
Hét þá ge-beódan
byre Wihstánes,
hæle hilde-diór,
hæleða monegum
bold-ágendra,
þæt híe bǽl-wudu
feorran feredon,
folc-ágende
gódum tó-génes:
«Nú sceal gléd fretan,
weaxan wonna lég,
wígena strengest
þone þe oft gebád
ísern-scúre,
þonne strǽla storm,
strengum gebǽded,
scóc ofer scild-weall,
sceft nytte heóld,
feðer-gearwum fús,
fláne full-eode.»
Húru se snotra
sunu Wihstánes
á-cígde of corðre
cyniges þegnas,
syfone [tó som]ne
þá sélestan,
eode eahta sum
under inwit-hróf;
hilde-rinc sum
on handa bær
æled-leóman,
se þe on orde geong.
Næs þá on hlytme,
hwá þæt hord strude,
syððan or-wearde
ǽnigne dǽl
secgas ge-ségon,
on sele wunian
lǽne licgan;
lyt ǽnig mearn,
þæt híe ófostlíce,
út geferedon
dýre máðmas;
dracan ec scufun,

6195 [síðe]. G. 6201 neon. M. 6211 geþoftian? G. 6222 wealcan? G. 6223 strengel. M. 6230 fæder. M. 6236 [tó som]ne. K. 6244 on hlyte. G. 6255 ætscufon. G.

wyrm of weall-cli,
léton wǽg niman,
flód fæðmian
frætwa hyrde;
þǽr wæs wunden gold
on wǽn hladen,
ǽghwǽs unrím,
æðelin[g] geboren
hár hilde - [deór]
tó Hrones-næsse.

XLIII.

Him þá ge-giredon
Geáta leóde
ád on eorðan,
unwáclícne,
helm be-hongen,
hilde-bordum,
beorhtum byrnum,
swá he béna wæs;
álegdon þá tó-middes
mǽrne þeóden
hæleð hiófende,
hláford leófne;
ongunnon þá on beorge
bǽl-fýra mǽst
wígend weccan;
wu*du-r*éc ástáh
sweart of swic þole,
swógende let
*wóp*e be-wunden,
wind-blond gelæg,
óðþæt he þá bán-hús
ge-brocen hæfde,
hát on hreðre;
higum unróte,
mód-ceare mǽndon,
mon-dryhtnes *cwea*lm;
swylce geómor-gyd
at . . . . meowle . . .
*w*unden heorde
serg-cearig sǽlde
. . . . . . *ge*-neah*he*
þæt hió hyre . . . . . .
. . . . . . gas hearde
. . *o*de wa . . ylla wonn . . .
*hil*des egesan
*heað*o-h*elm* *m*id
heofon réce s*ealg*.
Ge-worhton þá
Wedra leóde
hlǽw on lide,
se wæs heáh and brád,
et-líðendum
wíde tó-sýne,
and be-timbredon
on tyn dagum
beadu-rófis bécn
bronda . . . . . .
wealle be-worhton

6260 þæt. M. 6266 gegiredan. M. 6270 helmum. Grein. 6281 wud. réc. A. (wud . . éc. B.) 6282 sweðele? G. 6283 lég. Th. 6284 wópe. A. B. 6285 gelæc. G. 6291 cw. alm. A. 6300 hildes. K. 6301 heaðo-helm mid. K. (hydo . . . A. hydo hafda . . . d. B.) 6302 sealg. A. B. swealg. Th. 6305 hlǽw. K. hliðe. Th. 9307 wǽg-líðendum. K.

swá hyt weorðlícost
fo*re*-snotre *men*
findan mihton;
hí on beorg dydon
ḅég and siglu,
eall swylce hyrsta
swylce on horde ǽr
níð-hydige men
ge-numen hæfdon;
forléton eorla gestreón
eorðan healdan,
gold on greóte,
þǽr hit nú gen lifað
eldum swá unnyt,
swá hi*t* [ǽror], wæs.
Þá ymbe hlǽw riodan
hilde-deóre
æðelinga bearn,
ealra twelfa
woldon . . . . cwíðan
kyning mǽnan,
word-gyd wrecan
and ymbse sprecan;
eahtodan eorlscipe,
and his ellen-weorc
duguðum démdon,
swá hit ge*n* . . *bið*,
þæt mon his wine-dryhten
wordum hérge
ferhðum freó*ge*
þonne he forð scile
of líc-haman,
. . . weorðan.
Swá be-gnornodon
Geáta leóde
hláfordes . . . re
heorð-geneátas;
cwǽdon þæt he wǽre
wyrold-cyning
mannum mildust
and m*on-þwæ*rust,
leódum líðast
and lof-geornost.

6315 fore-snotre men. K. 6318 beágas. Th. 6328 [ǽror]. K. 6329 ridon. K. 3331 æðelinga scear. K. 6340 gen . . . bið. Con. B. ge-défe bið. Grein. 6343 freóge. A. B. 6344 þonne. A. B. 6346 [lǽne] weorðan. K. 6349 hryre. Th. 6354 »mond rærust.« A. B.

ANMÆRKNINGER.

I.

(1-104.)

Angel-Skjalden aabner sit Kvad med et Blik paa den gammeldanske Kong Skjold Skefing, til hvem han henfører Oldsagnet, som ellers henføres til hans Fader Skef, at han som et spædt Barn skal være kommet drivende hid paa et Skib med store Kostbarheder, men uden Mandskab, og her af det kongeløse Folk blevet modtaget som dets Skytsaand og opfostret til Konge. Samme Kong Skjold havde, efter Kvadet, forordnet, at naar han var død, skulde man udstyre hans Skib ligesaa prægtig, som det, hvormed han i sin Barndom kom til Land, lægge hans Lig ombord, og lade Skibet uden Mandskab gaae for Vind og Vove.

Om dette Indhold, som jeg strax var heldig nok til at finde, er nu ikke længer nogen Tvivl, og vi er alle enige om i v. 30 at læse „aldor-leáse", men derimod bliver man vel seent eller aldrig enig om, hvordan Hullerne skal stoppes i v. 39-42:

Swá sceal . . ma
góde gewyrcean,
fromum feoh-giftum,
on fæder . . ine.

Da Rimstaven i første Linie skal være g, og Talen er om Krigsbrug, troer jeg rigtig nok, at Kembles Læsning: Swá sceal guð-fruma, er at bifalde, men om sidste Linie er jeg ligesaa tvivlraadig som de Andre, thi vel har Haandskriftet snarest .. rme eller .. rine, men da jeg kan see, det er levende Mennesker, der tales om, kan jeg hverken læse „bearme" med den Ene, eller „harme" med den Anden eller „ærne" med den Tredie, men bliver ved at læse „on fæder-wine", ligesom „mæg-wine" v. 4950.

V. 94: Segen g . . . ðenne

læser man nu sædvanlig med Kemble og Thorpe:

segen gyldenne,

men det maatte i alt Fald være „ge-gyldenne“ og det strøgne d „ð“ viser en anden Vei, som jeg, ved at foreslaae „ge-wreðenne“ har fulgt, uden dog at finde mig selv fyldestgjort.

II.

(105-228.)

I dette lille Afsnit gjør Skjalden et stort Spring fra den gamle Kong Skjold til hans Ætmand i tredie Ledd, Hrodgar Halvdansen, som er samtidig med Bjowulf, og hvis nybygte Hall, Hjorte-Borgen eller Herthe-Borgen, bliver Skuepladsen for Gotheheltens første Æventyr, og denne bratte Overgang kunde derfor være dunkel nok, om end Læsningen var sikker, men da den tildels er det modsatte, kan Fortolkeren umuelig svare godt paa alt hvad der med Rette spørges om.

Det mest fortvivlede Spørgsmaal er her om Halvdan den Høies fjerde Barn, hvis Navn er faldet ud, og hvis Skæbne er indhyllet i tykt Mørke, saa man knap kan skimte, at det var et Pigebarn, som blev gift med en af de ypperste Skilfinger, som det Følgende lærer os var Navnet paa Sverrigs gamle Kongestamme, som vi ellers med Islænderne pleier at kalde Ynglinger.

De forrevne Linier, v. 123-26:

Hýrde ic þæt
. . . .
Elan . . . cwén
Heaðo-Scilfinges
heals-gebedda,

have baade Thorpe og Grein afdeelt anderledes, uden dog at kunne enes, men min temmelig forvovne Gætning er, at Prindsessens Navn har staaet i Hullet, og at Resten har været:

Óhtheres módor and Onelan,
Ongenþeówes cwén,
Heaðo-Scilfinges
heals-gebedda.

At nemlig „elan“ efter al Rimelighed skal læses „Onelan“, deri er Grein enig med mig, men Resten støtter sig kun til et andet meget dunkelt Sted i Digtet v. 5856-57, hvor „Onelas og Ohthers Moder“ findes i en Sammenhæng, der synes mig at maatte giøre Ongenthjow til den Skilfing, der fik Halvdans Datter.

Udentvivl fattes her endnu lidt mere, thi v. 127 og 128:

þá wæs Hróðgáre
here-spéd gyfen,

synes baade fra Sprogets og Indholdets Side at forudsætte lidt Besked, saavel om den Tidspunkt, da Hrodgar kom til at staae for Styret, som om hans Brødre Hjørgar og Helge, især da vi af Tilnavnet „Bravkarl" (til), som Skjalden giver Helge, maa slutte, at han har vidst Sagn om ham, og vi af det Følgende kan see, at Hjørgar var den ældste Broder og Hrodgars Formand paa Thronen.

Ved v. 145-46:

buton folc-scare
and feorum gumena,

finder hverken Thorpe eller Grein noget at bemærke, men Rasks, vor store Sprogmesters, vittige Forslag at læse:

buton folcs ceare
and feorme gumena,

saa Meningen blev, at Hrodgar bygde sit herlige Slot uden al Sorg og Tynge for Folket, maa dog vist tages i Betragtning, og naar jeg alligevel nu med de Andre anseer Rettelsen for unødvendig, da er det kun fordi jeg har overbeviist mig om at „folc-sceare" ikke betyder „Folke-Skare", men „Lands-Deel" (ligesom nu „shire"), saa Meningen bliver den store Roes, at Hrodgar deelde alt Godt med sin Huustrop, uden dog enten at giøre dem til Lehnsmænd eller give dem Hals og Haand over Folket.

V. 166-170:

ne wæs hit lange þá gen,
þæt se secg héte
áðum swerian
æfter wæl-níðe
wæcnan scolde,

seer jo meget fortvivlede ud, men de foregaaende Linier:

heaðo-wylma bád
láðan líges,.

siger os dog tydelig, hvad Meningen skal være, saa Thorpes saakaldte Oversættelse er i alle Maader ubegribelig. Skal imidlertid Mørket klare sig, maa vi vist læse:

ne wæs hit lange þá gen,
þæt seó ecg-hete,
ád umb sweran,
æfter wæl-níðe
wæcnan scolde.

Meningen bliver da, at det varede ikke længe, før Baalet blev tændt med sin Skærsilds-Hede for Borgen og dens Suler, og da Grein

allerede har seet, at her maa læses ecg-hete og at „swerian“ vel turde være „sweran“, saa behøvede han blot at lade „hete“ være „heat“ og „Hede“, for at blive enig med mig.

III.

(229-375.)

At Trolden Grændel pludselig gjorde et Natte-Besøg i Hrodgars Borgestue, hvor han fandt alle Kæmperne trygge, rusendes og snorksovende, saa han havde nemt ved at sluge hele Femten og at slæbe Ligene af andre Femten hjem med sig; og at disse Spøgerier blev hardtad Troldens Hvernats-Skik, saa at Kong Hrodgar omsider maatte rømme Borgen og lade den staae øde om Natten i samfulde tolv Aar, og at endelig Kongen, skiøndt længe forgæves, søgde Raad for Uraad baade hos Guder og Mennesker, dette er aabenbar Indholdet, saa at, naar man ikke vil giøre en Flue til en Elefant, støder man ikke her paa store Vanskeligheder.

Den første lille Vanskelighed findes imidlertid ved v. 275-85:

þá wæs eáð-fynde,
þe him elles hwǽr
ge-rúmlícor ræste
. . . .
bed æfter búrum,
þá him ge-beácnod wæs,
ge-sægd sóðlíce,
sweotolan tácne,
heal-þegnes hete,
(heóld hyne syððan
fyr and fæstor)
se þǽm feónde ætwand.

Min rimede Omskrivning heraf i Bjovulfs-Drapen lød saaledes:

Kongen paa sin egen Borg
Saae sit Liv ivove,
Maatte rømme den med Sorg,
For i Ro at sove;
Vél en Kæmpe, bold i Hu,
Sled sig fra den Stærke,
Men var dog, til Alles Gru,
Brændt med Troldemærke,
Gløded hvor han gik og stod
Fandt ei for sin Brynde Bod,
Da blev Hrodgar bange.

Desuagtet meende Thorpe, der maatte være et stort Hul mellem v. 277 og 278 og gav en Oversættelse af det Hele, som han neppe selv fandt Mening i. Bouterwek har imidlertid ganske rigtig oplyst, at Hullet kun passer omtrent til et Ord, som betyder „at rede" (to make ready), saa Meningen bliver, at det Sted var nemt at finde, hvor Kongen heller maatte ønske sin Seng redt end i Borgen. Ventelig skulde man da v. 276 læse „þæt" for „þe", og stoppe Hullet med „be-reded wære".

V. 282-85 oversætter Thorpe: the hall-thane's hate, held himself afterwards farther and faster, he who from the fiend escaped, og Grein har gjort det endnu galere, ved, efter Ettmüllers ulykkelige Gætning (helþegnes), at oversætte: des Höllenknechtes Hass, istedenfor „Hirdmandens Hede", thi Meningen maa aabenbar være den, at der vel var Een, der rev sig løs fra Trolden, men fortæredes, til Alles Gru, af en uslukkelig Ild. Kun da, fordi Thorpe nu engang slet ikke vil tillade, at „hete" maa her være det samme Ord som „hæte" og „heat", kun derfor maa „fyr" heller ikke være „Ild", som det altid er, og derfor skal Talen være meningsløs.

Den eneste lille Vanskelighed, som bliver tilbage, er da Ordet „fæstor" v. 284, som maa være en Skrivfeil, da Ordføiningen kræver et Nævnings-Ord, der kan gaae i Spand med „fyr".

V. 308-9 bør vel Skieltegnet flyttes fra „Deniga" op til „hwone", men det vanskelige Sted er v. 312-17:

ne þǽr nǽnig witena
wénan þorfte
beorhtre bóte
tó bánum folmum
. . . . . . ǽglǽca
etende wæs.

At her maa læses „etende" hvor Haandskriftet har „ehtende", anmærkede jeg alt 1820, men, mod Sædvane, synes selv Grein at have overseet, hvad her dog løser hele Vanskeligheden, thi naar man læser: þe se æglǽca etende wæs, er Meningen klarlig, at Ingen af alle Danmarks kloge Høns kunde faae blanke Dalere i Bod for de Arme og Been, som Grændel beed af, naar han ikke slugde hele Kroppen. Da man baade af det Foregaaende og Følgende veed, at det var Grændels Vane at æde alt hvad han ønskede, saa er det mig ubegribeligt, at Grein heller vil med Thorpe læse „banan" for „banum" til en fortvivlet Ordføining, end læse „etende" for „ehtende" med mig og lade et „and" eller „oððe" forbinde „bánum" med „folmum".

V. 334-38:

nó he þone gif-stól
grétan móste,
máððum for metode,

ne his myne wisse:
þæt wæs wréc micel,

har især den Vanskelighed, at der i Haandskriftet intet Tegn er til, at der nærmest gaaer et Hul foran, saa „he“ maatte blive „Grændel“, og Indholdet dog maa henføres til „Hrodgar“, da det jo var latterligt at sige i eet Aandedræt, at Grændel vel hele Natten raadte for Borgen, men kunde dog ikke røre den eller Thronen deri, hvorfor da ogsaa Thorpe finder det nødvendigt at forandre „wréc“ til „wrǽt“, saa Hrodgars store Sorg skulde ved et Pennestrøg blive til et stort Mirakel.

Jeg forudsætter da dristig et Hul, hvori Talens Overgang fra Grændel til Hrodgar skjuler sig, og lader det staae ved sit Værd, om „myne“, som Lye siger, kan betyde „Brøde“ eller er en Skrivfeil for „mane“.

V. 340: modes brec þa,

som Haandskriftet har, vil Thorpe have læst „módes brecða“ og oversætter „in spirit brocen“, men Bouterwek giør med Rette Indsigelse mod det selvgiorte „brecða“ og foreslaaer med godt Skiel at læse „mótes bréc þá“, han berammede et Møde, som giver Sammenhæng med det Følgende, der maa oversættes: han satte tit mange Stormænd Stævne, som da raadslog om, hvad man helst skulde giøre.

V. 369-70:

frófre ne wénan
wihte ge-wendan,

har især pint Fortolkerne, fordi det ikke faldt dem ind, at „wénan“, Haab, ligesaa vel som „frófre“, Trøst, er et Nævnings-Ord, saa det er kun „ge-wendan“, der maa ændres til „ge-winnan“ eller noget Lignende med „w“ til Rimstav.

IV-V.

(376-635.)

Her dages Kvadets Helt: Sø-Gothen eller Veder-Gothen Bjowulf, som over Havet har spurgt Troldens Uvæsen, og, da han giælder for den stærkeste Mand i hele Verden, saa har han fattet det kække Forsæt, selvfemtende over Sø og salt Vand at giæste den Danske Kong Hrodgar og prøve Styrke med Grændel. Han kommer da ogsaa, som det synes, i et Døgn eller Ætmaal, lykkelig og vel iland paa den Danske Kyst, og bliver vel strax taget i skarpt Forhør for sin Dristighed af Strand-Vagten, men reder dog saa godt for sig, at Strand-Rideren selv følger ham paa Vei til Kongs-Gaarden og lover at lade hans Skib vel bevogte til han kommer igien.

V. 386: þæt fram hám gefrægn,
maa „fram“ vist rettes til „tó“, hvad Grein ogsaa forudsætter, ved at oversætte „daheim“, men derimod behøver „þæt“ ikke, som baade Thorpe og jeg selv har meent, at ændres til „þá“, naar vi blot udsletter det Punctum, vi selv har sat ved v. 385, thi da kan vi oversætte „þæt“ i Talens Flugt ved „saa at“.

En stor Vanskelighed har Engellænderne skabt sig selv v. 402-5:

þone síð-fæt him
snotere ceorlas
lyt-hwón lógon,
þeáh he him leóf wǽre,

hvorefter de grave et stort Hul, hvori Gothlands vise Mænd skal sidde, til de, efter at have fraraadt Bjowulf Vovestykket, tvertimod selv ægger og opmuntrer ham dertil. Sagen er nemlig, som Grein alt har oplyst, at Engellænderne ei saae det spøgende eller ironiske i „lyt-hwón“, som dog er ganske sædvanligt.

Det bliver da derved som jeg oversatte:

Det var Gothlands vise Mænd,
Falkesyn de aatte,
Ei fra Reisen deres Ven
Med et Ord de raadte,
De ham bød et godt Farvel:
Far i Hast og far med Held!
Varslerne er gode.

V. 413-17 bør trykkes saaledes:

fiftena sum
sund-wudu sóhte,
(secg wísade,
lagu-cræftig mon)
land-gemyrcu,

da det ikke er Bjowulf, der har en Veiviser, men Skibet, som har en Styrmand, og ikke er om Skibet, men om Bjowulf selvfemtende, der siges, at de søgte til Lande-Mærket, ved Udhavnen, hvor Skibet allerede laae. Dette seer man af deres Oversættelse, at baade Thorpe og Grein har overseet.

V. 418: fyrst forð-gewát,
synes vel ikke at behøve nogen Rettelse, men en saadan Skjald vilde dog vist ikke fortalt os, at Tiden gik med, da Kæmpen gik og Skibet gik, derfor tænker jeg, der har staaet „fyrd“, Kæmpeflokken, som blev ved at skride frem, til den kom ombord.

V. 446: eoletes æt ende,
har kun pint os alle, fordi „eoletes“ er et forbistret Ord, hvis det

ikke er et Sted-Navn, som jeg fra først af har hældet til at tænke, og gier saa endnu, da det ogsaa bedst vilde passe til „æt ende“. Turde man antage „Gulland“ for Bjowulfs Gotland, og Wulfstans „Eowland“ for Øland, da laae det nær at gætte paa: „Eowlandes æt ende“, hvorefter den Danske Kyst, som Bjowulf landede ved, maatte søges i Bleking, men selv naar det ikke var vor egen Gætning, men Haandskriftets Læsemaade, der laae til Grund, vilde jeg dog kalde Slutningen luftig, fordi vi ligesaalidt maa tage Shakspears Tip-Oldefader, som ham selv, til Lærer i Geographien.

Thorpes Gætning „eá-láde“ duer for Resten slet ikke, da den ved to Forandringer kun vilde faae sagt igien, hvad der er langt bedre sagt v. 431-39, og skulde man tænke paa „eolh“, da maatte det ikke være for at komme til det meget tvivlsomme „eolh-sand“, men til det sikkre „eolh-stede“ (Alsted)*).

V. 479-80:

he wæs ende-sæta
ǽg-wearde heóld,

har et Hul foran sig, hvorved Sammenhængen bliver tvivlsom, og da det første Ord i Haandskriftet er utydeligt, har de andre Udgivere giættet paa „ic“, som vilde give Rimstav, men det tør jeg ikke, fordi „wæs“ og „heóld“ slet ikke passer i Strand-Riderens Mund, men meget godt i Skjaldens Pen.

V. 496-99:

nis þæt seld-guma
wǽpnum ge-weorðad,
nǽfre him his wlite leóge,
ǽnlíc ansýn!

maa der læses „þes“ eller „þæslíc“ for „þæt“, men Thorpes Forandring af „nǽfre“ til „næfne“, som Grein ogsaa har optaget og oversat efter, beroer paa en Misforstand af det Hele; thi de første Linier er et Indskud, hvormed Strand-Rideren siger, at Bjowulf ikke, som andre Kæmper (og som hans Følgesvende**) er at skatte efter sin Rustning, men efter sin mageløse Helte-Skikkelse, og lægger saa til: gid aldrig hans Aasyn, hans Helteblik, maa lyve!

V. 540-43:

ne sceal þǽr dyrne sum wesan
þæs ic wéne þú wást,

---

*) Andreas hos Grimm v. 1644.

**) V. 657-58: wæs se íren-þreát
wǽpnum ge-wurðad.

gif hit is swá we sóðlíce
secgan hýrdon,

har jeg aabenbar Skinnet imod mig, da Rimstavene kommer i Orden, naar man med Thorpe og Grein afdeler:

ne sceal þǽr (þæs) dyrne sum
wesan, þæs ic wéne,
þú wást, gif hit is
swá we sóðlíce
secgan hýrdon.

Jeg har imidlertid ikke turdet tage det paa min poetiske Samvittighed at lave en Hakkemad, som jeg er sikker paa, at Bjowulfs-Drapens Skjald aldrig vilde opvartet sine Giæster med, og da det i mine Øine er Fyldekalk, hvormed en Skoledreng har villet stoppe et Hul, han fandt mellem „Deniga freán“ og „secgan hýrdon“ saa finder jeg de Feil rimeligst, som, baade i dette Digt og hos Kædmund, pleier at røbe Fuskeren, langtrukne Linier nemlig, og saa endda tilsidst Bankerot baade paa Indhold og Rim.

V. 556-59:

gyf him edwendan
ǽfre scolde
bealuwa bisigu
bót eft cuman,

har Thorpe aabenbar misforstaaet, og vel har Grein omtrent truffet Meningen, men den kan dog ikke komme ud, med mindre man med mig læser „bealuwra bisiga“, saa der staaer: hvis der skal komme en Vending i det fæle Spøgeri og følge Bod for Bane.

V. 600-1:

seomode on sole
síd-fæðmed scip,

for Touget svaiede det dybtgaaende Skib, har Thorpe oversat „lay heavy in the mud“, fordi han ved „sole“ har tænkt paa „Søle“, istedenfor paa „sole“, det tyske „Seil“, men Grein har rettet Vildelsen.

V. 603-7:

eofor-líc scionon
ofer hleór beran,
ge-hroden golde,
fáh and fýr-heard,
ferh-wearde heóld,

har ventelig et skjult Hul foran sig, hvor man skulde seet Overgangen fra Skibet til Kæmperne, og mellem dem til Bjowulf, thi om hans Tryne-Hjelm (eofor-líc) maa det være, her meldes, at den guldprud overstraalede hans Aasyn og ildfast værgede hans Liv. Den eneste Rettelse, der for Resten behøves, er „sceán“ for „scionon“, thi

„beran“ er et Nævnings-Ord af samme Bemærkelse som „ge-bæran“ (Skikkelse), og „ferh-wearde heóld“ er ligesom „healdeð heáfodwearde“ v. 5810 „holdt Liv-Vagt“, saa det er meget uheldigt, at Grein, ved at tænke paa det tyske „Ferkel“, af den Gris har gjort et Svin.

VI-VII.

(636-904.)

Indholdet af disse Afsnit er temmelig magert, da det mest er Beskrivelsen af, hvor strunke Gothe-Kæmperne gik henad Steen-Broen og bænkede sig i Borgestuen, hvor Vendelboen Wulfgar, ordenlig som en Ceremoni-Mester, tog imod dem og lovede gunstig at melde dem hos hans Herre, Kongen, og, om mueligt, skaffe dem Ørenlyd (Audiens) hos hans Majestæt, hvilket Ærinde han da ogsaa, som den fineste Hofmand, røgtede, og førde saa de Fremmede op i Høieloftssalen.

V. 750-54:

Þonne sægdon þæt
sǽ-líðende,
þá þe gif-sceattas
Geáta fyredon
þyder tó þance,

kan vist nok ved første Øiekast synes at kaste et Tvistens Æble ind mellem Danskere og Gother, saa det blev et Spørgsmaal, om Danskerne skattede til Gotherne, eller Gotherne til dem, og Thorpe har, ved at holde sig til „þyder“ og sætte „Geátum“ for „Geáta“, afsagt Dommen til Gothernes Fordeel, og Grein har derimod, ved at holde sig til „Geáta“ og i Tankerne at læse „hider“ (hid) for „þyder“ (did), begunstiget Danskerne; men Sagen jævner sig dog bedst, til fælles Tilfredshed, naar man lader staae hvad der staaer, og lægger Mærke til, at det er Gothiske Skippere, der førde Skatte-Kornet til deres egen Konge, og som fra Higelaks Gaard har fortalt Hrodgar Nyt om Gothe-Kæmpen med tredive Mands Styrke.

V. 774-75:

Deniga leódum
. . . .
word inne á-beád,

viser klarlig nok et Hul, som Grein har søgt at stoppe med: „þá wið duru healle Wulfgár eode“, hvorom han dog, mod lovlig Sædvane, ikke mæler et Ord i Anmærkningerne, og derom er heller ikke videre at sige, da der maa være Hul ogsaa efter „word inne á-beád“, som

desuden vist maa læses „word inne á-bád“ og forstaaes om Bjowulf, som biede paa Svar. Hvad der skulde stoppe Hullerne maatte derfor ikke blot sige os, at Wulfgar gik tilbage til Gotherne, som længselsfulde ventede paa Svar, men ogsaa, at han tog til Orde, som følger v. 776.

V. 800-2:

under Heorotes hróf,
. . . .
heard under helme,
þæt he on heóðe gestód,

har Grein ogsaa villet stoppe Hullet, men hans „hygeróf eode“ holder ikke Stik og læger i alt Fald ikke den egenlige Brøst, som ligger i v. 802: „þæt he on heóðe gestód“, hvorom Bouterweck vel har skrevet meer end nok, men intet oplyst. Vil man derimod med mig læse „þæt him on heaðo gestód“, da siges der om Bjowulfs Hjelm, at den stak høit i Sky, ligesom strax derpaa hans Brynje faaer sin Pris.

V. 834-41:

þǽr ic fífe geband,
ýðde eotena cyn,
and on ýðum slóg
niceras nihtes,
nearo-þearfe dreáh,
wræc wedera níð,
weán áhsodon,
for grand gramum,

er en af de haardeste Nødder, jeg som Bogorm har været med at skulle knække, og at mine Medarbeidere ikke har været heldigere end jeg, er kun en fattig Trøst og slet ingen Vinding. Man seer jo nok, at Bjowulf her spiller paa det samme Æventyr paa det vilde Hav, som han siden, under Trætten med Hunferd v. 1058-1131, endnu langt mere bryster sig af og stræber forgiæves at beskrive. Men alt hvad man hidtil har prøvet for at faae en rimelig Mening ud af disse forbistrede Linier, har været forgiæves. Naar saaledes Thorpe vil have „wræc“v. 839 taget for et Verbum og „wedera“ for Folkenavnet, da kom Bjowulf til at sige, at han havde ladt de stakkels Nykker undgiælde hvad hans Landsmænd forbrød, og det passer hverken i Heltens eller Skjaldens Mund, saa man skal sikkert læse „þræc-wedera níð“, som svarer til „norðan-wind heaðo-grim“ v. 1088-89; men Enden er ikke endda, og v. 840-41 „weán ahsodon for grand gramum“, synes at ville trodse selv den skarpsindigste Gætning. Tør man imidlertid afdele og læse med mig:

þǽr ic fífe geband
(ýðde eotena cyn)

and on ýðum slóg
niceras nihtes,
nearo-þearfe dreáh:
þræc-wedera níð,
weán áhsode,
for-geald gramum,

da vil man see, det lader sig til Nød forsvare og forklare. Maaskee er her et usynligt Hul, som Ingen kan stoppe.

VIII.

(905-990.)

Dette lille Afsnit indeholder blot Hrodgars Velkomst-Tale.

V. 907-10:

Fere fyhtum þú,
wine mín Beówulf,
and for ár-stafum
usic sóhtest,

er det kun første Linie, som baade fattes Rimstav og er uforstaaelig, hvorpaa Thorpe har villet raade Bod, ved at læse:

fore fyhtum þú
freónd mín Beówulf,

og Grein, som med Rette vrager denne Vilkaarlighed, som kun fører til en selvgjort Rimstav, foreslaaer at læse:

fore wyhtum þú,

men det er ligesaa vilkaarligt og hjemler derhos ingenlunde hans Oversættelse „wegen der feindlichen Wichte".

Jeg foreslaaer derfor at læse:

for were-fyhtum þú,
wine mín Beówulf,
and for ár-stafum
usic sóhtest,

hvad der aabenbar kan have staaet i klar Forbindelse med det Følgende.

V. 916 har Thorpe foreslaaet, istedenfor „gara cyn" der, saavidt vi veed, ingen Ting er, at læse „Wara cyn", og det kunde være rimeligt nok, da der intet synes at fattes, og Rimstaven skal være w; men „Wara cyn" er, saavidt vi veed, heller ingen Ting, og da det jo maa være Egthjows eget Folk, Gotherne, der ei turde forsvare ham, saa skal der udentvivl læses „Wedera".

V. 922 har Thorpe villet læse „ár Scyldingum" som dog vilde være galt i alle Ender, men det er kun fordi han ikke har lagt Mærke til, at baade her og v. 3414 er „Ár-Scyldingas" en Benævnelse, Skjal-

den bruger om de olddanske Konger. Grein har derimod mærket det og kun feilet i at oversætte „Ehrenskildinge“, hvad aabenbar er Arilds-Skjoldunger.

V. 971-74:

Site nú tó symle,
and on-sǽl meoto
sige hréð secgum,
swá þín sefa hwette,

trænger heit til Rettelse, maaskee endog meer end vi hidtil saae, men Thorpes Giætning, hvorefter Hrodgar blot skulde sagt til Helten: drik Mod af Mjøden! (unbind with mead thy valiant breast!) undrer det mig meget, at Grein kunde nøies med, da Hrodgar aabenbar baade forudsatte Heltemodet hos Bjowulf i fuld Bevægelse og ønskede, at han ved Bordet vilde bruge sin Mund til meer end at æde og drikke.

Jeg foreslaaer derfor at læse:

Site nú tó symle,
and on-sǽl múðe,
sæge Hréð-secgum,
swá þín sefa hwette!

At her nemlig, efter „Hréð-manna“ v. 883, maa læses „Hréð-secgum“, formoder jeg, at alle Kyndige vil see, saasnart det siges.

IX-X.

991-1316.

Den danske Konges Drost, Hunferd Eglavsøn, blev, rimelig nok, saa arrig over Gothe-Heltens store Ord og stadselige Modtagelse, at han yppede Klammeri, og det er et af de faa nordiske Sidestykker, vi kjender, til Klammerierne mellem de Homeriske Helte, som vel er en Deel fyldigere, men slet ikke finere. Klammeriet neddysses for Resten uden al videre Følge ved den udmærket blide og venlige Dronning Væltoves Fremtræden, som ogsaa den Aften selv staaer for Skiænken, ligesom Freia i Asgaard, naar der kom fornemme Giæster.

V. 1014-17:

(Ne me ǽnig mon,
ne leóf ne láð,
be-leán mihte
sorh-fullne síð.)

tager jeg for et Indskud, hvori Hunferd roser sig af, at hverken Ven eller Fiende kan kaste ham en saa bedrøvelig Reise i Næsen, som

den, Bjowulf og Brække gjorde, da de, af bare Hovenhed, svømmede om Kap og maatte tilsidst drive med Strømmen, til de kastedes i Land som Vrag, og der kan ingen anden Indvending gjøres herimod, end at jeg læser „me“ i første Linie, hvor Kemble og Thorpe vil have læst „inc“. Det paagjældende Ord, som Thorkelin lod trykke „mic“, er nu vist nok saa utydeligt i Haandskriftet, at Thorpes Læsning kunde være ligesaa berettiget som min, naar den kun gav ligesaa god Mening, istedenfor kun at give Vrævl; thi dersom Hunferd midt under den bittre Bebreidelse, han selv gjør Bjowulf og Brække for deres bedrøvelige Reise, virkelig havde sagt, hvad Thorpe vil have ham til at sige: slet ingen Mand, hverken Ven eller Fiende, kan bebreide jer To jeres bedrøvelige Reise, da havde han jo vrævlet umaneerlig. Dette har Grein ogsaa indseet og stræbt at dække, ved ikke at oversætte „be-leán“ ved „bebreide“ men ved „forhindre“ (wehren); men deels passer ogsaa det kun meget daarlig i Sammenhængen, og deels har man neppe nogen anden Hjemmel for en saadan urimelig Bemærkelse af „be-leán“, end en løs Anførsel hos Bosworth.

V. 1117-19:

> næs híe þære fylle
> ge-feán hæfdon,
> man for dǽdlan,

har baade Thorpe og Grein, efter Kembles fortvivlede Raad, sammensat det alenlange Ord „mánfordǽdlan“, som de ikke angive mindste Hjemmel for, men oversætte dog rask „the foul destroyers“ og „die leidigen Plager“, hvorimod jeg maa gjentage mit forsmaaede Raad fra 1820, at læse:

> dǽd-leán for máne,

saa Meningen bliver, at den Glæde, Nykkerne havde ventet, som Løn for Last, den fik de ikke.

V. 1149-50:

> hwæðere ic fára feng,
> feore gedígde,

oversætter vist Bouterwek og, dog uden at nævne ham, Grein rigtig, som „fáhra“, ved „jeg slap med Livet ud af Fiendernes Kløer“, thi saaledes er „fára folc“ („Andreas“ v. 430, Grimm) aabenbar „Fiende-Folk“. Mit Komma efter „feng“ og mit Forslag at læse „fær á-feng“, er da aldeles tilovers.

V. 1193-95:

> swefen on-sendeð
> (sæcce ne wéneð)
> tó Gár-Denum,

hvor Haandskriftet i første Linie har „swefeð and sendeð“, har vel

baade Thorpe og Grein prøvet andre Konster, men Meningen maa være, at Trolden kaster Søvn paa Danskerne, og af en Rettelse i Greins Bibliothek II. seer jeg, at han nu ogsaa er blevet enig med mig derom, men mener kun, at „swefeð“ kan beholdes som Nævningsord, men et saadant Ord kiender jeg ikke.

V. 1205: sunne swegl wereð („wered“),

har Thorpe villet giøre til „swegel-weard“, saa Solen skulde kaldes „Himmel-Vogter“ ligesom Vorherre hos „Judith“, hvad dog kun daarligt vilde ligne enten en nordisk eller en christnet Skjald, og Grein er saa langt fra at gaae ind derpaa, at han læser „swegl-wered“ og oversætter det „äthergeschmückt“, saa der slet intet forandredes i Haandskriftet. Da jeg imidlertid finder det rimeligere, at Skjalden lod Solen pryde Buen end Buen pryde Solen, bliver jeg ved at gætte paa „wereð“.

V. 1227: bæd hine bliðne,

fattes sit Verbum, og Thorpe gætter paa „bliðne beón“, men derved fik vi blandt andet en Rimstav for mange, og naar Grein mener, at Verbet kan undværes, tager han vist feil, saa det bedste Raad bliver dog nok at læse „bliðsian“ som passer til hele Ordføiningen.

V. 1280-81:

þeód on sælum
sige-folca swég,

mener baade Thorpe og Grein kan nøies med det „wæs“, der som Hjelpe-Verbum findes v. 1277, men enten maatte man vist læse „þeód wæs on sælum“, eller see til at finde et andet Verbum, som jeg tænker maa stikke i „þeód“ for „þeót“ i Bemærkelse af „skraldede“.

V. 1286: wiste . . þem ahlæcan,

viser intet Hul i Haandskriftet, og Thorpe har som en Vovehals prøvet paa at tage alt for gode Vare, men det fandt Grein dog alt for halsbrækkende, og bemærker, at her maa være et Hul, hvori der har staaet, at Hrodgar og hans Hustrop kun lidet benyttede Hallen om Dagen, men Grein sætter Hullet først efter v. 1288, og oversætter det Foregaaende med Thorpe: „han vidste de Elendige haard Kamp bestemt i Høielofts-Salen“, hvad dog aabenbar ligesaa lidt hænger sammen med det Forrige som med det Følgende. Jeg formoder da, at der v. 1286 skal læses: „álecgan“, saa det er Levningen af et Par Linier, hvori det skulde siges, at Hrodgar brød op fra Gildet, som det var den daglige Vane, at han med sin Hustrop (hilde ge-þinged) gik op med Solen til Høieloftssalen, og blev der til Sols Nedgang, men ikke et Øieblik længer.

XI-XIII.

(1317-1666.)

Indholdet er blot Bjowulfs Forberedelse til Natte-Kampen med Grændel og Beskrivelsen af Bulderet og Braget, der paa Papiret klinger som Kattun, men hvorved dog Trolden tabde og Helten vandt.

V. 1324: hæfde kyning[a] wuldor,

fristedes man til at tænke, stod bagvendt for „wuldor-cyning", men da „Andreas og Helene" har lært os, at Skjaldene tit brugde „cyninga wuldor" isteden, saa har Thorpe med Rette ogsaa læst saaledes her.

V. 1330: eoton-weard ábeád,

synes at være overflødigt, uden til at pine Fortolkerne, hvortil det er særdeles velskikket. Thorpe har holdt Ordene adskilte og oversat „the word announced the eoten", men det duer ikke, da Bjowulf ikke skulde melde, men oppebie Jetten, og man maatte i saa Fald læse „ábád" og regne Verset til Parenthesen. Grein læser „eoton-weard" og oversætter „erbot sich zu Riesenhut", hvad maaskee lader sig forsvare, som hørende til Parenthesen, men synes dog lidt haartrukket. Maaskee gjorde man bedst i at forbinde Verset med det Følgende og oversætte: Jette-Vagten kundgjorde sin faste Tillid til egen Styrke og Guds Naade, idet han krængede Brynien af sig o. s. v.

V. 1355: nát he þára góda,

har Thorpe gættet paa „þære gúðe" og, skiøndt det falder lidt tvunget, er det dog vist bedre end med Grein at beholde „þára góda" og oversætte „er weiss nichts von den Gaben". Der skal sagtens læses:

nát he þeáwa gódra,

han kiender ikke gode Sæder.

V. 1361: sæcce ofer-sittan,

„oversidde ɔ: undlade Sværdslag", har Thorpe aldeles misforstaaet, skiøndt Bosworth har Ordets rette Bemærkelse, men Grein har det rigtig.

V. 1377: eft eard lufan,

har Thorpe gjort „eard-lufan" til eet Ord og oversat „his loved home", hvad slet ikke gaaer an; men der bliver sagtens ikke andet for, end at læse „eard-lufan": Fædernelands-Kiærlighed, og at tage „eft" som „æfter".

V. 1382: þæt híe ǽr tó fela micles,

maa vist nok „þæt híe" rettes til „þætte", hvad Grein ogsaa har i sin Text.

V. 1396-98:

manna cynnes
weóld . . ferhð.
Com on wanre niht,

har Thorpe afdeelt splittergalt:

manna cynnes weóld.
Wídeferhð com
on wanre niht,

hvorved „wídeferhð“ flyttes fra Vorherre til Trolden, men Grein har deelt rigtig.

V. 1405: þæt híe ne móste,
maae vi læse „hiene“ som „hine“ og tilsætte et „ne“, som er faldet ud, fordi der var to i Træk.

V. 1407: se´syn-scaða,
har Thorpe oversat feil ved „the sinful spoiler“, og Grein uden Grund ønsket forandret til „se scin-scaða“, da det er det samme som „sin-scaða“, Mester-Skarnet.

V. 1438: syððan he hire folmum . . . an,
har Sprogmesteren Rask udfyldt med „æt-hran“, og vel har Thorpe meent, at „hran“ kunde være nok, men Grein har dog sat Spørgsmaals-Tegn ved, og jeg svarer da dristig: nei, paa Sprog-Mesterens og Skjalde-Ørets Vegne.

V. 1469: under fær-gripum,
maa vist nok, som jeg foreslog 1820, læses „fær-grirum“, skiøndt jeg har glemt at anmærke det paa sit Sted, thi Grændel gik jo ikke frem under Greb men under Gru.

V. 1479: syn-snǽdum swealh,
maa læses „sin-snǽdum“, Humpler, hvad da ogsaa Greins „grosse Schnitte“ hentyder paa.

V. 1488-91:

ræhte on-geán;
feónd mid folme
he on-féng hraðe
inwit-þancum,

har Grein faaet det Indfald, at „inwit-þancum“ skulde være et Adjectiv, og kan det saa være, da passer det godt i Meningen og til „on-féng“, som bruges med Dativ, men da maa de to første Linier ogsaa henføres til Bjowulf, hvad dog falder vanskeligt.

V. 1502: (nó þý ǽr fram meahte),
ei derfor kom han derfra, passer kun, naar det læses som Parenthes.

V. 1515-24:

eoten wæs út-weard;
eorl furður stóp;

(mynte se mǽra,
. . . he meahte swá,
wídre ge-windan
and on-weg þanon
fleón on fen-hópu)
wiste his fingra geweald
on grames grápum,
þæt he wæs geócor,

blive ikke utydelige, ved det manglende Ord, som maa være „hwǽr“ eller „hwæt“, men ved de to Slagsbrødre, som man har ondt ved at skille ad, og „se mǽra“ (v. 1517), som maa henføres til Grændel, er en stor Anstødssteen; thi det maatte tages ironisk, som man neppe har nogen Hjemmel for. Jeg foreslaaer derfor at læse „se meða“, og da at henføre v. 1522-24 til Bjowulf. I disse Linier kan jeg imidlertid heller ikke hitte Rede, uden ved at læse „wisode“ for „wiste“ og forstaae „grápum“ ligesom „grápe“ (v. 1665) om Grændels Gribetøi (Arm og Skulder), saa Meningen bliver, at Heltens Finger-Styrke viste paa Troldens Gribetøi, hvem der var Mester.

V. 1553: hetlíc and bán-fág,

har Thorpe beholdt og henført til „manna ǽnig“ og heri giver Grein ham Medhold, skiøndt han selv med mig læser „betlíc“, men det maa nødvendig henføres til „Borgen“, ligesom v. 3843 „bold wæs betlíc“. Da imidlertid „bán-fág“, som Thorpe oversætter „murder-stained“ og Grein „beinfeind“, efter mine Tanker hverken om Mand eller Borg har noget at betyde, saa har jeg giættet paa „bas-fág“, ligesom „tegl-fág“ (rødmalet eller rødstribet), skiøndt man ligesaa godt, og maaskee bedre, kunde giætte paa „bleó-fág“.

V. 1556-57:

nymðe líges fæðm
swulge on swaðule

er „fæðm“ aldeles ubrugelig, med mindre man ogsaa vil beholde „swaðule“ og oversætte høitravende: uden Ildens Barm svulmede i Røg-Svøbet, og jeg giætter derfor paa:

nymðe líges wælm
swulge on staðule,

der er som Fod i Hose.

V. 1569: helle-hæft on,

som ligefrem er „i Hel-Hold“, vil Thorpe og Grein have læst „helle-hæftan“ og oversat „the thrall of hell“ og „der Häftling der Hölle“, og synes da blandt andet at glemme, at Anglerne ogsaa havde Ordet „hæftling“, som Skjalden ventelig vilde brugt, hvis han havde meent hvad det udtrykker.

V. 1583: eorl Beówulfes,
har vel hverken stødt Thorpe eller Grein, men støder mig ikke desmindre for Hovedet endnu, som for 40 Aar siden, ikke blot fordi „eorl“ paa dette Sted falder mistænkeligt, men især fordi det Følgende viser, at det var hele Troppen, som trak blank. Jeg læser derfor dristig „eórd“ som „eóred“.

V. 1596: þone syn-scaðan,
fattes et „þæt“, som dog Grein allerede har indsat, men han snubler endnu over „syn-scaðan“, som om det var „Sündenschädiger“. (Jfr. Anm. til V. 1407.)

V. 1601-2:

ac he sige-wæpnum
for-sworen hæfde,

søger Thorpe at thinge op med det fortvivlede „for-sworen“ ved at henføre det til Bjowulf, som havde forlovet at bruge Sværd til Grændel, men derved kommer han af Asken i Ilden, hvorfor Grein, som seer, at det maa være om Grændel, det siges, at han kunde hvad vi kalder „døige Sværd“, saa de ikke kan bide, oversætter: „verschworen hatte er sich wider Siegeswaffen“, men hverken staaer det i Texten, ikke heller vilde det selv paa Tysk kunne betyde, at han havde besværget Staalet. Hvad der skulde staae, er imidlertid svært at giætte, jeg har tænkt paa „for-spocen“, som jeg andensteds har fundet i Betydning af „fortryllet“. Maaskee havde Anglerne et „beswerian“ som svarede til vort „besværge“, og da skulde der læses „be-sworen“.

XIV.

(1667-1842.)

Beskrivelsen af Glæden over Troldens Lemlæstelse og, som man haabede, Spøgeriets Ophør, er ikke blot særdeles livlig, men faaer en egen Betydning ved at spille saavel paa det store Gothiske Oldsagn om Volsungerne og Drage-Guldet, som paa et Oldsagn om Hermod, der synes at have været Anglerne eiendommeligt, da man hidtil ikke andensteds har fundet Spor deraf.

V. 1762-67:

Sigemunde gesprong,
æfter deáð-dæge,
dóm unlytel;
syððan wiges heard
wyrm ácwealde
hordes hyrde,

har jeg før taget, som om Meningen var, at Sigmund ved Skjaldekvadet fik mere Ære end i levende Live, for sin Heltegjerning med at fælde Dragen, thi skiøndt jeg fandt det urimeligt, hvis Anglerne alene havde tilskrevet Sigmund Volsung den Drage-Kamp og Guld-Høst, som Nordboer og Tyskere eenstemmig tilskrev hans Søn, Sigurd eller Sigfried Fofnersbane, saa findes her dog intet andet Navn paa Volsung-Helten end Sigmund. Nu er jeg derimod overbeviist om, at han siger, det var efter Døden at Sigmund fik Ære af hvad der ikke var skeet i hans levende Live, hvorfor hans uadskillelige Følgesvend Fjotle ei heller var med, og derfor giætter jeg paa, at Sigurds angelske Navn „Sæferð" har staaet v. 1765, hvor vi nu læser „syððan", thi kun paa Sigurd passer det, at han blev den berømteste Helt i hele vor Folkekreds:

Se wæs wreccena
wíde mærost,
ofer wer-þeóde,
wígendra hleó.

V. 1813: þæt þæt þeódnes bearn,
skulde vi maaskee nok med Grein læse „þæt þæs", men endnu sikkrere skal vi lægge Mærke til, at her tales om en Søn af Hermod, til hvem v. 1824 „hine fyren onwód" maa henføres. Dette bemærkede jeg allerede 1820, men dog har hverken Thorpe eller Grein ændset det, thi Thorpe henfører v. 1824 ubegribelig til Sigmund og Grein uforsvarlig til Bjowulf.

V. 1829: scofen and scynded,
henfører ikke blot Thorpe, men selv Grein til „Solen", som dog vel aldrig skubbes frem uden paa en daarlig Skueplads, medens det i Kongehallen for Tjenerne var daglig Vane at skubbe og skynde paa hinanden.

V. 1841-42:

medo-stíg ge-mæt,
mægða hóse,

var det værste Krimskrams, jeg havde seet paa Papiret, da det først mødte mit Øie i Thorkelins Udgave, hvor det ret som med Flid er mistrykt:

med ostic gemæt
mæg þah ose,

og oversættes: præmio sqvamigero digna, dilecta viguit, saa jeg havde nær tabt baade Næse og Mund, da Rask læste fra Bladet som oven staaer, og oversatte rask: hun maalde Miød-Stien med Pige-Sko. Siden da jeg saae, at begge Thorkelins egne Afskrifter havde den rette Læsning, forundrede det mig vel ikke længer, men jeg fandt dog Tanken noget pyntelig for den gamle Skjald, saa jeg skulde intet have

imod, med Thorpe og Grein, at oversætte „mægða hóse“ ved Kvinde-Skare eller Kvinde-Følge, svarende til „getrume micle“ i v. 1838, naar jeg bare havde mindste Hjemmel for, at „hóse“ kan have en saadan Bemærkelse, men Thorpes Henviisning til den tyske „Hanse“ og Ligheden mellem Gans og Gaas kan umulig tilfredsstille mig.

XV-XVI.

(1843-2092.)

Indholden er deels Hrodgars og Bjowulfs Betragtninger over Kampen og dens Udfald, og deels Bjowulfs Belønning ved Indtoget i den frelste, istandsatte Hal.

V. 1845: stód on stapole,

synes vel baade Thorpe og Grein saa sikker i deres Sag, at de ikke engang giætter paa „staðole‘ som Rask erklærede for en nødvendig Rettelse, men da jeg i sin Tid ogsaa har glemt at anmærke den, er den maaskee slet ikke faldet dem ind. Jeg staaer i alt Fald fremdeles fast paa „staðole“, da jeg ikke troer, man kan staae „on stapole“ uden at staae som paa Toppen af et Taarn eller dog af en Sule, og der veed jeg at Hrodgar stod ikke og holdt Tale med Dronningen og alle Damerne ved Siden.

V. 1865: weá wid scofen,

oversætter Grein: „es nagten weite Wehen der Weisen jeden“, men saa maa han dog ogsaa med mig læse:

weán wið-scufon
witena gehwylcne,

skiøndt jeg ogsaa gierne med ham læser: „wið-scofon“.

V. 1883-85:

þæt hyre eald metod,
éste wære,
bearn-gebyrdo.

tage baade Thorpe og Grein for gode Vare, som om man ved at tage „éste“ og „wære“ hver for sig, kunde faae ud, at Gud var hende naadig ved Barne-Fødsel; men deels er det mig ufatteligt uden Text-Forandring, og deels er „éste-wære“ ligesom „frioðo-wære“ v. 2185 og 4556 sikkert et sammensat Nævnings-Ord, saa Noget maa der forandres for at faae Mening i det, og naar der stod et passende Verbum foran „metod“ istedenfor det i alle Maader urimelige „eald“, da vilde Meningen klarlig være, at Gud i Kiærlighed havde undt hende Barne-Fødsel. Da Rimstaven maa være en Vocal, skal vi sikkert læse „þæt hyre an metod“, thi Præsens, som Skjaldene altid skifter med, er her ganske i sin Orden.

V. 1923-26:

þæt he for hand-gripe
mínum scolde
licgean líf-bysig,
butan his líc swice;

skal sikkert, som alt Kemble foreslog, efter Rimstaven læses „mund-gripe“, men Thorpes Forslag at læse „líc-swice“ duer ikke, og Meningen er, „naar ikke hans Krop svigtede“, som vi læser v. 1617-18 den gjorde: „se líchoma læstan nolde“, Kroppen vilde ikke holde, og v. 1628-29: „seonowe onsprungon, burston bán-locan“, Senerne sprang og Knoklerne knak. At „þæt he“ v. 1923 falles hos Grein, er kun en urettet Trykfeil.

V. 1930-31:

nó ic him þæs georne ætfealh,
feorh-geniðlan,

er misforstaaet af Thorpe, men rigtig oversat af Grein: „nicht so fest packte ich den Feind des Lebens“, thi Sammenhængen er: aldrig klemde jeg Fienden saa alvorlig, at jeg, da Gud ikke vilde, kunde lamme hans Gang.

V. 1932-33:

wæs tó fore mihtig
feónd on féðe,

er ligefrem: Fienden paa Fode var Farten mægtig, saa jeg kan ikke vide, hvad der har fristet Udgiverne til at trykke „foremihtig“ sammen, som desuden kun vilde rime sig daarlig med det da mere end overflødige „tó“ foran.

V. 1934-37:

hwæðere he his folme forlét
tó líf-wraðe
lást weardian,
earm and eaxle,

seer man vel strax, at „last weardian“ ikke, som Thorpe har tænkt, er eller kan være „to guard his track“, men som Grein har givet det „liegen lassen“ da Meningen aabenbar er, at Grændel, da han løb, maatte lade baade Haand og Arm og Skulder i Stikken. Derimod tør jeg ikke med Grein oversætte „to líf-wraðe“ zur Lebensbergung, thi vel var det for at bjerge sit Liv, at Grændel løb fra sit Gribetøi, men wraðe ɔ: wræðe er jo egenlig et Baand og kun fra denne Side en Understøttelse, saa jeg troer snarere vi skulde læse „lið-wraðe“ og oversætte: han lod sin Haand tilligemed Leddebaandet, Arm og Skulder tilbage. I min Oversættelse seer jeg ogsaa, jeg har fundet Nødden for haard at knække og derfor ladt den ligge.

V. 1962-65:

foran ǽghwylc wæs
stéda nægla gehwylc
stýle gelícost,
hǽðenes hand-sporu,

oversætter jeg ligefrem: foran enhver (af Fingrene) var der en skarp Nægl ved Staal at ligne, Hedningens Haand-Spore, hvorved jeg kun forudsætter, at der for „steda" skal læses „stedig", og for „sporu" læses „spora". Havde for Resten, som Grein forudsætter, Anglerne et Adj. „steda" svarende til det Engelske „stiff", da behøvedes forsaavidt ingen Rettelse, men da det gamle „stið" aabenbar svarer til det nye „stiff" har jeg nogen Tvivl derom.

V. 1969-74:

þæt him heardra nán
hrínan wolde
íren ǽr-gód,
þæt þæs ahlǽcan
blódge beadu-folme
on-beran wolde,

har baade Thorpe og Grein givet en Oversættelse, som i Uforstaaelighed dristig kan maale sig med Originalen, og vel er den et fortvivlet Sammensurium, men det kan dog opfedes, naar man v. 1972 vil læse „þe" for „þæt" og tager „on-beran" v. 1974 blot for en anden Skrivemaade af „on-birian". Da bliver Meningen, at alle sagde om den, der havde smagt Grændels Klo, at han vilde aldrig faae haardere Staal at føle.

V. 1975-77:

þá wæs haten hreðe
Heort innanweard
folmum ge-frætwod,

mener Udgiverne at kunne helbrede blot ved at sætte „hraðe" for „hreðe" og oversætter saa rask „then was quickly ordered Heort inward to be with hands adorned" og „Auf Geheiss ward hurtig Heort innen mit den Händen geschmückt", som om det virkelig stod der, og selv Grein har mod Sædvane aldeles overseet mit gamle Forslag at læse „heáh-timbrede" som, uden at være større Forandring, løser Knuden; men jeg gientager desuagtet dristig mit Forslag kun med Spørgsmaalstegn efter „ingen bedre?"

V. 1998-2009:

Nó þæt ýðe byð
tó be-fleónne,

(fremme se þe wille!)
ac ge-sacan sceal,
sáwl-berendra [ǽghwylc],
nýde ge-nýded,
niðða bearna,
grund-búendra,
gearwe stówe,
þǽr his líc-homa,
leger-bedde fæst,
swefeð æfter symle,

har ikke mindste Vanskelighed, naar man kun lægger Mærke til, at „ge-sacan“ her maa betyde at stride for, „forfægte“, thi da staaer der, i Anledning af Grændels ulykkelige Flugt: det er ingen smal Sag at flygte, prøve det, hvem der vil! men enhver dygtig Karl skal vide at forsvare den Plet, hvor han reder sit Leie og sover Rusen ud efter Gildesfærd. Dette, som stemmer overeens med v. 2477-94, har imidlertid Udgiverne ikke seet, skiøndt jeg alt 1820 udtrykde det rundt og ret paa Dansk:

Det dog er en tvungen Sag
For hver ærlig Kæmpe,
Naar han gaaer fra Mjød og Vin,
Krogen, trods al Fare,
Hvor han hviler Kroppen sin,
Mandig at forsvare.

Udgiverne har da, ved at læse „ge-sécan“ for „ge-sacan“, faaet ud deraf, at Skjalden, uden al Anledning og Sammenhæng, skulde anvendt over ti Linier paa at sige os, at naar vi er døde, skal vi begraves. Maaskee skulde vi for Resten i første Linie læse „yde“ (eade) for „ýðe“, saa Overgangen faldt saameget lettere: der er ingen Lykke ved at flygte.

V. 2022: fægere geþǽgon,

har Thorpe giættet paa „fægene“ og faaet Roes derfor baade af Bouterwek og Grein, men det ligner dog ikke vor Skjald at sige: fuldglade de vare og glade de toge saa mangt et Mjødbæger, saa der maa vist have staaet et andet Ord, og hvis gamle Somner har Ret, som han pleier, saa „fætere“ kan betyde „flyvende“, da har der sikkert staaet „fætere geþegon“, det gik flyvende med Bægerne.

V. 2032 maa vi oversætte „þenden“ ved „hidtil“, da vi seer, af Vidsidsmaal, at der ganske rigtig blev Ende paa Venskabet mellem Hrodgar og Hrodulf.

V. 2056: walan útan heóld,

har pint alle Fortolkerne og mig selv ikke mindst, uden at jeg endnu

kan finde Knuden ordenlig løst. Nu falder det mig imidlertid ind, at vi paa Dansk har Ordet „Valk“ der, ligesom det tyske „Wulst“, kan bruges om enhver Krands, ogsaa en Krands, som ved Smedning bruges til at binde og forstærke. Da nu ogsaa Anglerne havde Ordet „wealc“ eller „walc“ der kunde have samme Bemærkelse, saa foreslaaer jeg at læse:

walc on útan heóld.

V. 2057-59:

þæt him fela láf
frécne ne meahton
scúr-heard sceððan,

som Udgiverne har havt saa travlt med, kun fordi de ikke vilde finde sig i, at Sværdet ligesaa godt kan kaldes „fela láf“ som „Hréðles-láf“, kan let komme i Orden enten ved blot at læse „meahte“ for „meahton“, eller ved at læse „láfe“ og „scúr-hearde“.

V. 2066-67:

on flet teón,
in under eoderas,

har vel ikke forarget Udgiverne, men mig synes dog, det baade paa Skjaldens og paa Hestenes Side er en betænkelig Sag, og jeg ønsker derfor at læse, ligesom v. 1723 on ge-flít, saa Skjalden vil sige os, at Hestene kom dandsende omkap ind i Borgegaarden.

V. 2076-77:

næfre on óre læg
wíd-cúðes wíg,

har Udgiverne slet ikke villet ændse mit Raad, at man skal læse „wicg“, hvor Talen aabenbar er om en Ridehest, saa jeg maa gientage det, og ventelig skulde vi læse, som jeg strax giættede „wíg-cúðes wicg“. Grein har jo vist nok Ret i, at „on óre“ kan være „i Spidsen“, men det passer ikke her, saa jeg tænker endnu som 1820, at der har staaet „næfre on eare læg“ og at det har været en Talemaade om en Stridshest, som Skyhaarene var blæst af, ligesom vi kunde sige om en saadan Hest: den spidsede aldrig Øren eller den lagde aldrig Ørene tilbage midt i Krigslarmen.

XVII-XVIII.

(2093-2376.)

Denne Deel af Digtet er blevet en af de vanskeligste derved, at den indeholder et hidtil aldeles ubekiendt Oldsagn om et Tog, som

Danskere og Friser, under Hnæf og Hengest, i den gamle Kong Halvdans Tid, foretog til et Jotland eller Jotunheim, der ikke nærmere betegnes, og derved tillige, at et heelt Afsnit er faldet ud, hvoraf vi vel har været heldige nok til at finde et Brudstykke, men som er uden Hoved og Hale, saa man endogsaa har ondt ved at sige, hvor Hullet begynder og ender. Udgiverne har derfor hidtil ikke engang prøvet paa at indfælde Brudstykket, men blot aftrykt det som Tilgift, hvad jeg allerede (skiøndt Udgiverne har overseet det) gjorde i Indledningen til Bjowulfs-Drape. Her findes Brudstykket da for første Gang indskudt, men ved et sært Misheld, som synes at forfølge denne Bedrift, ikke engang ret paa det Sted, jeg, efter modnere Overlæg, vilde foreslaae, thi det var efter v. 2209, istedenfor som her, efter v. 2206.

Til at indvikle os i unødig Trætte om Skjaldens Mening har det fremdeles bidraget uberegnelig, at i Vidsidsmaal, i den lange Konge-Ramse, findes ogsaa „Finn Folcwalding“ som raadig over Friserne „Fresna cynne“, thi heraf sluttede de Engelske Udgivere meget overilet, at Hengest og hans Følgesvende, som sloges med Finn, kunde ikke være Friser, som de hos vor Skjald dog klarlig er, og dermed var Stuen sat paa Loftet. Da nu imidlertid Finn Folcwalding, som vi seer af de angelske Stamtavler, hørde til de ældste mythiske Skikkelser, saa kunde der godt være ganske forskiellige Sagn om Navnet paa hans Kongerige, og Vidsid tog aabenbar endeel Navne med blot for Rimets Skyld, men da han dog synes at have kiendt Bjowulfs-Drape og neppe vilde modsige den, saa skal vi lægge Mærke til, at han ikke kalder Finn Konge i Frisland, men siger blot, at han raadte over Friser, „Fresna cynne“, hvad han jo ogsaa paa en Maade gjorde efter det Forlig med Hnæf og Hengest, som vores Skjald beskriver.

V. 2121-23:

(fore Healfdenes
hilde-wísan
gomen-wudu gréted),

burde været saaledes trykt, da det er en Parenthes, som skal sige os, at det var om Heltedaaden i Halvdans Tid, den Danske Folkevise (Nationalsang) handlede, thi „fore“ er paa ingen Maade Præpositionen, men Substantivet „fore“ vort Færd (Heerfart) som hos os giennem hele Middelalderen brugdes for Krigstog. Forunderligt, at Udgiverne kunde oversee dette, da det jo dog er klart, at baade Halvdan og hans Høvdinger var døde for længe siden, døve baade for Sang og Spil.

V. 2128: mǽnan scolde

maa vist nok høre til det Foregaaende, men da Meningen umulig kan

være, at Skjalden kun meldte den Bordglæde, han aabenbar skulde vække og nære, saa skal vi sikkert læse „manan“ eller „manian“.

V. 2129-32:

Finnes eaferum
þá hie se fǽr begeát,
hæleð Healfdenes,
Hnæf Scyldinga,

smider os hovedkulds midt ind i Begivenheden, og ved at sætte „be“ foran „Finnes eaferum“ har Udgiverne kun forgiæves stræbt at tænde Lys i Mørket, thi hverken gaaer det an med Thorpe at vende „mænan“ baade op og ned, ikke heller kan Grein forsvare sin Oversættelse, hvorefter her ei skulde handles om, at Finns Sønner fik Skam, men om Hnæfs langt senere Fald paa Finsborg; thi vi seer af det Følgende, at Finn med Følge baade først og sidst fik Skam, saa det var kun midt imellem, han ved List og Svig kom paa Fode og fik Galgenfrist.

Hvis derfor v. 2129-30 hænger rigtig sammen, da maa „fǽr“ være Adj., saa Meningen bliver, at Hnæf, den frygtelige Skjoldung-Helt, fik Finns Sønner i sine Kløer, og naar man tænker sig endeel ind imellem, da kunde Hnæfs senere Fald godt være berørt med det samme. Hænger derimod Linierne ikke sammen, da kan „se fær“ let være en Levning af Navnet „Sǽferð“, som vi af Brudstykket seer var med paa Toget.

V. 2135-44:

Ne húru Hildeburh
hérian þorfte
Eotena treówe;
unsynnum wearð
be-loren leófum,
æt þám hild-plegan,
bearnum and bróðrum,
hie on ge-byrd hruron,
gáre wunde;
þæt wæs geómuru ides.

Udgiverne har rigtig bemærket, at vi v. 2140 for Rimstavens Skyld maa læse „lind-plegan“, men „unsynnum“ (v. 2138) har de vist glemt at rette til „unsynnigum“, og med „on ge-byrd“ (v. 2142) har de taget dem det meget for let, thi Thorpe har, jeg veed ikke med hvad Tanker, oversat det „in succession“ og Grein har i sin Oversættelse, vist med Flid, sprunget det over. Jeg kan imidlertid heller ikke oversætte det, og giætter derfor paa „on gebyld“ modige, paa Ærens Seng, men da de kaldes uskyldige og sagtens faldt ved Nidingsværket paa

Finsborg, kan der maaskee snarere have staaet „on gebyrh“ for „on gebeorh“.

Hvad endelig den gaadefulde Dronning Hildeborg angaaer, da vil Udgiverne med Vold og Magt have hende gift med Kong Finn, og selv Grein paastaaer i Anmærkningen til dette Sted i sin Oversættelse, at „trods Grundtvigs Tirader“ er Hildeborg Finns Kone, men jeg maa dog her gientage min saakaldte Tirade, at skiøndt vi ikke kan sige, hvis Dronning Hildeborg var, saa „sætter hun sig dog selv med Hænder og Fødder mod ethvert Beileri fra Jettekongens Side, hvor godt end Engelskmænd og Tyskere vil tale hans Sag“. Ligesom det nemlig her siges, at hun skulde ikke rose Jetternes eller Jotners Ærlighed, saaledes seer man ogsaa af v. 3221-29, at da Finn havde seiret, henflød Hildeborg i Taarer ved Hnæfs Baal, saa at hvis den Dronning, som Hengest og hans Friser tog efter Finns Drab og førde hjem til Danmark, var Finns Dronning, hvad dog ikke staaer v. 2300-11, da havde man dog ei fjerneste Grund til at tænke, det var Hildeborg Hokes Datter, hvis Børn og Brødre ganske vist, ligesom hun selv, var paa Hnæfs Side, som jo ogsaa i Vidsidsmaal kaldes Hokingernes Fyrste.

V. 2157-63:

þæt he ne mehte
on þǽm méðel-stede
wíg Hengeste . .
wiht gefeohtan,
ne þá weá-láfe
wíge forþringan
þeódnes þegne,

maa vist nok, som ogsaa Grein formoder, indeholde, at Finn, efterat have mistet hardtad alle sine Kæmper, hverken var istand til at møde Hengest i aaben Mark, eller til at bjerge den usle Levning af hans Hær for den Seierrige, og man maa da nødvendig v. 2159 læse „wið Hengeste“, men det forslaaer ikke, og da Rimstaven tillige v. 2159-60 er i Uorden, formoder jeg, der fattes Noget efter „Hengeste“, og maa forudsætte et ganske andet Verbum v. 2162 end „forþringan“ og hvis det ikke gav en Rimstav for meget, vilde jeg giætte paa „for-wringan“ eller „for-wyrnan“.

Hvorledes Grein har kunnet føle sig fristet til her at opmane den Thorkelinske Hel-Hest „wíg-hengest“, er ubegribeligt.

V. 2176: hringum wenede,

maa „wenede“, ligesom paa flere Steder i Digtet, tages for „wægnede“, smigrede eller skuffede, og det er en reen Feiltagelse af Udgiverne, naar de oversætter, som om der stod, det hørde til Forliget,

at Finn skulde øse Guld ud til Danskere og Friser, da der klarlig staaer, at det gjorde Finn af sig selv, med Skielmen bag Øret, for at giøre Friserne trygge, som om der var Fred og ingen Fare, thi v. 2180-85 skal læses saaledes:

Swá he Fresena cyn
on beór-sele
byldan wolde,
þæt híe ge-trúwedon
on twá healfa
fæste frioðu-wære.

Saaledes vilde han i Drikkesalen giøre Friserne trygge, saa de troede, at der var dyb Fred paa begge Sider.

V. 2186-91:

Fin Hengeste
elne unflitme
áðum benemde,
þæt he þá weá-láfe,
weotena dóme,
árum heólde.

Her maa man lægge Mærke til, at „benemde" (v. 2188) ikke, som Udgiverne har forudsat, er af „benemnan", men af „benæman" og skal betyde „skuffede", som man finder „benæmed" svarende til „fraudatus"*), saa Meningen bliver, at Finn skuffede Hengest med den falske Eed, at han vilde med Lov og Dom holde sin usle Kæmpelevning i Ave, saa Ingen enten med Haand eller Mund skulde bryde Forliget, imod at Friserne ogsaa lod være at broute af deres Seier. Her er imidlertid „unflitme", som jeg ellers aldrig har seet, mig et mistænkeligt Ord, og selv, naar det tages for gode Vare, som ustridig eller uvægerlig, vilde det dog kun daarlig passe til en saadan meer end frivillig Eed, saa jeg maa giætte paa „unhlytme" med den Betydning af „fri", som tillægges „onhlyte" hos Bosworth. Herimod synes vel Brugen af „onhlytme" v. 6244 at stride, men ved nøiere Betragtning vil man dog finde, at Talen ogsaa der falder bedst, naar man ikke læser „næs", men „wæs þá onhlytme" og oversætter: da var det en fri Sag.

En anden Betænkelighed opstaaer ved „árum heólde" (v. 2191), der i Digtet kun bruges om at forsvare eller dog at holde i Ære, hvad her ikke passer, saa jeg, med Hensyn herpaa og paa „weotena dóme" maa foreslaae at læse „áðum heólde".

V. 2205-9:

þonne hit sweordes ecg

*) Haupts Zeitschr. IX. S. 482.

syððan scolde.
Áð wæs ge-æfned
and icge gold
á-hæfen of horde
. . . .

Her, efter v. 2209, og ikke, som det uheldigviis seer ud hos mig, efter v. 2206, antager jeg, at det store Hul aabner sig, som vi, saavidt muligt, skal stoppe med Brudstykket om Finsborg; thi det Følgende om Hnæfs og de andre faldne Kæmpers Baal, følger jo nødvendig efter deres Fald, hvorom Brudstykket melder.

For „syððan“ v. 2206 har Thorpe dristig sat „sweðrian“, hvad han saameget mindre maatte, som allenfalds her i Digtet sweðrian altid bruges som Verbum neutrale. Da der imidlertid maa have staaet et Verbum activum, giætter jeg paa „swefian“.

„icge“ (v. 2208) er et lille Uhyre, der sagtens vil blive ved at drille Fortolkerne, men muelig vi skulle læse „éce-gold“, Tilgift, og forudsætte, at det var et Ord, der, ligesom „Gørsum“ i vore gamle Love, kun brugdes om Tilgiften ved høitidelige Forlig.

V. 9: ac her forð berað,

maa betyde at en Krigshær er paa Benene, thi da Taarnvægteren, eller hvem det end er, har fremført sine Giætninger om hvad det er man skimter i Mørket, da svarer Høvdingen: det er hverken det ene eller det andet, som du tænker, men det er Krig og Nidingsværk. Her maa altsaa læses enten: her fyrd farað, eller maaskee allerhelst: here forð-ferað ɔ: „en Hær er paafærde“.

Naar Thorpe giætter paa, at det skulde være Finn, der blev overfaldet i sin Borg, da er det aldeles hen i Veiret, og skiøndt man ikke finder Brudstykket oversat hos Grein, seer man dog af en Anmærkning til Bjowulf, at han godt seer, det var Hnæf og Hengest, der ved Nattetid overraskedes af Finn paa den Borg, han, som en Ræv, havde indrømmet dem til godt Forlig.

V. 17: þe þisne folces níð,

maa man enten læse „þisses“ eller „folces-níð“ som sammensat Ord.

V. 21: habbað eówre handa,

da „landa“ hverken giver Rimstav eller Mening, maa man læse „handa“, som giver begge Dele, naar man tager „habbað“ for Præsens og oversætter: I har jo Hænder paa Skaftet.

V. 36: Guðere styrode,

maa vist nok læses „gúð-here“ og forstaaes om hele Kæmpetroppen, der nødig vilde, at den unge Garulf første Gang skulde bære Vaaben under saa onde Varsler.

V. 41-42:

nú hyt níða-heard
á-niman wolde,

maa have et Hul foran sig, da Talen her aabenbar har vendt sig til Avindsmanden udenfor, ventelig Kong Finn selv, som afslaaer hvad man forlanger af ham, hvorfor der vel ogsaa skal læses „ne“ for „nú“.

V. 52: þe is gyt her witod,

giver ingen Mening, saa vi maa vist læse „hell“, som giør Sagen klar.

V. 57-58:

sceolde celæs borð
genumon handa,

som Hickes har, skulde man vel tænke, vilde trodse Fortolkerne til Verdens Ende, men naar vi kun vil læse, som vi trøstig kan:

scolde celan borð,
cénum on handa,

da er Rimstaven i Lave, og Meningen ligefrem, at Skjoldet skulde kiøles i den Kiækkes Haand.

V. 59: bán-helm berstan,

synes ingen Ting at være, og vi maae da vel læse „beah-helm“, som kan blive til hvad det skal. Muelig kan dog „bán-helm“ betyde Been-Skiærm.

V. 61 maa naturligviis „óð æt“ rettes til „óðþæt“, skiøndt vi hidtil har overseet det.

V. 67: hwearf lacra hrær,

er ingen Ting, og vi skal da vist læse „hwearflícra hræw“, opdyngede Lig, skiøndt denne Læsemaade fra 1820 ei hidtil har kunnet tildrage sig Udgivernes Opmærksomhed.

V. 77-78:

ne næfre swánoc hwítne medo
sél forgyldan,

har Thorpe giættet paa „sang ne hwítne medo“, som er meget uheldigt, da hverken nogen Høvding gav sine Kæmper Sang i Sold, og den brune Mjød heller aldrig kaldtes hvid. Grein har derimod foreslaaet at læse „swánas swétne medo“, som dog baade rimer alt for godt og forudsætter hvad jeg aldrig har seet, at Anglerne brugde „swan“, Svend, om Kæmper og Hirdmænd. Derfor giætter jeg paa „sylfres hwítne méde“, da man ligesaavel kaldte Sølv „hvidt“, som Guldet „rødt“, men da forudsættes vist nok, at Skjalden har brugt „méd“, Løn, som Mandkiøns-Ord. Ellers veed jeg intet Raad.

V. 89: here-sceorpum hrór,

har Thorpe rettet til „here-sceorp unhrór“, men hverken tør jeg med ham forudsætte at „hrór“ betyder „stærk“, ikke heller lignede det

Skjalden at sige først: min Brynie er sønderbrudt og saa: „den er svag“. Heller giætter jeg da paa umb-hror, ymb-hror, faldefærdig.

V. 2221-27:

Hét þá Hildeburh
æt Hnæfes áde
hire selfre sunu,
sweoloðe befæstan
bán-fatu bærnan
and on bæl dón
earme on eaxle,

maa jeg endelig, efter alt for lang Striden, indrømme Udgiverne, at „sunu“ (v. 2223) skal rettes til „suna“ og „sweoloðe“ ikke gjøres til et Navn men læses som „swaloðe“, og at endelig „befæstan“ skal have Lov til at blive staaende; men her er ogsaa Grændsen for mine Indrømmelser, thi jeg paastaaer fremdeles, at foran er der et Hul, hvori Kong Finn har stukket, og at det er denne Herr Ingen, der ubarmhjertig befaler Hildeborg selv at bære sine egne Børn til Baalet og bænke dem der, saa hun havde skjellig Grund til at blande sin Graad med Luernes Bragen.

V. 2250-55:

wunode mid
Finnel unhlitine
eard gemunde,
þeáh þe he [ne] meahte
on mere drífan
hringed-stefnan,

vil begge Udgiverne læse saaledes, at Hengest bliver hos Finn, uagtet det staaer lige foran, at Friserne seilede hjem, og de kan selv ikke nægte, at de, saasnart Vinteren var omme, udredte deres Skibe paany for at hjemsøge Finn, og gjorde det saa ærlig, at de skilte ham ved Livet og plyndrede hans Skatte. Uagtet derfor den uefterrettelige Text tillader allehaande Giætninger, maa Meningen dog nødvendig være den, at Hengest med sine Friser, skiøndt de tørstede efter Hevn, nødtes dog til Kværsæde om Vinteren, fordi, som der klarlig staaer, Isgang og Storm gjorde Seiladsen umuelig. I den tabte Slutning af Brudstykket har der altsaa staaet, at da Hnæf med de fleste af sine tresindstyve Kæmper faldt paa Finsborg, lykkedes det dog Hengest, Oslaf og Gudlaf, og maaskee nogle Flere, enten at slaae sig igjennem eller at slippe ud ad en Bagdør og naae deres Skib.

Derfor foreslaaer jeg at læse:

Hengest þá gyt
wunode mid him,
Finnes unhlisne
eard gemunde,
þeáh þe he ne meahte
on mere drífan
hringed-stefnan,

og naar man først er kommet ud af den Drøm, at Frisland var ikke Hengests, men Finns Hjemstavn, da giver man mig sikkert Ret.

V. 2260-69:

óðþæt óðer com
geár in geardas,
swá nú gyt déð,
þá þe syngales
séle bewitiað
wuldor-torhtan weder,
(þá wæs winter scacen,)
fæger foldan bearm;
fundode wrecca
gist of geardum.

At her tales om Vaaren med sit Solskinsveir, som fulgde paa Vinteren og giorde Søen aaben, det maa vi alle see, men hvormeget der siges og hvordan, derom trættes vi, thi selv naar jeg med Thorpe vilde giøre „déð“ til „dóð“ og „séle“ til „sǽle“, saa kunde jeg dog slet ingen Foraars-Tanker faae ud af det Engelske: „there came a second year into the courts, so now yet do those, who constantly watch the happy moment, gloriously bright weather“, eller af det Tyske: „ein anderes Jahr kam zu den Höfen, wie es noch heute thut denen, die unablässig beachten den Lauf der Zeiten, die herlichklaren Wetter“. For mine Øine staaer der imidlertid, at der kom Nytaar i Gaarde, og giør saa endnu, naar Vinteren, den fule Gæst (wrecca gist), pakker sig, og deiligt Solskins-Veir spaaer om de blommede Enge. For at faae det ud, maa jeg rigtignok v. 2264 læse „sole bewitigað“ og forudsætte, at „sole“ ogsaa paa Angelsk kan betyde „Soel“, men Ændringen er aabenbar ikke stor, og da Anglerne havde baade Sol-Maaned (sol-monað) og Sol-Sikke (sol-sæce), saa har de vist ogsaa havt „sol“ ved Siden ad „sunne“.

V. 2270-82:

He tó gyrn wræce
swíðor þohte
þonne tó sǽ-láde,

gif he torn-gemót
þurh-teón mihte,
þæt he Eotena bearn
inne gemunde,
swá he ne for-wyrnde
worold-rædenne,
þonne him Húnláfing
hilde-leóman,
billa sélest,
on bearm dyde.

Her seer vi alle, at det ikke egenlig var Seiladsen, men Hevnen, som Hengest længdes efter, og naar man husker, at han kun med Nød og Neppe slap fra Finsborgen, saa undres man ikke derover, og tvivler ikke om, at med Jettesønnen „Eotena bearn" menes Finn, som Hengest ønsker og haaber skal faae Kniven til Skaftet. Efter Ordføiningen kan „Hunlafing" umuelig være Navn paa Sværdet, men maa være en Hunlafs Søn, og er da ventelig „Gudlaf", som havde mistet sin Søn Garulf paa Finsborg, og hvis gode Sværd altsaa havde modent Ærinde til Nidingen. Ogsaa Grein har taget „Hunlafing" for hvad det er, og vil have Sværdet brugt til hvad det duer til, men han vil have det jaget i Hengest, som er dobbelt uforsvarligt, da her ikke er mindste Grund til at tænke paa nogen anden Hengest, end den navnkundige Stor-Viking, som førde Anglerne til Bretland, og maa derfor endelig i alle foregaaende Dyster have bjerget Livet.

Vanskeligheden ligger da blot i v. 2275-78, hvor jeg tænker vi maa læse „þæt hyt Eotena bearn" og henføre det hele til Finn, saa Meningen bliver, at hvad Hengest vilde sætte igjennem (þurh-teón) var at Finn skulde huske ham og ei med alle sine Konster forhindre sit Nederlag. Det falder imidlertid tvungent, saa hvis Nogen kan hitte paa bedre Raad uden at opgive den rette Sammenhæng, skal det være mig kiært.

V. 2285 er Punctumet hos mig efter „ferhð-frecan" kun en slem Trykfeil.

V. 2296-97:

þá wæs heal hroden
feónda feorum,

har med Rette brudt Fortolkerne, thi vi skulde sikkert læse „broden", hvorved Vanskeligheden bortfalder tilligemed den meer end overflødige Rimstav.

V. 2322-29 synes at være en unyttig Parenthes, indskudt af en Stymper, men ventelig er det hele Stykke v. 2318-30 hans Trælle-

Arbeide for at fylde et lille Hul og med det samme vise sin Betænksomhed.

V. 2342-43:

þú nú hafast
me man sægde,

fattes sikkert et Ord, som Thorpe mener, kunde være „gehâten“ og Grein „friðu“, men som jeg mener maatte baade være et Verbum og give os Rimstav til „feorran“, og derfor giætter jeg paa „ge-fæstnod“, fastsat.*) Navnet Hereríc i v. 2345, som jeg ikke med de andre Udgivere tør udslette, da det kommer igien v. 4406, synes vel at vise, her maa fattes noget mere, som ikke lader sig udgrunde, men indtil videre læser jeg dog:

þú nú ge-fæstnod hafast,
swá me man sægde.

XIX-XXI.

(2377-2758.)

Hoved-Indholden er umiskiendelig den, at næste Nat efter Glædes-Festen blev meget sørgelig, da Bjowulf med sine Gothe-Kæmper fik et andet Herberge, og Danskerne selv skulde bevogte Hallen, thi da blev de giæstede af Grændels Moder, som vilde hævne Skade, og skiøndt hun hverken havde Sønnens Kræfter, eller var saa jernfast som han, saa vendte hun dog ikke Rygg uden Bytte, men kvalde en af Kong Hrodgars bedste Venner, ved Navn Æsker, og tog ham med sig til sin Røverkule. I Anledning af Guld-Kiæden med det deilige Bryst-Smykke, som Dronning Væltove forærede Bjowulf, spilles her imidlertid paa det i Norden vidtberømte Brosing eller Brysing, som, efter Edda, var Freias Brystsmykke, men som her henføres til Hama (Eddas Hamder) og til Jormunrik, og her ymtes tillige om Higelaks ulykkelige Tog til Frisland, hvor han mistede Livet og mistede med det samme et af de her nævnte Klenodier, saa det baade falder tvivlsomt, hvilket Klenodie der menes, og kan reises flere ubesvarlige Spørgsmaal.

V. 2382 skal vist, efter Greins Forslag, læses:

earm-*hr*eáde twá.

---

*) I Anmærkningen staaer ved en slem Trykfeil „gefæsted“.

V. 2390-92:

syððan Háma ætwæg
tó here byrhtan-byrig
Brósinga-mene,

skal vi vist nok, med Ettmüller læse „þære“ for „here“, hvorved den hele Vanskelighed bortfalder.

V. 2397-98:

Þone hring hæfde
Higelác Geáta,

seer man vel strax, at Talen ikke er om „Brosingmen“ men kun om et af de Klenodier, som Bjowulf fik af Væltove og forærede siden til Higelak; men hvad der synes at ligge nærmest, Halsbaandet med Brystsmykke (halsbeág) og som synes meent v. 2416, kan det dog heller ikke godt være, deels fordi et saadant Smykke kun passede daarlig til fuld Rustning, og især fordi Skjalden udtrykkelig v. 4337-40 siger os, at det ikke var Higelak, men hans Dronning Hygd, der fik dette Klenodie som et Kvinde-Smykke der prydede hendes Bryst. Da nu Higelak derimod efter v. 4298-5001 fik en fuld Rustning, saa var det rimeligst v. 2397 at læse „hrægl“ for „hring“, naar man derom kunde enes med Grammatiken.

V. 2421: hreá-wíc heóldon,

(de beholdt Valpladsen) seer jeg med Forundring, at begge Udgiverne vil have henført til Gotherne som tabde Slaget, ikke til Frankerne, som vandt og plyndrede Ligene, thi vist nok kan de beraabe sig paa Bogstaverne (Geáta leóde), men hvor Bogstavet aabenbar er galt, maa det jo lade sig rette, og naar vi blot læser „Geáta leóda“ da er alt i sin Orden, saa at, som sædvanlig, ikke de Døde, men de Levende beholde Valpladsen.

V. 2454: þeód eal gearo,

seer lidt mistænkeligt ud, saa vi skulde maaskee læse „þeód ealgeador“.

V. 2475: fús and fæge,

kan vel lade sig høre, naar man ved „beór-scealc“ tør forstaae Æsker, men da Ingen flere end han maatte betale Gildet, skal det vist ellers læses:

fús and fægen.

V. 2486-87:

wæs þeáw hyra,
þæt híe oft wæron,

skulde sikkert læses:

swá wæs þeáw hyra,
þæt híe ófst wæron,

da det ikke kan være Skjaldens Mening, at Kæmperne kun tit (oft), men at de altid som snarest (ófost) var rede til at værge sig.

V. 2511: ides aglǽc wíf,

kan umuelig hænge rigtig sammen, saa jeg maa giætte paa „ýða aglǽc wíf“.

V. 2527: heoro-wearh hetelíc,

tør jeg ikke røre ved, skiøndt „Var-Ulven“ her falder mig mistænkelig.

V. 2532: æt-grǽpe wearð,

er vist en heldig Rettelse af Grein efter Grimm, og kan paa Dansk hedde „var en Griban“, som hos os er et gammelt Hundenavn.

V. 2555 skulde vi ventelig læse „ed-hwyrfð“ og tænke paa den Ruf, hvori Kæmperne foer op fra Bænkene, da Hexen kom.

V. 2574-75:

helm ne gemunde
byrnan síde,

har vi allesammen pint os med, istedenfor trøstig at rette det til, hvad der sikkert skal staae:

hæleð ne gemunde
byrnan síde,

thi det maa jo være Æsker, som, da Hexen laande ham (hine) et Par Øine, glemde at fare i Harnisk.

V. 2601: ge-worden in wícun,

skal vist nok læses „in wícum“, men endnu vissere henføres til det følgende „ne wæs þæt ge-wrixle til“, istedenfor at vi alle har villet pine det sammen med det foregaaende „cearu wæs geniwod“, der jamredes paa ny, og man skulde paa ingen af Siderne ræbe af Profiten, da man gav Liv for Liv.

V. 2659: fylle ge-frægnod,

hvor Kemble vilde læse „gefægnod“ som Grein bifalder, og Thorpe „ge-frefred“, som Bouterwek roser, vil jeg læse „ge-frecnod“, indtændt arrig, og tvivler ikke paa, det jo vil tækkes med Tiden.

V. 2673: ge feor hafað,

lader sig vist i den givne Sammenhæng hverken oversætte paa Engelsk „she far off has“ eller engang paa Tysk „hat noch ferner“, da „feor“ jo kun er fjern i Rummet og ei i Tiden. Derfor giætter jeg paa „ge-féra“, Kamerad.

V. 2675: þæs þe þincean mæg,

kan her ikke, som Udgiverne vil, oversættes „som det kan synes“, thi Meningen er, at ifølge den sørgelige Begivenhed maa vel mangen Svend tænke: nu ligger Haanden stiv (nú seó hand ligeð) o. s. v. Brugen af „þæs“ er her ligesom v. 2790.

V. 2725: fýr on flóde,
har Grein vist Ret i, at „fýr" ei maa oversættes „Ild" men „Mand", da det ellers efter Ordføiningen bliver en Ild, som skal see sig selv.

V. 2737-38:

hafelan . . . .
nis þæt heóru stów,

vil Udgiverne indskyde „hýdan", som dog kun giver den Rimstav, man til Nød kunde undvære, saa jeg skulde snarere formode et andet Verbum, der afrundede den mesterlige Beskrivelse af Gruen for den Djævlekrog, saa vi hørde, at selv Hjorten med Hundene i Hælene før lod sit Liv, end han engang stak Hovedet derind.

Fremdeles oversætter Thorpe „heóru" ved „holy" og Grein ved „geheuer", men det vilde være en meget flau Bemærkning af Skjalden, efter den Beskrivelse, han selv har givet af Djævlekrogen, da at fortælle os, det var ikke saa ganske rigtig fat derinde. Det er heller ingen lovfast Slutning, at fordi Tyskerne har baade „geheuer" og „un-geheuer", derfor Anglerne ogsaa skal have havt begge Dele, thi saaledes har vi Danskere nok „uhyre", men dog knap nok Spor af noget „hyre", der skulde udtrykke det modsatte. Derfor læser jeg „is þæt heóru stów", hvorved „heóru" beholder sin sædvanlige Bemærkelse og passer godt til det følgende.

V. 2744-45:

óðþæt lyft drysmað,
roderas reótað,

har med Rette pint Fortolkerne, men det er dog noget man ikke skal lade Himlene græde over, som Udgiverne giør, thi Arilds-Skjaldens Natur-Beskrivelser er aldrig saa høitravende, som dette vilde være selv hos de smaa Billedjægere fra igaar. Jeg opgiver da meget heller indtil videre at klare Sagen.

XXII-XXIV.

(2759-3294.)

Her beskrives Reisen til Trolde-Kiær og Bjowulfs Dykker-Dyst med Hexen i hendes Glasskab, med hans uventede, seierrige Hjemkomst med Grændels Hoved og Hjaltet af hans Moders Jettesværd, som mageløse Seierstegn.

V. 2778: nó he on helm losað,
har Udgiverne indsat „heó" for „he" men uden Grund, da Bjowulf ligesaa godt kunde sige „han" som „hun" om det endnu ubekjendte Utyske. Heller ikke er der nogen Grund til at forandre „helm", hvis

Grund-Betydning vist er Skjul eller Dække, som „under helm" v. 3484, hvad ogsaa „ofer-helmað" v. 2722 hentyder paa. Det følgende „gyfenes grund" forbyder desuden at giætte paa „holm".

V. 2782: gá þǽr he wille,

bør ogsaa „he" blive staaende, men „ǽr" hos mig er en slem Trykfeil.

V. 2794-97:

Wísa fengel
geatolic gende,
gum-féða stóp
lind-hæbbendra,

kan jeg ikke forstaae anderledes, end at „wísa fengel" maa høre til det Foregaaende, og følgelig v. 2791-93 giøres til Parenthes. V. 2795 læser jeg da „genge" i samme Bemærkelse som „gum-féða", saa Meningen bliver: i stadselig Trop Fodfolket gik, skjoldbedækket.

V. 2799: æfter wald-swaðum,

læser jeg, med Thorpe, „æfter wald-scaðan", da Hexen dog maa have et Navne-Ord at kiendes paa.

V. 2808: hám eahtode,

vil Udgiverne læse „ealgode", som dog ikke huer mig, og hvad der staaer lader sig vel oversætte: „fandt Hjemmet bedst".

V. 2849-52:

þá on undern-mǽl
oft bewitigað
sorh-fulne síð
on segl-ráde.

Hvordan Udgiverne kan komme til at oversætte „bewitigað" enten ved „keep" eller „ausziehen", det veed jeg ikke, men jeg veed, at naar vi tager det for eller som „bewitegiað", da staaer der klarlig om Nykkerne „nicras", at de tit ved Middagstid spaaer de Søfarende ilde, og det er vist ogsaa den eneste rette Mening.

V. 2909-10:

þæt wæs án foran
eald-gestreóna,

maa oversættes: et fortrinligt Arilds-Klenodie, hvad maaskee ogsaa er Greins Mening med hans „eins zuvor", eet forud, et forlods.

V. 2917-19:

se þe gryre-síðas
ge-gán dorste,
folc-stede fára,

maa vist nok, som Grein giætter, løbe ud paa „hvem der ad gruelige Veie kunde hjemsøge Fienden i hans Hovedstad", ligesom Bjowulf hjemsøgde Hexen i hendes, men jeg seer ikke, hvordan „ge-gán"

skulde kunne bestride alt det, saa jeg tænker, vi har tabt et Par Linier, som skulde hjulpet til. I alt Fald maae vi læse „fáhra“.

V. 2968: bret ic þæt þonne móste,

har Udgiverne vel uden videre trykt „breác þonne móste“, men da jeg veed, der staaer i Skindbogen „bretic þ þn moste“, saa har jeg sluttet, at det skulde være „bréc ic þæt þonne (eller þenden) móste“, naturligviis i samme Mening, men nærmest ved Haandskriften og tydeligere sagt.

V. 2969-70:

and þú Húnferð
læt ealde láfe,

bør saaledes afdeles, fordi Rimstaven i første Linie ellers vil tabe sin Lyd.

V. 2998-3002:

nó þý ær in-gescód
hálan líce
hring útan ymb bearh,
þæt heó þone fyrd-hom
þurh-fón ne mihte,

beroer det paa en Feiltagelse, naar jeg bag Bjowulfs-Drape (Anmærkning 145) synes at have læst „ingestod“ som kun Thorkelin havde ladt trykke, imod begge Afskrifter, som klarlig har „in gescod“, og, skiendt dette Ords Betydning er saa tvivlsom, at man let kan fristes til at giætte paa et andet, saa har dog Thorpe slet ikke givet os nogen Hjemmel for, at „in-gestód“ virkelig betyder „trængde ind“.

For Resten læser jeg nu v. 2999 sammen med det Følgende saaledes:

halwendlíce
hring utan-ymb bearh.

V. 3005: bær þá seó brim-wyl,

læser jeg endnu, ligesom 1820, „brim-wýf“, ligesom vi alle v. 3031 læser „mere-wíf“, Havfrue, skiendt jeg ei kan nægte, at de grammatikalske Indvendinger derimod og det tydelige „brim-wylf v. 3191, har været ligesaa nær ved at trykke mig som Hexen var ved at trykke Bjowulf. Hvad nu Grammatiken angaaer, da er jo „wíf“ vel sædvanlig i de Angelske Bøger ligesom „das Weib“ Neutrum, men det Danske „Viv“ og det Engelske „wife“ ere jo Fæminin, og Thorpe tilstaaer selv, at i v. 2309 „drihtlíce wíf“ har Adjectivet Hunkiens-Endelsen, hvad sikkert ogsaa er Tilfældet v. 4234 „wíf unhýre“, der netop bruges om Grændels Moder og har Pronomenet „hyre“ med Hunkiens-Endelsen lige i Hælene paa sig. Da dette nu endelig, som man kan see hos Bouterwek i Glossariet til Cædmon, ingen-

lunde er enestaaende, saa lader det sig aabenbar godt forsvare at læse „seó brim-wýf".

For Resten slaaer jeg den paatrængende „brim-wylf" v. 3191 med sit eget Sværd, ligesom Bjowulf slog Hexen, thi, sæt, at den gamle Skjald havde faaet det Indfald, engang til Forandring at kalde Havfruen en Sø-Ulv, saa vilde han dog sikkert aldrig have paanødt Hrodgars Hirdmænd denne Mose-Blomst eller Aakande, saa de skulde brugt det tilvands blomstrende Udtryk, da de i den allerjævneste Stil og mest forknyttede Stilling yttrede den Formodning, at det Utyske, de selv altid beskrev som et Slags Kvindfolk, havde myrdet Helten, og i denne Sammenhæng er det jo, at Sø-Ulven pludselig dukker op for at indtage Havfruens Plads.

Thorpe kæmper vist nok kiækt for Ulvinden, som han vil gjenfinde i „grund-wyrgenne" v. 3030, siddende Havfruen „mere-wíf" paa Hovedet; men al anden Urimelighed tilsidesat, skeer det kun ved at forudsætte et Hunkiøns-Ord „wyrgen" dannet af „wearh" i Ulve-Bemærkelsen, og skikket til at forbindes med „grund" til en Grund-Ulvinde. I det mindste ligesaa godt kan man da forudsætte et Hunkiøns-Ord „wyrdenne" dannet af et „wearden", svarende til det mg. „wardjan" og det nyengelske „warden", og det vilde unægtelig have det Fortrin, anderledes godt at kunne forbindes med „grund" til „Grund-Vogterske", ligesom Grændel udtrykkelig kaldes Grund-Vogteren „grund-hyrde" v. 4266.

V. 3009-11:

swá he ne mihte,
(nó he þǽm módig wæs,)
wǽpna ge-wealdan,

maa nødvendig være, at hverken kunde ikke heller turde han, under Hexens Favntag bruge sine Vaaben, og Udgivernes Forsøg paa at redde Heltens Ære, falder kun daarlig ud, thi selv naar man med Grein vilde forandre „þǽm" til „þeah", hjalp det dog ikke, da det her maatte hedde ikke „he þeah módig wæs" men „þeah he þæs módig wæs". Jeg læser derfor trøstig „nó (ne) he þæs módig wæs".

V. 3012-17:

ac hine wundra þæs fela
swecte on sunde
sǽ-deór monig,
hilde-tuxum
herè-syrcan bræc
ehton aglǽcan,

har Udgiverne maaskee nok Ret i, at vi v. 3013 skal læse „swencte" for „swecte", skiøndt Anglerne godt kunde have et Ord, der svarede til det Tyske „zwacken", nappe og drille, som her vilde passe ypperlig,

især da „on sunde“ hverken er „i Dybet“ eller „i Sumpen“, men under Svømningen.

„bræc“ maa for Resten her være Plur. af „broc“ ligesom „breeches“ Brynje-Hoser, som Staklerne nappede i, da de ikke kunde naae høiere.

V. 3034: hord swenge ne ofteáh,

læser jeg gladelig med Grein „hond“ for „hord“, thi saaledes maa der have staaet, ligesom vi siger „han lagde ikke Fingeren imellem.

V. 3037: grǽdig gúð-leóð,

kan Skjalden umuelig have kaldt Sangen graadig, derfor læser jeg „grislíc“.

V. 3055-56:

wearp þá wundel-mǽl,
wrættum gebunden,

skal vi sikkert med Udgiverne læse „wunden-mǽl“, men ikke med dem oversætte „wrættum gebunden“ enten ved „curiously bound“ eller ved „mit Wunderzier gebunden“, thi det er: bundet (døvet) paa underlige Maader af Hexen, som vi i det Foregaaende har hørt, at Hrunting var.

V. 3059: stíð and stýl-ecg,

kan jo synes godt nok oversat ved „stiff and steel-edged“, men det kan dog ikke være rigtig, da det maa betegne det døvede Sværd som ubrugeligt, „stíð“ maa derfor oversættes „restiff“, haardnakket, og „stýl-ecg“ maa læses „stǽl-ecg“ og oversættes „stale“, sløvt.

V. 3082: þæt he on fylle wearð,

har Thorpe misforstaaet, men Grein givet rigtig, „dass er zu Falle kam“; thi der staaer aabenbar, at det gik Bjowulf endnu værre med Grændels Moder, end det gik Thor hos Udgaards-Loke med gamle Ellen (Ælden), thi Thor sank dog kun i Knæ, men Bjowulf gik reent omkuld.

V. 3083: of-sæt þá þone sele-gyst,

har Thorpe ogsaa misforstaaet, men Grein udtrykt rigtig „sie sass auf den Saalgast“.

V. 3085 kræver Velklangen:

brád and brún-ecg.

V. 3093: hæfde þá for-síðod,

kunde man vel fristes til med Thorpe at læse „forð-síðod“, men det skal vi dog ikke, da Anglerne jo havde „for-síðe“ som Død, og vi ligeledes bruge Udtrykket „reise af“ for „at døe“.

V. 3101-05:

(ge-weóld wíg-sigor
witig drihten,
rodera rǽdend,

hit on ryht gesced
ýðelíce,)

maa vi nok helst tage som heel Parenthes og læse „gesceð", men kanskee dog Skjalden vilde have Parenthesen sluttet med v. 3103 og har da skrevet „gescód" eller „gescede".

V. 3107: Ge-seah þá on searwum,

har Udgiverne oversat „on searwum" ved „among the arms" og „unter Waffen", men da „on searwum" jo er en velbekiendt staaende Talemaade, som svarer til vores „paa Lur", gaaer det slet ikke an, men Meningen maa være, at Helten, som lurede paa Leilighed, fik heldigviis Øie paa Jettesværdet.

V. 3112 skulde vi, for Velklangens Skyld, læse:

wæs þæt wǽpna cyst.

V. 3123: aldres or-wéna,

kommer vi dog nok til at læse „or-wénan" da ellers baade Helten og Sværdet fattes den Gienstand, de søger, og som „hire" v. 3125 ei selv kan være, men klarlig forudsætter.

V. 3143 har jeg vel selv, maaskee med Rette, giættet paa „ánrǽd", men da „unrǽd" kan betyde raadvild, tør jeg ikke vrage det.

V. 3144: næs seó ecg fracod,

skulde man, isteden for det vist aldeles ubrugelige „fracod", ventet et Ord som mindede om hvad Sværdet siden blev, og jeg giætter derfor paa „bracod", hensmuldret, da „wracod", bortkastet, vel kunde passe til „Sværdet" men ikke til „Eggen".

V. 3168-73 skal vi indslutte i Parenthes, da v. 3174 hører til v. 3167.

V. 3190 maa man lægge Mærke til, at „monige" er Substantivet, som betyder „Varsel".

V. 3198: Gistas sécan,

maae nødvendig læses „sæton" som Grein ogsaa har indrykket, og maaskee skulde vi ogsaa læse „Geátas" for „gistas".

V. 3201: wiston and ne wéndon,

skal vi naturligviis med Kemble læse „wiscton", ønskede, men turde ikke vente.

V. 3225: for-barn broden mǽl,

skal vi sikkert læse „brocen-mǽl", hensmuldrende.

XXV-XXVII.

(3295-3768.)

Indholden er forsaavidt klar nok, som det Hele dreier sig om Afskeds-Festen for Bjowulf, der seierrig har fuldført sit Stor-

værk i Danmark, og længes nu efter Hjemmet, men ved denne Leilighed spiller Skjalden deels paa det Jettesværds Fortid, hvormed Helten dræbte Hexen, og deels igien paa samme Hermod, som alt forhen v. 1795–1824 har faaet sit Skudsmaal paa graat Papir, saa her bliver nok at spørge om. Ved Ymtet om det ældgamle Jettesværd, fra Tiden før Syndfloden, med Runeskrift om dets første Eiermand, mindes saaledes den høinordiske Oldgransker om Freys berømte Sværd, som faldt i Jettehænder til Betaling for Havfruen, Gerde Gymersdatter, og som det ikke var mythisk urimeligt, at Danmarks Skjoldung kunde paa underlige Maader baade faae Hjelp og beholde Hjaltet af med Mindes-Runen. I Henseende til Hermod er det alt sagt, at vi slet ingen hjemlige Oldsagn har om hans Skæbne eller Heltegierninger, men naar Skrækken over at møde ham saa uventet midt i Danmark har sat sig, kan vi dog nok skimte, at hans mythiske Helridt lod sig opfatte som en poetisk Besmykkelse af Overmodet og Dumdristigheden, som, efter det Angelske Oldsagn, voldte hans hovedkulds Reise til den anden Verden. Særest er det med Navnet Egveil paa en af vore gamle Skjoldunger, thi deraf findes neppe i hele Høinorden mindste Spor uden hos Anglerne selv, saa han maa sagtens havt hjemme i Hedeby.

V. 3308–09:

æt-rihte wæs
gúð getwǽfed,

maa vi, baade for Meningens og for Rimstavens Skyld, læse:

ic æt-rihte wæs
gúðe getwǽfed.

V. 3320–21:

oftost wisode
winigea-leásum.

Her er „oftost“ vist nok ubrugeligt i Sammenhængen, thi om man ogsaa, ved, som Grein, at indslutte Ovenstaaende i Parenthes, kunde paa lovlig Maade faae den almindelige Sætning ud deraf, at Vorherre eller Lykken viser snarest den Venneløse eller den Haabløse tilrette, saa afskar man sig derved Veien fra det Foregaaende til det Følgende, uden at engang v. 3322 har Rum til et „and“ til Hængebro. Derimod falder det godt i Traad med Læsemaaden „ófost“, thi da bliver Meningen, at Han, som har Folk i Vold „ylda waldend“, styrede for den Haabløse, saa han strax fik Øie paa det rette Vaaben.

V. 3403–07:

þín ofer þeóda gehwylce.
Eal þú hit ge-þyldum healdest
mægen mid módes snyttrum;

ic þe sceal míne gelǽstan
freóðe swá wit furðum sprǽcon,

udmærker sig, som man seer, ved sine lange Haler og ved sin Tomhed, saa man kunde skiære det bort, uden at tabe det mindste, og her synes ikke engang at have været et Hul til Fuskerens Fyldekalk.

V. 3409: eal-lang-twidig,

har Thorpe giættet paa „lang-tídig“, som han havde Lov til, men han har meget for tidlig optaget det i Texten, uden Hjemmel for, at Anglerne engang har havt et saadant Ord, endsige da at det havde en til Sammenhængen passende Bemærkelse. Bouterwek er derimod vist paa det rette Spor, skiøndt hans „líðebig“ ei kan staae Prøve, og jeg giætter derfor paa „lang-liðig“ for „lang-liðe“, hjertensgod.

V. 3463: wunað he on wiste,

har Udgiverne taget for gode Vare og trøstig oversat „on wiste“ ved „in feasting“ og „in Schmauses Fülle“, men det gaaer aldrig godt, da „wist“ uden videre jo kun betyder Føde, saa „wiste and wæðe“ er „Føden og Klæden“, som vi alle behøver. Desuden er Talen her ikke om hvordan en Saadan levede, men hvilke Kaar Vorherre undte ham, saa vi skal vist læse „on wisce“ ligesom „on luste“, efter Ønske.

V. 3486-87:

him be-beorgan ne con
wom-wundor-bebodum,

seer meget mistænkelig ud, hvordan man saa end adskiller eller sammensætter Ordene, saa det eneste Raad, synes mig, er at læse:

wið wundor-bebodum.

V. 3494-95:

and he þá forð-gesceaft
for-gyteð and for-gýmeð,

maa „forð-gesceaft“ vel ligesom „forð-síð“ betyde Døden.

V. 3511 maa for Velklangens Skyld læses:

secg se betsta.

V. 3525-27:

oððe átol yldo,
oððe eágena bearhtm
for-siteð and for-sworceð,

har begge Udgiverne ladt staae og oversat igrunden meningsløst, skiøndt jeg allerede 1820 advarede derimod. Sagen er, at Afskriveren, da han var kommet i Vane med at skrive „oððe“ er blevet ved v. 3526 hvor der ventelig har staaet „seó þe“. V. 3527 maa endelig „for-siteð“ læses „for-seteð“, og det hele oversættes: eller den usle Ælde, som fortager og formørker Øiets Glands.

V. 3543 er „gnyrn“ for „gyrn“ en god og sikker Rettelse.

V. 3561 skal „ge-mǽnra“ vist læses „ge-mǽnan“ som giver den Sammenhæng, der nu fattes.

V. 3570: fægere gereorded,

har Udgiverne faaet det fortvivlede Indfald at oversætte „gereorded“ ved „spist“ istedenfor „snakket“, thi „reord“ og „reordean“ bruges jo hos Skjalden aldrig om „Mad“, men kun om „Snak og Tale“, og Skjalden bør da ikke mistænkes for, her med sit „fægere“ at ville udsmykke anden Mund-Brug end den menneskelige.

V. 3578: Geát unig metes wel,

som der tydelig staaer i Haandskriftet, læser jeg endnu trøstigere end 1820

Geát un-gemete swel (swealh),

som er det eneste, der giver Mening, og at Helten, efter saadan en Dyst, som den i Troldekiæret, var skrupsulten og aad derefter, bør ingen forarge. At begge Udgiverne alligevel har trykt „un-gemetes wel“ er saameget underligere, som „un-gemete“ findes baade v. 4833, 5435 og 5449.

V. 3585-86:

se for andrysnum
ealle beweotene,

er klarlig saa forskrevet, at det maa rettes, før det kan forstaaes, men naar Udgiverne har meent, det vilde være nok at rette „beweotene“ til „beweotede“, da tager de sikkert feil, thi „for andrysnum“ kan aldrig blive „from reverence“ eller „mit Ehrfurcht“, og jeg giætter da paa et „and-wysn“ med samme Bemærkelse som „and-wysnes“, saa Meningen bliver, at han for sin Skiønsomhed var sat til at besørge de Fremmedes Nødtørft.

V. 3598-600:

. . . beorht
scacan . . .
scaðan onetton,

er det umueligt at sige, om der fattes meer end man seer, da vi kun af det Foregaaende veed, at her tales om „Morgengryet“, der kan beskrives baade kort og langt. Thorpe læser:

cuman beorhte sunnan
scacan scaðan.
Scealcas onetton,

men Grein læser langt rimeligere:

cóman beorhte leóman
ofer scadu scacan.
Scaðan onetton,

og denne Giætning tiltræder jeg med den Forandring, at jeg v. 3599 læser med bevaret Ordstilling:

scacan niht-scadu.

V. 3622-23:

eode weorð Denum
æðeling tó yppan,

vilde Thorpe uden Nytte have forandret til:

eode West-Denum
æðeling tó-yrnan,

hvorimod Grein vil beholde det Hele og vil have det oversat „Ædlingen gik for at giøre Ære ad de Danske“, og skiøndt jeg har lidt Betænkelighed ved „weorð yppan“, saa nænner jeg dog ved denne mærkelige Leilighed ingen Indvending at giøre.

V. 3670-72:

feor-cýððа beóð
sélran ge-sóhte
þám þe him selfa deáh!

Denne gyldne Sætning, at fremmede Lande er bedst at giæste for brave Karle, har Udgiverne ikke udtrykt saa tydelig, at den kan slaae igiennem.

V. 3682: and on móde fród,

skal vi læse „from“, kiæk, fordi vi har „stærk“ (strang) foran og „viis“ (wís) bagefter, saa bliver Rosen fuldstændig.

V. 3704-10:

þæt þám folcum sceal,
Geáta leódum
and Gár-Denum,
sib-gemǽnum,
and-sacu restan,
inwit-níðas,
þe híe ǽr drugon,

er tilligemed det næstfølgende deilige Spaadoms-Ord om Udsoningen mellem Frænde-Folkene i Høinorden, efter det gamle Ordsprog „Saattes (ikke usaattes) er Sødskende vrede“, men det bliver først tydeligt, naar man læser „sib-gemǽnum“, Nærpaarørende, og „and-sacu“, Kiv.

V. 3733-35 maa deles saaledes:

Ge-cyste þá cyning
cempan æðelum,
gód þeóden Scyldinga.

V. 3743-45:

þæt he seoððan
ge-seón móston,
módige on meðle,

har Udgiverne med Rette sat „hi“ for „he“, men vi faaer nok ogsaa at læse „hwæt“ for „þæt“, thi Meningen er jo, at Hrodgar vidste ikke, om han turde haabe meer at see og tale med den Kiære.

V. 3753: beorn wið blóde,

har med Rette pint alle Fortolkerne, og jeg har havt min Deel, skiøndt Bouterwek med Rette lader mig høre, at jeg i min Oversættelse har snoet mig fra hvad jeg ikke kunde overkomme. Der er for Resten vist ikke andet Raad, naar man troer at maatte henføre det til Hrodgar, end da med Kemble at bide i det sure Æble og oversætte: han længdes trods Blodets Røst (imod Naturen) efter den Kiære. Derimod lod det sig tænke, at vi skulde henføre det til Bjowulf og læse:

Beorn mid blæde
him Beówulf þanan
gúð-rinc gold-wlanc
græs-moldan træd.

V. 3768: se þe oft manegum scód,

skal vi vist besvare Greins Spørgsmaal med ja, og læse „seó þe“, da det jo maa svare til „yldo“.

XXVIII.

(3769-3918.)

Forsaavidt dette Afsnit beskriver Heltens Hjemreise til Gothland, er alt kort og godt, men i Anledning af Hygd, Kong Higelaks unge Dronning, spilles der baade paa noget Sært ved hendes Giftermaal og, til Sammenligning, paa en vis Kong Offas Dronning med tvetydigt Rygte, som Udgiverne med Vold og Magt, uden at ændse de uoverstigelige Hindringer baade i Tid og Rum, vil true til at gifte sig med Kong Higelak paa sine gamle Dage, og dog blive ved at være saa godt som et Barn. Da nu Pennen netop paa disse Grændser af det gamle Haandskrift er faldet i en sjusket Haand, som ventelig har sprunget noget over og har forkvaklet Resten, saa falder det vanskeligt nok at redde begge de ædle Dronningers og Skjaldens Ære, men Sagen forholder sig dog vist meget forsvarlig saaledes, at Hygd „Hæreds Datter“ (ligesom den „Herods Datter“ i Sverrig, Saxe Runemester omtaler) har havt en Lindorm eller et andet vildt Bæst til at bevogte sig, som hendes Beiler maatte fælde, og at Skjalden ved den Leilighed kvæder lidt til en Side om den gamle Kong Offa, Værmunds Søn (vores Uffe hin Spage), og spiller paa de sære Sagn, som vi veed, Anglerne havde om Offas Dronning Thryde eller Ædelthryde, en Frankisk Kongedatter, med en æventyrlig Skæbne, som tilsøes drev op i Offas

Rige. Om hende, og ingenlunde om Hygd, er det da, Skjalden vil fortælle os, at Eomer, en Søstérsøn ad Værmund, altsaa Fætter til Offa, beskyldte hende for at staae sin Ægtemand efter Livet, men maatte derfor pakke sig ud af Landet, saa Thryde beholdt det gode Lov, at hvordan hun end før havde været, saa kunde ingen Ægtefolk leve bedre sammen end hun og Offa.

Naar man nu veed og husker, at den gamle Offa eller Uffe, Værmunds Søn, baade efter Anglernes egne Stamtavler og efter vore hjemlige Sagn, levede førend enten Anglerne kom til Britannien eller Frankerne kom til Gallien, da falder alt godt i Traad, undtagen, som det synes, det, at Thryde vist ogsaa efter Digtet skal være en frankisk Kongedatter; men vi maae jo huske, at Frankerne saavelsom Anglerne baade var til, før de gik ud paa Æventyr, og at de selv bar deres Navn, førend de gav det til fremmede Lande, og da Frankerne, efter deres eget Sigende, engang skal have boet i Nord-Tydskland, og da Skjalden ingenlunde siger, at Thryde seilede over noget Hav, men kun over en gul Flod, saa kunde den ligesaa godt være Eideren, som en anden, skiøndt Elben vist nok under vor Himmelegn har nærmest Krav paa at kaldes „den gule“ Flod.

V. 3783: scawan scír-hame,

har givet Anledning til mange Giætninger, og Grein har vist Ret i, at Meningen skal være „Heltene med den glimrende Rustning“, men naar han derfor vil giøre „scawan“ til „scaðan“ (Røvere), da kan jeg ikke følge ham, men giætter paa

sceótend scír-hame.

V. 3800: Gewát him on nacan

fattes Rimstaven, og Grein giætter derfor paa „ýð-nacan“, men jeg vil dog heller læse „onettan“ da det baade giver bedre Mening og giver „gewát“ sin sædvanlige Stilling som Hjelpeverbum.

V. 3856-57:

mód þryðo wæg,
fremu folces cwén,

lader sig paa ingen Maade forstaae i Sammenhæng med det Foregaaende og Efterfølgende, men kun som et Indskud (en Parenthes) naar vi forudsætter, at foran fattes noget, og at „Þryðo“ er det velbekjendte Navn „Thryde“ paa Offas Dronning, og at der for „fremu“ skal læses „Frencna“, altsaa:

(mód þryðo wæg,
Frencna folces cwén).

Mod havde Thryde, den frankiske Dronning.

V. 3858: firen on-drysne,

oversætter Thorpe „crime appalling“ og Grein med en Binde-Streg, „frevelschrecklich“, og begge lader det gaae ud over den stakkels Hygd, men om hun ogsaa vilde bære den store Uret, kunde Ordene dog neppe bære Oversættelsen, thi at „ondrysne“ kan være et Adjectiv, lader sig ingenlunde bevise af det eenlige Sted hos Kædmund, hvor det langt snarere er en Skrivfeil, ligesom heller ingen Bindestreg vil kunne sammenknytte „firen on-drysne“ til et taaleligt Ord. Man maa derfor opgive disse Ord, som den nu ubrugelige Ende af en Sætning, der, foran „mód þryðo wæg“, er for Resten faldet ud, og vilde man endda vove en Gisning, maatte det blive, at der har staaet „ondryslíc“ og at Talen har været om den Misgierning i Hjemmet, som Sagnet beskylder Thryde for, saa det har været til Straf for den, hun har faaet Udyret paa Halsen.

V. 3859-67:

nǽnig þæt dorste
deór genéðan,
swǽsra ge-síða,
nefne sín freá,
þæt hire án-dæges
eágum starede,
ac him wæl-bende
weotode tealde,
hand-gewriðene.

Dette hos Udgiverne bælgmørke Sted begynder vel strax at klare sig, naar man lader Bæstet (deór) være Bæst og ingen Prindsesse, og derimod lader Freias Navn, „freá“, hos Anglerne, ligesom hos os betyde „Frue“, men dog bliver Linien „weotode tealde“ ved at være fortvivlet, thi Meningen maa være, at Udyret, som ingen turde nærme sig uden dets Herskerinde, holdt bestandig Øie med hende, men at det dog lykkedes hende at faae det bundet ligesaa godt, som Aserne fik Ulven bundet, men dertil passer „weotode tealde“, om det end ellers kunde passe til noget, slet ikke, saa det ligeste, jeg kan tænke mig, vilde være „weoce geteah“, thi at Baandet da blev af Siv, kunde ikke skade, da det Baand, Stærkodder hængde Vikar i, var af samme Slags, og Fenris-Ulvens Baand var endnu meget mindre haandfast.

V. 3868-73:

hraðe seoððan wæs,
æfter mund-gripe,
méce geþinged,
þæt hit sceaden-mǽl

scyran móste,
cwealm-bealu cýðan.

Baade Thorpe og Grein har villet læse „sceaðen-mǽl“, som den Ene har oversat „pernicious brand“ og den Anden „Schadenzeit“, uden at det dog er lykkedes Nogen af dem at finde Mening i det Hele; men Skjalden vil aabenbar sige os, at da først Udyret var forsvarlig bundet, fik man snart Sværdet fat og gjorde Kaal paa Bæstet og Ende paa Ulykken. Man kan derfor sige, at her er de mørke Ord dem selv værst, men for Resten skal man vist lade „geþinged“ efter Haandskriftet staae, og læse „sceaden-mǽlum” (Stykke for Stykke), hvorved da Sværdet ogsaa faaer Lov til at skiære (scyran) som det pleier van. „cýðan“ er da det eneste balstyrige Ord, saa det maa vel læses „cywan“ for „ceowan“.

V. 3879: æfter lige-torne,

har Grein vist heldig giættet paa „lyge-torn“, men man maatte da vist oversætte det ved Iversyge eller Sortesyge (Jalousi).

V. 3881-82:

húru þæt on hóh snód
Heminges mǽg,

giættede jeg strax paa „on-hospode“, bebreidede, og Greins for Resten sindrige Giætning, „on hóh snóc“, kan jeg ikke bifalde, fordi her ikke er Tale om at følge nogen i Hælene; men maaskee Anglerne da som endnu kaldte det at bide eller skiære en i Hælene (to backbite), naar man bagtalde ham, og da kunde der godt staae „on hóh snód“.

V. 3891: æðelum dióre,

har Grein vist neppe Ret til at oversætte „die adeltheuere“, men det kan og bør dog oversættes i Lighed dermed: „den de Ædle dyrebare“, kun at det maa henføres til Offa og ei til hans Dronning. Min forvovne Giætning (Æðel-Þryðo) falder da bort af sig selv.

V. 3914-15:

þonon Geomor wóc,
hæleðum tó helpe,

skal vi sikkert nok, efter Rimstaven, læse „Eomor“, og med Thorpe tage det for Navnet paa Hemings Søn og Værmunds Systersøn, men just derfor kan han ikke tillige være Offas Søn, og for „wóc“ læser jeg „wác“ veeg, da jeg kan see, at Dronningens Bagtaler maatte pakke sig. „níða-cræftig“ v. 3918 oversættes vist ogsaa langt bedre „rænkefuld“ end „daadfuld“.

XXIX-XXX.

(3919-4280.)

Her, hvor Bjowulf i Hjemmet gjør Rede baade for sin Heltegierning i Danmark og for hvad han der fandt mærkværdigt, er selv det, vi forud kiender, stundum indviklet nok, og det splinterny Oldsagn om Hrodgars Datter Freyvor og Maglebard-Prindsen Ingel maa da sagtens vække langt flere Spørgsmaal end vi kan besvare. Saameget er imidlertid klart nok, især efter den lille Oplysning Vidsidsmaal giver os om Hrodgars og Ingels Kamp i Hjortehorgen, at Danskerne havde havt en svær Dyst med en beslægtet Stamme eller med et stort Viking-Selskab, som vel laae under i Striden, men vedblev dog at være farligt, saa Hrodgar besluttede sig til at give den faldne Viking-Høvdings Søn sin Datter til godt Forlig, men at Forligelse-Maalet blev brudt endnu førend Brylluppet, ved det en gammel Viking opæggede og opirrede Brudgommen mod sin Faders Banemænd, saa han drog Sværdet midt i Hallen og kom til at ligge paa sine Gierninger, medens den gamle Viking, som en Bolvise, listede sig bort, da han havde gjort al den Ulykke, han kunde.

V. 3939: hænum to handa,

skal vi vist nok enten med Grein læse „hælum" eller i samme Mening rimeligere „hinum".

V. 4040: þær hie gled sinc.

læser jeg gierne med Grein „næglеd sinc", som, hvis intet fattes, kan med Rimstaven forsvare sig selv

V. 4043–48:

. . bad þæs ge-worden
wine Scyldinga
rices hyrde,
and þæt ræd talað,

kommer vel nærmest Have, naar man læser:

hæfð þæs ge-worden,

og oversætter: denne var bleven Skjoldungers Ven og fandt det raadeligst.

V. 4132: oft seldan hwær,

bliver vist aldrig til andet end Vrøvl, med mindre vi vover at læse:

oft seldan-hwær,

ligesom „sielden-hvermand" og læser v. 4133:

bon-gar bugeð,

saa vi kan oversætte: sielden mangler efter Ærgangsbrudt Kiærlighed at hvile Spydstagen eller at finde Banesaaret.

V. 4058: þeóden Heaðobeardna,
maae vi vist læse „þeóde", Folket eller Skaren, thi Fyrsten var jo faldet, og Prindsen kan, efter Sammenhængen, ikke menes.

V. 4064: duguða biwenede,
har Udgiverne paa adskillig Maade søgt at rette, men uden Held, og jeg vil foreslaae „bewæpnode", saa det ikke henføres til Prindsen og hans Kiæreste, men til Maglebarderne „þára leóda", hvorved der kommer Sammenhæng i Talen, og skiellig Grund til den Pluralis, som vi møde heel igiennem v. 4069-74. Meningen bliver da, at det satte ondt Blod i Maglebarderne, da de saae deres Prinds gaae Haand i Haand med den danske Prindsesse, og de var bevæbnede, indtil de (som vi nu skal høre) misbrugde deres Vaaben til Ustyr.

V. 4074: on hyra sylfra feorh,
ligesom vi sige: paa deres egen Hals, saa „ond" er en klar Skrivfeil.

V. 4076: se þe beáh gesyhð,
kunde man jo nok fristes til at tage „beáh" for Substantivet og „gesyhð" for Verbet, men da det i Sammenhængen ingen Mening giver, er det dog sært, at Udgiverne slet ikke har ændset min Anmærkning fra 1820, at man skal tage „beáh" for Imperfect af „bugan" og „gesyhð" for Substantivet Syn, hvorved man faaer den aldeles passende Oplysning, at den gamle Ulk, som satte Luus i Skindpelts, sad og dreiede Øinene, sad og skottede til Ingel og Freyvor, da de gik over Gulvet, og brummede saa med det samme, som følger.

V. 4084: hige scunnian,
for „higes cunnian" er en vittig Rettelse, som, hvis „scunnian" enten er en Skrivfeil for „scyndan" eller kan betyde det samme, giver god Mening, men „higes cunnian" friste Huen, er saa god en Talemaade, at den neppe viger sin Plads.

V. 4099-100:

nú her þára banena,
byre nát hwylces,

lader sig slet ikke forstaae, med mindre man læser „banena án" og oversætter: hist gaaer En af Banemændene (Sønnen veed ikke „Hvis") og tænker derved paa Ingel, som Sønnen, der ikke kiender eller ikke ændser sin Faders Banemand.

V. 4111-14:

þæt se fæmnan-þegn
fore fæder dædum,
æfter billes bite
blód-fág swefeð,

har Grein med Rette beholdt „fæmnan-þegn", som „Frauen-Diener" Kvinde-Karl eller Pigernes Jens, men „fæder-dædum" giver ingen

Mening. thi Ingel faldt jo ingenlunde for sin Faders men for sin egen Gierning, saa vi maa sikkert læse „fore fácen-dǽdum" for hans Nidingsværk.

V 4119-21:

> þonne bióð . . recene,
> on bá bealfe,
> áð-sweord eorla,

kan der ingen Tvivl være om, at vi med Kemble skal læse „á-brocene" og at „áð-sweord" svarer til det Tydske „Eid-Schwur", men Ordets Skrivemaade maa enten blive „áð-swar" som det findes hos Cædmon, ellers „áð-swor", som falder rimeligst.

V. 4145-47:

> þǽr wæs Hondsció
> hilde onsǽge,
> feorh-bealu fǽgum,

har Udgiverne en ubegribelig Sky for Navnet „Hondsció", saa at, hvor soleklart det end, forskrevet eller uforskrevet, staaer i Navns Sted og maa følgelig have Navne-Værdi, vil de dog heller drømme om Grændels Vante, end lade Stakkelen, som Grændel slugde, hedde Handske, og det, uagtet Thorpe selv melder, at han andensteds har fundet „Handske" som Mands-Navn. Grein paastaaer vist nok, at „hondsció" umuelig kan betyde „Handschuh", men han glemmer, at Spørgsmaalet her slet ikke er om, enten „hondsció" kan betyde noget eller er noget ordenligt Navn, men kun om, hvorvidt det paa sin Plads kan muelig betegne noget andet end et Navn, hvad jeg med fuldkommen Sikkerhed benægter.

V. 4171-75:

> he mec þǽr on innan
> unsynnigne,
> (diór dǽd-fruma!)
> ge-dón wolde
> manigra sumne,

er vist nok et meget vanskeligt Sted, hvor der ventelig f[illegible]ttes noget, da v. 4171 og 72 rimer kun for Øiet, ikke for Øret, men dog har jeg ondt ved at begribe, hvordan en Sprogkyndig som Grein har faaet det fortvivlede Indfald, at Talen her kunde være om en uhyre Skrat eller Randsel, „Ranzen", hvori Trolden vilde puttet Bjowulf og alle hans Kæmper, ligesom Bussemanden de uartige Børn, thi denne Randsel lader sig dog aldrig pine ud af Vanten „glóf", som nævnes v. 4164, og som aldrig har kunnet svare til mere end „glove" eller en jydsk „Luf-Vante".

Meningen skal nu aabenbar være den, at Grændel havde ventet at blive mangen Mand til „Mund-Bane" ligesom han blev Handske,

og naar man tager v. 4173 „diór dǽd-fruma“ for Bjowulfs Udraab til Higelak, midt under Talen, som er ganske i Digtets Tone, da er det kun Ordet „gedón“ v. 4174, som giør Vanskelighed, da det ikke udsiger, hvad Grændel vilde gjort ved Kæmperne, og vel ikke er blevet brugt som vores „giøre det af med En“, hvormed vi mene at tage Livet af ham. At Grein imidlertid slet ikke synes at have mærket, at det er „gedón“, som giør Vanskeligheden, kommer sikkert af, at det netop, ved Siden ad „on innan“ syndes ham at kunne svare til det Tydske „hinein thun“, putte ind, saa det gjaldt kun om at finde noget, som Kæmperne kunde puttes i, hvortil da Grændels Vante maatte tjene, og havde han husket paa Skrymers Vante, hvis Tommeltot var stor nok til Thor, da vilde det vist nok ladet sig deilig mythisk udsmykke, men vilde dog været en Leg i Luften. For „gedón“ skulde vi, hvis Texten er heel, enten læse „ge-deadan“ eller et lignende Ord, med „d“ til Rimstav, og naar vi da, som vi har Lov til, tager „mec“ v. 4171 for Dativ, da lader det sig oversætte: „han, du kiære Daads-Høvding, vilde myrdet mig derinde mangen sagesløs Mand“.

V. 4190: swaðe weardade,

har vel Thorpe prøvet at oversætte „guarded on his track“, men at sige om en afrevet Haand, at den værgede Grændels Fodspor, vilde være en Slags Ironi, som krævede en anden Forbindelse end her finder Sted, og Grein har derfor ogsaa omskrevet „weardade“, (dvælede) ved „blieb zurück“, men har rigtignok sprunget „swaðe“ over, saa jeg maa giætte paa „on swáte“ og oversætte „blev liggende i Blod“.

V. 4192-94:

and he heán þonan,
módes geómor,
mere-grund gefeóll,

maa „gefeóll“ have samme Betydning som „on-feóll“, faldt til, og hvis „þonan“, derfra, findes upassende, saa maa vi læse „þonne“.

V. 4211: sóð and sár-líc,

lader sig jo godt forstaae, men Greins Giætning „searolíc“ passer dog meget bedre til „sóð“ og til Sammenhængen, hvorefter det Sørgelige synes giemt tilsidst v. 4215-22.

XXXI-XXXII.

(4281-4615.)

Her skeer den egenlige Overgang fra Heltens første Æventyr i Danmark, hvor han ved Dysterne med Grændel og hans Moder

frelste baade Kongehallen og Kongeriget, ligesom Stærkodder, til hans andet Æventyr i hans Gothiske Hjemstavn, hvor han faldt i den ulige Kamp med Dragen Stærkhjort, der, ligesom Midgaards-Ormen, spyede baade Ild og Edder, og vilde ødelagt hele Gothland, fordi en Stymper af en bortløbet Træl, mens Dragen sov, havde sneget sig til at stjæle et af de mangfoldige Guldfade, hvorover den havde ruget i en Jettestue over trehundrede Aar. Dette andet Æventyr har vel aldrig kunnet maale sig med det Første i Beskrivelsen, men vilde dog være underholdende nok, naar vi forstod alle dens Hentydninger, og naar ikke Ilddragen selv efter Døden havde fundet Leilighed til at brænde Huller i Kvadet, just hvor vi skulde see, baade hvor Skatten kom fra, og hvordan det egenlig gik til med Tyve-Besøget i Skatte-Graven. Uagtet vi imidlertid nu ikke sjelden maae famle i Mørket, saa har vi dog efterhaanden faaet saameget Lys over det Hele, at vi kan danne os en tydelig Forestilling om Hovedsagen.

V. 4283-88:

nealles ic þám leánum
for-loren hæfde,
mægnes méde,
ac he me . . . is geaf
sunu Healfdenes
on . . ne sylfes dóm,

seer vi alle, at der v. 4286 skal læses „máðmas", men v. 4288 vil Udgiverne have læst „mínne", hvor jeg læser „sínne", og v. 4284 vil de beholde „forloren", som jeg paastaaer er aldeles umueligt i Sammenhængen, deels fordi det krævede „hæbbe" hvor der staaer „hæfde" og krævede tre Accusativer hvor der findes tre Dativer, og deels, fordi der selv da ingen Forsætning vilde blive til den tydelige Eftersætning; thi at sige: jeg har ikke mistet Gaverne, men Kongen gav mig dem, det var jo kun Vrævl. Naar man derimod med mig læser „sínne" og istedenfor „forloren" læser „fore-locod", eller noget lignende, da faaer man den rimelige Mening: jeg havde ingenlunde forud havt Øie paa saadan en Belønning, men Halvdans Søn gav mig den af egen Drift. Ventelig skulde vi da læse:

nealles ic to þám leánum
fore-locod hæfde,
mægenes méde,
ac me þá máðmas geaf
sunu Healfdenes
on sínne sylfes dóm.

V. 4291: éstum ge-ýwan.

det er Læsningen i begge de ældre Afskrifter og giver Rimstav, medens

i Haandskriftet nu kun sees „ge..wan“, saa det er ved en Forseelse, at Udgiverne har optaget Kembles Frihaands-Tegning „ge-gyrwan“, som om det stod i Haandskriftet.

V. 4306-8:

sume worde hét,
þæt ic (his ǽrest)
þe eft-gesægde,

har brudt Udgiverne meget, fordi de ikke har henført „his“ til „worde“ og har derfor tænkt, at „ǽrest“ enten maatte forandres eller tages for et Substantiv, men hele Hemmeligheden ligger deri, at „þe“ er en Skrivfeil for „þá“ saa Meningen bliver: Hrodgar bød mig eftersige hans forudsagte Ord.

Vel lod „þe“ sig ogsaa med denne Ordføining beholde, men kun under den lidet rimelige Forudsætning, at Bjowulf, førend han endnu fik Rustningen af Hrodgar, havde fortalt ham, hvem han igien vilde forære den, da det derimod maa antages, at Hrodgar kun har sagt, at de følgende Ord altid skulde gientages, naar Brynien gik fra Mand til Mand.

V. 4324: he him ést-geteáh,

synes det mig tvivlsomt, enten Talen er om ham, der gav, eller ham, der tog, men i begge Tilfælde maae vi enten forbinde „ést“ med „geteáh“ eller læse „éste“ i samme adverbialske Betydning som „éstum“, saa Meningen bliver, at der gaves og toges i Kiærlighed.

V. 4342-43:

þrió wicg somod,
swancor and sadol-beorht,

har jo længe pint mig, saavelsom Udgiverne, og dog kan jeg ingenlunde overtale mig til med Thorpe at overhugge Knuden og læse „swearte and sadol-beorhte“, thi det er kun en daarlig Udflugt. Omsider faldt det mig ind, at den fortvivlede Linie sikkert skulde givet os Navnene paa de tre udmærkede Heste, som vi af Edda veed, det var de gamle Skjaldes Vane at tilføie, og derfor vover jeg den Giætning, at vi skal læse: „Swan, Col and Sadolbeorth“, saa vi, kun ved Forandring af et eneste Bogstav, faaer tre meget passende Heste-Navne: „Svane“ til den Hvide, „Kul“ til den Sorte, og „Sadelklar“ til den kneisende Ridehest. Hertil kommer endnu, at Haandskriftet kun viser „swanco“ med et afslidt Bogstav, saa det er kun i Afskrifterne vi læser „swancor“.

V. 4344-46:

hyre syððan wæs,
æfter beáh-þege,
brost ge-weorðod,

skal vi med Thorpe læse „breóst“ og forstaae det om Dronningen, hvis Bryst blev smykket med den Halskiæde, hvis Mage Ingen havde seet, siden Brysingmen forsvandt, og naar Thorpe vilde have „beáh-þege“ forandret til „beór-þege“, har han jo reent overseet, at „beáh“ her svarer til „heals-beáh“ v. 4337.

V. 4351: dreáh æfter-dóme,

har Thorpe splittergalt oversat „he acted after judgment“, og skiøndt Grein er nær ved Meningen med sit „betrug sich rühmlich“, saa er dog hverken dermed Ordene fulgt eller Meningen udtrykt; som først skeer, naar vi læser „æfterdóme“ ligesom det Islandske „eptirdæmi“, og oversætter: han skabde sit Eftermæle med gode Gierninger „gódum dǽdum“.

V. 4367: swýðe . . . . don,

vil Thorpe have udfyldt til „oft sægdon“, som vel har Rimstaven, men passer ikke godt til „swýðe“, saa jeg giætter paa „sacedon“, paastod hardt.

V. 4392: þám þe sélra wæs,

maa ikke oversættes den Bedste, men den Lykkeligste.

V. 4393: æft þæt ge-iode,

er aabenbar ikke, som Thorpe vil „that passed away“ eller som Grein vil „das fügte sich“, men han indtog det (Riget), nemlig, som det følgende siger, da de Svenske Skilfinger havde fældet Higelaks Søn Hardred, men nødtes til at lade Bjowulf beholde baade Marken og Riget.

V. 4417-18:

se þe on heaw . h . ðe
hord beweotode,

har Udgiverne trykt „on heape“ som om det stod i Haandskriftet, skiøndt Kemble, hos hvem de har fundet „heape“, selv betegner det som sin Giætning, hvor han kun har læst „hea“. Dette kan vel synes ubetydeligt, da ingen af os veed, hvad der skulde staae, men allerede derfor maa Ingen af os lade, som han vidste det, og dernæst duer Giætningen ikke, blandt Andet, fordi der aabenbar har staaet et Ord til, og endelig viser Sammenhængen, at det maa have været en Betegnelse af Stedet, hvor Dragen rugede over Skatten. Ventelig har det været en vis „Hede“, ligesom „Gnitahede“ i Volsungkvadet, vi her har tabt Navnet paa, som dog maaskee har været „Heawers-hǽðe“.

V. 4424: neódu geféng,

kunde jeg snart blive bange for, da Thorpe her har slet ingen Ting, og Kemble kun „geþing“, og jeg ikke selv kan hitte Rede i det, men „neódu“, som ogsaa giver Rimstav, staaer der dog ganske sikkert, og staaer der ikke „geféng“, da staaer der sikkert hverken

„geþing“ eller noget andet forstaaeligt Ord. Maaskee skulde vi læse v. 4422-26:

þǽr on innan gong
níða nát hwylc
neóde getenge,
hǽðnum horde
hond álegde,

thi da fik vi dog ud, hvad der omtrent maa have staaet.

V. 4430: fyrena hyrde,

som Kemble vil have opdaget, har jeg fundet aldeles ulæseligt, og da Kemble ikke havde „be fýre“, er jeg bange for, vi nu læser „fyre“ to Gange, hvad vel tilsyneladende gav Rimstav, men igrunden kun forvirrede, og til det oplyses, kan man ikke engang have Lyst til at giætte.

V. 4435-36:

nealles . . ge-weoldum
wyrm horda-cræft,

vil Udgiverne læse „mid geweoldum“ og noget lignende findes der endnu Tegn til i Haandskriftet, men om ogsaa Udgiverne kunde forsvare at oversætte det „frivillig“, saa blev det dog meget mistænkeligt, da „sylfes willum“ følger lige i Hælene. Jeg tænker derfor, vi skulde læse:

nealles tó ge-wealdenne
wyrmes horda-cræft.

V. 4440-41:

þ . . . nát hwylces
hæleða bearna,

vil Grein stoppe Hullet med „þegn“, som, da det giver baade Mening og Rimstav, maatte findes meget rimeligt, naar vi ikke vidste, at Talen er om en Træl, men nu maae vi nødvendig læse „þeów“.

V. 4443-56:

. . . . þea . . .
and þǽr inne weall
secg syn . . sig
. . . sóna
in watide
þæt . . . þám gyste
. . breg stód
hwæ . . . sc . . pen
. . . .
. . ð . . sceapen
se fǽs begeat
sinc-fæt . . . . .

þǽr wæs swylcra fela,
in þám eorð . . . fe,
ǽr-gestreóna,

har Grein meget lykkelig giættet:

for ofer-þearfe,
and þǽr inne fealh
secg syn-leásig.
Sóna in wlátode,
þæt fram þám gyste
gryre-bróga stód,
hwæðre earm-sceapen
in síðade
. . . sceapen
se fæs begeat,
sinc-fæt searolíc,
þǽr wæs swylcra fela
in þám eorð-scræfe
ǽr-gestreóna.

Uagtet her nemlig endda er noget uforstaaeligt, saa viser sig dog herved den rette Sammenhæng, at Trællen, som løb fra Pidsken, stødte uformodenlig paa Skatte-Graven, keg derind og gruede for Dragen, men vovede sig dog ind og snappede Guldfadet. Kun skal jeg bemærke, at v. 4448 kan der i denne Sammenhæng ikke have staaet „fram þám gyste“, da Trællen og ikke Dragen maa kaldes Giæsten, saa vi maa tænke, der stod: „tó þám gyste“.

V. 4469-73:

weard wine geómor,
rihde þæs yldan,
þæt he lytel fæc
long gestreóna
brúcan móste.

Talen er her aabenbar om den gamle Høvding, som havde mistet alle sine Kæmper, og var forlegen med deres Efterladenskab, de store Gulddynger, men de to første Linier har taget Skade, og skiøndt Thorpes Forslag at læse:

wearð wine-geómor,
wiscte þæs yldan,

har fundet Greins Bifald, kan det dog umuelig finde mit, da det slet ikke passer i Sammenhængen, at han ønskede endnu en liden Stund at beholde Guldet for at kunne grave det ned. Jeg skal derfor raade til at læse:

wearð wina geómor
wiste, þæs yld,

saa at der kommer til at staae om den vennelose Skat-Mester, at han vidste, han, efter sin Alder, kun en liden Stund kunde nyde sin Rigdom, og gav sig derfor ifærd med at nedgrave den.

V. 4478: nearo-cræftum fæst,

giver neppe nogen Mening, og da der i min Tid ikke i Haandskriftet har været meer at læse til „cræftum“ end „. . æftum“, saa tænker jeg, der har staaet „clæftum“, da de Gamle sagtens har haft et Ord svarende til det ny „cleft“, vores „Kløft“.

V. 4482: hard-fyrdne dǽl,

vil Thorpe læse „heap-fundne“, som vist hverken er fundet nogensteds eller var værdt at tage op paa en Vei, saa Grein har gjort vel i at beholde „hard-fyrdne“ og oversætte det „schwerzutragende“, et svært Læs, kun maatte det vel skrives „heard-fyrðne“.

V. 4484: fec worda cwæð,

foreslaaer Grein vittig nok at læse:

fec-word ácwæð,

men det er unødvendigt, og desuden falder baade Forbindelsen „fec-word“ og Brugen af „ácwæðan“ for „cwæðan“ mig mistænkelige.

V. 4488-89:

hwæt hit ǽr on þe
góde begeáton!

kan ikke betegne andet, end at den Gamle sukkede over, at hans Kæmper skulde have samlet Skatte til Hulen, saa Grein synes kun ledt vild af Thorpes „hwǽr“ for „hwæt“.

V. 4494-95:

þana þe þis ofgeaf,
ge-sáwon sele dreám,

er man vist nok nødt til at læse „þára“, og det er ganske rimeligt, at vi med Kemble skal læse „þis líf ofgeaf“, som giver Rimstav, men „gesáwon“ kan vi heller ikke bruge, da begge Verberne jo maa staae i Singular, og det desuden slet ikke hænger sammen at forlade Livet og see paa Lystigheden. Grein foreslaaer derfor med Rette „ge-sáh“ af „ge-sígan“ at synke, men saa maae vi læse:

ge-sáh on sele dreám.

V. 4496-4500:

nah hwá sweord wege
oððe fe . . .
fǽted wǽge
drync-fæt deóre,
dug . . ellor-seóc,

er „nah“ aldeles forsvundet i Udgaverne og et „nis“ indskudt, som kun vilde giøre Skade, men derimod skal vi gierne med Grein læse „feormie“ og „ellor scóc“, saa det Hele kommer til at see saaledes ud:

ná-hwá sweord wege
oðče feormie
fǽted wǽge,
drync-fæt deóre,
dugoð ellor scóc.

Da bliver Meningen: Ingen af Kæmperne skal mere løfte Sværd, ikke fylde Bægeret; Helteskaren reiste af, reiste til den anden Verden.

V. 4501-06:

sceal se hearda helm,
. . sted golde,
fæt umbe-feallen;
feor mynd swefað,
þá þe beado-gríman
bywan sceoldon,

har Udgiverne vel bifaldt min Giætning „hyrsted golde“, men har ikke villet beholde „beado-gríman“ som en sædvanlig Omskrivning til Hjelmen, og det endskiønt „here-gríma“ findes to Gange i Digtet og oversættes rigtig af dem ved Hjelm eller Jern-Maske.

Naar Thorpe vil læse „fægum befeallan“ da har han jo Ret i, at fattes her ikke mere, saa fattes dog en Infinitiv, men derfor skal vi sikkert læse „fæt umbe-feallan“ som „ymbe-feallan“, og naar vi da med Kemble læser „feormiend“ for „feormynd“ og med mig læser „byran“ for „bywan“, da bliver det let at oversætte:

sceal se hearda helm,
hyrsted golde,
fæt ymbe-feallan,
feormiend swefað,
þá þe beado-gríman
byran sceoldon:

den haarde guldsmykkede Hjelm skal om Fadene falde, thi Skafferne sove, som skulde bære Kæmpe-Dækket.

V. 4507: geswylce seó here-pád,

vil Udgiverne beholde og dog oversætte „war-shirt“ og „Kriegs-gewand“, men da man aldrig har fundet det Angelske „pád“ i den Bemærkelse, heller ikke i Engelsk har noget Lignende, saa skal vi sikkert læse „here-wád“, da wád eller wǽd er velbekiendt, og „weed“ endnu paa Engelsk betyder Klædning.

V. 4515: hæleðum be healse,

vil Udgiverne med Kemble læse „healfe“, men da jeg er vis paa, at det i Haandskriftet noget utydelige Ord mere ligner „healse“ end „healfe“ og det første passer langt bedre, saa holder jeg fast paa det.

V. 4540-43:

hyne fold-búend

. . . he ge . . .
. . . sceall bearn
. . . . . . hrusan,

seer man strax der maa have staaet, hvad Folk kaldte Dragen, og at den lagde sig til Borgeleie i Klippehulen, men for Resten har Giætningen frit Spillerum, og jeg giætter da paa, at der har staaet:

hyne fold-búend
Stearcheort nemnað,
steápe bi wealle,
þǽr he ge-sceádwís
scell-bearu fand,
hláw under hrusan.

Stærkhjort er nemlig, trods Udgiverne, utvivlsom Dragens Navn, og Resten maatte der omtrent staae, da Skjalden ikke kunde sige, at Dragen, som han selv har slaaet ihjel og taget Skatten fra, „skal" fremdeles ruge over den, og det maa da ventelig være „scell", Hulhed, der skjuler sig i „sceall", og „bearu", Skov, der af den ny Afskriver er læst som „bearn".

V. 4565-69:

þá se wyrm on-wóc,
wróht wæs geniwad,
stonc þá æfter stáne,
(Stearcheort on-fand
feóndes fót-lást).

Udgiverne beholder "stonc", oversætter det „lugtede" istedenfor „stank" og henfører det til Dragen istedenfor til Snyltegiæsten, og det maa vel være derfor, de miskiender Dragens Navn, Stærkhjort, skiøndt det kommer igien v. 5096, men hermed narrer de kun dem selv, da de derved nødes til at forstaae v. 4570-77 om Snyltegiæsten, som maa falde ned fra Skyerne.

Meget muelig fattes her noget lige foran v. 4565, men efter alt hvad her staaer, maa Trællens Herre have faaet Lyst til at see Skattegraven og har vakt Dragen ved at snuble eller paa anden Maade giøre Støi tæt ved Dragens Hoved, og til ham maa „stonc æfter stáne" henføres; men om vi maa nøies med „stóp", eller vi kan finde noget bedre, saa stonc, ligesom det gammeldanske stank, svarer til islandsk stökk „styrtede" (af stökkva), det veed jeg ikke bestemt.

V. 4584-90:

hlǽwum oft
ymbe-hwearf ealne
útan-weardne,
ne þǽr ǽnig mon
on þǽre wéstenne,
hwæðre hilde geféh

. . . .
be . . weorces,

Thorpe har baade afdeelt anderledes, afkortet „hlǽwum" til „hlǽw" og indskudt baade det ene og det andet, men har derved blandt andet faaet to rimfrie Linier istedenfor een og fundet det Hele lige uforstaaeligt. Grein, som ellers har fulgt Thorpe, har, ved at sætte „hǽðe" for „þǽre" v. 4588, bragt Rimet istand, men nok paa Grammatikens Bekostning, og kan ikke blive Dragens meget urimelige Glæde kvit.

Jeg tænker, der har staaet:

hlǽw nú eft
ymbe-hwearf ealne
útan-weardne,
náðær ǽnig mon
on þám wéstenne,
ne hwæðer þára
hilde geféh
bealo-weorces,

saa Meningen bliver, at i den Ørk havde hverken Nogen af disse To (Dragen og Snyltegiæsten) eller nogen anden Mand Seiers-Glæde. Der kan imidlertid ogsaa, efter Thorpes Giætning, have staaet et „wæs" foran „ǽnig mon", og da bliver Meningen, at hverken fandtes der noget Menneske i Ørken, ikke heller fik den ene meer end den anden Kæmpe Glæde af sin Udaad. Stod ikke „hilde" iveien, skulde jeg ogsaa gierne foretrække det uskyldige „beado-weorces".

XXXIII.

(4616-4786.)

Æventyret med Dragen skrider her ikke videre frem, end at vi høre, hvorlunde den om Natten ildsprudende overfoer Landet og ødelagde paa een Nat Hovedstaden eller Kongeborgen, hvorover da den gamle Helt foer i Harnisk, men hvad der udmærker og tildeels indvikler dette Afsnit, er den korte Hentydning til de Gothiske Begivenheder efter Higelaks Fald i Frisland. Bjowulf, som kun undslap Nederlaget ved at benytte hele sin Tredivemands-Styrke til at svømme lukt over det vildende Hav, vilde nemlig ingenlunde drage Fordeel af Dronning Hygds Tilbud og hendes Søn Hardreds Mindreaarighed, men nøiedes med at være Formynder og Rigsforstander, til Hardred blev fuldvoxen og selv kunde staae for Styret. Først da Hardred var faldet i Strid med den Svenske Kong Ohter og

hans Sønner, som vilde hevne Ongenthjovs Fald i Higelaks Dage, besteg Bjovulf endelig den Gothiske Throne og fik Leilighed til at hevne Skade paa Svenskerne, da Eadgils (Adils), en af Ohters Sønner, gjorde Oprør, enten mod sin Fader eller mod en af sine Brødre, og fik Hjelp af Bjovulf.

V. 4626: nearo-fáges níð,

skal vi vist læse „nearo-fæges“ med Hentydning paa den stakkede Tid, Uhyret før sin Død havde at rase i.

V. 4631: hord eft gesceát,

maa „gesceát“, skiød, vist være en Skrivfeil, thi skiøndt Skjalden vist nok godt kunde sagt, at Dragen skiød Fart giennem Luften hvorhen det skulde være, saa hverken kunde eller vilde han dog i den Betydning sige, at Dragen skiød Skatten og Skattegraven; jeg tænker, vi skal læse „eft geseceð“.

V. 4643: þæt his sylfes him,

maae vi læse „þá his sylfes hám“.

V. 4651-54:

þæt he wealdende
ofer ealde riht,
écean dryhtne
bitre ge-bulge,

har Udgiverne misforstaaet, ved at henføre „wealdende“ til Vorherre istedenfor til Bjovulf, og Meningen er klarlig, at Bjovulf tænkde, han som Hersker, ved Brud paa Arilds-Loven, maatte have vakt Guds Vrede.

V. 4658-62:

Hæfde líg-draca
leóda fæsten,
eálond útan,
eorð-weard þone
glédum for-grunden,

skal vi med Grein læse „eorð-weard þonne“, hvis der ved „eorð-weard“ kan forstaaes „lige til Jorden“, tilbunds, men „eálond útan“ er den haardeste Nødd at knække, thi hvad enten man med Thorpe vil oversætte „an island without“ eller med Grein „das Eiland aussen“, kommer man i stor Forlegenhed baade med Øen og med Ilden og med hele Talen, som maa dreie sig om Kongeborgen. Uagtet det derfor var Vand paa min Mølle, at Bjovulfs Gothland dog paa eet Sted i Kvadet kaldtes en Ø, saa turde jeg dog ikke engang 1820 drage Fordeel deraf, men snoede mig fra Ordet i min Oversættelse. Paa een Gang falder det mig nu ind, at vi naturligviis skal læse „eall on uhtan“, saa Meningen er, at hele Kongeborgen var

lagt i Aske før Dag „ǽrdæges hwíle“, da Dragen altid søgde sin Vraa. Vi skal da læse:

hæfde líg-draca
leóda fæsten
eall on uhtan
eorð-weard þonne
glédum for-grunden.

V. 4709: hioro-dryncum swealt

vil Thorpe have os til at læse „heoro-druncen“ og Bout. „heoro-dyntum“, alt under den vrange Forudsætning, at „heoro“ skal betyde „Sværd“, uagtet det er tvivlsomt, om det et eneste Sted i Digtet (v. 3173) har den Bemærkelse, medens det er ligesaa umueligt i „heoru-bunden“, „heoro-dreóre“, „heoro-gífre“ og „heoro-hócyhtum“ som i „heoro-dryncum“. Dette „heor“ maa aabenbar ligge nær ved „horh“ og „horig“, da det altid har noget ækkelt ved sig, og har da omtrent svaret til vores „Voer“ og det engelske „gore“, saa vi maatte oversætte „heoro-dryncum“ ved „Lever-Blods-Drik“, eller „Bane-Drik“, men ventelig skal vi læse „heoro-dreórig“.

V. 4713-16:

sund-nytte dreáh,
hæfde him on earme
. . . xxx . . .
hilde-geatwa,

skal vi vel efter Rimstav og Sammenhæng læse:

ellen xxxga
hilde-gearwra,

thi det gaaer jo slet ikke an med Udgiverne at give Bjovulf 30 Rustninger at slæbe paa istedenfor 30 Mands Styrke at bruge, som vi af v. 755-58 veed, skal være Meningen. Maaskee har imidlertid Anglerne havt et Navne-Ord paa „Krigsfolk“ der svarede til det Islandske „gotar“ og „gotnar“, og da kunde „hilde-geatwa“ være det rette.

V. 4718-20:

nealles Hetware
hrem ge þorfon
féðe-wíges,

skal vi vist nok med Grein læse „hremge“ for „hrémige“, men for at faae den manglende Infinitiv, maae vi da ogsaa (v. 4722) læse „linde bæran“ og oversætte: „Hetvarerne, som drog imod ham, skulde ikke pralende løfte Skjold, thi det var kun Faa, der slap hjem.

V. 4726: Ofer-swam þá sioleða bigong,

er der sagtens blevet lidt borte, som skulde forkortet den lange Linie,

men det lader sig dog forstaae, naar man læser „siol-hleða“ som „Sælhunds-Egnen“.

V. 4754-55:

hæfdon hý for-healden
helm Scylfinga

vil Udgiverne have forstaaet om et Oprør af Ohters Sønner mod deres egen Fader, men Talen er aabenbar om deres Farfader Ongenthjov, som var faldet for Higelak, og som hans Ætmænd nu, efter Higelaks Fald, hævnede paa hans unge Søn Heardred; derfor læser jeg „heófdon“ og oversætter: de bejamrede Faldet af den ypperste Skilfing paa Sverrigs Throne. Herved forudsættes imidlertid, at „for-healden“ enten er en Skrivfeil eller kommer af et Verbum, svarende til Navne-Ordet „heald“, en Hælding, og til vores „hælde“, staae paa Fald.

V. 4761: him þæt tó mearce wearð,

er vi alle enige om maa forstaaes om Heardred, men hvorledes „tó mearce“ kan forbinde hans Fald med Ongenthjovs, det er Spørgsmaalet, som jeg troer, der ikke gives noget andet tilfredsstillende Svar paa, end at vi skal læse „tó-mearcod“ og oversætte det „tilskrevet“ eller „tilregnet“, saa Meningen bliver, at Ohters Sønner tilregnede Higelaks Søn, ligesom Ulven i Fabelen tilregnede Lammet, hvad Faderen havde forbrudt, og hvilede ikke, før de fik deres Harm styret paa den Uskyldige.

XXXIV-XXXV.

(4786-5195.)

Det er kun Drage-Kampens for Helten ulykkelige Begyndelse og Følgesvendenes Feighed, man her finder skildret, men standses derimod af et langt Indskud om den Gothiske Kong Hrædel og hans tre Sønner: Herebald, Hædken og Higelak, af hvilke den Første ved et Vaadeskud faldt for sin Broder Hædkens Haand, ligesom Balder for Høders, og den Anden fulgde ham snart i et blodigt Slag med den Svenske Kong Ongenthjov. Det er især Fortællingen om dette Slag, som falder mørk, men dog er det klart nok, at Higelak, efter Gothernes Nederlag, kom til Hjelp med friske Folk, slog Fienden af Marken og besteg Thronen.

V. 4793: ge-wegan sceolde,

er det en følgelig Sag, at vi med Grein skal læse „gewígan“ stride.

V. 4800: bealo-níð biorna,

henviser Pluralis „beorna“ paa, at der var „To“, baade Trællen og hans Herre, om at forbittre Dragen.

12*

V. 4869: fláne gescwencte,

kunde være godt nok, naar „gescwencte" vilde finde sig i „laid low" og „hinstreckte", som Udgiverne forlange, men da det ikke er Tilfældet, læser jeg „geswengde", ramde, henvisende til Ordbogen og til Substantivet „sweng", Ram, Slag, som findes tit i Kvadet.

V. 4876: hreðre hyge-méðe,

læser jeg saameget trøstigere „Hréðle" med Grein, som jeg ikke har seet mere end „hreð.." i Haandskriftet.

V. 4887: þonne his sunu hangað,

har „þonne" vist indsneget sig ovenfra, og jeg læser „þæt".

V. 4889: and he him helpan ne mæg,

læser jeg med Kemble „helpe".

V. 4895-98:

óðres ne gýmeð
tó ge-bídanne
burgum on innan
yrfe-weardas,

skal vi vist nok med Thorpe læse „yrfe-weardes", men saa maae vi ogsaa læse „tó-gebídendes", og oversætte: han ændser ikke den anden i Borgen efterblivende Arving, nemlig Higelak, hvem den ulykkelige Fader aldeles glemde over hans to ulykkelige Brødre.

V. 4899-901:

þonne se án hafað
þurh deáðes nýd
dǽda gefondad,

hvor Udgiverne, selv ved at giætte paa „gefǽlsod", ei kan frelse sig, skal vist nok rettes ved at læse:

þurh dǽda níd
deáðes gefondad,

saa Meningen bliver, at Hædken, som af den vanvittige Fader jo forudsættes hængt, har for sin Udaad fristet Døden.

V. 4904-8:

win-sele wéstne,
wind-gereste,
reóte be-rofene;
rídend swefað
hæleð in hoðman,

er det en farlig Sag at røre ved, men da Udgiverne dog har meent, de kunde magte det, maa jeg ogsaa friste min Lykke, da jeg ligesaa lidt med Thorpe kan faae „reóte" til at give Klang, som med Grein til at gaae op i Røg, og jeg heller hverken kan oversætte „hoðman" ved „darkness" eller ved „Hügel".

Skal jeg nu raade til andet end at lade det ligge, maa det, efter lang Betænkning, være til at læse:

win-sele wéstne,
wind-gereosed,
reode be-rofen,
rídend swifeð
hæleð in hoðman.

Dette kan nemlig oversættes i Sammenhæng: den øde Drikkesal, forrevet af Vinden, og Helten, som dingler i Galgen, al Rødme berøvet. Vist nok veed jeg ingen Hjemmel for at oversætte „hoðman“ ved „Galge“, men jeg har altid fundet, at Sammenhængen krævede det, og da „hoð“ er „hængde“, saa kunde Anglerne vel ogsaa brugt „hoðma“ for „Galge“, og jeg seer ikke, at det mørke Sted i Exeter-Bogen forbyder det.

V. 4912: Gewíteð þonne on-sealman,

bliver først forstaaeligt, naar vi tager „on-sealman“ for „on-sealmian“, da det saa efter Angelsk Talebrug betyder „han kom i Synge-Hjørnet.“

V. 4915-16:

þúhte him eall tó rúm
wongas and wíc-stede,

har Udgiverne vel taget for gode Vare og oversat „tó rúm“ ved „too spacious“ og „zu geräumig“, men om det end lader sig grammatikalsk forsvare, saa lader det sig dog ikke poetisk forstaae; thi til alle Tider har man i den dybe Sorg fundet sig saa beklemt, at man aldrig kunde faae det rummeligt nok. Jeg giætter derfor paa „tó-ryne“ eller et lignende Ord, der betyder, at Alting, baade By og Mark, løb rundt for ham, som Sorgen gjorde ør og svimmel.

V. 4936-37:

þá wæs synn and sacu
Sweona and Geáta,

maa læses „sín and-sacu“ da her slet ikke er Tale om „Synd“, men om langvarig Feide mellem Svenskere og Gother, ligefra Hrædels Død til Bjovulfs afgiørende Seier.

V. 4942-46:

oððe him Ongenþeówes
eaferan wǽran,
frome fyrd-hwate,
freóde ne woldon
ofer heafo healdan,

har begge Udgiverne taget „wǽran“ for „wǽron“, og Thorpe har dertil gravet et Hul, hvor intet var, thi „wǽran“ skal, som om der stod „wǽre“, Pagt, tages sammen med „freóde“. Grein har vel ogsaa

fulgt Thorpes Giætning, at „ofer heafo“ skal betyde „übers Haff“ (over Havet), men da Thorpe ei har givet mindste Hjemmel, maae vi enten bie, eller holde os til hvad vi kan forsvare og læse „ofer heafe“, trods Sorgen, uden at ændse Gothernes sørgelige Forfatning.

V. 4960-71 spiller aabenbar paa Tvekampen mellem Ongenthjov og Jofur, som vi siden (v. 5946-55) hører, endte sig med den Svenske Konges Fald, men her er sagtens endeel Skrivfeil, og da der i alt Fald efter v. 4971 fattes noget, er vi alle vel undskyldte, naar vi ei kan finde Rede deri.

Naar vi imidlertid forudsætter, at Ongenthjov og Jofur var Frænder eller Svogre, og læser (v. 4961-63):

mǽg on óðerne
billes ecgum
bonan stǽlan,

da kan vi see, den ene stjal sig til at give den anden Banesaar.

Naar vi fremdeles tage os den Frihed (v. 4964-65) at læse:

þǽr Ongenþeówes
Eofor niósade,

da kan det hele stemme med Efterretningen om, hvordan Jofur stjal sig til at hjelpe sin Broder Ulf mod den gamle, frygtelige Hugaf, om hvem her siges, at hans Haand, da han faldt, havde brugt sig tilgavns og aldrig lagt Fingeren imellem.

V. 4972: Ic him þá máðmas,

kan „him“ hverken være Ongenthjov eller Jofur, og endnu mindre Hrædel, men maa være Higelak, saa her fattes Beretningen om, hvordan han ved Bjovulfs Hjelp hevnede Skade.

V. 5038: oreðes and áttres,

er Greins lykkelige Giætning, som jeg uden al Betænkelighed tiltræder, istedenfor Haandskriftets „reðes and hattres“, som har baade Sammenhæng og Rimstav imod sig.

V. 5041-43:

nelle ic beorges weard
ofer-fleón
fótes trem,

er jo Meningen, som Grein har oversat, at Helten ei vilde vige Dragen en Fodsbred.

V. 5047-49:

ic eom on móde from,
þæt ic wið þone gúð-flogan
gylp ofer-sitte,

har Udgiverne beholdt, skiøndt „from“ slet ikke kan passe, hvordan man saa end vender og dreier „gylp“. Meningen er sikkert, at Bjovulf tvivler om, hvorvidt han tør vente sig nogen Ære af Drage-

Kampen, og derfor læser jeg „forht“ for „from“, hvorved det hele falder i Traad.

V. 5057-59:

Nis þæt eówer síð,
né ge-met mannes
nefne mín ánes,

er „gemet“ Substantiv, og Meningen: ei er det eders Hverv eller nogen Mands Kald uden mit alene.

V. 5074-75:

ánes mannes ne bið
swylc earges síð,

har begge Udgiverne søgt at undgaae den grammatikalske Vanskelighed ved at „skille dem ad, som vil tilsammen være“, læsende „ánes mannes (ne bið swylc earges síð)“; men da „swylc“ slet ikke vil finde sig i at gaae for „þæt“, og „earges“ neppe heller i denne Forbindelse kan svare Regning, saa har de faaet to grammatikalske Vanskeligheder for een, og derhos lagt Skjalden den Spidsborger-Viisdom i Munden, at „det var ikke ræd Mands Færd“ at stole paa egen Styrke alene i slig en Kamp.

Jeg derimod, som altid har følt paa min Skjalde-Samvittighed, at vi her har et folkeligt Mundheld med sine Enderim for os; jeg slutter, at der maa have staaet enten „swylc earg gesíð“ da „earg“ jo, ligesom „arg“ i Tysk og Islandsk, godt kan betyde slem, eller ogsaa „swylc earh-gesíð“, da vi af „Helene“ har seet, at Anglernes Skjalde har brugt „earh-fare“ og lignende Sammensætninger, ligesom Islænderne brugde „Pile-Regn“ o. s. v. for ethvert Vaaben-Skifte. I begge Tilfælde anvender Skjalden her et Mundheld, som lastede en Kæmpes Overmod, der vilde være ene om Æren, hvor der aabenbar maatte være Flere om Daaden, saa Skjaldens Anmærkning rammer Heltens Pral v. 5057-59.

V. 5082: (stód on stán-bogan).

Istedenfor saaledes at opløse Haandskriftets „stodan stanbogan“ og tænke paa, hvor Bjovulf stod, har begge Udgiverne forandret „stodan“ til „stondan“, og trukket det op til „geseah“ v. 5076, som om Helten nu først saae „Steenbuen“, som han alt længe havde havt baade for Øie og under Fod. Heraf følger, blandt andet, at de paa fri Haand maae skyde et „og“ ind i Oversættelsen, som de ikke engang giætter paa i Haandskriftet. Altsaa: staaende paa Steenbuen saae Bjovulf en Strøm bryde ud af Bjerget.

V. 5090: deór ge-dýgan,

giættede jeg strax, her maatte staae, og nu, da jeg tillige veed, der kan næsten ligesaa godt læses „deor“ som „deop“ i Skindbogen, nu maa jeg dobbelt forundre mig over, at selv Grein, som dog beholder

„gedýgan" og kan umuelig indbilde sig, at „deóp gedýgan" lader sig oversætte „durch die Tiefe kommen", selv han synes ikke engang at have værdiget min Giætning et Øiekast. At intet Dyr kunde nærme sig den ildsprudende Drage uden at brænde sig, er dog unægtelig meget naturligt.

V. 4096-99:

Stearcheort styrmde,
(stefn in-becom
heaðo-torht hlynnan,
under hárne stán.)

Udgiverne oversætter her den første Linie uden al Betænkelighed „the stout of heart stormed" og „der Starkherzige stürmte", som om det var en Parenthes; men Sammenhængen viser, at Skjalden ingenlunde paa dette Trin lader Dragen rase, da han selv udtrykkelig siger, at det var Bjovulfs udæskende Anskrig, der gjaldede i Bjerget og satte Dragen i Bevægelse. Hvad enten vi derfor kan læse „styrmde" eller maae læse „styrnde" eller „styrede" (vakde, tirrede), saa maa „stearcheort" være Accusativ, som det ogsaa meget godt kan, fordi det, med eller uden Udgivernes Tilladelse, er Dragens Navn.

V. 5105-8:

from ǽrest cwom,
oruð aglǽcean
út of stáne,
hát hilde-swát,

Meningen heraf er jo utvivlsom, men Ordet „from", hvormed Sætningen begynder, har ikke blot en egen lille Historie, men ogsaa en lille grammatikalsk og philologisk Mærkværdighed. I Skindbogen staaer der „fro̅". Thorkelins første Afskrift havde „fro" og den anden havde „from", men han lod trykke og oversatte „frod". Heraf sluttede jeg, som endnu 1820 ei havde seet Skindbogen, at der maatte staae „fro", og at det maatte være Anglernes Ord, som svarede til Engellændernes „froth", og vort „Fraade", hvad jeg kunde see, Sammenhængen ikke blot tillod, men hardtad krævede. Hertil har Udgiverne ei lagt Mærke, da de fandt Grund nok i Skindbogen til at læse „from", men hvad de heller ikke har lagt Mærke til, det er, at det Angelske „from" ligesaavel som det Engelske er „fra" og ikke „frem", saa det lader sig slet ikke oversætte „forth" og „hervor". Om der kunde raades Bod paa denne grammatikalske Vaande ved at oversætte „from ǽrest" fra først af, det veed jeg ikke, men deels kunde et saadant „from" ikke bære Rimstaven, og deels maa efter hele Stilen i Kvadet „fro" eller „from" betyde det, der øiensynlig kom ud af Bjerget, hvis Aarsag betegnes ved „oruð" og dets Egenskab ved „hát hilde-swát". Følgelig maa enten Stregen over „o"

være et Vildspor, og „fro“ være **Fraade**, som endnu udtales „fro“ i Jylland, eller „from“ maa være en Skrivfeil for „fóm, fám“, det engelske „foam“, som ogsaa er **Fraade**.

V. 5132: tó ge-scipe scyndan,

da Skindbogen har „tog“ med Streg over, maa det enten betyde tó-geanes eller noget saadant, og da Sammenhængen siger os, det var til **Giengiæld** Dragen skyndte sig, maatte vi læse „gegnscipe“ hvis det kunde passe, og, da det ikke kan, skal vi sagtens læse „gegn-scyte, scote“, som kan slaae til.

V. 5138-42:

þǽr he þý fyrste,
forman dógore,
wealdan móste,
(swa him wyrd ne gescráf)
hréð æt hilde

Her maae vi endelig læse „þæt“ for „þǽr“, men naar vi da indpæle Indskuddet, faaer vi den ganske ordenlige Mening ud, at Helten havde ønsket, hvad dog ei var ham beskikket, i stakket Frist, alt om Formiddagen, at gaae af med Seieren.

V. 5146: incgeláfe

maa sagtens være enten „Ingilds láfe“ som **Hrodgar** kan have foræret Helten, eller „Ingwina láfe“ som en almindelig Sværd-Kiending.

V. 5148-52:

brún on báne,
bát unswíðor,
þonne his þiód-cyning
þearfe hæfde,
bysigum ge-bǽded,

Her maa vi nødvendig læse „brond, brand“, Sværd, for det aldeles ubrugelige „brún“, men saa faaer vi ogsaa, da „brond“ er Maskulin, en god Grund til „his“ v. 5150, og alt gaaer glat, lige til „bysigum ge-bǽded“.

At henføre disse Ord til **Bjovulf** og oversætte dem „oppressed with labours“ og “dem Hartbedrängten“, det kan man nemlig sagtens giøre, naar man tør, men det tør jeg ikke, og naar det henføres til **Sværdet**, da maa det forstaaes ligesom „wrættum gebunden“ v. 3056 og „bisgum gebunden“ v. 3479, hvoraf da igien følger, at „bisigu“ hos **Anglerne** maa, ligesom „**Gierning**“ hos **Islænderne** være brugt om **Trolddom**. Hvad endelig „ge-bǽded“ angaaer, da findes det kun eengang til i Kvadet, nemlig v. 5644, hvor der siges om Dragen, som laae steendød „bealwe ge-bǽded“, altsaa paa Tysk „gebettet“. Om det nu her kan og skal tages i samme Bemærkelse,

eller vi skal læse „ge-bæted“ (tvunget) det er vel ikke let sagt, men er heller ikke vigtigt at faae besvaret.

V. 5162: nacod æt níðe,
har Thorpe vist nok ubetimelig gjort Løier med „nacod“, som han vil forgiøre til „ná gód“, men skiøndt Grein tilligemed „nacod“ vil beholde „æt níðe“, skal vi dog med Thorpe læse „æt nýde“, som er det eneste, der passer.

V. 5165-74:

Ne wæs þæt éðe síð,
þæt se mǽra
maga Ecgþeówes
grund-wong þone
of-gyfan wolde,
sceolde willan
wíc eardian
elles hwergen;
swá sceal ǽghwylc mon
á-lǽtan lǽn-dagas.

Dette seer, baade efter Sammenhængen og efter Rimstavene, mistænkeligt ud, men lader sig dog med nogle smaa Ændringer nogenledes forstaae. Naar man saaledes v. 5170 læser „wildan“ for „willan“ og v. 5174 „á-lǽdan“ for „á-lǽtan“, da kan man faae ud, at det var ingen smal Sag for Helten at rømme Marken og løbe vild i Ørken om et andet Stade, altsaa en Roes over hans Bestandighed, som slutter med det Tilføiende, at saaledes skal en Mand føre sit Levnetsløb (lead his life). Vil man imidlertid ikke dette, da maa man, som Udgiverne, nøies med en fortrukket Sætning om at ville og dog nødig ville døe og begraves.

XXXVI-XXXIX.

(5196-5775.)

Her, hvor Drage-Kampen ender og Heltens Løbebane slutter, optræder en splinterny Kæmpe, Viglaf, Vigsteens Søn, som i Dragekampen skal vinde sine Sporer, og, saavidt som mueligt, trøste Læseren over den gamle Helts Frafald, og her kiender man Shakspears Bedstefader igien; thi saaledes har ogsaa han for Skik i sine „Helte-Historier“ at dulme vor Sorg ved Heltebaaren med ny Foraars-Blomster. Da vi imidlertid endnu slet ikke af andre Kilder kiender det mindste til Viglaf eller hans Fader Vigsteen (Vèsteinn), saa kan vi heller ikke oprede deres Forhold til de Svenske Skilfin-

ger, der omtales som deres Nærpaarørende, men kan kun glætte os til, at Vigsteen maa have giftet sig ind i Vægmunds-Slægten, siden Viglaf regnes til Vægmundingerne, og er den sønneløse Bjovulfs nærmeste Arving.

Bjovulfs Seier over Dragen og bratte Død derefter af dens Edder og Forgift minder os Høinordboer om Thors Kamp med Midgaards-Ormen, der faaer samme Udfald, da Thor kun efter Seieren gaaer ni Trin tilbage før han drukner i Edderstrømmen; men derimod er det os noget Nyt, at Helten, i sit sidste lyse Øieblik, sender sin Arving ind i Bjerget efter Noget af Skatten, for at hans Øie i Døden kan fryde sig ved Synet af de Klenodier, som har kostet hans Liv men skal berige hans Folk. At det ikke skeer, da man bliver bange for at brænde sig paa det forhexede Guld, det er vist nok en Lyde enten ved Skjalden, eller dog ved Kvadet, men maa ikke komme Helten til Skade paa sit poetisk gode Navn og Rygte, og ventelig har Sagnet knyttet en Forbandelse til dette Drage-Guld ligesom til det paa Gnitaheden og til Stærkodders Guldpenge, saa Angul-Skjalden har følt sig bundet og kun giennem sin ædelmodige Helt turdet lade sit friere og sundere Blik paa Danefæet glimte igiennem.

V. 5210-11:

Ne mihte þá for-habban,
hond rond geféng,

er lidt hoppende, saa der har maaskee nok staaet „ne mihte he forhabban, ac hond rond geféng“, men Meningen er sikkert nok, at Viglaf kunde ikke holde eller bare sig, hvad paa godt Engelsk jo hedder: „he could not help it“.

V. 5218-19:

wræcca wine-leásum
Weohstán bana,

læser Thorpe „wreccan“, og da der nu i Skindbogen kun sees wr..., har han godt Lov dertil, men da det forudsætter, at Eanmund var landflygtig, gaaer det dog neppe an, thi Vigsteen, som efter Kvadet var Broder til Ohter og Onela, og havde gjort sin Lykke hos Bjovulf, Other-Sønnernes Tugtemester, maa selv, saavelsom Eadgils, have hørt til de landflygtige Skilfinger og maa under Bjovulfs Banner have fældet sin Brodersøn Eanmúnd. Derfor beholder jeg „wrecca“ som efter første Afskrift skal have staaet i Skindbogen.

V. 5231: á-bred wade,

har allerede Thorkelin i sin egen Afskrift gjort til „abredwade“ skiøndt han lod trykke „abread wade“ og oversatte det „reiste udenlands“, men ligesom Hjemmelen i begge Tilfælde brast for ham, vil den nok briste for de følgende Udgivere, enten de saa lader trykke

„ábredwade“ eller „ábrádwade“, og enten de, med „abroad“ i Baghaanden, oversætter det: jog ud af **Landet**, eller: jog ud af **Livet**; jeg læser „ábræd wádu ɔ: wǽdu“, han flaaede Klæderne af ham, lod ham ligge splitternøgen, som passer i Sammenhængen.

V. 5249-50:

ne his mægenes láf
ge-wác æt wíge,

har til min store Forundring **Thorpe** oversat „mægenes láf“ ved „kinsman's legacy“ og **Grein**, til min endnu større, forandret til „mǽges láf“, skiøndt intet passer bedre til hinanden end „mód and mægen“ (Mod og Kraft), som begge er **Thors** Sønner (Mode og Magne), og begge i enhver Kamp, altsaa ogsaa i **Viglafs**, var og er lige uundværlige, saa at, **hvis** der i Skindbogen havde staaet „ne mod-sefa, ne mæges laf“ vilde jeg intet Øieblik betænkt mig paa at rette det til „mægenes“.

V. 5273: and me þás máðmas geaf,

falder „me“ mistænkeligt, baade fordi det rimer for godt, og fordi det kun passer slet i Talen om **alle** Stalbrødrene. Maaskee skulde vi læse „eac“.

V. 5284: dǽda dollícra,

kan „dollícra“ vist ikke være rigtig, da jo „dollíc“ ligesaalidt bruges i god Bemærkelse som „dull“, og der har da vel staaet „dohtigra“.

V. 5310-13:

ge-sígan æt sæcce;
sceal úrum sweord and helm,
byrne and byrdu-scrúd,
bám gemǽne.

Udgiverne har trykt:

gesígan æt sæcce:
unc sceal sweord and helm,

og der er vel heller ikke andet at giøre. Forresten læser jeg, med **Kemble** og **Thorpe** „beadu-scrúd“ (ligesom v. 899) istedenfor det aldeles ubekiendte og upassende „byrdu-scrúd“, og da „bám“ betegner et i Skindbogen udslettet Ord, læser jeg hellere „beón“.

V. 5315-16:

(wíg heafolan bær
freán on fultum).

Her læser **Thorpe** „Wígláf ellen bær“ og **Grein** „wíg-neafolan bær“, og skiøndt **Thorpes** Gætning er forvoven, foretrækker jeg dog den selv for min egen Giætning, som vilde være „wíga heafolan bær“ og skulde betyde: Kæmpen vovede sin Hals.

V. 5337-38:

líg ýðum forborn
bord wið rond,

har begge Udgiverne villet læse „líg-ýðum“, og Thorpe har derhos (v. 5338) skabt en splinterny Text „brád wíg-rond“, men vi skal sikkert enten lade „ýðum“ staae for „ýðe“, let, eller rette det dertil. I Øvrigt er Sagen fortvivlet, thi selv naar man paa en skikkelig Maade kan faae Skjoldet brændt, slaaer man Skjalden paa Munden, som udtrykkelig har sagt os, at Bjovulf lod giøre Jern-Skjolde til Toget, da han godt vidste, at Træ ikke taalde Ild.

V. 5356: gomol and grǽg-mǽl,
skal vi sikkert for „grǽg-mǽl“, som ingen Ting er, læse „græt-mǽl“ som „gryt-mǽl“, skiør, braadden.

V. 5376: biteran bánum,
skal vist læses „bandum, bændum“ ligesom „heardan clommum“.

V. 5380-83:

þá ic æt þearfe
þeód-cyninges
and-longne eorl
ellen cýðan,

har begge Udgiverne vist nok med Rette indskudt „gefrægn“ efter „þearfe“, men med Uret beholdt „and-longne eorl“ der ligesaalidt kan blive „der Kempe ununterbrochen“ som „the warrior earl“. Ventelig skal vi læse „and-fongne“ som „and-fengne“, den velkomne, kiærkomne.

V. 5389: þǽr he his mægenes healp,
har med Rette pint Fortolkerne, saa de bør ikke høre ilde for hvad de i deres Fortvivlelse har grebet til, men det rimeligste vil vist være at læse „þǽr he his mǽge onhealp“, der, nemlig ved Haanden, hjalp han paa Frænden.

V. 5391: nioðor hwéne slóh,
er „nioðor“ vist blot en Skrivfeil for „noðor, náðor“, saa Meningen er, at han slog ikke saa lidt, ikke daarlig til.

V. 5439: and his helm onspeón,
Da Skindbogen nu kun har „he . .“ hvor vi kun efter A, læste „helo“, saa kan ingen Giætning findes fuldere berettiget, end at der skal læses „helm“, som Grein, efter Grimms Raad, har indført i Texten.

V. 5464: egesan þeón,
har Grein vel udtrykkelig forbudt os at ændre, men jeg vover dog at foreslaae det i mine Øine nødvendige og aldeles uskyldige „teón“.

5490: swegle searo-gimmas,
har Grein beholdt og oversat „die lichten Gemmen“, men for at komme dertil med Rette, maae vi nok læse „swetle, sweotole“.

V. 5521-25:

sinc eáðe mæg,
gold on grunde,

gum-cynnes gehwone
ofer-higian,
hýde se þe wylle!

Dette maa jo være en Advarsel af Skjalden mod at nedgrave Skatte, og Vanskeligheden ligger da kun i „ofer-higian“, som, enten man vil oversætte det „despise“ eller „übertreffen“, dog ingen taalelig Mening lader klemme ud af sig. Derfor giætter jeg paa „ofer-hiwian“, forvandle, thi ligesom vi kiender den Folketro, at de, der grov Skatte ned, maatte gaae igien og see til dem, kan det godt have været en gammel Tanke, at hvem der grov Skatte ned, kunde let blive forvandlet til en Drage for at ruge over dem.

V. 5534: wræce giond-wlítan,

er jo ingen Ting, saa jeg læser gierne med Grein „wrætta“, Vidunderne.

V. 5547-48:

bill ǽr gescód,
ecg wæs íren,

vil Udgiverne have læst „ǽr-gescód“ og have det oversat „brass-shod“ og „erz-beschut“, og da det passer saa ypperlig til Overgangen fra „Bronze-Alderen“ til „Jern-Alderen“, vilde de stærkeste Indvendinger neppe regnes for en Avne. Jeg vil derfor kun bemærke, at baade „ǽr“ og „gescód“ findes mange andre Steder i Kvadet, men aldrig i en lignende Bemærkelse, saa jeg tænker, indtil videre, at den „Kobberforhudning“ er et Blændværk, fremkommet ved, at der er faldet nogle Linier ud foran „þám þára máðma“, som slet ikke synes at hænge sammen med det Foregaaende, selv naar man, med Udgiverne, vil forandre „þám“ til „þe“, thi den gamle Herre, som Strids-Øxen havde tilhørt, kan ikke vel være Ild-Dragen, som brugde ganske andre Vaaben, men maa være ham, som nedgrov Skatten.

V. 5576-77:

breóst-hord þurh-bræc;
Beówulf maðelode.

At dette Indskud „Beówulf maðelode“ maa tænkes her baade for Rimstavens og Sammenhængens Skyld, saae jeg strax, og skiøndt det er overseet af Thorpe, er det dog opdaget af Grein, som noget, der fulgde af sig selv, og behøvede ei engang at nævnes.

V. 5578: gomel on giogoðe,

er ingen Ting, saa jeg læser gierne „on giohðe“ med Thorpe, skiøndt jeg ikke ret veed, hvad det er.

V. 5590-92:

nú ic on máðma hord
mínne bebohte
fróde feorh-lege;

har Thorpe forsaavidt Ret, som han rigtig har oversat „be-bohte“ (bi-bohte) ved „solgde“ og ei, som Grein ved „kiøbde“, men „fróde feorh-lege“ har han ganske taget feil ad, thi „fróde“ er her „gammel“ og „feorh-lege“ skal, som Kiønnet udviser, være „feorh-læge, lage“, min gamle Livstraad, Livsrune, Livstid.

V. 5607-9:

þá þe brentingas
ofer flóda genipu
feorran drífað,

maae efter Sammenhængen „brentingas“ vist nok betyde „Skibe“, men der er i det aldeles ubekiendte Ord ei mindste Grund enten til „foamy barks“ eller til „brandenden Kiele“. Formodenlig skulde vi læse „byrðingas“, da Anglerne sagtens, ligesom Islænderne, har havt et saadant Ord til Førsels-Skibe.

V. 5631: him of hwæðre gewát,

maae vi med Thorpe og Grein læse „hreðre“.

V. 5644: bealwe ge-bæded,

har Thorpe oversat „on bale compelled“, som jeg ikke forstaaer, og Grein „schlimm getroffen“, som vel har sin gode Grund, men ikke i Texten, saa jeg vil foreslaae at læse „ge-bedded“ ligesom det Tyske „gebettet“ og oversætte „ilde leiret“ eller sengelagt. Til Bestyrkelse kan tjene, at i Kvadet om Bruneborg-Slaget læses i samme Mening „néde gebeded“.

V. 5648-51:

ac him írenna
ecga fornámon
hearde heaðo-scearde
homera láfe,

har Grein vel optaget Thorpes Giætning „heaðo-scearpe“, som, alt overveiet, vel maa billiges, men han har tillige oversat „him“ som om der stod „hine“, og anmærket det under Texten. Udtrykket „homera láfe“ om Jern-Vaaben, som ogsaa forekommer i Kvadet om Bruneborg-Slaget, er pudsigt nok, da Smede-Værket jo paa en Maade er Hammerens Efterladenskab.

V. 5673: hondum styrede,

har Udgiverne ladt staae og rask oversat „with hands disturbed“ og „mit den Händen störte“, men vi maa dog vist enten læse „styrmde“ eller læse „scyrede“ i samme Mening som det Engelske „to scour“.

V. 5696: wlítan on Wígláf,

maa henføres til v. 5688, i den Mening, at de, som før ikke turde kæmpe, de turde nu heller ikke see paa Viglaf.

V. 5707: will oncirran,

har Udgiverne sat „willan“ for det vist nok ubrugelige „wiht“, men det er jo rimeligere at læse „will“ i samme Mening.

V. 5731: swylce he þryðlícost óhwǽr,

har vel Grein beholdt Haandskriftets „ower“, men Thorpes Giætning „óhwǽr“ er vist nødvendig, især da Ordet, efter Versebygningen maa høre til denne og ei til følgende Linie.

V. 5755-56:

fýr ran swíðor
weóll of ge-witte,

har jeg med Fornøielse optaget Thorpes Rettelse „fýr ran“ for det splittergale „fyran“, men hvordan Thorpe kommer til at oversætte „gewit“ ved „entrails“ som hos Grein bliver til „Busen“, er mig ubegribeligt. Udgiverne har i alt Fald ikke lagt Mærke til, at „weóll of ge-witte“ skal henføres ikke til „Ilden“, men til „Helten“, som blev hovedør, da Ilden rasede, men fik Samlingen igien: „ge-weóld his ge-witte“ v. 5398, da Ilden sagtnedes: „þæt fýr on-gon sweðrian syððan“ v. 5395-96.

XL-XLI.

(5776-6107.)

Her har vi den mærkelige Beskrivelse af Sørgebudskabet, som det bragdes til Konge-Borgen ved et ridende Bud, der ikke behøver at have været en af de ti Hælefægtere, da der godt kan have været Rideknegte med, og var desuden den arme Tyv til Tjeneste, som havde været Veiviser og kom, saavidt vi veed, ikke til Skade.

Idet nu Budsvenden minder om de Farer, Landet er udsat for ved Heltens Død, seer han tilbage paa Gothernes foregaaende Kampe, paa den ene Side med Svenskerne og paa den anden Side med Franker og Friser, som vi vel forud kiender lidt til, men ikke nok, for at finde det ganske redt.

Det er imidlertid her (v. 5834) at „Merovingernes“ uventede og derfor længe miskiendte Navn giør Overeensstemmelsen med Gregors Frankiske Aarbog fuldstændig, og, skiøndt vi ikke kan oprede alt om den lange Svenske Krig, saa seer vi dog, at den Svenske Kong Ongenthjov gjorde Begyndelsen, efter Kong Hrædels Død, fældte den ulykkelige Kong Hædken, og bortførde hans Dronning, som formodenlig var en Dansk Prindsesse, og at det først var efter en Tids Forløb, at Higelak blev stærk nok til at hevne Skade. Paa sine gamle Dage maatte imidlertid Ongenthjov bide i Græsset, dog ikke, som vi snarest skulde ventet, for Bjovulf, men for Vanraads Sønner: Jofur og Ulf, af hvilke Jofur, som den lykkelige Banemand, fik Higelaks eneste Datter, Prindsesse Hylde, til Ægte.

V. 5789: se þe næs geràd,
har jeg vel længe tænkt, skulde være en Snert til Budsvenden, som en af de Ti, men jeg maa dog nu give efter for Udgiverne, og tilstaae, det peger kun meget uskyldig paa det ridende Bud, især fordi „næs“ skal bære Rimstaven, men derfor maae vi saameget nødvendigere læse „næsse“, hvad Udgiverne har glemt at anmærke.

V. 5815: syððan under Froncum and Frysum
maa gaae ud i eet, men da saa „orleg-hwíle“ fattes sin Stalbroder, har begge Udgiverne faaet det uheldige Indfald at skabe en af intet eller af det hos os saakaldte Mundsveir „syððan under“, og skiøndt Grein ved at forlænge „under“ til „underne“ redder Skinnet, er det dog spildt Umage, da „un-dyrne“, som man af hans Oversættelse kan see skal menes, snarere maatte give D og ingenlunde U til Rimstav.

Jeg vil derfor giætte paa:

ofer ýða-geblond
orleg-hwíle.

V. 5850-54:

eald and eges-full
hond-slyht ágeaf;
á-breót brim-wísan
brýda heorde
gomela ió-meówlan,

da de to første Linier ikke har Skygge af Rim, fattes i det mindste to Linier, og maaske mere, som gav den Oplysning, vi nu fattes. Vel kan det neppe feile, at Skjalden jo vilde lade os vide, at Kongemoderen til Ongenthjovs berømte Sønner, Ohter og Onela, var den Gothiske Kong Hædkens Enke, som den grumme Krigsmand havde berøvet sin Husbond og bortført med Magt; men „ió-meówlan“ synes jo at giøre hende forældet, og da Rimstaven skal være g, vil jeg giætte paa, at der har staaet „geof-meówlan“, som Afskriveren har forbyttet med „geó-meówlan“ og vi maa læse „bryda-horde“, Brudeskat, som en Omskrivning af „Dronning“.

V. 5858-59:

and þá folgode
feorh-geníðlan,

hænger slet ikke sammen med det Foregaaende, men forudsætter, at Gothe-Hæren maa være nævnet og dens Nederlag berettet.

V. 5888-89:

hú þá folc mid him
fæhðe tó-wehton,

har begge Udgiverne aabenbar taget feil ad „tó-wehton“, som maa henføres til „tó-wegan“, og det var, fordi de holdt paa „fæhðe“ som

maa blive „féðe", saa her peges kun paa Fodfolket, som strømmede til Higelak.

V. 5893: fæsten sécean,

kan, naar det skal gaae paa Higelak, som det vel maa, ikke være rigtigt, da det aabenbar ikke var nogen Fæstning, men Fienden, Higelak kom for at opsøge, saa vi skulde ventelig læse „fæste sécean", angribe uopholdelig, thi at „sécean" har været brugt om Angreb, saae vi paa „sócne" (V. 3547), som aabenbar bruges om Grændels Angreb, og paa „sécean tó" (V. 5994) om Svenskerne.

Grein har prøvet paa at omgaae Vanskeligheden, ved at henføre det Hele fra V. 5880 til Ongenthjov, og jeg har selv været fristet til det samme, men deels vilde det være et Kneb paa dette Sted at oversætte „fród" ved „den Gamle" og sætte ham i Spidsen istedenfor „se góda", deels passer „fela-geómor" her ligesaa slet paa Ongenthjov som godt paa Higelak, og endelig kom derved netop eet og det samme til at drøvtygges uden al Grund.

V. 5894-95:

eorl Ongenþió'
ufor on-cirde,

falder baade „eorl" mistænkeligt og kommer hovedkulds, men naar man oversætter „ufor" ved hurtigere eller „forud", lader det sig dog forsvare.

V. 5899: wiðres ne trúwode,

har Thorpe i Fortvivlelse villet skabe „wiðres" om til „hwæðre", medens Grein kiækt, trods alle Indvendinger, giør „wið-ræs" af det, men jeg tør slet ikke røre ved det, da jeg intet rimeligt veed at sætte isteden, uden det skulde være „weðres", der dog faldt stivt, og kan i „wiðres" kun see Navnet „Vidar", som vilde forudsætte, at Ongenthjov havde opkastet en Forskandsning paa Kysten, hvor Byttet var samlet, og som han nu kastede sig ind i, da han ikke tiltroede den Vidar, som det var betroet, at kunne afværge Higelaks Angreb. Under denne Forudsætning kunde vist nok „fæsten" (V. 5893) ogsaa blive staaende, men jeg kan ikke nægte, at alt dette indtil videre maa synes at svæve i Luften, og anmærker det derfor kun flygtig i Forbigaaende.

V. 5907-08:

þá wæs æht boden
Sweóna leódum,

har Thorpe, som vil nøde „æht" til allevegne at betyde „wealth" eller dog Eiendom, skiøndt det V. 83 og 1026 baade med „Flodens og Havets" Magt sætter sig derimod; givet Svenskerne til Bytte; men Grein, som giætter paa „eaht, eht" Forfølgelse, har saameget des rimeligere Ret, som det til Nød ogsaa kan taales paa fornævnte Steder.

V. 5915: ecgum sweordum,
trænger jo til Helbredelse, men ved med Udgiverne at læse „ecgum sweorda“ overhugger man Knuden, istedenfor at løse den. Vi skal upaatvivlelig læse „eácnum sweordum“, ligesom der V. 4273 læses „eácnum ecgum“.

V. 5917: on bid wrecen,
lader sig vistnok, som det staaer, umulig oversætte, skiøndt Grein har prøvet det umulige ved „zum Bleiben gestellt“, saa det maa være skeet enten i Fortvivlelse eller blot for Løier, som naar jeg vilde sige: „bragt til at bie“. Thorpe vil læse „beado“ og oversætter „in that conflict punished“, som heller ingensteds har hjemme.

Er en forvoven Giætning derfor nogensteds tilladelig, maa det være her, saa jeg foreslaaer „on-biten recene“, pludselig forbidt, som dog lader sig høre, til man faaer noget bedre.

V. 5944-45:

ac he hyne ge-wyrpte,
þeáh þe him wund hrine.

Uagtet Beskrivelsen af den gamle Svenskers Kamp med Vanraads-Sønnerne, som minder om den mellem Adils og begge Frovins-Sønnerne, er temmelig indviklet, er vi dog blevet enige med os selv og hinanden om, at Ulf, som først saarede den gamle Hugaf, fik til Giengiæld et Dommedags-Slag, saa han styrtede omkuld, og kom først paa Benene igien, da det var lykkedes hans Broder Jofur at fælde Jetten, og mig synes derfor, det følger af sig selv, at disse to Linier maae henføres til Ongenthjov, som maa trøste sig med, at fik han end ikke Held til at give Ulf Banesaar, saa smed han ham dog tilgulvs, efterat han selv var følelig saaret.

Begge Udgiverne vil imidlertid have Linierne henførte til Ulf, og medens Thorpe lader ham komme sig („recover“) ved Kuldkastningen, lader Grein ham vælte sig lidt, uden at jeg kan vide, hvorfor, uden fordi Linierne nu engang ikke bedre kan passe paa Ulf som Subjectet.

V. 5986-89:

and þá Iofore forgeaf
ángan dóhtor,
hám-weorðunge,
Hyldo tó wedde.

At Skjalden herved vil lade os vide, at Higelak gav Jofur sin eneste Datter tilægte, derom tvivler ingen af os, men naar vi ikke vil lade hende hedde Hulde („Hyldo“) da maae vi skylde Skjalden for ikke at have sagt os, om Prindsessen blev blot sat i Pant eller givet tilægte, saa at, om end Grammatiken, som jeg dog meget tvivler om, tillod os at stryge Navnet, burde vi dog for Skjaldens Skyld lade det

staae. Da vi ellers Intet veed om den Gothiske Prindsesse, nytter hendes Navn os vel ikke stort, men det skader os dog endnu mindre, og da det var hende, der, efter Hardreds Død, maatte være Hredlingernes sidste Haab, er det dog mueligt, vi ved en anden Leilighed kan fornye det korte Bekjendskab.

V. 6002-4:

(æfter hæleða hryre
hwate Scildingas
folc-red fremede)

Skiøndt den første Linie godt kunde høre til det Foregaaende, saa der ved „hæleða hryre" sigtedes til Higelaks og Hardreds Fald, saa har jeg dog, ligesom Udgiverne, fundet det rimeligst, at Skjalden herved vilde pege paa Grunden, hvi Bjovulf ogsaa paa Thronen blandede sig i de danske Anliggender, som da vil have været ved Rolv Krages Fald, der rystede hele vort Norden. Da „folk-red" (Folke-Raaderen) passer godt nok, bør det hverken giøres til „folc-ræd" eller „folc-riht".

V. 6021-27:

þá sceall brond fretan,
æled þeccean,
nealles eorl wegan
muððum tó ge-myndum,
ne mægð scýne
habban on healse
hring-weorðunge;

har Udgiverne stiltiende gjort „muððum" til „máððum", skiøndt „wegan" i alt Fald vilde kræve „máðmas", men vi skal aabenbar læse „mundum", Hænder, som danner Modstykket til „on healse", da Mændene bar Armringe og Kvinderne Halsbaand.

Ved denne Beskrivelse, der turde være den skiønneste ei blot i hele Kvadet, men i alle Heltes Lovtaler, maae vi forbauses over, at den Engelske Udgiver om den skiønne Mø, Guldet berøvet, som trælbundet skal gaae i Udlændighed, har enten kunnet eller villet anmærke: „perhaps a glee-maiden is meant, who, having lost her patron, is compelled to wander abroad." (!!!)

V. 6068-71:

ǽr hí þǽr ge-ségon
syllícran wiht,
wyrm on wonge,
wiðer-ræhtes,

har vel Grein beholdt baade „ǽr" og „wiðer-ræhtes", som Thorpe ombyttede med „ac" og „wiðer-rǽdne", men jeg skal dog foreslaae at læse „æc" (= eac) og „wiðer-rihtes": de saae ogsaa til Giengiæld det sære Uhyre. Vel har jeg ingen anden Hjemmel end Ordbogens her

meget tvivlsomme for, at „wiðer-riht" er Vederlag, men naar en lillebitte Forandring giver meget god Mening hvor før ingen var, finder jeg den altid rimelig.

V. 6084-85:

hæfde eorð-scrafa
ende genyttod,

skal jo upaatvivlelig, som Udgiverne har forudsat, sige os, at Dragen havde nu afbenyttet Skatte-Graven, men det siges dog ikke, medmindre vi læser „endemæst", endmost, sidste Gang.

V. 6104: (he is manna ge-hyld)

maatte være „Mands-Dække", hvad vel kunde siges om Vorherre, men neppe af den Mund, saa vi skal vist læse „ge-hyht", Haab, Tilflugt.

XLII-XLIII.

(6108-6356.)

Indholden er umiskjendeiig, da den kun er Ransagelsen og Udtømmelsen af Skattegraven, og Begravelsen af Helten med et stort Klagemaal, hvorved kun er at bemærke, hvad Udgiverne har overseet, at de tolv Skjalde ved Bjovulfs Grav sang skifteviis (ymbse), og priste ham altsaa i en Vexel-Sang, der er Drapens forudsatte Grundlag.

Da der imidlertid netop i Slutningen ogsaa er Brandmærker og desuden endeel slemme Skrivfeil, findes her nok at tvivle og tvistes om i det Enkelte.

V. 6108-12:

þá wæs ge-sýne,
þæt se síð ne þáh,
þám þe unrihte
inne gehýdde
wræce under wealle,

har Udgiverne aldeles misforstaaet ved at henføre det til ham, der skjulde Skatten, istedenfor til ham, der stjal af den, og desaarsag har de ombyttet „wræce" med „wræte". Jeg læser derimod „wræcca", Stakkelen, som passer paa den bortløbne Træl, og jeg læser fremdeles „un-riht", som der, efter Rimstaven, ogsaa maa have staaet, og Meningen bliver da, at nu saae man det var en daarlig Reise, Stakkelen gjorde (da han listede sig ind og stjal Sølvfadet, mens Dragen sov), skiøndt hans Uret indtil videre var skjult under Klippen. At det nemlig er Tyven, her tales om, sees klarlig af det Følgende, som, hvor mørkt det end ellers er, dog klarlig fordømmer den, der begaaer Mark-Ran, hvad han dog vel ikke gjorde, som nedgrov sine egne Skatte.

V. 6126: sóhte searo-níðas,
seer mere end mistænkeligt ud, da Ordene er bekiendte nok, men lader sig dog i Sammenhængen neppe oversætte. Hvis der ikke er faldet nogle Linier ud, maae vi imidlertid læse:

þa he beorges weard óhte,
searo-níðas.

V. 6130-43:

Swá hit óð dómes-dæg
diópe benemdon
þeódnas mære,
þá þæt þær dydon,
þæt se secg wære
synnum scildig,
hergum ge-heaðerod,
hell-bendum fæst,
wommum ge-wítnad,
se þone wong strude,
næs he gold-hwæte
gearwor hæfde
ágendes ést
ær gesceáwod,

har Udgiverne forudsat, at de Konger, som gav den strænge Lov mod Mark-Ran, var dem, der havde nedgravet Skatten, uagtet Kvadet udførlig har fortalt, det var en eenlig forældet Herre, og da de vil henføre „he“ (V. 6140) enten til Bjovulf eller Viglaf, gaaer de reent fra Texten. Denne er imidlertid heller ikke god at følge, men naar vi (V. 6131) læser „dihte“ for „diópe“ og læser V. 6133: „þe þæt wær dydon“, da lysner det, saa vi kan see at rette Resten derefter, saa jeg tør nu godt foreslaae følgende Retskrivning:

Swá hit óð dómes-dæg
dihte benemndon
þeódnas mære,
þe þæt wær dydon,
þæt se secg wære
synnum scildig,
hergum ge-heaðerod,
hell-bendum fæst,
wommum ge-wítnad,
se þone wong strude,
næfne gold-wíte
gearwor hæfde
ágendes ést
ær geceápod.

Meningen bliver da, at Arilds-Kongerne gjorde den Pagt og slog det fast til Dommedag, at hvem der begaaer Mark-Ran skal skee a Landsens Ulykke, hvis han ikke betimelig med Guld-Bod tilkiøber sig Eiermandens Gunst, hvad jo hænger meget godt sammen.

V. 6229-31:

sceft nytte heóld,
feðer-gearwum fús
fláne full-eode,

har ligesom med Flid pint Fortolkerne, skiøndt Grein er nærved at faae Bugt dermed, men dog vil have „vom Federschmuck geflüchtigt den Pfeil unterstützte“ forstaaet saaledes, at Spydet ogsaa paa en Maade foer i Fjederham, medens Skjalden dog, paa eget Ansvar, roser Spydet for, at det, ved at gaae sit eget Skud, fløi omkap med den vingede Pil.

V. 6282-85:

sweart of swic þole
swógende lég
wópe be-wunden
wind-blond gelæg,

kan jeg slet ikke forstaae, medmindre disse Linier høre sammen og „wind-blond“ maa være et Tillægs-Ord til „lég“, saa Meningen bliver, at Luen, sort af sit Røg-Svøb, i Vindfang bragende leged med Been-Huset.

V. 6292—6302 er saa hullede, at de, som Grein meget rigtig bemærker, findes uoversættelige, men man kan dog have en velgrundet Formodning om deres Indhold, som maa have været, at Gothernes Sorg ved Bjovulfs-Baalet lignede Fæstemøens Kvide ved hendes Elskers Fald i Vaabengnyet, men maaskee var her ogsaa spillet paa Hildeborg, Gudrun eller en anden af Oldtidens berømte Græde-Kvinder.

V. 6336: and ymbse sprecan,

er, som alt bemærket, at tale skifteviis, thi vel har heller ikke jeg forefundet „ymbse“ i nogen anden Angelsk Bog, men da det har samme Bemærkelse baade i Islandsk og Svensk, kan der ingen Tvivl være om Ordet i nærværende Sammenhæng.

V. 6339-40:

duguðum démdon,
swá hit gen . . bið.

Her synes ikke at fattes andet end Fyldingen til „gen“, som da maatte læses „gemet“, men da Rimet fattes, har Grein vist nok giættet bedst paa „ge-défe“.

NAVNE-VISER.

Cain. Den bibelhistoriske v. 213. 2516.

Dæghrefn er v. 4995 Navnet paa en Frisisk Kæmpe, som Bjovulf gav Banesaar med de bare Næver.

Dene er Kvadets sædvanlige Navn paa „Danskerne“ skiøndt de ogsaa tit kaldes „Scyldingas“, Skjoldunger.

Eádgils, Ohters Søn, som Bjovulf hjelper til at blive Konge i Sverrig, skal sikkert være den samme som Ynglinge-Sagas Adils, Ottar Vendelkrages Søn, samtidig med Rolv (Hrodulf) i Leire. v. 4776-82.

Eaha nævnes i Brudstykket om Finsborg som en af de Danske eller Frisiske Kæmper. v. 29.

Eánmund, en Søn ad Ohter, som faldt i Slag med Gotherne. v. 5215.

Earna-næs, v. 6055, er Navnet paa Valpladsen, hvor Helten faldt.

Eást-Dene, v. 778. 1225. 1650, synes brugt iflæng med Vest-Danske, Syd-Danske og Nord-Danske, skiøndt vi hos Saxe finder Spor af, at man har kaldt Skaane Øst-Danmark og Jylland Vest-Danmark.

Ecgláf, v. 992. 1174. 1954. 2924. 3609, er Navnet paa den ellers ubekiendte Fader til Hunferd Drost, som forgiæves stræbde at giøre Gothehelten latterlig i Kongens og det Danske Folks Øine.

Ecgþeów, Bjovulfs Fader, en Gothisk Kæmpe, som for en Tvekamp, hvori han fældte en Ylfing, maatte tye til Danmark, hvor Kong Hrodgar betalde høi Mandebod for hans Fred. v. 524. 743. 911. 938.

Ecgwela, v. 3413, skal vel, efter Sammenhængen, være Navnet paa en ældgammel Danekonge, men da det slet ikke ligner noget olddansk Kongenavn, som vi ellers har stødt paa enten i vore egne eller i de Angelske Oldsagn, saa er det rimeligviis en Skrivfeil.

Elan, v. 124, er vi nu omtrent blevet enige om, maa være Halen af „Onelan“ og følgelig tilhøre en af den Svenske Kong Ongenthjovs Sønner, som altsaa ventelig skal have havt den høie Kong Halvdan til Morfader.

Eofor, v. 4965. 5978. 5986-89; er Navnet paa en af Vanraads Sønner i Kong Higelaks Tjeneste, som ved Hjelp af sin Broder Ulf fik Held til at fælde den frygtelige Hugaf, den Svenske Kong Ongenthjov, og fik derfor med store Forleninger Higelaks eneste Datter, Hylde, til Ægte.

Eormenríc, v. 2395, er jo Navnet paa den stormægtige Gothiske Keiser fra det fjerde Aarhundrede (Eddas Jörmunrek og Saxes Jarmerik), men det angelske Sagn synes at have

fremstillet ham og hans Forhold til Hama (Eddas Hamder) omtrent som vi læser i Vilkina-Saga. Dette stadfæstes da ogsaa ved Vidsidsmaal, hvor der vrimler af Jormunrekske Høvdinger og Hirdmænd, som er det nordiske Sagn aldeles fremmede, og stimes med Hunnekongen Atle ved Veichselens Bredder.

Eotenas, der ellers i Kvadet, ligesom Eddas Jætter eller Thurser, bruges om alskens Utysker, er dog v. 1760. 1798. 2137. 2169. 2283 sikkert et Folkenavn, skiendt vi hverken veed historisk eller geographisk Besked om dette Jotunheim. At ville giøre det til Jylland, kan kun falde Engelskmænd ind, og, efter Kvadet, maatte det i alt Fald snarest søges i Sverrig paa Finlands-Siden, hvor sagtens det hele Strøg engang har hedt Finveden.

Fin, Folkvalds Søn, er Skjaldens Konge i Jotunheim, som hjemsøges af Danskere og Friser i den høie Kong Halvdans Dage, og han faaer strax en banket Trøie af Hnæf og Hengest, hytter sig vel siden enstund ved at gaae paa Rævekløer, men maa dog tilsidst betale Gildet med Bælgen. v. 2129. 2155-2206. (2251.) 2286-2307.

Finnaland, v. 1154, er maaskee ogsaa „Finveden“, men kan, for Skjaldens Skyld, ligesaa godt være Finland selv, som „Helsingør“ i Shakspears Hamlet aabenbar var det samme som nu, og Afstanden skulde man aldrig gruble over, for kunde Bjovulf siden svømme lukt over Havet fra Frisland til Gothland, kunde han jo sagtens i sin feireste Ungdom svømme fra Gothland til Finland.

Finsburuh, som jeg ellers aldrig er stødt paa uden i London, er dog i Brudstykket v. 71 (S. 38) aabenbar Navnet paa den Fæstning, som Kong Fin, med Skielmen bag Øret, havde overladt Hnæf og Hengest til godt Forlig, men overraskede siden ved Nattetid og lod sig betale med Helteblod i dyre Domme. Ventelig er for Resten „Finsburuh“ samme Sted som Kvadets „Finnesbám“, v. 2305, hvor Kong Fin selv fik sit Banesaar.

Fitela, v. 1752-61. 1772, nævnes som Sigmund Volsungs Systersøn eller Brodersøn (nefa) og hans Høirehaand, og maa da være den samme som Fjotle (Sin-Fjötli) i Edda, uden at man dog derfor har mindste Ret til at sige om Fitela alt hvad der er sagt om Eddas Fjotle.

Folcwealda, ɔ: Folkestyrer, kunde jo bruges om enhver Høvding, men at det v. 2172 er Navnet paa Kong Fins Fader, stadfæstes ved „Fin Folcwalding“ i Vidsidsmaal v. 55,

og ved de Angelske Slægtregistre, hvor man finder den samme Fin Folkvalding blandt **Odins Forfædre.**

Francna, v. 2413 (3857), men v. 5816 Froncas, Franker.

Freáware, v. 4037, maa være Navnet paa den Danske Kongedatter, som af politiske Grunde var trolovet med den maglebardske Prinds **Ingel Frodesen**, men som snart blev Vidne til hans Opstand og Fald, og at hun var **Hrodgars** egen Datter, sees af **Vidsidsmaal** v. 91-100.

Freswæle, v. 2133, er Navnet paa Valpladsen i **Jotunheim** og gieres udenlands rask væk til et **Frisenvold**, under den Forudsætning, at Kong **Fin** maa regiere i **Frisland**, siden der staaer i **Vidsidsmaal** „**Fin** Folcwalding **Fresna** cynne" (weold), men foruden hvad herom er sagt i Indledningen, maa det bemærkes, først, at i **Skindbogen** kan der efter mit Skiøn ligesaa snart have staaet „Ferswæle" som „Freswæle", dernæst, at Valpladsen, hvor **Friserne** vandt en dyrekiøbt Seier, kunde godt hedde „Freswæl" uden at ligge i **Frisland**, og endelig, at hvis det var paa **Sverrigs** Østkyst Kong **Fin** thronede, da menes der sikkert det over hele Norden berømte „**Fyrresvold**".

Fróda, v. 4044, skal jo være Navnet paa **Ingels** Fader, og det maatte da ikke være den **fredegode**, men den slemme Kong **Frode**, som, efter et Nordisk Sagn, maatte lade Livet for **Hroar** og **Helge** (Hrodgar og Halga).

Frysas, v. 2201. 2407. 5816, men „Fresena cyn" v. 2180, er Friser-Folket baade i Vest og Nord.

Frysland, v. 2246, men v. 4707 Freslond og v. 5823 Fresnaland. Navnet har da fra Arildstid, ligesom nu, været eens for det store **vestlige** Frisland, hvor Kong **Higelak** faldt, og for det lille **nordlige** som var **Hengests** Hjemstavn.

Gara cyn, v. 915, kan, saavidt vi veed, hverken betyde Folk eller Fæ, og da Rimstaven skal være „w" kan man temmelig sikkert læse „Wedera cyn", som giver god Mening.

Gár-Dene, v. 1. 1195. 3706. 4981, synes ikke brugt iflæng som Eást-Dene og West-Dene, men at skulle betyde de **Grund-Danske**, eller hvad man nu spotviis kalder „**Pære-Danskerne**", skiøndt baade **Heltene**, v. 2-6, og **Fostbroderlaget** med **Gotherne**, v. 3704-24, hører dem til.

Gármund, v. 3917, skal aabenbar være den **Vermund**, der i Anglernes Slægtregistre altid er Fader til den gamle **Uffa** (Offa), langt **ældre** end **Hengst** og **Hors**, altsaa den i olddanske Sagn uforglemmelige **Vermund** den Blinde paa

Jellinggaard, Fader til Uffe hin Spage, som paa Eider Holmen fyldestgjorde det Tyske Forbund.

Gárulf, v. 35. 62–65 i Brudstykket (S. 38), er Navnet paa den yngste af Heltene paa Finsborg, Gudlafs Søn, som ikke vilde lade sig styre og blev den første, som faldt.

Geátas eller Geáta leóde er giennem hele Kvadet klarlig Navnet paa Gotherne som Svenskernes Naboer, men dog skilte fra dem ved Sø og salt Vand, og kaldes vel derfor stundum Sø-Gother og Sømænd.

Geomor, v. 3914, er, efter v. 3916, Navnet paa en Brodersøn eller Systersøn (nefa) ad Garmund ɔ: Vermund, saa det gaaer slet ikke an at ville giøre ham til en Søn ad Offa, fordi en Saadan fører Navnet Eomer i Slægt-Registrene.

Gifðas, v. 4980, saavelsom Gefðas i Vidsidsmaal v. 151, maa jo vist nok betyde Gepider, som efter Jornandes hørde til de udvandrede Gother, men blev liggende og syltede Valle ved Veichselen.

Grendel er et Trolde-Navn, som Anglerne synes at have havt for deres egen Mund, da der hverken i Eddaerne eller, saavidt jeg veed, i noget Nordisk Oldsagn findes mindste Spor deraf.

Gúðláf, som paa Finsborg havde mistet sin Søn, var, efter v. 2290, tilligemed Osláf i Spidsen af Hevner-Toget til Jotunheim.

Hæreð nævnes v. 3851 og 3956 som Fader til Hygd, Kong Higelaks unge Dronning.

Hæðcyn, der ved et Vaadeskud dræbde sin Broder Herebald (ligesom den blinde Høder dræbde Balder), og faldt for Ongenthjov. v. 4860-73. 4957-63. 5840-43.

Haga, v. 5777 og 5913, er endnu i Sverrig saa sædvanligt et Navn paa Kongs-Gaarde, at det ogsaa her maa giælde derfor.

Halga nævnes som Broder til Hrodgar v. 122 og maa da være den i vore Oldsagn navnkundige Helge, Broder til Ro (Hroar) og Fader til Rolf (Hrolf, Hrodulf), enten man saa udenlands vil tillade det eller ikke.

Háma, v. 2390-96, er den samme, som nævnes i Vidsidsmaal v. 250 og 262 mellem Jormunreks Drabanter, og svarer til Vilkina-Sagas Heimer, saa v. 2396 „geceás écne ræd“ maa forstaaes om hans Munkeliv. Det Angelske Hama-Sagn synes derfor ikke at have havt stort mere end Navnet tilfælles med det Eddiske om Hamder, Gudruns Søn, Ammius hos Jornandes.

Healfdene, v. 113. 2121, var ogsaa efter et Nordisk Sagn Fader til Hroar og Helge.

Heardréd, Higelaks Søn og Efterfølger, som dog faldt i det første Slag med Svenskerne. v. 4397. 4742. 4769.

Heaðobeardnas, v. 4058. 4068. 4127, er et hidtil ubekiendt Navn paa en djærv Viking-Flok, som dog ogsaa findes i Vidsidsmaal v. 100, men da Stavningen ligesaa tit er uden d som med d, bliver det tvivlsomt, om Navnet har noget med „Barder“ at giøre, eller om det ikke maaskee snarere peger paa det angelske Hedeby.

Heaðoláf, v. 913, skal være Navnet paa den Ylfing-Kæmpe, som Gothen Egthjov kom for Skade at fælde, og skiøndt et tilsvarende oldnordisk „Háleifr“ kunde synes rimeligt nok, er jeg dog neppe stødt paa det.

Heaðoræmes, v. 1031, skal betegne Stedet, hvor Bjovulfs Medbeiler i Svømning flød op, og da „Heaðo-reamas“ nævnes som en Folkestamme i Vidsidsmaal v. 128, saa har en Tysk Oversætter giættet paa det Norske Romerige; men da, blandt meget andet, disse Heaðo-reamas, om hvem der slet intet siges, let kan være skabt af Skjalden blot for Rimets Skyld, uden anden Hjemmel end det samme mørke Navn i Bjovulfs-Drapen, saa er det ikke værdt at ændse.

Helmingas, v. 1234, synes at skulle betyde den Slægt eller det Folk, som Hrodgars Dronning var af, og da en „Helm“ nævnes i Vidsidsmaal, v. 60, som Drot for Vulfingerne, saa kunde man heraf spinde en lang Traad, men, indtil videre, kun som Spindelvæv.

Heming, v. 3882. 3916, nævnes som „mæg“ Fader-Broder eller Frænde til „Geomor“, som bagtalde Offas Dronning, men hvorfra Mr. Thorpe kan vide, at han var Offas Søn, kan jeg ikke udgrunde.

Hengest, Friserhøvding og, tilligemed Hnæf, Hovedmand for Toget til Jotunheim i den store Kong Halvdans Dage, er efter alle Mærker den navnkundige Udvandrer til Britannien, Anglernes Helt, skiøndt hans Egne ei synes at ville kiendes ved ham. v. 2159. 2175. 2186. 2248 og i Brudstykket v. 33.

Heorogár, v. 121. 928. 4310, er Navnet paa Hrodgars ældre Broder og kongelige Formand i Danmark, ellers ubekiendt, dog er „Herigarius“ i „Ansgars Levnet“ det samme Navn paa en Svensk Høvding.

Heoroweard, v. 4315, er Navnet paa Kong Hjørgars ellers ubekiendte Søn, som tidlig maa have været enten død eller fordrevet, siden Hrodgar havde hans Arvegods at bortgive. Hjørvard var for Resten et sædvanligt Navn i Norden og

„Hjartvar" synes endog at kunne være samme Person i Rolf-Sagnet.

Heort, v. 156. 331. 943 og i Vidsidsmaal v. 99, er Navnet paa Borgen, som Hrodgar bygde, som Grændel giæstede og som Bjovulf frelste.

Herebeald, v. 4860 og 4918, er Navnet paa Kong Hrædels ulykkelige Søn, der faldt ved et Vaadeskud for Broderhaand, ligesom Eddas Balder, men for Resten findes i Nordens Sagn hverken Spor af hans Navn eller Hændelser.

Heremód, v. 1795 og 3412, er Navnet paa en gammel Helt i Danmark, som enstund havde Lykken med sig og loftedes til Skyerne, men som blev overmodig og grusom og faldt saa ynkelig i Jetternes Vold. Han nævnes for Resten i alle de gammelangelske Slægtregistre blandt Odins Forfædre, og i Hyndla-Sangen som en af Odins Yndlinger ved Siden ad Sigmund Volsung.

Hereríc, v. 2345 og 4406, synes at skulle være Navnet paa Helten Bjovulf selv, og Urimeligheden heraf har ganske rimelig bragt til at giætte v. 2345 paa „here-rinc" (Krigsmand); men saadanne Giætninger maae dog aldrig tages til Indtægt i Navnetal, og det her saameget mindre, som Navnet v. 4406 derved kliver dobbelt uforklarligt. Jeg skal derfor vove den Giætning, at „Hereríc" paa begge Steder maaskee er en Skrivfeil for „Heaðoríc", som nævnes i Vidsidsmaal v. 60 og er i vort Norden vidtbekiendt som Gothe-Kongen Heidrek. Herved fik Bjovulfs-Drapens Helt altsaa et bekiendt gothisk Navn ved Siden ad det aldeles ubekiendte „Beówulf", der, som Tilnavn af „beadowulf" vilde netop være ligesaa let forklarligt, som Bjarkes Tilnavn „Bödvar", der ogsaa virkelig hos Islænderne er blevet gjort til hans Fornavn.

Heraf fulgde nemlig slet ikke, at Bjovulfs-Drapens Hedrik skulde være den samme, som Vidsidsmaals eller Hervarar-Sagas Heidrek, men kun at et lille mørkt Sted blev lyst og det mistænkelige Navn forsvandt.

Hetware, v. 4718 og 5824 er Navnet paa den Stamme i Frisland, som Kong Higelak egenlig sloges med og faldt for, og skiøndt vi ikke finder Navnet hos Gregor af Tours, findes det dog i de gamle Udtog af hans Bog, som „Attuarii eller Atvarii" netop ved denne Leilighed. Hetvarerne nævnes ogsaa i Vidsidsmaal v. 67.

Higeláe, Kong Hrædels yngste Søn, men ved sit Frislands-Tog og ved Bjovulfs-Drapen ei blot den Navnkundigste af alle

Hrædlinger, men af alle Nordiske Helte, næst Sigurd Fofnersbane, har for Resten Navn tilfælles med alle „Hugleiker" i vort Norden, men har i mange hundrede Aar maattet lade dette sit gode Navn forhutle, fordreie og slæbe rundt i Norden af Gregor fra Tours, hans Afskrivere og Efterskrivere, indtil Bjovulfs-Drapen endelig kom for Dagen og gav Hugleik-Navnet Bod for Bane. Om hans Frislands-Tog v. 2396-2421. 4701-4710 og 5813-5835.

Hildeburh, v. 2135 og 2221-27, er Navnet paa en dronninglig men temmelig gaadefuld Skikkelse, som synes at have havt hjemme i Danmark, v 2308-11, og at være fulgt med Hnæf paa Toget til Jotunheim, hvor hun mistede baade Brødre og Børn, og slap selv kun fra ved Kong Fins Fald. Paa hvad Grund man udenlands har villet giøre stakkels Hildéborg Helvede endnu hedere ved at kobble hende til den fæle Kong Fin, det har jeg ikke kunnet opdage, men da hun v. 2146 kaldes Hokes Datter, og Hnæf i Vidsidsmaal v. 59 kaldes Hokingernes Fyrste, saa maa jeg formode, at enten var Hildeborg hans Syster eller hans Hustru.

Hnæf, v. 2132. 2222 og i Brudstykket v. 79, er Navnet paa den danske Kong Halvdans Krigs-Øverste paa Toget til Jotunheim, hvor han vel vandt Seier, men lod sig derefter, som Danskerne pleier, skammelig narre og faldt under Natte-Kampen paa Finsborgen. Hans Navn forekommer ikke i andre bekiendte Sagn, men findes dog baade i Vidsidsmaal og i Skaldas Opregnelse af berømte Søhaner.

Hóce, v. 2146, nævnes kun som Hildeborgs Fader, men maa dog vel, efter Vidsidsmaal v. 59, have staaet i Spidsen for hele det Hokingske Folkefærd.

Hondsció, v. 4145, maa efter Ordføiningen være Navnet paa den Gothe-Kæmpe, som Grændel slugde og fik paatværs i Halsen, enten man saa udenlands eller indenlands rymper Næse ad Navnet; og hvad end Tyskerne siger, saa svarer „hond-sceó" ikke desmindre til „Hand-schuh".

Hrefna-wudu og Hrefnes-holt, v. 5843 og 5862, er Navnet paa den Skov, hvori den Svenske Ongenthjov, efterat have fældet Kong Hædkyn (Hakon), omringede Gothe-Hærens Levning, som dog frelstes ved Higelak.

Hreosna-beorh, v. 4947, er Navnet paa Svenskernes sædvanlige Landingssted i Gothland, men Navnets Betydning er hardtad ligesaa mørk som Stedets Beliggenhed.

Hrêðel, v. 745. 902. 3688. 4376. 4708 og 4847-4935, er Navnet paa den ulykkelige Gothiske Kongefader, der blev vanvittig over sine Sønner, ligesom den Brittiske Kong Lear over sine Døttre. Navnet er for Resten aldeles ubekiendt, og Hrædlingerne uddøde med hans Sønnesøn Heardred.

Hrêðmen, v. 883, er et Binavn til Gotherne, som sagtens svarer til vores „Reid-Gother" og er ligesaa dunkelt.

Hrêðric, v. 2371 og 3665, er Navnet paa Kong Hrodgars ældste Søn, som skulde arvet hans Throne, men da hans Frænde Hrodulf aabenbar er den navnkundige Rolv Krage, og da der i Saxes Vise om ham nævnes en Kong Rørik, der rugede som en Drage over sine Skatte, men mistede baade dem og Livet i Strid med Rolv, saa synes Hredriks Lykke kun at være blevet meget tynd.

Hring-Dene, v. 232. 2552 og 3531, betyder den Danske Kæmpetrop.

Hrones-næs, v. 5603 og 6265, som vi kan fordanske enten til Roneklint eller til Hvalnæs, er den Udkant, hvorfra Heltens Gravhøi, som et kiendeligt Sømærke, skulde bevare hans Ihukommelse, men synes kun daarlig at have svaret til sin Hensigt.

Hróðgár svarer aabenbar til Saxes Ro og Islændernes Hroar, enten man saa udenlands vil tillade det eller ikke, og vi seer, at han i det Angelske saavelsom i det Danske Oldsagn især har været berømt som en kongelig Bygmester, hist af Hertha-Borgen eller Leiregaard, som her af Roskilde. v. 134-163 og 608-619.

Hróðmund, v. 2371, er Navnet paa Hrodgars anden Søn og vel var Navnet Hromund sædvanligt nok i vort Høinorden, men til ham selv findes intet Spor i vore Oldsagn.

Hróðulf (vores Rolv Krage), v. 2027 og 2354-68, nævnes som en nær Frænde ad Hrodgar, opelsket i hans Gaard fra Barnsbeen, men dog vel efter v. 2030 og Vidsidsmaal v. 91-94 tilsidst usaattes med ham.

Hrunting, v. 2908. 2974. 3312 og 3608, er Navnet paa Hunferds Sværd, som han laande Helten, men som Hexen døvede.

Hugas, v. 4997 og 5820, maatte strax antages for en Skrivfeil og rettes til „Húnas", og det slaaes fast ved Vidsidsmaal v. 67, hvor „Hún" er Navnet paa „Hetvarernes" Drot, saa efter ham kaldes de „Huner" ligesom Danskerne kaldes Skjoldunger efter Skjold.

Húnferð, v. 991. 1054. 2324. 2924. 2969 og 3609, er Navnet paa Hrodgars Drost (þyle) som yppede Kiv med Bjovulf, men laande ham dog siden sit gode Sværd, saa naar man

udenlands har kaldt ham „den Danske Thersites", da er dette „classiske Tilløb" i alle Maader et Luftspring.

Húnláfing, v. 2279, i en tvivlsom Stilling, maa dog vist betegne Gudlaf eller Oslaf, altsaa den af dem, som egenlig blev Fins Banemand.

Hygd, v. 3846. 4338 og 4730, er Navnet paa Higelaks Dronning, Hæreds Datter, men ingenlunde, som man udenlands har drømt, Navnet paa Offas Dronning, som Hygd hverken kunde være først eller sidst.

Hylde, v. 5989, maa nødvendig efter Ordføiningen være Navnet paa Higelaks eneste Datter, med hvis Haand han belønnede Jofur som Ongenthjovs Banemand.

Incge, v. 5146, vil Mr. Thorpe endelig have til et Navn paa den forrige Eiermand til Sværdet, som i Drage-Kampen sveg Helten, men da der allenfalds maa være en Skrivfeil i det paagjældende „incgeláfe", er Gjætningen ørkesløs.

Ingeld, v. 4122, seer vi af Vidsidsmaal v. 97, er virkelig Navnet paa den Frode-Søn, v. 4044, som skulde giftes med den Danske Kongedatter, men kom derved ynkelig af Dage.

Ingwinas, v. 2081 og 2631, betyder vist her slet ikke andet end Husvenner, Hofsinder, Hirdmænd, men er maaskee nok Kilden baade til Ynglings-Navnet og til Ingævoner hos Tacitus, ved Siden ad Istævoner (ést-winas).

Merewíf, v. 3031, svarer ganske til vores „Havfrue" og saavel v. 3005 som v. 3191 skal vi sikkert læse „brimwýf" i samme Mening.

Merewioingas, v. 5834, har man villet parre med de aldeles apokryfiske „Woingas" i Vidsidsmaal v. 61, men det er aabenbar de velbekiendte „Merovinger", som her, efter Skjaldens Vane, betegner Frankerne i det hele.

Nægling, v. 5353, Navnet paa Bjovulfs Sværd.

Niceras, v. 837. 1143. 1684 og 2848, skal betyde „Sø-Nisser", som man endnu i vort Norden kalder „Nøkker" eller „Nykker".

Norð-Dene, v. 1560, synes brugt blot til Afvexling.

Offa, v. 3892-3913, er aabenbar den gamle Kong Uffe, Vermunds Søn, som er bekiendt af de Angelske Slægtregistre, og navnkundig af Danske og Angelske Oldsagn om ham og hans glimrende Seier ved „Grændse-Floden", som ogsaa prises i Vidsidsmaal v. 71-90, hvor „Fífeldor" svarer til Saxes „Eidora", det Islandske „Ægis dyrr" og vort „Eider".

Óhter, v. 4753. 4781. 5216 og 5857, er en Søn af den Svenske Kong Ongenthjóv, som svarer til den Svenske Kong

Ons Søn Ottar Vendelkrage i Yngling-Saga, og nævnes i Kvadet uden Daad, kun som sin Moders Søn og sine Sønners Fader.

Onela, v. 124. 5225 og 5856, er Navnet paa en Broder til Ohter, som havde skiænket sin Brodersøn Amund (Eanmund) det gode Sværd, som det synes en anden af hans Farbrødre tog fra ham tilligemed Livet.

Ongenþeów, v. 3929. 4942. 4964. 5840-83. 5894. 5914-65, er Navnet paa den stridbareste og frygteligste af alle Svenske Konger, som ogsaa findes i Vidsidsmaal v. 64, saa det maa undre os, at vi i vore egne Oldsagn kun finde Spor af hans Navn i Ann eller Onn, som kun blev øldgammel ved at kiøbe Døden fra sig i dyre Domme.

Osláf, v. 2290, er Navnet paa en af Friser-Kæmperne, som i Brudstykket v. 32 ventelig kun ved en Skrivfeil kaldes Ordláf.

Sǽ-Geátas, v. 3693 og 3965, synes ikke brugt til at giøre Skilsmisse mellem Gothe-Stammerne.

Scedeland, v. 38, maa betyde, hvad vi her hjemme kaldte „Nørreleden", men hvad Navnet egenlig skal sige, derom synes de Lærde at kunne dristig trættes til Dommedag, da „scedenigge", v. 3365, der ventelig skal betyde det samme, snarere formørker end oplyser; thi hvad enten man henfører „scedeland" til „Scythia" eller til „Scandinavia", eller til „Folke-Skeden" (vagina gentium) hos Jornandes, saa kan der siges endeel baade for og imod. Selv det Tyske Indfald at udlede „scedeland" af „sceadan" (det tyske „scheiden") og indskrænke det til Jylland, som Skillerummet (die Scheidewand) mellem Østersøen og Vesterhavet, er ikke uvittigt, men kun luftigt, da her baade bogstavelig og følgelig (grammaticalsk og logisk) er Tale om en Kreds af Lande.

Scéfing, v. 7, kaldes den gamle Kong Skjold (Scyld) i de gamle Slægtregistre, efter Scef, Noas fjerde Søn, født i Arken.

Sceldwa findes ikke i Kvadet, men er, efter de Angelske Slægtregistre, Navnet paa den Hermods Søn, som berøres v. 1810-19 og 1824.

Scilfingas er heeltigiennem Navnet paa Svenskerne og deres Kongeslægt, som vi pleier at kalde „Ynglinger", skiøndt Edda dog ogsaa nævner „Skilfingerne" som nedstammende fra „Skelfir", vel den samme som Sceldwa.

Scyld, v. 7. 37 og 51, er den over al Norden navnkundige Kong Skjold, der, ligesom han hos os er kaldt Odins Søn, her

møder os som Danmarks Skytsaand, i Skikkelse af Hittebarnet paa et folkeløst Skib.

Scyldingas bruges i Kvadet heeltigiennem som Navn paa den Danske Kongeslægt og hele det Danske Folk, medens vi kun bruge Navnet „Skjoldunger“ om den gamle Kongeslægt.

Sigeferð nævnes i Brudstykket v. 29 og 47 som en vidtberømt Friser-Helt, og da han der kalder sig Segge-Drot og der i Vidsidsmaal v. 63 nævnes en „Sǽferð“ Sygge-Drot, maa det vel være den samme, men han kan dog ikke giælde for den berømte Volsung, som Tyskerne kalder Siegfried, og vi Sigurd Fofnersbane.

Sigemund, v. 1743 og 1763, er klarlig den efter Edda og Volsung-Saga vidtbekiendte Sigmund Volsung; men at Drage-Kampen, som baade Heinorden og Tyskland eenstemmig har tilskrevet hans Søn Sigurd Fofners-Bane, her i Bjovulfs-Drapen skulde tillægges Sigmund, det er kun et løst Rygte, som jeg har havt det Uheld at udbrede og ønsker mig derfor dobbelt Held til at neddysse.

Stearcheort, v. 4568 og 5096, er aabenbar Navnet paa Ild-Dragen, som rugede over Guld-Skatten, skiøndt man udenlands saa haardnakket benægter det, at man, heller end at lade Dragen beholde sit ubetydelige Navn, paatager sig at skaffe det hjerteløse Uhyre et stout Hjerte, hvad dog var meer end alle de Græske Guder kunde skaffe Pandora.

Súð-Dene, v. 920 og 3985, synes ikke at have videre at betyde, skiøndt vi gienfinder det i Vidsidsmaal v. 118, hvor vi ogsaa støder paa „Sǽ-Dene“ v. 58.

Swan, v. 4343, synes at være Navnet paa en af de Danske Heste, som Helten skiænkede Dronning Hygd, de to andre hedder da „Col and Sadolbeorht“, altsaa paa Dansk: Svane, Kul og Sadelblank.

Sweónas, v. 4937. 5885. 5908 og 5995, saavelsom „Sweó-þeóde“ v. 5836, er, hvad vi i Norden kaldte Up-Svenskerne, forskjellige fra „Gotherne“.

Swerting, v. 2399, nævnes som en nær Frænde ad Higelak, og da vi i vort Norden ei kiender nogen anden Sverting end Kong Ingels tyske Svigerfader, er vi tilbøielige til at betragte det enestaaende Navn som en Skrivfeil. Hos Nennius findes for Resten Navnet „Swerting“ hvor Slægt-Registrene ellers har „Swearta“.

Swioríce, v. 4758 og 4982, er hvad vi kalder det egenlige Sverrig uden Gothlandene.

Þryðo, v. 3856, maa være Navnet paa den gamle Kong Offas Dronning, da vi veed, hun efter Oldsagnet om Offa den Gamle skulde hedde omtrent saaledes. Hvor Texten er saa forhutlet, er imidlertid alskens Indvendinger godt Kiøb.

þyrs, v. 845, svarer til vores Thurs, Tusse.

Wǽgmundingas, v. 5207 og 5620, er Heltens ellers aldeles ubekiendte Slægtnavn.

Wælse, v. 1787, er det hidtil ubekiendte rette Navn paa Volsungernes Stamfader.

Wælsingas, v. 1747, de i hele den Gothiske Folke-Kreds besungne Volsunger.

Wealhþeów, v. 1218. 2318. 2423 og 4340, er det besynderlige Navn paa Hrodgars Dronning, som synes at betyde en fremmed Trælkvinde, hvad endog bliver ærgerlig paatrængende, naar man veed, at Hroar efter et Nordisk Sagn var gift med Ogn fra Bretland, og man opdager, at aagen eller øgen endnu betyder „fremmed" over hele Jylland.

Wedermearc, v. 593, skal nærmere betegne det Gothland, hvor Bjovulf havde hjemme, men er endnu for merkt til at oplyse noget, thi Vetter-Søen har her ingensteds hjemme.

Wederas og **Weder-Geátas** kaldes Veirmarkens Beboere idelig i Kvadet; men skiøndt der ogsaa paa hin Side Sundet er Veir-Øer nok og selv Hveen skal have fert det Navn, farer Tankerne dog ligefuldt for Vind og Vove.

Weland, v. 903, er Nordens Vølund (Konstneren) i sin angelske Stavning, som ligner mest den Tyske (Welent), men at Anglerne dog har havt samme nordiske Sagn, som den Eddiske Vølunds-Kvide, seer man af Vise-Stumpen om ham, Bodil og Nidud, som findes i Exeter-Bogen.

Wendlas, v. 693, Vendelboer, som vel maa finde sig i udenlands at gieres til „Vender og Vandaler", men vil dog nok, saalænge de beholder Vendsyssel, helst være Danskere.

Weohstán, v. 5197 og 5219, Fader til Viglaf, men, efter v. 5199 og hans Slægtskab med Ohters Sønner, selv en Skilfing.

Wígláf, v. 5196. 5254. 5805 og 6144, er Navnet paa Heltens eneste fuldtro Ven i Dødskampen, som derfor med Æren arvede Kronen.

Wiðergyld, v. 4096, maa være Navnet paa en maglebardisk Høvding, og skiøndt Navnet findes i Vidsidsmaal v. 249, giver det ingen videre Oplysning.

Wonréd, v. 5935, er Navnet paa Gothekæmperne Ulfs og Jofurs Fader, hvorfor de v. 5922 kaldes Wonredinger.

Wulf, v. 5922 og 5978, Vanraads Søn, som hjalp sin Broder med at fælde Ongenthjov.
Wulfgár, v. 692 og 716, Navnet paa den Vendelbo, som modtog og indførde Helten paa Herte-Borgen.
Wylfingas, v. 915 og 935, er vort Nordens Ylfinger, som man urigtig har sammenblandet med Volsungerne, og synes at være Navn paa Normændene og deres Kongeslægt, thi Skalda siger i det mindste udtrykkelig, at den berømteste af alle Oldtidens Normænd, Erik den Veltalende, var en Ylfing.
Ylfe, v. 223, Alfer eller Ælvefolk.
Yrmenláf, v. 2641, Broder til den Æsker, som Grændels Moder kvalde.

RETTELSER OG TILLÆG.

(Ved „a“ betegnes Anmærkningerne under Texten.)

V. 171. a. ellend gæst. G.
- 202. læs: feónd on helle.
- 446. a. holtes æt ende. G.
- 604. læs: bleór-beran.
- 608. a. grunedon. G.
- 661. a. æðelum. Grein.
- 750. læs: þæt for: æt.
- 841. a. for-gráp gramum. G. Jfr. v. 4698-99.
- 920. læs: Súð-Dena.
- 1149. a. Ændringen bortfalder.
- 1517. mǽra (famous), ligesom v. 205.
- 1945. a. in nyd-gripe. G.
- 2022. a. bortfalder.
- 2077. a. wíg-cúðes wicg. G.
- 2142. a. on ge-byrh. G.
- 2162. a. forþrungon. G.
- 2188. a. benæmde (skuffede). G.
- 2189. 2191. 2207. a. bortfalder.
- 2223. a. suna. Th.
- 2224. a. bortfalder.
- 2342. a. læs: gefæstnod.
- 2744-45. a. óðþæt lyft drymað, roderas reodað. G.
- 2782. læs: þǽr for: ǽr.

V. 3120. a. fera Scyldinga. G.
- 3212. a. fæter onlæteð. G.
- 3409. a. lang-líðig. G.
- 3482. a. fyrum. G.
- 3487. a. wið wundor-bebodum. G.
- 3535. a. manigra mægða. G.
- 3871. a. læs: sceaden-mælum.
- 3879. a. lyge-torne. Grein.
- 3891. a. bortfalder.
- 4058. a. þeóde Heaðobeardna. G.
- 4115. læs: scyldig.
- 4211. a. searolíc. Grein.
- 4475. a. bortfalder.
- 4495-97. a. ge-seáh on sele-dreám ná-hwá sweord-wíga oððe feormode. G.
- 4631. a. hord eft gesæt. G.
- 4660. a. eall on uhtan. G.
- 4889. a. helpe. K.
- 4915. a. þuhte him eall turnan. G.
- 4936. læs: synn and-sacu.
- 4937. læs: Sweóna.
- 4946. a. ofer heáðo. G. Jfr. v. 3718.
- 5311. a. sceal usic. G.
- 5566. a. læs: ellor-seócne.
- 5815-16. læses som eet Vers: syððan under Froncum and Frysum.
- 5851. a. on-slyht ágeaf. G.
- 5853. a. brýd á-herode. G.
- 5858. a. and þá folgoðe. G.
- 5859. læs: geníðlan.
- 5893-94. a. fæste on-sécean eorod Ongenþeówes. G.
- 5915. a. læs: eácnum.
- 6071. a. bortfalder.
- 6111. a. in-geeode. G.
- 6133. a. læs: wær.
- 6161. a. bortfalder.
- 6256. læs: weall-clif.
S. 28. „XV“. læs: XIV.
- 65. a. „3801“. læs: 3800.
- 89. „2195“. læs: 5195.
- 89. „2535“. læs: 5235.
- 103. „6070“ flyttes to Linier ned.